

Årsbudsjett 2019 Økonomiplan 2019-2022

Søgne kommune

1	Kommunestyrets vedtak	6
2	Rådmannens vurderinger – økonomiplanens hovedprofil.....	12
3	Kommunens sentrale styringsdokumenter	14
4	Kommuneplanens samfunnsdel	15
4.1	Fokusområde oppvekst.....	15
4.2	Fokusområde helse-, sosial og omsorg.....	15
4.3	Fokusområde næringsutvikling	16
4.4	Fokusområde beredskap	16
4.5	Fokusområde klima og miljø.....	16
5	Sentrale økonomiske forutsetninger i statsbudsjettet	17
5.1	Nye anslag for kommunesektorens inntekter og utgifter i 2018.....	17
5.2	Kommuneopplegget for 2019.....	17
6	Omtale av status og utfordringsbilde overordnet og for sektorene	21
6.1	Overordnet omtale	21
6.2	Fellestekst helse-, sosial- og omsorgssektoren	27
6.3	Fellestekst oppvekstsektoren	31
6.4	Fellestekst teknisk sektor.....	37
6.5	Fellestekst sentraladministrasjonen	41
7	Hovedtall i budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022.....	42
7.1	Innledning.....	42
7.2	Skatt og rammetilskudd.....	43
7.3	Kompensasjonstilskudd fra staten til dekning av kapitalutgifter.....	44
7.4	Driftsinntekter og driftsutgifter i enhetene	44
7.5	Utgifter til renter og avdrag	44
7.6	Finansinntekter	47
7.7	Netto driftsresultat	48
7.8	Brutto driftsresultat.....	50
7.9	Forutsetninger for øvrig i økonomiplanen.....	50
7.10	Oversikt over fond.....	51
8	Rådmannens prioriteringer – driftsbudsjettet	54
	Budsjettskjema 1A.....	54
	Budsjettskjema 1B.....	55
8.1	Innledning.....	56
8.2	Administrasjonsavdelingen	56
8.3	PPT	57

8.4	Barnehage	57
8.5	Barnevernstjenesten.....	60
8.6	Nygård skole og kompetanseavdeling.....	61
8.7	Lunde skole	62
8.8	Langenes skole	62
8.9	Tangvall skole	63
8.10	Tinntjønn skole.....	64
8.11	Kulturenheten	64
8.12	Felles oppvekst.....	65
8.13	NAV/Sosial	67
8.14	Kvalifiseringsenheten.....	68
8.15	Helsetjenester	69
8.16	Institusjonstjenester	71
8.17	Hjemmetjenester.....	72
8.18	Enhet for livsmestring	74
8.19	Felles omsorg	75
8.20	Ingeniørvesenet -rammeområder.....	76
8.21	Ingeniørvesenet - selvkost	77
8.22	Arealenheten.....	78
8.23	Kristiansandsregionen brann og redning	78
8.24	Eiendomsenheten.....	79
8.25	Felles teknisk.....	80
8.26	Fellesutgifter og sentraladministrasjon.....	80
9	Investeringsbudsjettet (skjema 2 B) /	82
9.1	Investeringsplan 2019 – 2022.....	82
9.2	Kommentarer til investeringsbudsjettet.....	83
9.3	Investeringer med finansiering	86
10	Fokusområde brukere - tjenester.....	89
11	Fokusområde interne tjenester.....	91
12	Fokusområde medarbeidere	93
13	Fokusområde økonomi.....	96
14	Sektoromtaler og innspill fra enhetene.....	100
14.1	PPT for Søgne og Songdalen.....	100
14.2	Barnehageenheten	103
14.3	Nygård skole.....	106

14.4	Lunde Skole.....	109
14.5	Langenes skole	112
14.6	Tangvall skole	116
14.7	Tinntjønn skole.....	119
14.8	Kulturenheten	122
14.9	Nav/Sosial	125
14.10	Kvalifiseringsenheten	127
14.11	Enhet for helsetjenester	131
14.12	Institusjonstjenester	134
14.13	Enhet for hjemmetjenester.....	137
14.14	Enhet for livsmestring	140
14.15	Ingeniørvesenet.....	143
14.16	Arealenheten.....	145
14.17	Eiendomsenheten.....	148
14.18	Administrasjonsavdelingen	150
14.19	Økonomiavdelingen	154

1 Kommunestyrets vedtak

Vedtak:

1. Kommunestyret vedtar økonomiplanen for 2019-2022. Driftsrammer og investeringsbudsjett for 2019 i økonomiplanen 2019-2022 er kommunens årsbudsjett for 2019.
2. Kommunestyret vedtar å skrive ut eiendomsskatt i hele Søgne kommune i 2019, med 2 promille av takstgrunnlaget på hver eiendom med reduksjonsfaktor på 15% og 900.000 kroner i bunnfradrag per boenhet for boliger og fritidsboliger.
3. Stortinget fastsatte maksimalsatser for formues- og inntektsskatt skal legges til grunn for innkreving av skatt i budsjettåret 2019.
3. Kommunestyret gir fullmakt til lånefinansiering til investeringer ihht. tabell 2A i saksfremstillingen. Låneopptak for å finansiere investeringer i budsjettet for 2019 kan utgjøre inntil 196.977.000 kroner. I tillegg til overnevnte lån opptas lån i Husbanken til startlån for videre utlån med inntil 10.000.000 kroner.
4. Rådmannen gis fullmakt til å fastsette satser for finansiering av ikke-kommunale barnehager i tråd med forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager.
5. Rådmannen gis fullmakt til å harmonisere gebyr/betalingssatser i 2019 der det er praktisk mulig.
6. 200.000 settes av til aktiviteter og ernæring i enhet for institusjonstjenester
Tjenesteutvalget får presentert en sak om hvordan midlene anvendes innen februar. I tillegg bør det utarbeides en søknad om midler fra reformen "leve hele livet". Inndekning foretas ved å redusere overføringer fra drift til investeringer. Låneopptak økes tilsvarende
7. Det settes av kr. 100.000 til brukerråd i omsorgstjenestene.
Målet er en ombudsordning som på sikt vil være et viktig signal i Nye Kristiansand kommune. Midlene vil kunne starte et arbeid i Søgne som innebærer en formalisering med et brukerråd i vår egen omsorgstjeneste.» Inndekning foretas ved å redusere overføringer fra drift til investeringer. Låneopptak økes tilsvarende
8. Det bevilges et ekstrabeløp til Agder folkehøyskole i jubileumsåret 2019 på kr. 50.000. Utbetaling i 2019 vil dermed være kr. 70.000. Inndekning foretas ved å redusere overføringer fra drift til investeringer. Låneopptaket økes tilsvarende.

Vedtatte verbalforslag:

1. *Kommunestyret ber administrasjonen og fellesnemda aktivt jobbe for at BPA - ordningen i Kristiansand kommune forbedres, og at arbeidet gjøres i tett dialog med brukerorganisasjoner*
2. *Kommunestyret ber administrasjonen og fellesnemda kreve at kjøkkentjenesten videreføres ved Søgne omsorgssenter i den nye kommunen.*
3. *Kommunestyret ber om at ordningen med et uavhengig elevombud/mobbeombud videreføres i den nye kommunen i en 100% stilling, og at ombudet skal rapportere til politisk ledelse fremfor administrativ ledelse.*
4. *Kommunestyret er bekymret for eventuelle reduksjoner innen skoledriften etter 1.1-2020. Det legges opp til et videre løp der hele finansieringsordningene av skoledriften sees på, der intensjonen er å videreføre det nivået Sogneskolene la til grunn for skoleåret 2018/2019.*
5. *Kommunestyret ber administrasjonen om å gå i dialog med Songdalen og Kristiansand kommune med tanke på å styrke området psykisk helse og rask psykisk helsehjelp, slik at Søgne kan ha en tilgjengelig samtaleterapeut allerede i 2019, eventuelle økonomiske konsekvenser innarbeides i tertialrapporten og det sees på hva slags statlige midler som kan søkes.*
6. *Kommunestyret foreslår å få en sak for å få vurdert støtte til vedlikehold og oppgradering av kystfortet på Helgøya i Ny- Hellesund.*
7. *Søgne kommune vil vurdere å være med å finansiere inntil 2 VTA plasser ved Songvaar fra og med 2019 når NAV/ Stat foretar nye tildelinger til kommunene er avklart. Vi ber om en egen sak på dette i 2019.*
8. *Vi ber om at det utarbeides komplett kostnadsramme for nødvendige master til bredbånd nord for E 39.*

Hovedoversikter etter kommunestyrets vedtak 13.12.2018

Budsjettskjema 1A

	Opprinnelig budsjett		Økonomiplan			
		2018	2019	2020	2021	2022
1	Skatt på inntekt og formue	-300 340	-304 350	-307 600	-311 250	-315 000
2	Ordinært rammetilskudd	-282 000	-301 650	-304 300	-309 400	-313 700
3	Skatt på eiendom	-18 400	-18 600	-18 500	-18 400	-18 900
	<i>Økt eiendomskatt tilpasning Nye Kristiansand</i>			-22 650	-21 900	-21 500
4	Andre generelle statstilskudd	-2 610	-1 917	-9 365	-6 188	-6 197
4.1	Kompensasjonstilskudd sykehjem/omsorgsboliger	-2 000	-1 570	-1 560	-1 550	-1 530
4.2	Rentekompensasjon skoleanlegg	-560	-325	-305	-290	-270
4.3	Rentekompensasjon kirkebygg	-50	-22	-20	-18	-17
4.4	<i>Storbytilskudd</i>			-4 290	-4 330	-4 380
4.5	<i>Reformstøtte(utbetalen til den nye kommunen i 2020)</i>			-3 190		
5	Premieavvik pensjon, netto		-16 850	-15 000	-13 150	-11 000
6	Sum frie disponible inntekter	-603 350	-643 367	-677 415	-680 288	-686 297
7	Renteinntekter og utbytte	-21 600	-21 950	-19 600	-20 000	-20 400
6.1	Utbytteinntekter	-9 600	-9 350	-6 600	-6 600	-6 600
6.2	Avkastning Søgne kommunes forvaltningsfond	-7 500	-8 100	-8 500	-8 900	-9 300
6.3	Renteinntekter overskuddslikviditet/startlån	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500
8	Renteutg, provisjoner og andre finansutg.	14 901	16 700	23 900	28 600	31 400
9	Avdrag på lån (minimumsavdrag)	23 819	25 900	31 000	35 900	35 500
10	Bruk av disposisjonsfond	200	-36 440	0	0	0
11	Bruk av fond kvalifiseringsenheten	0	-1 900	-2 800	-2 300	0
12	Avsetning til sentralt disposisjonsfond	0	0	0	0	0
13	Avsetning til fond premieavvik	0	16 850	15 000	13 150	11 000
14	Overført til investeringsbudsjettet	3 413	9 419	11 706	9 701	22 735
15	Til fordeling drift	-582 617	-634 788	-618 209	-615 237	-606 062
16	Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	582 617	634 788	618 209	615 237	606 062
17	Merforbruk(+) / Mindreforbruk (-)	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 1B

BUDSJETTSKJEMA 1B I SAMMENDRAG - NETTORAMMER (=UTGIFTER MINUS INNTEKTER) FOR							
ENHETENE/RAMMEOMRÅDER							
		Budsjett	Budsjett	Økonomiplan			
		2018	2019	2020	2021	2022	Endring i % 2018 til 2019
1	Administrasjonsavdelingen	27 283	27 716	27 716	27 716	27 716	2 %
2	PP-Tjeneste	5 553	5 625	5 625	5 625	5 625	1 %
3	NAV/Sosial	19 103	19 587	19 662	19 662	19 662	3 %
4	Barnehager	86 585	93 726	93 726	93 726	93 726	8 %
5	Kvalifiseringsenheten	-3 574	-1 641	-741	-1 241	-3 541	54 %
6	Nygård skole	35 085	36 622	35 685	35 685	35 685	4 %
7	Lunde skole	27 623	27 592	27 623	27 623	27 623	0 %
8	Langenes skole	19 415	20 375	19 415	19 415	19 415	5 %
9	Barnevern	23 806	23 867	23 867	23 867	23 867	0 %
10	Tangvall skole	18 020	18 613	18 020	18 020	18 020	3 %
11	Tinntjønn skole	17 701	17 652	17 701	17 701	17 701	0 %
12	Helsetjenester	30 140	17 241	17 241	17 241	17 241	-43 %
13	Institusjonstjenester	49 156	52 746	52 746	52 746	52 746	7 %
14	Hjemmetjenester	52 290	57 886	59 286	59 986	60 986	11 %
15	Enhet for livsmestring	72 503	82 161	82 161	82 161	82 161	13 %
16	Kultur	10 188	11 596	11 096	11 096	10 429	14 %
17	Ingeniørvesenet, eks VAR området	10 068	10 536	10 781	11 031	11 031	5 %
	Ingeniørvesenet, var området	-6 426	-6 525	-6 732	-8 821	-15 662	2 %
18	Arealenheten	6 648	6 806	6 606	6 606	6 606	2 %
19	KBR	7 681	8 181	8 181	8 181	8 181	7 %
20	Eiendomsenhet	24 395	26 994	27 419	25 719	25 719	11 %
21	Felles omsorg	-8 213	5 121	5 121	5 121	5 121	162 %
22	Felles oppvekst	18 454	17 956	11 906	11 906	11 906	-3 %
23	Felles teknisk	200	0	0	0	0	-100 %
25	Øvrige ansvar sentraladministrasjonen	38 933	54 355	44 098	44 465	44 098	40 %
	Samlede midler fordelt til drift	582 617	634 788	618 209	615 237	606 062	9 %

Budsjettskjema 2A

	2019	2020	2021	2022	SUM
Investeringer ekskl. VAR	296 229	378 720	169 330	122 540	966 819
VAR investeringer	2 600	28 550	15 020	99 950	146 120
Utlån, formidlingslån	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Avdrag formidlingslån	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Avsetning ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0
Investeringer inkl. VAR og formidlingslån	311 329	419 770	196 850	234 990	1 162 939
Finansiering:					
Fremmedkapital					
Bruk av lån, ekskl. VAR og formidl.lån	194 377	258 419	13 579	39 115	505 490
Bruk av lån, VAR	2 600	28 550	15 020	99 950	146 120
Bruk av lån, formidlingslån	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Tilskudd og ref.	4 522	13 165	92 500	16 500	126 687
Momskompensasjon	57 437	75 430	33 550	24 190	190 607
Mottatte avdrag på formidlingslån	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Sum fremmedkapital	271 435	388 064	167 149	192 255	1 018 903
Egenkapital					
Overført fra drift	9 419	11 706	9 701	22 735	53 561
Bruk av avsetninger	10 475	0	0	0	10 475
Salgsinntekter (ordinære salg av eiendom)	20 000	20 000	20 000	20 000	80 000
Salgsinntekter (Åros felt C1)	0	0	0		0
Sum egenkapital	39 894	31 706	29 701	42 735	144 036
Sum finansiering	311 329	419 770	196 850	234 990	1 162 939
Fremmedkapitalfinansiering	87 %	92 %	85 %	82 %	88 %
Egenkapitalfinansiering	13 %	8 %	15 %	18 %	12 %

Budsjettskjema 2B

UTGIFTER TIL INVESTERINGER	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	SUM	Kostnadsramme enkeltprosjekter
Investeringer kommunale bygg/eiendom						
Skolesenter på Tangvall	70 000	140 000	140 000	100 000	450 000	453 500
Opprustning kommunale bygg	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000	16 000
64 nye omsorgsboliger og aktivitetssenter	75 000	187 000			262 000	285 800
Utvide areal kompetanseavd/ arbeidsplasser Nygård	28 000	28 000			56 000	56 000
Ny femavdelings barnehage	29 000				29 000	54 000
9 nye omsorgsboliger funksjonsh. inkl. felles rom	23 000				23 000	32 000
Utvidelse av Lundeveien avlastning		3 000	11 000		14 000	14 000
Ombygging til dagsenter på Linnegrøvan (inkl. utomhus og inventar)	9 000				9 000	17 800
Ombygging av Tomtebo for spesialbrukere	5 000				5 000	5 000
Takheiser Søgne omsorgssenter	600				600	600
Sum investeringer kommunale bygg	243 600	362 000	155 000	104 000	864 600	
Investeringer veier						
Trafikksikring	300	300	300	300	1 200	
Asfaltering, reasfaltering av veier	1 700				1 700	
Grusing av kommunal vei	400				400	
Opprustning kommunal vei	800	800	800	800	3 200	
ATP-tiltak	510	520	530	540	2 100	
Veilys, IK elektro styreskap	300	300	300	300	1 200	
Skifte bru over Søgneelva Tofteland - Monan				3 500	3 500	
Sum investeringer veier	4 010	1 920	1 930	5 440	13 300	
IT-investeringer						
IT oppvekst	2 500	1 800	1 800	2 000	8 100	
Øvrig IT	4 050	2 100	2 100	2 100	10 350	
Digitaliseringsprosjekt Nye Krs	7 486				7 486	
Sum IT-investeringer	14 036	3 900	3 900	4 100	25 936	
Andre investeringer						
Utvikling av kommunale eiendommer	2 000				2 000	
Flytting av Søgne Bygdemuseum	2 300				2 300	
Bygging av parkeringsplass, museumstomt Lunde	500				500	
Iddrettsplanen/kulturtiltak	1 250	1 250	1 250	1 250	5 000	
Uteområder skole	9 700	4 400			14 100	
Uteområder barnehage	8 491				8 491	
Parkering Solstrålen barnehage	3 742				3 742	
Egenandel, friluftstiltak	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000	
Diverse investeringer ingeniørvesenet	500	500	500	500	2 000	
Arbeidsbiler og maskiner ingeniørvesenet rammeområde			2 000	500	2 500	
Arbeidsbåt skjærgårdstjenesten, egenandel				2 000	2 000	
Egenkapitalinnskudd i KLP	1 750	1 750	1 750	1 750	7 000	
Kjøp av biler	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000	
Velferdsteknologi	1 500	500	500	500	3 000	
Skråbildefotoografering	350				350	
Sum andre investeringer	34 583	10 900	8 500	9 000	62 983	
VAR - investeringer						
Arbeidsbiler ingeniørvesenet VAR område		500	500		1 000	
Hovedplan vannforsyning	1 250	17 800	2 170	3 900	25 120	
Hovedplan avløp	1 350	10 250	12 350	96 050	120 000	
Sum VAR - investeringer	2 600	28 550	15 020	99 950	146 120	
Brutto investeringer alle områder	298 829	407 270	184 350	222 490	1 112 939	
Brutto investeringer exl VAR	296 229	378 720	169 330	122 540	966 819	

2 Rådmannens vurderinger – økonomiplanens hovedprofil

Søgne kommune skal fra 1. januar 2020 slås sammen med Songdalen og Kristiansand. Vi ser allerede nå at kommunesammenslåingen er krevende både i forhold til tid og ressurser. Det er lagt inn en egen bevilgning til dette arbeidet på driftsbudsjettet, samt ekstra ressurs til digitalisering på investeringsbudsjettet. Dette er imidlertid bare en brøkdel av de ressursene som går med, da det er det store antall timer som de ansatte legger ned som er den virkelige store kostnaden ved sammenslåingen, samt at en slik prosess naturlig nok også påfører organisasjonen andre omstillingskostnader. Pr. dags dato er rundt 10 pst av de ansatte involvert i sammenslåingsprosessen på en eller annen måte.

I arbeidet med årets økonomiplan har fokuset vært på hvordan vi kan lage et økonomisk opplegg som legger til rette for at vi beveger oss fra dagen økonomiske situasjon til den som vil være gjeldene fra 2020 på en mest mulig effektiv måte, samt at økonomiplanen er bærekraftig på lang sikt. I budsjettet for 2019 har en videre baserer seg på vedtaket i Fellesnemda der en ber om at økonomiplanene utarbeides med samme budsjettforutsetninger. Det er også vedtatt føringer om at korrigert netto driftsresultat bør være minimum 0,5 % av sum driftsinntekter hvert år i økonomiplanperioden.

For at alle kommunene skal ha de samme budsjettforutsetninger er det lagt inn samme forutsetninger vedrørende vekst i frie inntekter, samme alternativ for befolkningsprognoser, samme anslag på utbytte fra Agder Energi og Avfall Sør AS, premieavvik og avdragstid. Videre foreslås det lagt inn en økning av eiendomsskatten på 23 mill. kroner og storbytilskudd på 4,3 mill. kroner fra og med 2020, men at dette hensyntas fra 2019 ved at en henter tilsvarende beløp fra disposisjonsfondet. For eiendomsskatten er det lagt inn en liten årlig reduksjon i tråd med opplegget i Kristiansand. Det foreslås også videreføring av ekstra midler til kommunesammenslåingen på 6 mill. kroner. Dette foreslås finansiertes ved bruk av disposisjonsfondet i 2019.

Disposisjonsfondet har nå nådd en størrelse hvor det vurderes forsvarlig å bruke deler av dette. I 2019 er det foreslått budsjettert uttak fra disposisjonsfondet på totalt 46,4 mill. kroner for å finansiere følgende:

- 23 mill. kroner i stipulert eiendomsskatt i 2019 som tilsvarer nivå for Nye Kristiansand. Dette for at alle kommunene skal ha de samme budsjettforutsetninger.
- 6 millioner er knyttet til kommunesammenslåingskostnader for Søgne kommune i 2019
- 4,3 mill. kroner er knyttet til storbytilskuddet
- 3,1 mill. kroner er knyttet til reformstøtten som ønskes brukt i 2019 av prosjektet for Nye Kristiansand. Reformstøtten utbetales den nye kommunen i 2020.
- 10 mill. kroner for å finansiere investeringer i 2019.

Søgne kommune har hatt gode resultater de siste årene, men i forbindelse med 2. tertial ser vi at budsjettert driftsresultat i 2018 ser ut til å bli vesentlig lavere enn det har vært de siste årene. Driftsutgiftene økte mye fra 2016 til 2017 og har fortsatt å øke inn i 2018. Gjeldsnivået til Søgne kommune er lavere enn gjennomsnittet og det er bygd opp gode fondsreserver.

Brukerundersøkelser og ulike rangeringer viser at Søgne kommune leverer gode tjenester som innbyggerne er fornøyd med. I Kommunebarometeret rangeres vi som nr. 22 av 425 kommuner, justert for inntektsnivå. Her vektet tjenesteområdene med 85 prosent, mens økonomi og kostnadseffektivitet teller 15 prosent. En fortsatt trygg økonomi er en forutsetning for å bevare det gode tjenestetilbudet og for å forbedre tjenestene videre inn i den nye kommunen.

Den største satsingen de kommende årene er investeringer for å sikre lokaler av god kvalitet og med tilstrekkelig kapasitet. De største prosjektene er nytt skolesenter på Tangvall, og 64 nye omsorgsboliger for å møte økte pleie- og omsorgsbehov som følge av en eldre befolkning. Det ligger

også inne en ny kommunal barnehage i tilknytning til utbyggingen av Kjellandsheia og oppgradering av kompetanseavdelingen på Nygård skole.

Samlet sett foreslås investeringer på 1113 mill. kroner, hvor 146 millioner er knyttet til selvkostområdet. Til sammenligning investerte kommunen 226 mill. kroner i fireårsperioden fra 2012 til 2015. Som følge av store investeringer forventes lånegjelden å øke med 522 mill. kroner gjennom perioden. Dette vil øke årlige renter og avdrag med anslagsvis 24,4 mill. kroner i perioden, selv med dagens lave rentenivå. Men ca. 9 mill. kroner av dette er knyttet til selvkostinvesteringer som dekkes gjennom de kommunale gebyrene. De økte rente- og avdragsutgiftene innebærer at enhetene må drive kostnadseffektivt, og ikke kan regne med å bli kompensert fullt ut for beregnet utgiftsvekst.

I budsjettet for 2019 er de største endringer i budsjetttrammene knyttet til skole, dette for å tilpasse seg den nye kommunen. Ellers er det ikke gjort store endringer i tjenestene og fokus har vært å holde stø kurs frem mot sammenslåing. I tillegg er driftsbudsjettene i noen grad justert ut fra befolkningsendringer. Norges Bank satte opp styringsrenten i september 2018 med 0,25 prosentpoeng. Det forventes ytterligere renteøkninger i 2019. For å holde behovet for låneopptak noe nede forslås det å bruke 10 mill. kroner fra disposisjonsfondet som finansiering av neste års investeringer.

I budsjettforslaget for 2019 foreslås et netto driftsresultat på minus 11,7 mill. kroner. Dette tilsvarer minus 1,5 prosent av brutto driftsinntekter. Rådmannen mener at dette kan forsvares ut i fra at dette i stor grad skyldes dirkede kostnader ved sammenslåingen, samt at en prøver å legge til rette for å redusere omstillingskostnadene ved sammenslåingen. Det videre opplegget viser også at man har et forsvarlig økonomisk opplegg ved at netto driftsresultatet for 2020 økes til 24,2 mill. kroner, i 2021 er netto driftsresultat 20,8 mill. kroner mens i 2022 øker det til hele 34,0 mill. kroner som tilsvarer en resultatgrad på 4,0 %. Dette er godt over Fellesnemndas føringer, og over nasjonale anbefalinger på 1,75 prosent.

I tillegg til budsjett og prognoser for de neste fire årene gir økonomiplanen en gjennomgang av hver enkelt enhet. Her vektlegges enhetenes resultater innenfor økonomi, brukertilfredshet og medarbeidertilfredshet, i tråd med kommunens styringssystem. Enhetene vil rapportere på gjennomføringen av de planlagte tiltakene som skisseres i dette dokumentet i årsmeldingen for 2019.

3 Kommunens sentrale styringsdokumenter

Det kommunale styringssystemet består av 4 hovedelementer:

- Kommuneplanens langsiktige del
- Kommuneplanens kortsiktige del
- Årsbudsjettet
- Rapportering og regnskap

Kommuneplanens langsiktige del

Kommuneplanens langsiktige del trekker opp målsettinger og hovedprioriteringer for kommunen. Kommuneplanen har et 12-årig perspektiv og skal i utgangspunktet rulleres hvert fjerde år, dvs. i hver kommunestyreperiode. Søgne kommune har vedtatt kommuneplanens arealdel for 2007-2019. Samfunnsdelen i kommuneplanen «Søgne mot 2030» ble rullert og vedtatt i 2018. Rullering av kommuneplanens arealdel pågår og det forventes at planen vedtas i 2019.

Kommuneplanens kortsiktige del (økonomiplanen)

Økonomiplanen har et fireårig perspektiv og rulleres hvert år. Økonomiplanen skal beskrive kommunestyrets mål og strategier de nærmeste årene basert på forutsetninger i kommuneplanens langsiktige del. Økonomiplanen skal settes opp med balanse mellom utgifter og inntekter hvert år.

Årsbudsjettet

Årsbudsjettet er identisk med det første året i økonomiplanen. Årsbudsjettet skal settes opp i balanse og skal bestå både av et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett. Det er ikke lov å budsjettere med underskudd. I Søgne kommune behandles økonomiplanen og årsbudsjettet parallelt.

Rapportering og regnskap

I løpet av året er det to hoved rapporteringer (tertialrapporter) som behandles av kommunestyret, med rapporteringstidspunkt 30. april og 31. august. Her gjennomgås regnskapet i forhold til budsjettet. Årsbudsjettet bestemmer nivået på tjenesteproduksjonen og utgifts- og inntektsnivået i budsjettet, mens tertialrapportene er avviksrapporter sett opp mot vedtatt budsjett.

Kommunen er pålagt å avgi regnskapet til revisjonen innen 15. februar. Informasjon om ressursbruk og tjenesteproduksjon til bruk i nasjonale informasjonssystemer skal også rapporteres innen 15. februar hvert år. Kommunestyret er pålagt å behandle årsregnskapet og årsrapporten innen 1. juli det påfølgende år.

Økonomiplanens oppbygning

Kommunens styringssystem er bygd opp rundt 24 fokusområder, 19 enheter¹ og 4 fellesområder i tillegg til Kristiansandsregionen brann og redning IKS.

Økonomiplanen består av 2 deler:

Del 1 (kapittel 1-12) har hovedfokus på økonomi, med presentasjon av rådmannens forslag til drifts- og investeringsbudsjett for perioden 2018-2021 og forutsetninger for og konsekvenser av dette. Del 1 inneholder også overordnede omtaler av sektorene, omtaler av kommunens fokusområder, felles målekart, mål og ambisjoner på overordnet nivå.

Del 2 (kapittel 13) gir en beskrivelse av virksomheten i hver enkelt enhet, og viser blant annet enhetenes målekart for fokusområdene økonomi, tjenester/brukere og medarbeidere.

---

¹ Inkluderer PP-tjenesten og Barnevernstjenesten som er organisert som vertskommunesamarbeid med hhv. Songdalen og Kristiansand, Lillesand, Birkenes og Songdalen.

4 Kommuneplanens samfunnsdel

4.1 Fokusområde oppvekst

I kommuneplanens samfunnsdel Søgne mot 2030 (vedtatt 21.06. 2018) er det satt følgende hovedmål for satsingsområdet Søgne – kommunen det er godt å vokse opp i;

Søgne kommune har et inkluderende oppvekstmiljø som fremmer tilhørighet, trygghet, trivsel, læring og helse.

Gode oppvekstsvilkår handler også om å ha en god helsetjeneste og et mangfoldig kultur- og fritidstilbud. Samhandling mellom tjenestene i kommunen som omhandler barn og unge, er nødvendig for at kommunen skal kunne gi et helhetlig tjenestetilbud.

Hovedmålet følges gjennom underliggende planer på oppvekstområdet:

- Utviklingsplan for barnehage og skole 2017-2020
- Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø.
- Om læring med teknologi i skolene i Søgne, IT-strategi 2018-2021
- Barnehagebehovsplan 2016 - 2024.
- Handlingsplan mot mobbing - Søgnebarnehagen.
- Skoleeiers strategiske kompetanseplan 2018-2020
- Kulturplanen med kulturstrategien «Inspirerende og meningsfullt – et kulturliv for alle.»
- Kommunedelplan for utbygging av idrett, friluftsliv og nærmiljø i Søgne kommune
- Plan for den kulturelle skolesekken
- Trafikksikkerhetsplan for Søgne kommune, 2018-2020

Hovedtiltakene blir vist og rapportert i enhetenes virksomhetsplaner i kapittel 14, og i årsmeldingen.

4.2 Fokusområde helse-, sosial og omsorg

I kommuneplanen for 2011-2020 er det satt følgende hovedmål for dette området:

Tjenestetilbudet skal være trygt og forutsigbart, samtidig som det er dimensjonert og strukturert i forhold til befolkningens sammensetning og behov. Enhver skal ha en meningsfylt hverdag ut fra egne forutsetninger.

Hovedmålet følges gjennom underliggende planer på helse-, sosial og omsorgsområdet:

- Utfordringsbilde og folkehelseoversikt 2017
- Helse- og omsorgsplan 2017- 2030
- Plan for folkehelse 2015-2019
- Ruspolitisk handlingsplan 2016-2020
- Plan for bosetting og inkludering av flyktninger 2016-2020
- Plan for likestilling-, inkludering- og mangfold (LIM)
- Kompetanse- og rekrutteringsplan for helse- og omsorg 2016 – 2020

Hovedtiltakene blir vist og rapportert på i enhetenes virksomhetsplaner i kapittel 13, og i årsmeldingen.

4.3 Fokusområde næringsutvikling

I kommuneplanen for 2017-2030 er næringsutvikling inkludert i kap. 5 SØGNE – KOMMUNEN DET ER GODT Å BO I. Kjenntegne ved Søgne i 2030 er beskrevet:

- Det er tilgjengelige næringsarealer og kontorlokaler tett på E39. Antall arbeidsplasser i kommunen er tilpasset antall innbyggere, for å redusere klimautslipp som en følge av jobbreiser.
- Tangvall er videreutviklet til et attraktivt og levende sentrum i Søgne, med boliger, handel, kontor og ulike aktivitetstilbud, samt et nytt skolesenter med ungdomsskole og videregående skole.
- Landbruk og fiske er levende næringer i utvikling. Det er i Søgne lagt godt til rette for marine næringer som fiske og industri knyttet til havbruk.

Hovedmålet følges opp med:

- Vedta ny arealdel for Søgne kommune
- Oppfølging av utbygging av E39.
- Oppfølging av handlingsplanen for fylkesveier.
- Følge opp Strategisk næringsplan for Knutepunkt Sørlandet.
- Utbygging av skolesenter på Tangvall.

4.4 Fokusområde beredskap

Beredskap - ROS

Kommunen har ansvar for å ivareta innbyggernes sikkerhet. Søgne kommune skal ha en god oversikt over potensielle risikofaktorer og jobbe aktivt for å forebygge tap av liv, eller skade på helse, miljø eller materielle verdier. Det skal være trygt å bo i Søgne kommune. Kommunens overordnede ROS benyttes og tilpassede ROS-analyser gjøres når det er nødvendig å avklare risikoforholdene ytterligere.

Hovedmålet følges opp med:

- Beredskapsøvelse

4.5 Fokusområde klima og miljø

I kommuneplanen for 2017-2030 er klima og miljø satt opp som ett av seks overgripende hensyn. Området er beskrevet i i kommuneplanens samfunnsdel:

Det er satt klare nasjonale mål for reduserte utslipp av klimagasser hvor Norge skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Planleggingen og driften av Søgne kommune skal legge til rette for å begrense energiforbruk og klimagassutslipp. Til tross for reduserte utslipp er det forventet klimaendringer som omfatter mer ekstremvær og økt flom og skredfare, dette må det tas høyde for i planleggingen, for å begrense den potensielle skaden.

Søgne har flotte naturverdier og kulturverdier knyttet til blant annet kysten, jordbrukslandskapet og Søgneelva, samt skogsområder med variert biologisk mangfold.

Natur- og kulturverdiene er begge viktige å bevare for å bidra til et bærekraftig og rikt mangfold, samt for å sikre en viktig del av identiteten til kommunen.

Hovedmålet følges opp med:

- Sikre at saker som berører natur behandles i tråd med naturmangfoldloven.
- ENØK-tiltak i kommunale bygg.
- Utbygging av gang- og sykkelvegnett og kollektivterminal på Tangvall.
- Opprette bevaringsområde for hummer.
- Bekjempe svartlistearter.

5 Sentrale økonomiske forutsetninger i statsbudsjettet

5.1 Nye anslag for kommunesektorens inntekter og utgifter i 2018

I revidert nasjonalbudsjett 2018 ble realveksten i kommunesektorens samlede inntekter i 2018 anslått til 1,9 mrd. kroner. Det ble anslått en reell reduksjon i de frie inntektene på 2,6 mrd. kroner. Nedgangen i frie inntekter må ses i sammenheng med at de ekstra skatteinntektene i 2017 på 4 mrd. kroner ikke videreføres. Anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i 2018 ble i Revidert nasjonalbudsjett 2018 nedjustert med knapt 0,5 mrd. kroner grunnet nedjustering av lønnsveksten fra 3,0 til 2,8 prosent.

I nasjonalbudsjett 2019 kom det nye anslag for kommuneøkonomien inneværende år. Sammenliknet med anslagene som ble gitt i revidert nasjonalbudsjett 2018 ble skatteanslaget oppjustert med 2,4 mrd. kroner. Av disse går 2,1 mrd. til kommunene og 300 mill. til fylkeskommunene. Bakgrunnen er ekstraordinært store uttak av utbytter til personlige skattytere.

Den samlede pris- og kostnadsveksten i kommunesektoren (deflator) ble i nasjonalbudsjett anslått til 3,0 pst. i 2018. Dette er 0,4 prosentenheter høyere enn i revidert nasjonalbudsjett 2018. Kostnadsveksten skyldes økte strømpriser. Dette reduserer isolert sett realverdien av kommunesektorens inntekter i 2018 med 1,9 mrd. kroner.

Veksten i frie inntekter har i 2018 finansiert demografikostnader og økte pensjonsutgifter for kommunesektoren samlet sett. Mangelfull finansiering av statlige satsinger innen oppvekst (f.eks. bemanningsnormen i barnehage) og endringer i andre finansieringsordninger (f.eks. tilskudd til ressurskrevende brukere) svekker imidlertid det økonomiske opplegget.

5.2 Kommuneopplegget for 2019

Rådmannens forslag er basert på Regjeringens budsjettframlegg, slik at eventuelle endringer etter Stortingets budsjettbehandling ikke er innarbeidet.

I kommuneproposisjonen for 2019 la regjeringen opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 1 og 2 mrd. kroner i 2019. Anslaget for veksten i samlede inntekter er lavere enn veksten i frie inntekter. Dette skyldes at kommunesektoren i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2018 er foreslått tildelt om lag 2,4 mrd. kroner som følge av vekst i oppdrettsnæringen. Dette er engangsinntekter og bidrar dermed til lavere vekst fra 2018 til 2019

Regjeringens budsjettframlegg legger opp til en vekst i kommunesektorens frie inntekter på om lag 2,6 milliarder kroner i 2019. Dette innebærer en vekst på 0,7 prosent. Veksten er regnet fra anslått inntektsnivå i 2018 slik det ble anslått i RNB 2018. Det vil si at de ekstra skatteinntektene i 2018 på 2,4 mrd. ikke inngår i grunnlaget for beregning av vekst i 2019.

Hele veksten i frie inntekter i 2019 gis til kommunene. Dette skyldes at kommunene anslås å få økte demografiutgifter i 2019. Fylkeskommunene ventes å få noe reduserte demografiutgifter de nærmeste årene, som følge av nedgang i aldersgruppen 16-18 år.

Veksten i frie inntekter skal dekke kommunenes økte utgifter til demografi og pensjon. De anslåtte merutgiftene til demografi er på 1,6 mrd. kroner og er lavere enn det som er lagt til grunn i statsbudsjettene de senere årene. Økte pensjonskostnader er anslått til 0,5 mrd. kroner

Demografi: Befolkningsendringer påvirker kommunale investeringer, og demografikostnadene bør ideelt sett kompensere for de tilhørende kapitalkostnadene. Når befolkningstallet øker, stiger også kommunenes investeringsbehov. Tjenestetilbudet må bygges ut for å tilpasses innbyggertallet. For

eksempel vil flere barn skape behov for flere eller større skoler, flere gamle og syke trenger sykehjemsplass og det blir generelt større trykk på de kommunale tjenestene.

Noen av regjeringens hovedsatsinger dekkes innenfor veksten i frie inntekter, samlet 500 mill. kroner. Av veksten i frie inntekter begrunnes derfor 200 millioner kroner med en satsing på et bedre tilbud til rusavhengige. Videre foreslår det å fortsette styrkingen av tidlig innsats i skolen. Utfordringer bør fanges opp tidlig og skolebarna bør få en rask oppfølging. I budsjettet for 2019 er derfor 200 millioner kroner av veksten begrunnet med tidlig innsats i skolen. Regjeringen begrunner også 100 millioner kroner av veksten i frie inntekter med opptrappingsplanen for habilitering og rehabilitering som skal bidra til at brukerne kan motta gode habiliterings- og rehabiliteringstjenester der de bor.

Når vi tar hensyn til disse satsingene og utgifter til demografi og pensjon, gir regjeringens forslag til vekst i frie inntekter i 2019 ikke et økt handlingsrom for kommunene før effektivisering.

Tall i mill. kr	Kommunene
Realvekst i frie inntekter	2 600
Demografi	1 600
Pensjonskostnader (grovt anslag)	500
Satsinger innenfor frie inntekter	500
Handlingsrom <i>uten</i> effektivisering	0

Kompensasjon for pris- og lønnsvekst kommer i tillegg til realveksten. Denne pris- og lønnsjusteringen gjøres med utgangspunkt i den såkalte deflatoren, som i 2019 er anslått til 2,8 prosent.

Nasjonalbudsjettet anslår en årslønnsvekst på 3,25 prosent og en prisvekst på 2 prosent i 2019.

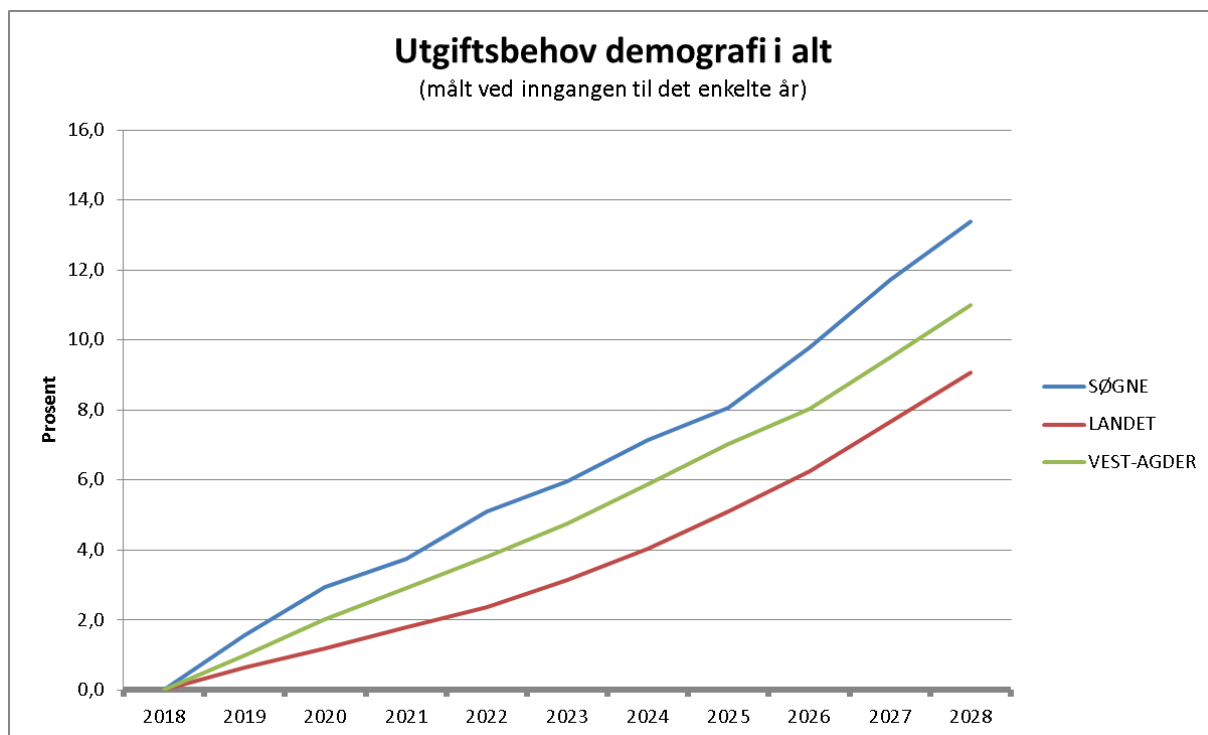
Tabellen nedenfor viser anslag på frie inntekter i 2019 for kommunene i Vest-Agder sett i forhold til anslag på vekst fra regnskap for 2018:

Kommune	Anslag på frie inntekter 2019	Anslag på oppgavekorrigerte frie inntekter 2018	Vekst fra anslag på regnskap 2018-2019	
			1000 kr	i prosent
1001 Kristiansand	4 909 015	4 761 505	147 511	3,1
1002 Mandal	883 476	856 057	27 419	3,2
1003 Farsund	543 123	527 162	15 961	3,0
1004 Flekkefjord	542 892	532 300	10 592	2,0
1014 Vennesla	809 542	781 227	28 315	3,6
1017 Songdalen	378 172	364 501	13 671	3,8
1018 Søgne	603 963	580 947	23 016	4,0
1021 Marnardal	157 205	154 466	2 739	1,8
1026 Åseral	76 235	75 140	1 095	1,5
1027 Audnedal	125 201	123 277	1 925	1,6
1029 Lindesnes	300 027	288 891	11 136	3,9
1032 Lyngdal	498 087	488 426	9 661	2,0
1034 Hægebostad	120 133	115 691	4 443	3,8
1037 Kvinesdal	369 644	357 942	11 701	3,3
1046 Sirdal	142 588	140 348	2 241	1,6
Fordeles gjennom året	6 500	5 950		
Vest-Agder	10 465 803	10 153 829	311 974	3,1
Landet	315 086 249	306 134 133	8 952 117	2,9

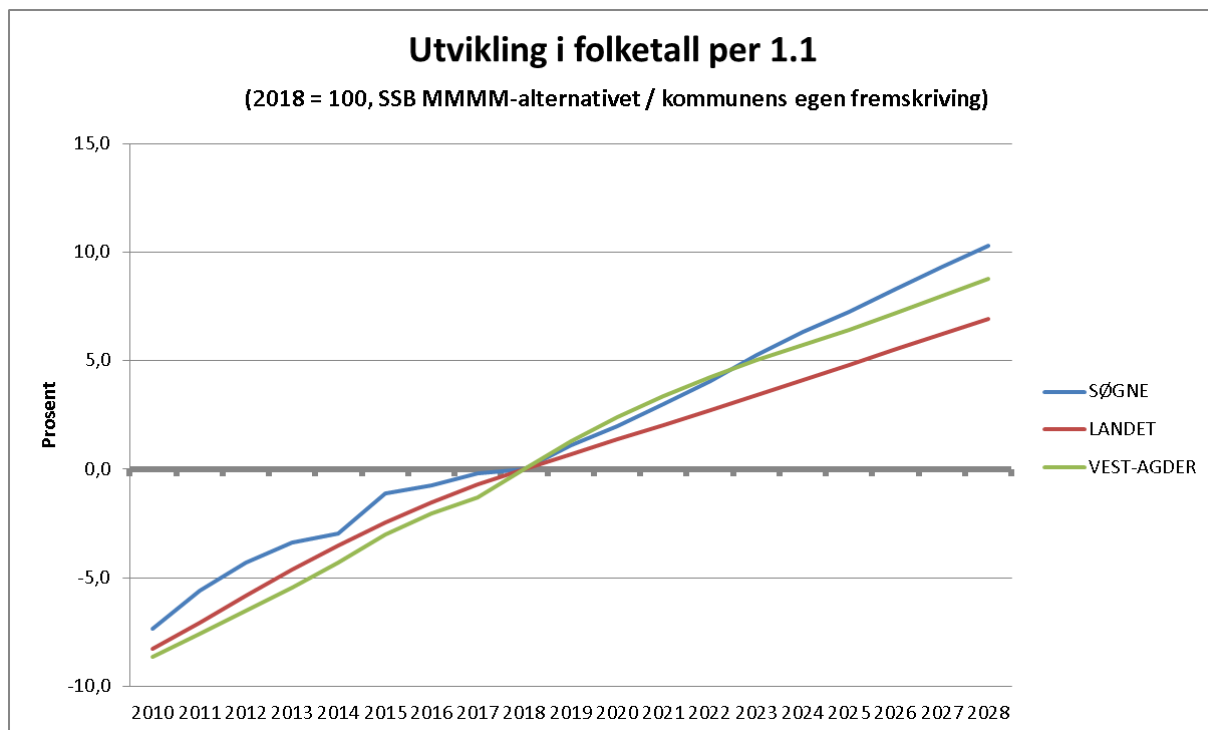
Anslått vekst for Søgne kommune er 4 prosent. Dette innebærer en inntektsvekst reelt sett siden anslått pris- og lønnsvekst er 2,8 prosent i 2019. Inntektsveksten for Søgne er høyere enn gjennomsnittet for Vest-Agder og landet som helhet, som har vekst på henholdsvis 3,1 og 2,9 prosent. Dette har sammenheng med befolkningsveksten og økning i demografiutgifter er høyere for Søgne kommune en Vest Agder og landet som helhet noe figurene under illustrerer:

Figuren nedenfor viser årlig endring av beregnet utgiftsbehov i prosent, samlet for barnehage, grunnskole og helse og omsorg. Figuren tar utgangspunkt i 2018. Som en ser av figuren er økning i utgiftsbehovet knyttet til demografi for Søgne kommune høyere enn Vest Agder og landet som helhet.

Figuren nedenfor viser årlig endring i prosent når det gjelder befolkningsvekst ved et 0 punkt i 2018:

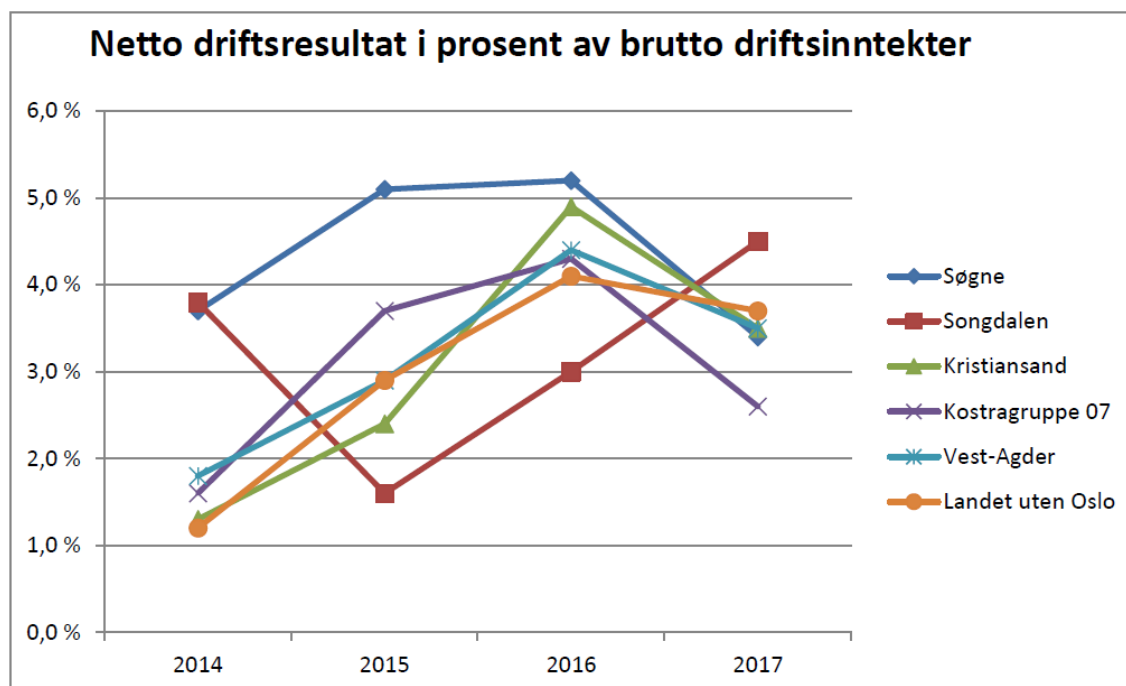
6 Omtale av status og utfordringsbilde overordnet og for sektorene

6.1 Overordnet omtale

Status per 2017

Søgne kommune har hatt gode driftsresultater de siste årene, også i forhold til gjennomsnittet av andre kommuner. Figuren under viser at netto driftsresultat som andel av brutto driftsinntekter i 2017. Figuren viser at Søgne ligger høyere enn KOSTRA gruppe 07 og på gjennomsnittet til Vest Agder. Det er en nedgang fra 5,3% i 2016 til 3,3% i 2017. Netto driftsresultat ble i 2017 på 26,3 mill. kroner.

Figuren under viser også Songdalen (KOSTRA gruppe 10) og Kristiansand (KOSTRA gruppe 13) som man skal slå seg sammen med i 2020 og bli en ny storkommune.

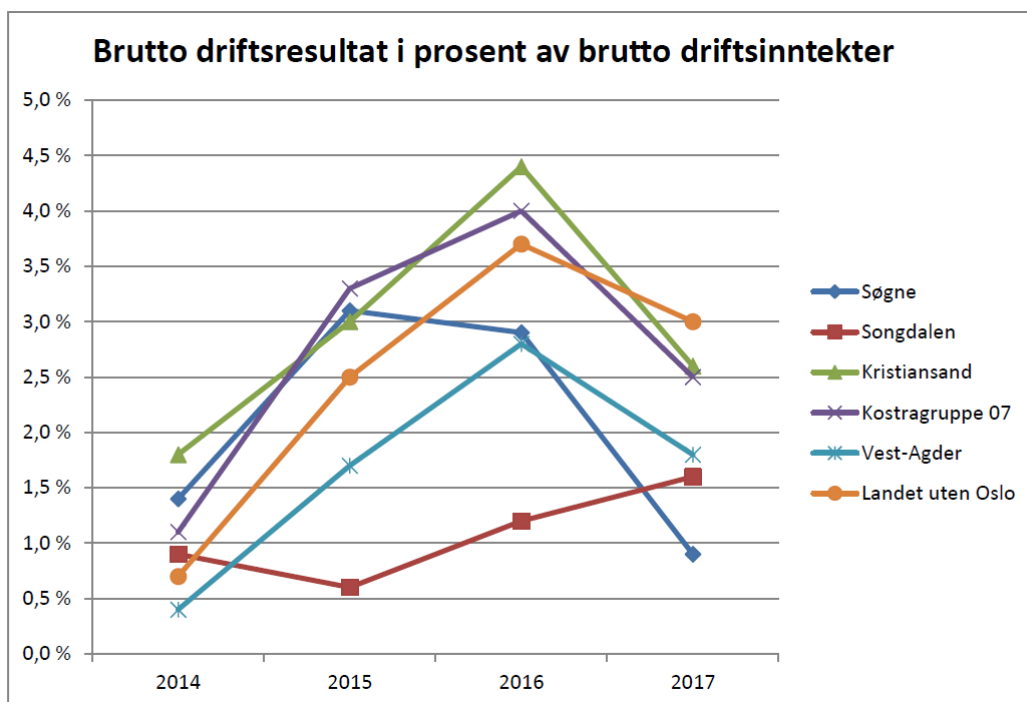

Hovedforklaringen på de gode resultatene de siste årene er at Søgne som andre norske kommuner, har nytt godt av høyere skatteinntekter. Samtidig har Søgne kommunes forvaltningsfond gitt en veldig god avkastning, i tillegg har enhetene samlet sett hatt et mindreforbruk.

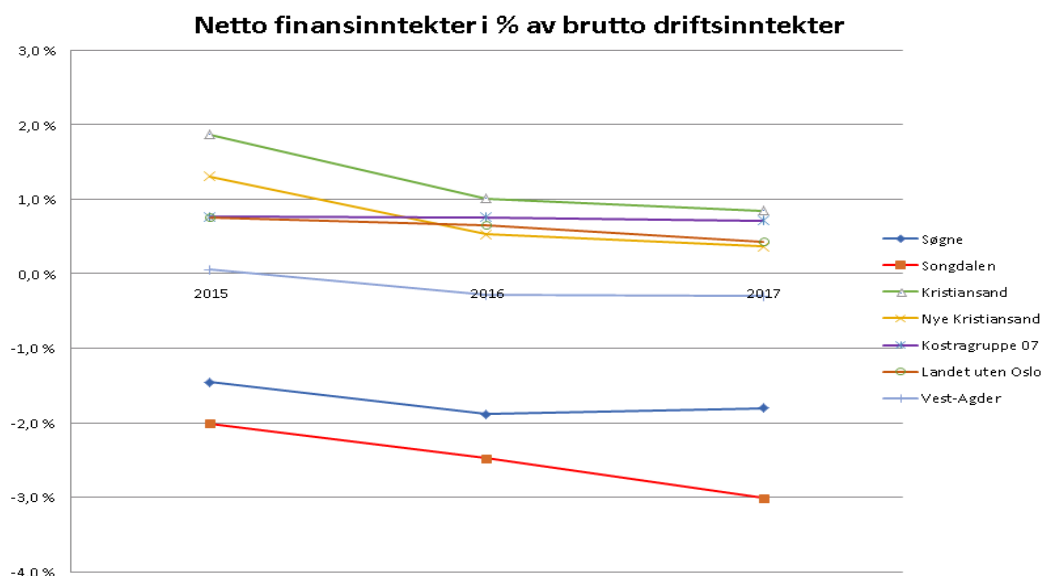
Brutto driftsresultat ser bort fra finansinntekter og -utgifter, og kan sies å gi et mer reelt bilde av kommunens ordinære drift. For Søgne kommune økte driftsinntektene med 5,6 prosent (42,4 mill.) totalt 802 mill. kroner, mens utgiftene økte med 8 prosent (58,8 mill.) totalt 796,6 mill. kroner. Det at driftsutgiftene økte mer enn driftsinntektene gjør at brutto driftsresultat svekkes.

Brutto driftsresultat ble i 2017 på 6,1 mill. kroner tilsvarende 0,8 prosent av brutto driftsinntekter. Brutto driftsresultat reduseres sammenlignet med 2016, dette gjelder også gjennomsnittet av norske kommuner.

Figuren viser brutto driftsresultat som andel av brutto driftsinntekter (den blå linjen viser Søgnes resultater):

Grunnen til at Søgne kommune ligger over gjennomsnittet på netto driftsresultat, men har lavere brutto driftsresultat er knyttet til finansinntekter og -utgifter. Mens de fleste norske kommuner har høyere finansutgifter enn finansinntekter er det motsatt i Søgne kommune. Dette har sammenheng med Søgne kommunes forvaltningsfond og eierandelen i Agder Energi, samtidig som lånegjelden er relativt lav. Figuren nedenfor viser netto finansinntekter i prosent av brutto driftsinntekter. Søgne kommune ligger under 0, dvs. at finansinntektene er høyere enn finansutgiftene.

Utgiftsnivå i Søgne kommune sammenlignet med andre kommuner

De siste tallene som kan brukes som grunnlag for sammenligning med andre kommuner er KOSTRA-tallene for 2017, som ble publisert i juni 2018. Det er flere miljøer som nå bearbeider KOSTRA-tallene, og justerer for ulik demografi, ulikt antall privatskoleelever etc.

Tabellen nedenfor viser utgiftsnivået i Søgne kommune sammenlignet med KOSTRA gruppe 07, Songdalen kommune, Kristiansand kommune, Vest-Agder og stipulert beregning for Nye Kristiansand kommune. Tallene er justert for ulikt utgiftsbehov. Tallene må likevel brukes med forsiktighet, fordi det kan være forhold som ikke fanges opp i modellene. Tabellen viser utgifts endringer for Søgne kommune i mill. kroner hvis vi hadde hatt samme kostnad per innbygger som sammenligningskommunen(e). Negative tall betyr at Søgne driver med lavere kostnader enn sammenligningskommunen(e), mens positive tall betyr at vi driver dyrere (f.eks. bruker Søgne kommune 6,1 mill. kroner mindre på pleie og omsorg enn KOSTRA gruppe 07 og 1,3 mill. kroner mer enn Kristiansand).

Tallene beskrives nærmere nedenfor med vekt på skole, barnehage og pleie og omsorg, som til sammen utgjør ca. 70 prosent av utgiftene.

Oversikt innsparingsmulighet ift sammenligningskommuner (mill. kr)					
	Songdalen	Kristiansand	Nye Kristiansand	Kostragruppe 07	Vest-Agder
Pleie og omsorg	6,7	1,3	1,5	-6,1	-11,4
Grunnskole	-0,3	23,2	19,0	20,9	14,3
Barnehage	-0,1	-0,2	-0,2	-2,4	-2,7
Adm, styring og fellesutgifter	0,7	14,9	12,3	12,0	10,1
Sosiale tjenester	6,7	-5,0	-3,9	0,4	-2,7
Kommunehelse	3,9	4,9	4,3	4,4	2,7
Barnevern	4,3	2,1	2,0	-0,1	0,5
Kultur og idrett	-1,1	-15,5	-13,0	-0,7	-12,9
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	2,0	0,0	0,1	2,9	-1,4
Andre områder	-11,9	-6,4	-6,1	-3,5	-9,7
- Brann og ulykkesvern	1,0	0,0	0,1	0,2	-0,8
- Kommunale boliger	-5,9	0,3	-0,1	-0,2	-1,2
- Samferdsel	-0,8	-2,7	-2,3	-1,2	-4,4
- Næringsforv. og konsesjonskraft	-4,9	-1,9	-1,9	-2,2	-0,9
- Kirke	-1,3	-2,2	-1,9	0,0	-2,4
Totalt	10,9	19,1	15,9	27,8	-13,2

Grunnskole

Søgne kommune har høyere utgifter til grunnskole enn sammenligningskommunene justert for beregnet utgiftsbehov. Andelen elever i kommunale og private grunnskoler som får spesialundervisning er 8,2% mot 6,9% i Kristiansand, samt at antall årstimer til spesialundervisning pr elev med spesialundervisning er 155,5 i Søgne mot 138,5 i Kristiansand. Skolene skal jobbe sammen med PPT for å vri ressursbruk fra spesialundervisning til ordinær undervisning. Ved sammenslåing til Nye Kristiansand er dette et område vi ser for oss må reduseres for å redusere utgiftsnivået. Det legges opp til en reduksjon innenfor skole på 4 mill. kroner i 2019 og totalt 10 mill. kroner fra 2020 og ut økonomiplanperioden.

Barnehage

Søgne kommune hadde i 2017 marginalt lavere utgifter til barnehage enn Kristiansand og KOSTRA gruppen 07. Andel barn i alderen 1-5 år som går i barnehage i Søgne er 91,8%, mot 90,8 % i Kristiansand og 81,6% i Songdalen. Det er i aldersgruppen 1-2 år at Søgne har større andel barn i barnehage. Når man ser på antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i barnehage er dette tallet noe høyere enn tilsvarende for sammenligningskommunene, dette forklarer hva som gjør at utgiftene i Søgne er noe lavere enn i de andre kommunene.

Helse og omsorg

Søgne kommune hadde i 2017 noe lavere utgifter til helse og omsorg enn gjennomsnittet i KOSTRA gruppen vår, mens vi lå litt over nivået i Kristiansand kommune og Songdalen kommune. Avvikene mellom kommunene er imidlertid små i forhold til størrelsen på sektoren.

Mer detaljerte tall viser at vi bruker mer enn Kristiansand og Songdalen på institusjonstjeneste og lavere på hjemmetjenester.

Utvikling i økonomiplanperioden

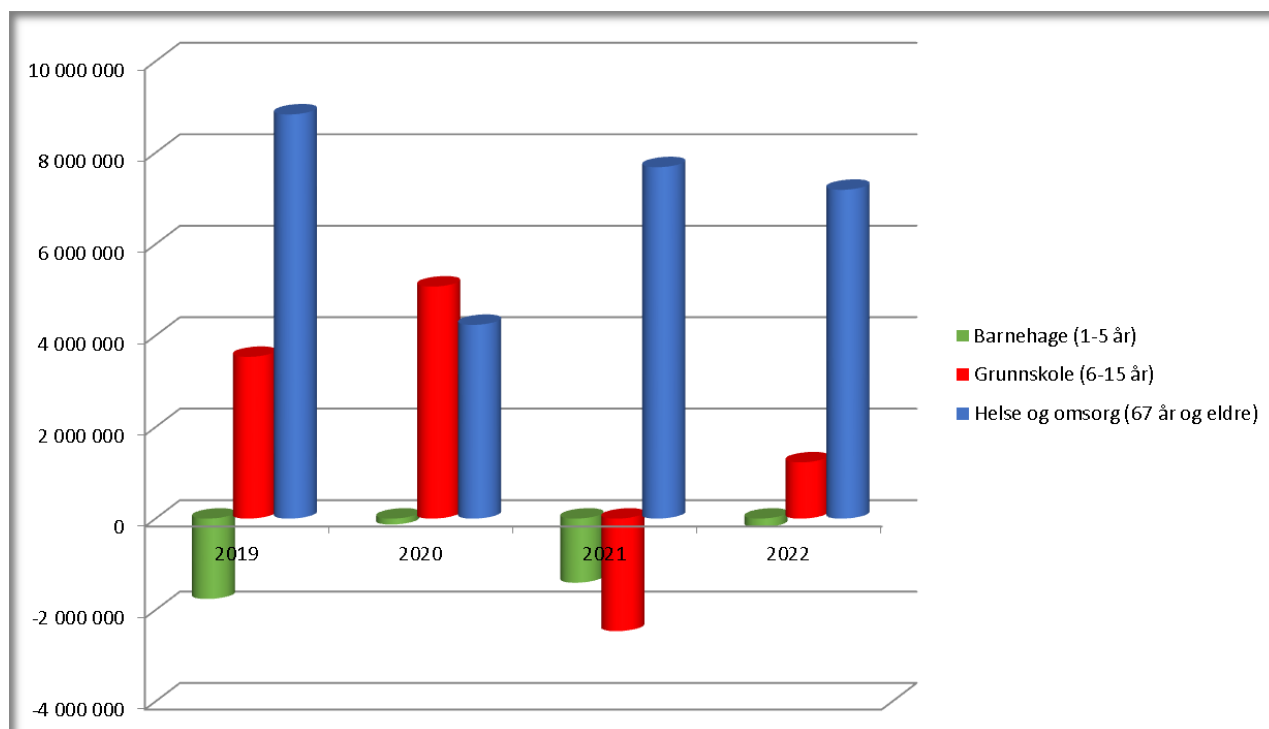
Statistisk sentralbyrå lager befolkningsframskrivninger hvert annet år, den siste framskrivningen ble gjort i juni 2018. I økonomiplanen har vi lagt til grunn faktiske befolkningstall for 2018, og deretter lagt inn årlig økning i tråd med SSBs befolkningsframskriving (hovedalternativet/middelalternativ).

Fra 2018 til 2019 forventes vekst i de fleste aldersgrupper med unntak av innbyggere i barnehage, barneskolealder og innbyggere over 90 år. Fra 2018 til 2022 forventes vekst i de fleste aldersgrupper med unntak av innbyggere i barneskolealder og barnehage. Totalt en befolkningsvekst på 4,1 prosent. Framskrivningene viser en særlig sterk vekst i eldre aldersgrupper:

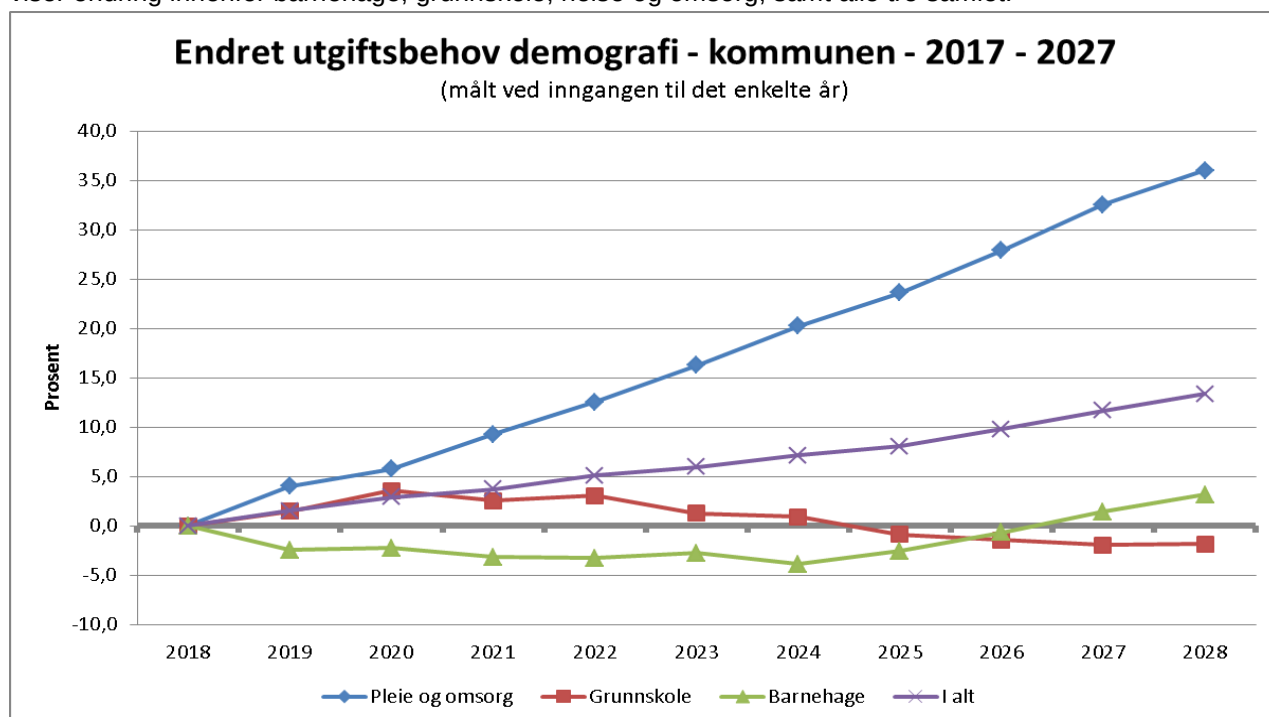
	2018	2019	2020	2021	2022	Vekst 2018-19	Vekst 2018-22
Innbyggere 0-5 år	804	793	792	795	802	-11	-2
Innbyggere 6-12 år	1121	1100	1091	1068	1061	-21	-60
Innbyggere 13-15 år	452	506	499	530	509	54	57
Innbyggere 16-66 år	7482	7493	7558	7602	7677	11	195
Innbyggere 67-79 år	1201	1260	1311	1351	1412	59	211
Innbyggere 80-89 år	339	351	361	387	398	12	59
Innbyggere 90 år +	67	63	71	71	78	-4	11
Søgne kommune	11466	11566	11683	11804	11937	100	471

Det er usikkerhet knyttet til befolkningsframskrivingene. Dette skyldes blant annet utbyggingen av nye boligfelt i Søgne og ny E39 som kan påvirke befolkningsveksten. Dette kan igjen øke antall skoleelever og etterspørselen etter barnehageplasser. Men med utgangspunkt i befolkningsframskrivingen kan en beregne kommunens utgiftsbehov de neste fire årene.

Figuren nedenfor viser årlig endring i beregnet utgiftsbehov innenfor barnehage, grunnskole og helse og omsorg (y-aksen viser endring i kroner fra året før):

Figuren nedenfor viser årlig endring i beregnet utgiftsbehov i %, hvor 2018 er utgangspunktet. Figuren viser endring innenfor barnehage, grunnskole, helse og omsorg, samt alle tre samlet.

Figurene viser at Søgne vil få et økt utgiftsbehov de neste årene. Trykket for økte utgifter vil først og fremst komme innenfor helse og omsorg. Utgiftsbehovet på dette området øker med 8,8 mill. kroner fra 2018 til 2019 og med 28 mill. kroner gjennom økonomiplanperioden. Antall barn i barnehagealder har nå falt syv år på rad i Søgne kommune, samtidig har antallet barn som går i barnehage økt.

Basert på befolkningsframskrivingene tilsier dette at beregnet utgiftsbehov knyttet til barnehage forventes å reduseres. Men som følge av flere andre faktorer:

- Økt barnehagedekning de siste årene
- Utvidet rett til barnehageplass
- Flere barn med barnehageplass i gruppa 0-2 år enn tidligere som gir utslag på økte kostnader til drift og tilskudd til private barnehager
- Oppstart av ny barnehage på Havåsen

Så økes budsjettrammene innenfor barnehage.

Som følge av at barnekullene varierer i størrelse varierer også beregnet utgiftsbehov for skolene. Tabellen nedenfor viser de samme tallene som figuren over når det gjelder barnehage, skole og helse og omsorg (67 år og eldre):

<i>Mill. kr.</i>	2019	2020	2021	2022	Sum økning 2019-22
Helse og omsorg	8,8	4,2	7,7	7,2	28,0
Grunnskole	3,5	5,1	-2,5	1,2	7,4
Barnehage	-1,7	-0,1	-1,4	-0,2	-3,2
SUM	10,6	9,2	3,8	8,2	32,2

For øvrige områder, herunder teknisk sektor og administrasjon øker det beregnede utgiftsbehovet i tråd med den generelle befolkningsveksten. Økninger i såkalte demografikostnader, altså kostnader som følge av befolkningsvekst og endret befolkningssammensetning, har normalt blitt kompensert gjennom økte frie inntekter.

6.2 Fellestekst helse-, sosial- og omsorgssektoren

Svein Resset

Helse-, sosial- og omsorgssektoren omfatter budsjettansvar for Enhet for hjemmetjenester, Enhet for institusjonstjenester, Enhet for livsmestring, Enhet for helsetjenester, NAV Sosial, Kvalifiseringsenheten og Felles omsorg (inkl. forvaltningstjenesten og fra 01.01.19 kommunale legetjenester). Sektoren har til sammen ca. 260 årsverk.

Overordnede visjoner/mål for helse, sosial og omsorg

Perioden fram mot 2020 vil i stadig større grad preges av den pågående kommunereform og etablering av «Nye Kristiansand». Overordnet målsetting er å tilby Søgnes befolkning så gode, fleksible og koordinerte tjenester som mulig parallelt med det pågående kommunereformarbeid.

Sektorens utfordringsbilde de kommende årene

Helse- og omsorgsplan 2017-2030 ble vedtatt november 2017, og er retningsgivende for sektorens budsjettinnspill. Kortfattet kan følgene beskrives å være sektorens hovedutfordringer:

- Den demografiske utvikling tilsier at en gradvis større andel av befolkningen blir eldre enn før. Med dette øker andelen personer med helse- og omsorgsbehov, deriblant behov for omfattende og sammensatte tjenester. Økt antall personer med langt kommen demens og flere voksne personer med omfattende funksjonsnedsettelse er målgrupper som krever mye ressurser i nåtid og i fremtid.
- Kommunens tjenesteutvikling fokuserer på at innbyggerne skal bo hjemme lengst mulig, hvilket også er en nasjonal trend. Det prioriteres derfor etablering av omsorgsboliger med tilgang til heldøgns tjenester framfor nye institusjonsplasser i årene som kommer.
- Kommunen valgte i 2016 en betydelig økt satsing på tidlig innsats og forebyggende arbeid. Sentralt i dette er å forebygge negativ utvikling relatert til unges psykiske helse samt rusproblematikk. Den betydelige ressursøkning, blant annet med etablering av psykososialt team og økt innsats innen helsesøstertjenester og familiesenter er krevende å opprettholde som følge av utfordringene i kulepunkt 1.
- Utenforskap og sosial ulikhet gir betydelige utfordringer, og nasjonale tall tilsier at sosiale helseforskjeller øker. De mest sentrale arenaer for å løse disse utfordringene er hjemmet/foresatte, barnehage og skole.
- Kommunen opplever i 2018 en betydelig økning i antall mottagere av sosialhjelp. Og blant de under 30 år. Denne trenden gjelder også for nabokommunene, deriblant Songdalen og Kristiansand.
- Antall flyktninger som skal bosettes i kommunen er uforutsigbar. Anmodningen fra IMDI resulterte i en betydelig reduksjon fra 2017 til 2018. Det er videre usikkert hva som vil skje i 2019 og videre fremover.
- Med flere innbyggere som blir eldre, så blir det flere friske eldre også. Både økt antall pensjonister kombinert med uføre som fungerer godt psykisk og fysisk er potensielle kilder til å bidra inn i lokalsamfunnets behov for frivillig innsats. Det forutsetter vel og merke villighet fra gruppen selv, parallelt med en viss tilrettelegging fra kommunens side.

Ut over dette henvises det til helse- og omsorgsplanens beskrivelse av utfordringsbildet fram mot 2030. Det bemerkes at hovedlinjene i utfordringsbildet i stor grad er i samsvar med tilsvarende utfordringsbilde i de to andre K3-kommunene.

Ressursbruk i helse-, sosial- og omsorgssektoren 2017 – sammenlignet med andre kommuner

Analyse av kostnadsnivå og effektivitet i Søgne kommune

I vurderingen av hvilke områder som skal prioriteres er det nyttig å vite hvordan Søgne kommune ligger an i forhold til andre kommuner. De siste tallene som kan brukes som grunnlag for sammenligning med andre kommuner er KOSTRA-tallene for 2017, som ble publisert i juni. Det er flere miljøer som nå bearbeider KOSTRA-tallene, og justerer for ulik demografi, ulikt antall privatskoleelever etc.

Tabellen nedenfor viser utgiftsnivået i Søgne kommunes helse-, sosial og omsorgstjenester sammenlignet med KOSTRA gruppe 07, Songdalen kommune, Kristiansand kommune, Vest-Agder. I tillegg en stipulert beregning for Nye Kristiansand kommune. Tallene er justert for ulikt utgiftsbehov.

Tallene brukes med forsiktighet, fordi det kan være forhold som ikke fanges opp i modellene og viser utgifts endringer for Søgne kommune i mill. kroner hvis vi hadde hatt samme kostnad per innbygger som sammenligningskommunen(e). Negative tall betyr at Søgne driver med lavere kostnader enn sammenligningskommunen(e), mens positive tall betyr at vi driver dyrere (f.eks. bruker Søgne kommune 6,1 mill. kroner mindre på pleie og omsorg enn KOSTRA gruppe 07 og 1,3 mill. kroner mer enn Kristiansand).

Oversikt i forhold til ift sammenligningskommuner (mill. kr)						
	Songdalen	Kristiansand	Nye Kristiansand	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo	Vest-Agder
Pleie og omsorg	6,7	1,3	1,5	-6,1	-14,4	-11,4
Sosiale tjenester	6,7	-5,0	-3,9	0,4	-4,1	-2,7
Kommunehelse	3,9	4,9	4,3	4,4	2,4	2,7

Omsorgstjenester:

Søgne kommune har i dag et vesentlig lavere forbruk enn KOSTRA gruppe 07 og samtidig nesten på nivå med det som fra 2020 blir Nye Kristiansand. Dette er et godt utgangspunkt for selve sammenslåingen og et utgangspunkt som tilsier at det ikke er grunn for de store endringer i budsjett 2019, ut over de signalene som ligger i eksisterende økonomiplan. I denne vurderingen ligger også oppfatningen av at det totale utfordringsbildet er relativt likt i alle K3-kommunene.

Sosiale tjenester:

Også her er tjenesteomfanget av en slik karakter at utgangspunktet for å gå inn i Nye Kristiansand er bra. Kommunen har utfordringer knyttet til økt omfang av sosiale utgifter til livsopphold. Dette er imidlertid en trend også i de andre K3- kommunene.

Kommunehelsetjenester:

Her ligger Søgne kommune over alle sammenlignbare kommuner i ressursbruk. Også Nye Kristiansand. Til grunn for dette er i hovedsak den kraftige økningen i 2016, der ulike helsetjenester ble styrket parallelt med etablering av psykososialt team. Denne økning har kommunen bevisst valgt å opprettholde de påfølgende år.

Forslag til endringer i drift i helse-, sosial- og omsorgssektoren:

Sektoren økonomiplanforslag er i stor grad en videreføring av det nivået som er lagt for tjenesteområdene de siste årene. Det er videre i tråd med sektorens utfordringsbilde og med et naturlig fokus gjeldende helse- og omsorgsplan. Forslag til prioriterte endringer:

Nav Sosial

- Enheten ble i gjeldende økonomiplan styrket med 50 000 kroner for å øke enhetens lederressurser. Dette har vist seg å ikke være aktuelt. Sum foreslås derfor reversert i kommende økonomiplan.

Kvalifiseringsenheten

- For å dekke opp reduserte inntekter som følge av færre flyktninger til kommunen budsjetteres det med et lavere overskudd i 2019 på 1,9 mill. kroner som tas fra fondsmidler som ble avsatt i regnskap 2017.

Enhet for helsetjenester

- Kommunens tjenester rettet mot forebyggende arbeid og tidlig innsats er vesentlig styrket de siste årene. Særlig i løpet av 2016. Og denne ressursinnsatsen er større i Søgne enn i de to andre K3-kommunene. For å sikre nødvendig økt ressursinnsats, særlig rettet mot voksne funksjonshemmede og hjemmetjenester foreslås en reduksjon i Enhet for helsetjenester tilsvarende 0,4 mill. kroner. Det foreslås samtidig at enheten selv finner tiltak og løsninger for å imøtekomme dette.

Enhet for institusjonstjenester

- Enheten opplever som følge av samhandlingsreformen økt pågang og nye faglige utfordringer på korttidsavdelingen. For å sikre bemanning i helgene på nivå med ukedagene foreslås det å styrke avdelingen med ressurser tilsvarende en økning på 0,350 mill. kroner.
- Grunnbemanning på natt har 25% høyere ressursinnsats enn hva lønnsbudsjettet tilsier. Det foreslås derfor å øke opp dette, hvilket utgjør 0,2 mill. kroner
- Enhetens samlede inntekter for oppholdsbetaling er hvert år lavere enn budsjettet. Det foreslås derfor at inntektsbudsjett nedjusteres. Dette utgjør 0,6 mill. kroner.
- Det forventes en økning på ca. 2 årsverk fra 2018 til 2019. Til disse må det budsjetteres inn ferievikarer. Dette utgjør 0,1 mill. kroner på årsbasis.
- Enheten har større utgifter til innkjøp av medisiner enn budsjettet. Avviket i 2018 antas å bli et merforbruk på 0,2 mill. kroner. Summen foreslås lagt inn fra og med 2019.

Enhet for hjemmetjenester

- Demografiske prognoser tilsier økning innen hjemmebaserte tjenester som følge av endret demografi med langt flere eldre og demente i årene som kommer. Økning i antall brukere i løpet av 2018 samt målsettingen om at innbyggerne bor hjemme lengst mulig ligger til grunn for forslag om økning tilsvarende 1,4 mill. kroner i 2018, og med ytterligere økning utover i planperioden.
- Enheten har nye og utvidede tiltak knyttet til brukerstyrt personlig assistanse, og fikk i revidert budsjett 2018 en styrking på 1,240 mill. kroner. Beløpet foreslås lagt inn i ny økonomiplan.
- Endringer knyttet til finansiering av læringer ble endret for noen år siden. I den forbindelse ble det feilaktig fjernet ressurser tilsvarende 0,4 mill. kroner fra enhetens budsjett. Disse foreslås lagt inn igjen.
- Aktivitetssenteret ble høst 2017 utvidet til også å omfatte noe kveldstid i uka, samt mer fleksibilitet i tjenesten rettet mot målgruppens behov. Deler av dette er basert på statlig

tilskudd, og inntektsposten ble i revidert budsjett 2018 nedjustert slik at det samsvarer med faktisk tilskudd. Endringen foreslås lagt inn i økonomiplanen og utgjør kr 0,437 mill. kroner.

- Enheten har vedtatt ny omsorgslønn. Denne utgjør 40 000 kroner.
- Søgne kommune inngikk i 2018 et interkommunalt samarbeid med Kristiansand kommune som vertskommune om et felles responscenter for digital håndtering av trygghetsalarmer. Avtalens omfang tilsier en års kostnad på 0,3 mill. kroner.
- Det forventes en økning på ca. 5,5 årsverk fra 2018 til 2019. Til disse må det budsjetteres inn ferievikarer. Dette utgjør 0,250 mill. kroner.

Enhet for livsmestring

- I gjeldende økonomiplan er det lagt inn økning til dagsenter for funksjonshemmede i forbindelse med etablering av nytt senter på Linnegrøvan. Dette opprettholdes, og utgjør 1,4 mill. kroner.
- Som følge av kulepunktene over, blir en fra før stor avdeling enda større. Botjenesten habilitering er utvidet i løpet av 2018, og vil bestå av mellom 60 og 70 ansatte. Dette krever mer lederressurser. Det er ansatt ny avdelingsleder i 100% stilling, hvilket utgjør som utgjør 0,8 mill. kroner.
- Egenandel tilskudd til forebyggende rusarbeid mot barn og unge- psykososialt team. Alternativt må tilskudd returneres i sin helhet. I 2019 utgjør dette 0,275 mill. kroner.
- Det forventes en total økning på 8-10 årsverk fra 2018 til 2019. Til disse må det budsjetteres inn ferievikarer. Dette utgjør 0,4 mill. kroner.

Felles omsorg

- Utviklingen knyttet til omfang av tjenester til enkelte ressurskrevende brukere gjør at det er grunn til å anta at inntektene via refusjonsordningen vil øke. Derfor foreslås videreføring av revidert budsjett med en inntektsøkning på 0,8 mill. kroner samt en ytterligere økning på 0,5 mill. kroner. Til sammen en inntektsøkning på 1,3 mill. kroner. Dette er en svært uforutsigbar inntektspost, og utviklingen vil bli nøye evaluert i forbindelse med revidert budsjett 2019.
- Statsbudsjett 2018 innebærer en økning i innslagspunktet for når kommunene kan kreve refusjoner for ressurskrevende brukere. Dette er økt med netto 85.000 kroner pr bruker. Søgne har i dag 12 brukere som går under denne kategorien, og dette gir en utgiftsøkning på 1 mill. kroner.
- Det foretas fra 01.01.19 en intern budsjettregulering ved at alle budsjetter knyttet til kommunale legetjenester flyttes fra Enhet for helsetjenester til Felles omsorg. Reguleringen medfører ingen budsjettmessige endringer.

Enhetsledergruppa har i prosessen også lansert forslag til endringer som ikke er blitt prioritert. Disse ikke-prioriterte forslagene har en samlet kostnadsstørrelse på ca. 4,7 mill. kroner og gjelder i hovedsak følgende, satt opp i vilkårlig rekkefølge (års kostnad i parentes):

- Økt ressurs innen avlastningstjenester til barn og unge (1,2 mill. kroner)
- Redusert ressursinnsats i psykososialt team (-0,7 mill. kroner)
- Økt ressurs til vask og vedlikehold av tjenestebiler (0,2 mill. kroner)
- Økt ressursinnsats rettet mot hjemmehjelp (0,250 mill. kroner)
- Økt ressursinnsats aktivitets- og dagsenter (0,750 mill. kroner)
- Ny rådgiverstilling institusjonstjenesten (0,8 mill. kroner)
- Økt ressursinnsats langtidsavdelinger institusjon (1,2 mill. kroner)
- Økt ressursinnsats hjelpemiddelsentral (0,2 mill. kroner)
- Økt ressursinnsats frisklivssentral (0,150 mill. kroner)
- Ny avtale – turnuslegetjeneste (0,250 mill. kroner)
- Kuben – tiltak innen rusarbeidet. Egenandel for mottatt tilskudd (0,4 mill. kroner)
- Anskaffelse av ny buss (0,3-0,4 mill. kroner). Se for øvrig egen politisk sak.

6.3 Fellestekst oppvekstsektoren

Jon Wergeland

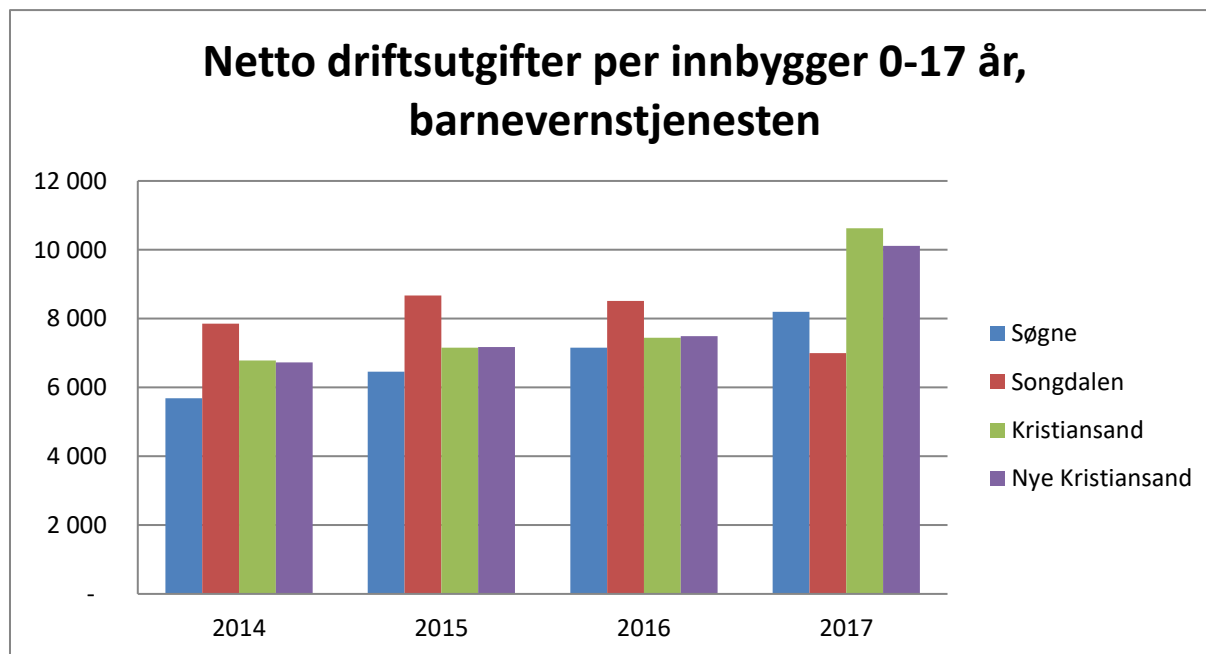
Ansvarsområdet felles oppvekst

Oppvekstområdet ledes av kommunalsjef oppvekst. I kommunalsjefens stab arbeider 2 skolefaglige rådgivere og SLT koordinator (50 prosent)/ rådgiver oppvekst (50 prosent). Området består av kommunens barnehagemyndighet for hele barnehagetjenesten, eierskap av fire kommunale barnehager, tre barneskoler, to ungdomsskoler, PP-tjeneste og kultur. I tillegg sorterer barneverntjenester, gjennomført som vertskommunesamarbeid med Kristiansand og trafiksikkerhetsarbeid (0-visjonen) til området, for tiden organisert i kulturenheten.

I juni 2017 begynte SLT koordinator/ rådgiver oppvekst i stilling som eksplisitt arbeider med å forsterke det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet og for å øke tverrfaglig samhandling gjennom nye møtearenaer som er etablert. En viktig oppgave er å sikre at det tverrfaglige lavterskeltiltaket «kjernegruppe» etableres der det er behov. Koordinator bidrar også med å definere ansvar for arbeidsoppgaver gjennom samarbeid i ansvarsgrupper.

Barnevern

Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten:

	2014	2015	2016	2017
Søgne	5 687	6 459	7 156	8 200
Songdalen	7 850	8 668	8 517	6 999
Kristiansand	6 781	7 156	7 447	10 627
Nye Kristiansand	6 724	7 175	7 486	10 113
KOSTRA gruppe 07	7 236	7 560	7 827	8 715
Landet uten Oslo	7 981	8 341	8 916	10 362
Vest-Agder	7 484	7 860	8 450	10 924

Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten(B)

Økte utgifter til barnevern følger samme trend som en nasjonal utvikling, slik at Søgne fortsatt har lave utgifter på området sammenlignet med andre kommuner. Søgne har de siste tre år deltatt i barnevernstjenesten for Kristiansandsregionen. Det er arbeidet hardt for å sikre oppfølging av lovkrav, faglig kvalitet og økt samarbeid med andre tjenester i kommunen. Avdelingskontoret Søgne/Songdalen har forbedret måloppnåelse på lovpålagte frister fra ca. 10 % til 100 % i løpet av ett år. Tjenesten innvilges den rammen vertskommunen har meldt behov for i 2019. Det økte budsjettbehov 2018 er i hovedsak knyttet til barnevernstiltak utenfor hjemmet og en ekstra stilling som barnevernspedagog som deles forholdsvis mellom Søgne og Songdalen. Barnevernet har tilgang til egen kommunal tiltaks- og oppfølgingsavdeling som reduserer bruken av private aktører. Barnevernet søker å vri tjenesten fra å gi tiltak utenfor hjemmet til gode hjelpetiltak i hjemmet, blant annet ved å benytte tiltaksavdelingen. Dette vil også begrense utgiftsveksten vi har sett i barnevernet de senere år. I henhold til avtale om barnevernssamarbeid fordeles utgiftene til barnevernet på følgende tre poster:

Barnevernsarbeid (funksjon 244) – lønnskostnader ansatte:

Felleskostnadene fordeles mellom samarbeidskommunene basert på objektive kriterier i kommunenes inntektssystem. For Søgne kommune utgjør dette en økning på 803.000 kroner

Tiltak i hjemmet (funksjon 251):

Barnevernets egen tiltaksavdeling forsøkes aktivt benyttet og budsjettmessig omdisponeres 892.000 fra tiltak utenfor hjemmet til tiltak i hjemmet. Bruk av egen tiltaksavdelingen gir en besparelse på kjøpetiltak slik at tiltak utenfor hjemmet (funksjon 252) skal kunne reduseres.

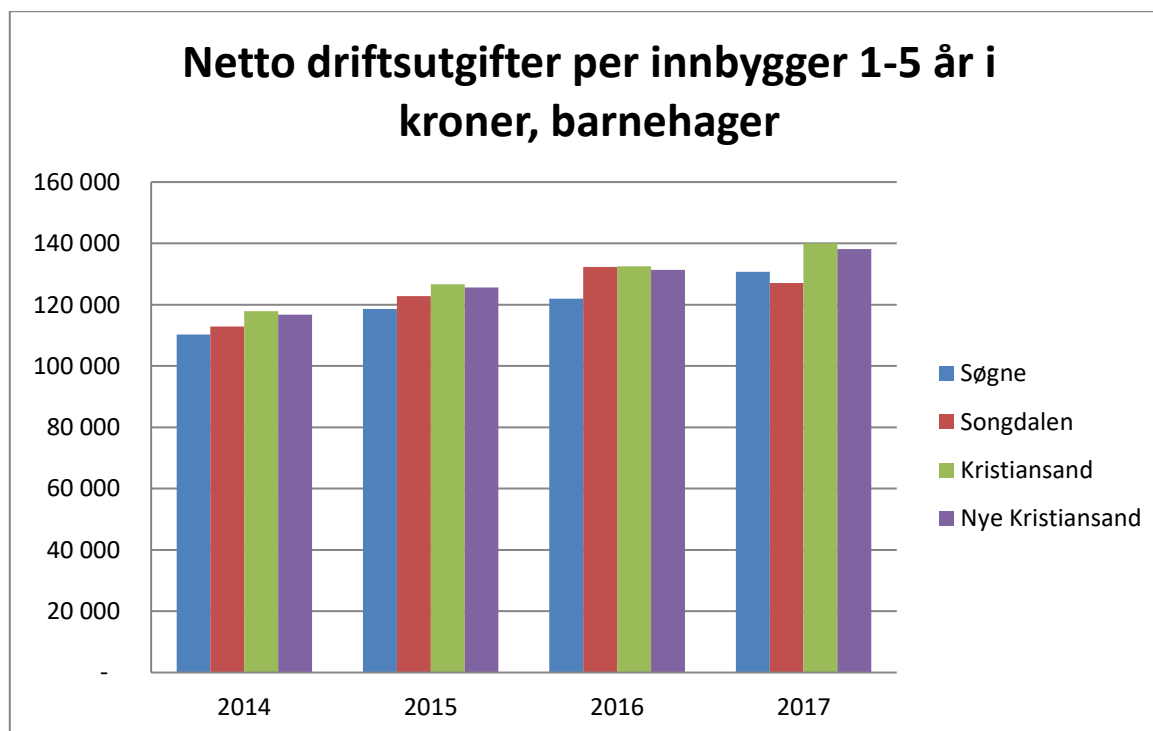
Tiltak utenfor hjemmet (funksjon 252):

Utgifter til fosterhjem er svært kostnadskrevende på grunn av statlig regulering av kostnader og plassering i institusjon koster 70.000 kroner pr måned pr barn. For å styre tiltak til mer virksomme tiltak i hjemmet og øke fokus på familieråd som arbeidsmetode, reduseres budsjett til funksjon 252 med 961.000 kroner i 2019. Endringene er etter forslag fra vertskommunen Kristiansand.

Barnehage

Utgiftene til barnehage per barn i aldersgruppen 1-5 år er noe lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen:

Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager:

	2014	2015	2016	2017
Søgne	110 310	118 647	121 970	130 722
Songdalen	112 899	122 820	132 313	127 107
Kristiansand	117 873	126 667	132 516	139 989
Nye Kristiansand	116 745	125 573	131 404	138 153
KOSTRA gruppe 07	123 081	122 505	130 569	136 827
Landet uten Oslo	128 645	130 664	137 677	143 914
Vest-Agder	118 211	125 410	131 518	138 141

Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager

De senere år har andelen barn i Søgne som benytter retten til barnehageplass økt og kommunen ligger i dag likt med andelen i landet (91,8%) og noe høyere enn Vest Agder fylke (89,8%). De kommunale barnehagene i Søgne drives likevel effektivt og dette barnehageåret kan nye barn raskt få tilbud om barnehageplass.

Kommunen har per i dag myndighetsoppgaver for 4 kommunale og 8 private barnehager som har tilbud til barn i alderen 1-5 år.

Full barnehagedekning

Søgne kommune har de siste årene hatt akkurat tilstrekkelig kapasitet på barnehageplasser. Alle med rett til barnehageplass er gitt et tilbud, men kapasiteten til å ta imot tilflytting og nye barn har vært lav. Derfor arbeides det med å dimensjonere barnehagetilbudet til å møte en fremtidig vekst. Nye statlige føringer gir i realiteten alle barn fra 8-9 måneders alder rett til barnehageplass. Svingninger i antall barn gjør også planlegging vanskelig. Dette forsterkes av at befolkningsframskrivingene de senere årene har vist seg å være upresise, samtidig som kommunen tilbyr omtrent halvparten av plassene gjennom private tilbydere. Bygging av en ny kommunal barnehage i Ausviga er påbegynt og skal stå ferdig til oppstart av nytt barnehageår i 2019.

Tilsyn og godkjenning av barnehager

Enhet for barnehager legger ned et stort arbeid for å øke kvalitet på arbeidet som utføres i barnehagene – både kommunale og private. Enheten har ansvar for tilsyn med alle barnehager i kommunen og for godkjenning av nye barnehager. Myndighetsoppgaven gjøres ved web tilsyn og stedlig tilsyn.

Kompetanseutvikling

Enhet for barnehager har ansvar for kompetanseutvikling av ansatte i både kommunale og private barnehager. Det er frivillig for de private å delta, men det jobbes aktivt for at alle skal være med. Kommunen søker midler fra fylkesmannen til slik kompetanseutvikling og per i dag deltar to ansatte og to ansatte i private barnehager på ulike typer utdanningsprogram. Alle de kommunale og de store private barnehagene er med i satsningen «Inkluderende læringsmiljø» og viktig kompetanseheving skjer gjennom kursing og kultur bygging som skjer gjennom denne satsningen.

Barn med spesielle behov/minoritetsspråklige barn

Det brukes fortsatt store ressurser til barn i barnehage som har rett til spesialpedagogisk hjelp etter opplæringslova. Tabellen under viser at det i Søgne er et lavere antall barn som får spesialpedagogisk hjelp i barnehagen enn gjennomsnittet for kommunegruppen og landet.

	2015	2016	2017	Kostragr. 07 2017	Landet 2017
Andel barn, eksklusiv minoritetsspråklige, som får ekstra ressurs (%)	10,4	5,4	4,6	3,1	3,6

Åros barnehage er valgt ut til å være en kompetansebarnehage. Det ser ut til å fungere bra, spesielt fordi det bygges kompetanse blant de ansatte. Åros barnehage ble opprinnelig planlagt som en slik barnehage da den ble bygd. I 2018 er det utført fysiske tilpasninger for å sikre barnehagens forutsetning for å være en moderne kompetansebarnehage og en god arbeidsplass for de ansatte.

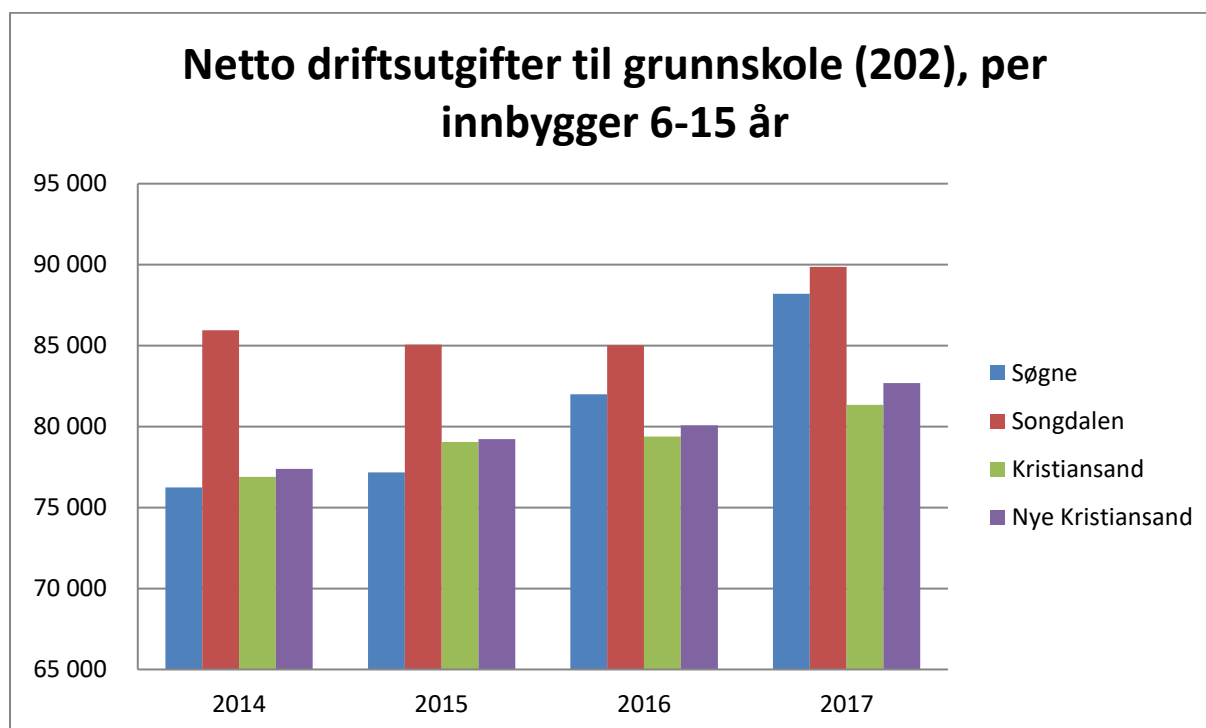
Finansiering av ikke-kommunale barnehager/barnehageplasser i andre kommuner

Kommunen har finansieringsansvar for de private barnehagene. De skal få utbetalt tilsvarende det en barnehageplass koster i de kommunale barnehagene. De seneste år er det gjort en omlegging av beregningsmetoden for tilskudd til private barnehager. En skal ta utgangspunkt i siste avsluttede regnskap, justert for pris- og lønnsvekst. Det er også gjort endringer knyttet til pensjonsberegningene. Kommunen har brukt oppdatert forskrift for å beregne satsen for 2019.

Sammenheng mellom de fysiske muligheter for å organisere barnegrupper i den enkelte barnehage, antall barn under og over 3 år, statlige føringer for generell bemanning/ pedagogtettethet og fordeling av søknader til private/ kommunale barnehager, gjør det utfordrende å dimensjonere barnehagetilbudet fremover. Se beskrivelser fra enhet for barnehage for mer detaljer.

Grunnskole

Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202), per innbygger 6-15 år:

	2014	2015	2016	2017
Søgne	76 232	77 174	81 989	88 196
Songdalen	85 943	85 063	85 011	89 867

Kristiansand	76 890	79 042	79 383	81 334
Nye Kristiansand	77 389	79 227	80 066	82 689
KOSTRA gruppe 07	75 492	77 353	79 893	81 834
Landet uten Oslo	81 163	82 518	83 897	86 028
Vest-Agder	81 117	82 023	83 160	85 872

Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år

KOSTRA tallene er imidlertid ikke justert for andel barn i friskoler. Totalt trekkes 14,4 mill. kroner fra kommunens inntekter siden Søgne har en stor andel barn utenfor de kommunale skolene. Dette gjør at den reelle kostnaden i Søgne er noe høyere enn gjennomsnittet for KOSTRA gruppe 07.

Felles skole

Her ligger i hovedsak lovpålagte oppgaver innen grunnskoleområdet som ikke skal være en del av driftsbudsjettet til skolene. I tillegg ligger midler kommunen får eller søker om fra staten i forbindelse med ulike statlige satsinger eller kommunale midler til ulike formål. Hovedposten omfatter:

- Skoleskyss
- Kjøp og salg av skoleplass i andre kommuner og i friskoler
- Etterutdanning- og videreutdanning
- Felles pedagogisk utviklingsarbeid

Kjøp og salg av skoleplass i andre kommuner og på friskoler

Søgne kommune har 11 gjesteelever fra andre kommuner i sine skoler, og ca. 20 barn fra vår kommune bor i fosterhjem og har sin skolegang i andre kommuner. Kommunen har utover ansvaret for kjøp av skoleplass etter statlig sats, plikt til å betale for all spesialundervisning for elever i andre kommuner.

Behovet for økt budsjetttramme i økonomiplanen til felles oppvekst, baseres i hovedsak på fortsatt store utgifter til elever som får opplæring i andre kommuner og spesialundervisning i friskoler.

Etter- og videreutdanning

Kommunen har ansvar for at lærere har riktig formell kompetanse for å undervise og at det tilbys etterutdanning, slik at de får faglig og metodisk oppdatering. Statlig med finansiering gjør det rimelig for kommunen å bygge formell kompetanse som må være på plass innen 2025. Det er anskaffet eget digitalt verktøy for å sikre god oversikt over fremtidig behov for formalkompetanse på den enkelte skole. Økonomi for å tilby videreutdanning, videreføres på samme nivå i 2019

Søgne har inneværende skoleår 13 lærere som deltar på videreutdanning. Av dem tar 4 utdanning i matematikk/regning, 6 tar videreutdanning i norsk/lesing og 3 tar digital kompetanse 1.-10. trinn. En avdelingsleder deltar på rektorutdanning ved UIA.

Rektorene har deltatt i lederopplæring i samarbeid med de andre kommunene i Knutepunkt Sørlandet og en bruker kvalitetsutviklingssystemet KommunePuls. Opplegget har hovedfokus på systematisk arbeid for å oppnå gode resultater både i forhold til læringsmiljø og læringsresultater. Kommunen deltar også i ordning med ekstern vurdering som organiseres via pedagogisk senter. Hver skole blir vurdert hvert femte år. I 2018 er det Nygård skole som har blitt ekstern vurdert.

Pedagogisk utviklingsarbeid

Parallelt med at vi bygger en ny kommune, står vi overfor et spennende og krevende pedagogisk endringsarbeid som innføres fra statlig hold fra høsten 2020 («Fagfornyelsen»). Arbeidet er allerede i

gang og de tre kommuner i Nye Kristiansand har lagt opp til en felles prosess for å gjennomføre fagfornyelsen i alle skoler. Føringsene gis for å sikre at det elevene lærer er relevant, at de skal få mer tid til dybdelæring og at det blir bedre sammenheng i og mellom fagene.

I samarbeid med de andre kommunene i Knutepunkt Sørlandet deltar PPT, skolene og barnehagene i satsingen «Inkluderende læringsmiljø». Satsingen startet opp i 2014 og målet er at alle barn og unge opplever et godt og inkluderende læringsmiljø som fremmer deres trygghet, helse, trivsel og læring. Bakgrunnen for satsningen er ønsket om at barnehage og skole skal sikre inkludering og et inkluderende læringsmiljø for alle barn og unge. Gjennom kontinuerlig fokus på utviklingstiltak og pedagogisk refleksjon vil en fremme barn og unge sosialt og faglig læringsutbytte i et inkluderende fellesskap og redusere omfanget av segregerende tiltak.

På oppvekstkontoret har skolefaglig rådgiver som hovedoppgave å bistå skolene i sitt pedagogiske utviklingsarbeid som har som formål å øke elevenes læringsutbytte, skape gode læringsmiljø og legge grunnlag for at elever fra Søgne gjennomfører videregående skole. Felles utviklingsplan følges opp gjennom systematisk styringsdialog med alle skolene der også rådmannen deltar.

I arbeidet med å utvikle et godt læringsmiljø, er felles handlingsplan for et trygt og godt læringsmiljø et viktig redskap i både barnehager og skoler. Den revideres og behandles årlig. Det rapporteres årlig på arbeidet med læringsmiljø, læringsresultater og gjennomføring i form av tilstandsrapporten som legges frem til politisk behandling.

Det er innført valgfag i ungdomsskolen fra 8. trinn og tilbys nå på alle trinn i ungdomsskolen. Denne undervisningsformen krever mer ressurser enn teoretisk undervisning ettersom klassene er mindre og undervisningsmetodene er mer praktiske. Begge ungdomsskolene tilbyr også arbeidslivsfag som alternativ til andre fremmedspråk.

I 2018 ble det kjøpt inn og tatt i bruk Chromebook for alle elever på 5. og 8. trinn i Søgne, mens det i 2017 ble kjøpt inn og tatt i bruk Chromebook for dem som da gikk i 8. klasse.

På Langenes og til dels Lunde har alle elever på 1.– 4. trinn iPad. I løpet av 2019 er målet at alle elever på 5. – 10. trinn skal ha Chromebook eller PC, og at alle elever på 1.– 4. trinn har iPad. Dette er et verktøy for å skape mer variert og tilpasset undervisning og som skal være med å underbygge arbeidet med et «Inkluderende læringsmiljø».

Forslag i budsjettet for 2019

Hovedutfordringen for 2019 er å tilpasse skolenes budsjetter til det budsjettnivå Kristiansand kommune har for sine skoler, når vi er på veg inn i ny felles kommune. Samtidig er det viktig å holde oppe og videreføre prioriteringer som er gjort de senere år; sterkt fokus på tverrfaglig samhandling og tidlig innsats. Nye samarbeidsformer og økt samhandling mellom de ulike kommunale tjenestene skal stå høyt på dagsorden – også gjennom kommunesammenslåingen. Det siktes mot å bygge lag rundt barnet, der riktig kompetanse settes inn på riktig tid. Tverrfaglig kompetanse som er tilgjengelig og i bruk i barnehager og skoler er viktig for å fremme god psykisk helse, øke trivsel og positivt sosialt samspill. Tverrfaglig samarbeid i barnehagen øker muligheten for tidlig å oppdage barn som har vansker og kunne iverksette målrettede tiltak. Dette vil kunne redusere livsvansker og sosiale utfordringer som kan være ødeleggende for læringsarbeidet som foregår i både barnehage og skole.

Arbeidet mot mobbing er også helt sentralt for å lykkes med å forme trygge og gode læringsmiljøer og for å fremme forutsetninger for en sunn psykisk helse. Både elevombud og beredskapsteam mot mobbing har kommet godt i gang med å levere ut fra sine oppdragsmandater.

Oppvekstsektoren, særlig skolene og barnehagene har stor betydning for kommunens samlede økonomi. De siste år har midler til skolene blitt tildelt ut fra en budsjetteringsmodell. Modellen er tenkt å gi større forutsigbarhet og en riktig budsjettering ut fra reelt antall elever og klasser det kommende skoleår. Den faktiske fordelingen mellom skolene i 2016 er grunnlaget for modellen og profilen ivaretar en styrket innsats tidlig i skoleløpet.

Skolenes samlede budsjetttramme reduseres i 2019 med 4 millioner fra nivået i 2018, ettersom en ser at Søgne tildeler en betydelig høyere ramme til skolen enn tilfelle er for Kristiansand. Dersom en sammenholder med KOSTRA gruppe 07 ser en også at Søgne bruker vesentlig mer penger pr elev. Reduksjonen gjøres for å begynne en tilpasning til driftsnivået inn i Nye Kristiansand. Teknisk legges

budsjettreduksjonen til Felles oppvekst, slik at fordeling av reduksjonen ut til skolene kan gjøres når ny budsjetteringsmodell for Nye Kristiansand er klar. Slik kan skolene tidligst mulig komme på nivå med tildeling i den nye kommunen. Videre er det totalt flyttet 1 mill. kroner fra skolene til felles oppvekst for å kunne møte eventuelle økte behov ved kompetanseavdelingen ved Nygård skole. Dersom dette økte behovet ikke skulle oppstå vil dette bli tilbakeført til skolene.

Kommunen har de senere årene prioritert skole og en ser at utgifter til elever i andre kommuner/ friskoler og spesialundervisning har økt uforholdsmessig mye.

Utfordringer framover

Generelt i Norge er det en utfordring at for mange elever ikke har tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet og har derfor rett til spesialundervisning. I Søgne som i landet for øvrig, har det vært fokus på dette over flere år. Vårt hovedmål er å klare å snu en slik trend og de seneste to år har vi sett en mer inkluderende praksis i skolene. Andelen som mottar spesialundervisning er redusert fra 8,2% i 2016 til 6,8 % i høst. Det må fortsatt jobbes konkret for å ivareta flere elever innenfor det ordinære opplæringstilbudet.

Hvor godt den enkelte barnehage/ skole lykkes i å ivareta flest mulig barn innenfor ordinær opplæring varierer fra år til år, og det er variasjoner barnehagene/ skolene i mellom. Arbeidet med å inkludere elevene best mulig og sørge for at det ordinære opplæringstilbudet er godt nok tilpasset barnet/ eleven, er det viktigste arbeidet barnehage og skole kan gjøre. Dette fordi forskning viser at det gir best resultatet for alle barna/ elevene. Den interkommunale satsningen «Inkluderende læringsmiljø» er uvurderlig drahjelp i dette arbeidet.

Lunde skole har fått helt nye undervisningslokaler, idrettshall og skolegård. Bygging av ny barnehage i Ausviga er i gang og skal åpne til oppstart nytt barnehageår i 2019. Bygdemuseet skal flyttes til SGP og, om dispensasjon fra reguleringsplanen kommer i orden, er prosjektet klart til å legges ut på anbud.

Nygård skole og Kompetanseavdelingen trenger særlig investeringer for å være et funksjonelt og godt skolebygg. Det settes av investeringsmidler til oppgradering av Nygård skole/ Kompetanseavdelingen i 2019. Like over nyttår vil minst tre entreprenørselskaper levere sine forslag til løsninger på nytt skolesenter på Tangvall. En samlokalisering av ungdoms- og videregående skoler vil gi store fordeler både når det gjelder sambruksmuligheter og kostnadsgevinster. Målsetningen med arbeidet er at begge skoleslagene skal få bedre og mer fremtidsrettede skoleanlegg enn om de bygges hver for seg på Tangvall.

Eiendomsavdelingen følger kontinuerlig og systematisk opp innmeldte behov for oppgradering/ vedlikehold og de mest prekære behovene er ivaretatt gjennom en god innsats de senere år.

6.4 Fellestekst teknisk sektor

Torkjell Tofte

Teknisk sektor ledes av kommunalsjef teknisk og består av arealenheten, eiendomsenheten og ingeniørvesenet. Sektoren har ansvar for planlegging, bygningsmiljø, grønne verdier, drift og vedlikehold av kommunale bygg, kommunalteknikk/infrastruktur, havn og utbyggingspolitikk. Teknisk sektoren har til sammen 76 årsverk.

Hovedoppgaver innen teknisk sektor:

- Drift, investering og vedlikehold av kommunale bygg, veger, vannverk, avløp, grøntområder/skjærgårdspark, drift idrettsanlegg og renovasjon (ivaretas av Avfall Sør).
- Delings- og byggesaksbehandling, arealplaner, jord- og skogsbruk, vilt- og fiskeforvaltning.
- Forurensnings- og utslippssaker, miljøvernsaker.
- Planlegging, drift og forvaltning av kommunens fysiske miljø, med estetiske, tekniske og funksjonelle problemstillinger i fokus.

- Landmåling, forvaltning og drift av kommunens kartverk, eiendomskart, eiendomsregisteret og annen geografisk informasjon.
- Brannvern, branntilsyn (ivaretas av KBR).

Plan- og miljøutvalget er hovedutvalget for sektoren, formannskapet tar seg av kommuneplan/kommunedelplaner og kommunens rolle som grunneier.

Volumvekst

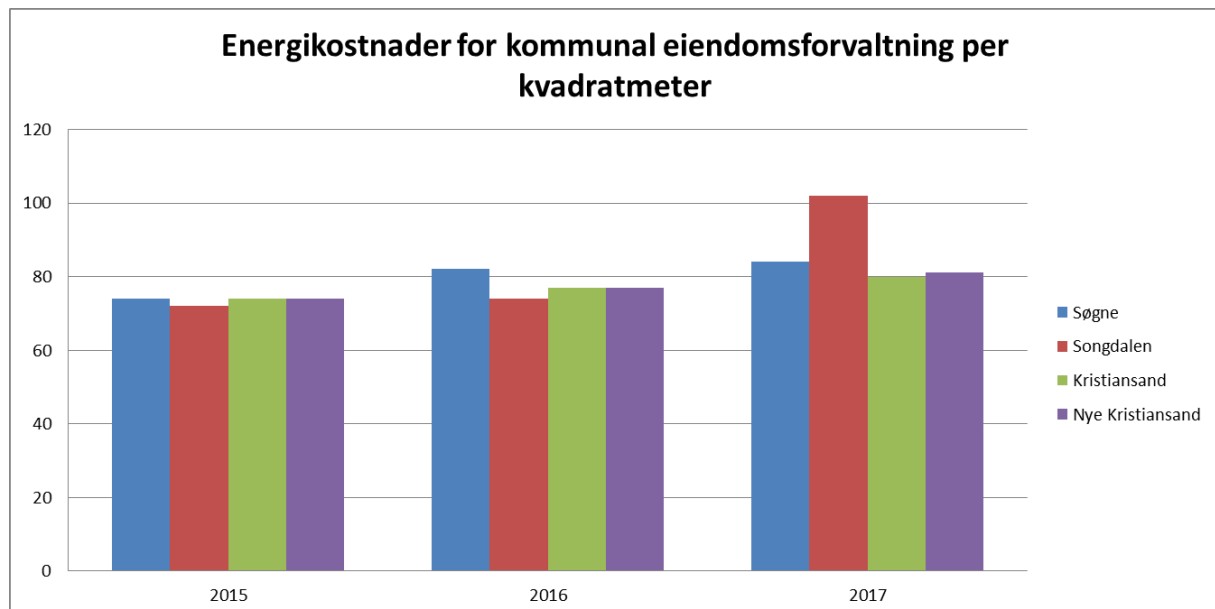
Søgne kommune har historisk vært en kommune i vekst. Oppgavene innenfor teknisk område vokser parallelt med folketallet. Økt innbyggertall medfører større volum i tekniske tjenester som følge av større behov planlegging og drift av nye utbyggingsområder, kommunal infrastruktur og økning i kommunal bygningsmasse.

Nåverdien av den kommunale bygningsmassen er i størrelsesorden 1,5 milliarder kroner. Antall kvadratmeter bygg som skal drives og vedlikeholdes øker, og det krever mer ressurser til drift og vedlikehold. I tillegg krever nye bygg ekstra ressurser til alarmer og serviceavtaler på avanserte varme- og ventilasjonsanlegg. Dette krever at kommunen både har godt kvalifiserte medarbeidere og midler til drift. Kommunestyrets vedtak av ny vedlikeholds strategi for bygg i 2012 og innføring av nytt FDV-system har ført til mer systematisk innsats på driften av kommunens bygningsmasse og bedre prioritering av vedlikeholdet. Økte bevilgninger på drifts- og investeringssiden bidrar også til bedre oppfølging på eiendomssiden.

Tilrettelegging og drift av friområder, turstier, skjærgårdspark og idrettsanlegg har økt kraftig det siste tiåret. Driften av disse områdene har delvis vært finansiert gjennom utbyggingen av nye områder. Det er fortsatt store planer om nye områder som skal tilrettelegges. Driften innenfor grønt- og idrettssektoren er en del av kommunens innsats for folkehelsen.

Effektivitet

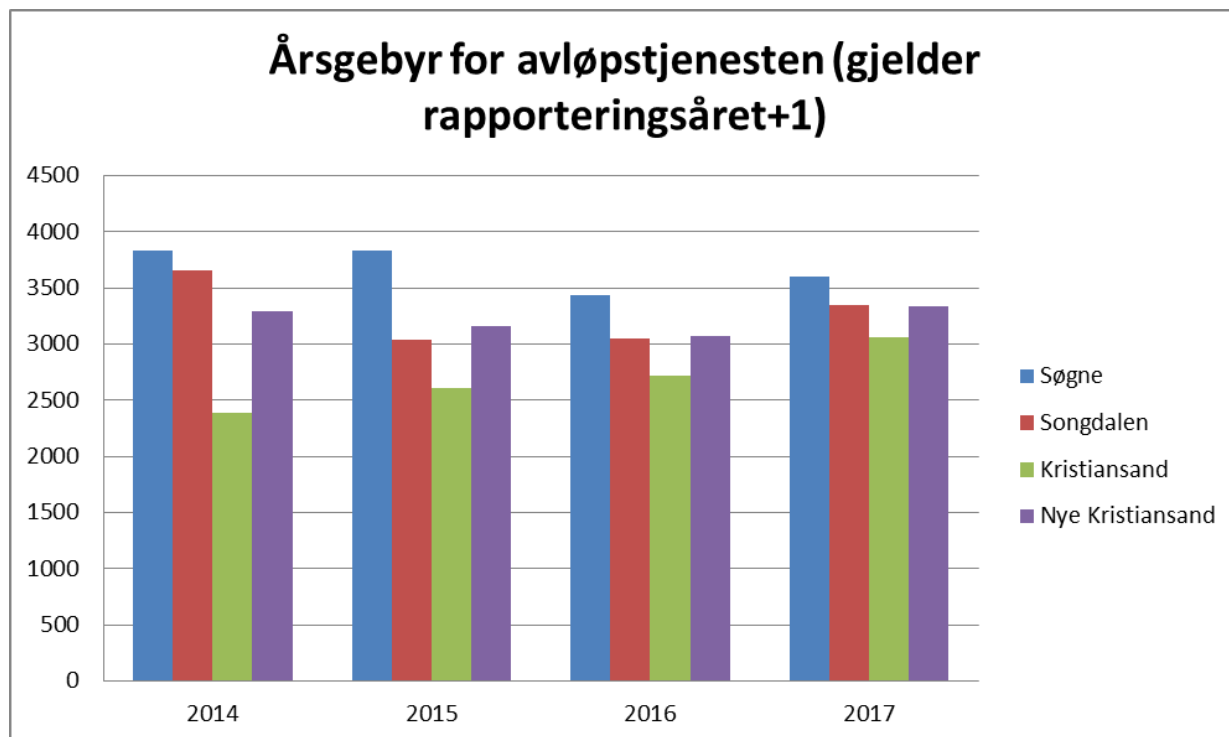
Energibruken i kommunale bygg viser at kommunen er energieffektiv. Fortsatt satsing på ENØK-tiltak vil kreve at vi hever kompetansen på arbeidsstokken. Kommunen kjøper strøm for ca. 6 mill. kroner per år. 5 prosent reduksjon i strømutgiftene utgjør 300.000 kroner. Figuren nedenfor viser kommunens energikostnader per innbygger sammenlignet med andre kommuner:

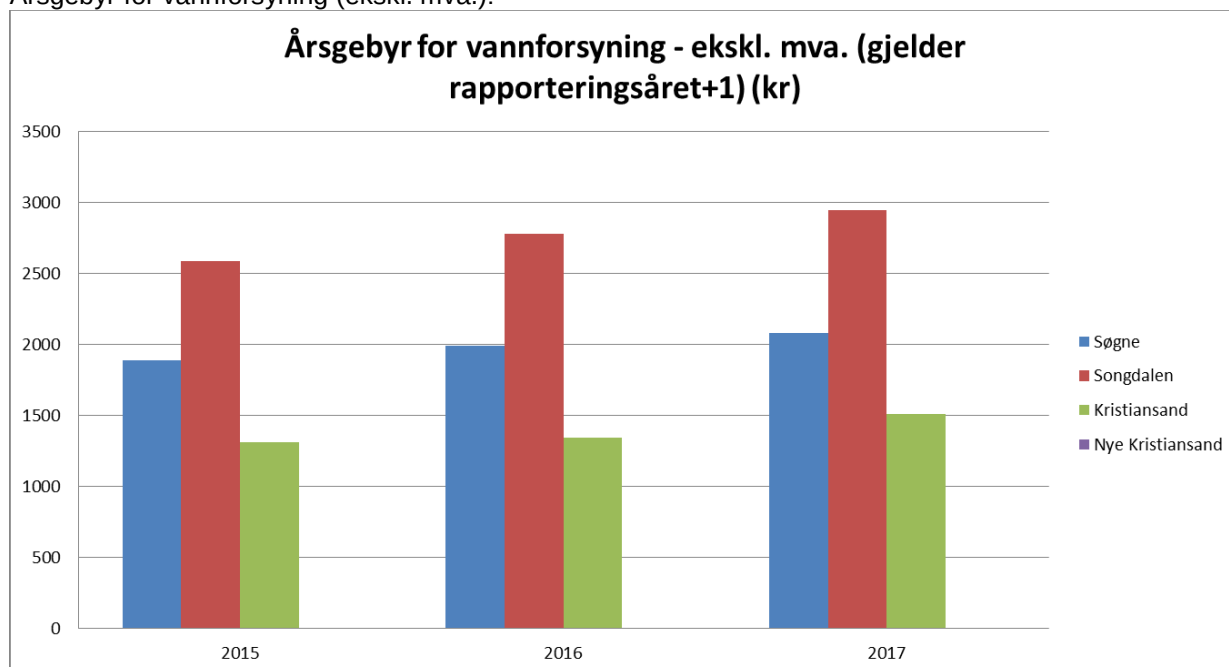
Sammenligning av utgifter innenfor VAR-området med andre kommuner i landet (innenfor samme KOSTRA gruppe og mot snittet i Vest-Agder), viser at Søgne driver effektivt og at abonnentene får gode tjenester. Søgne kommune har utviklet seg til en mellomstor kommune i norsk sammenheng, og innenfor flere områder kreves økt bemanning for videre utvikling.

Figurene nedenfor viser utvikling og nivå for noen sentrale kommunale avgifter i 2017. For årsgebyr for avløpstjenester og vannforsyning ligger Søgne under både KOSTRA gruppen og snittet i Vest-Agder. Gebyrene for 2019 vil i stor grad styres av kommunesammenslåingen der det er et mål om at selvkostfondene skal være nærmest mulig null på sammenslåingstidspunktet.

Årsgebyr for avløpstjenesten (ekskl. mva.):

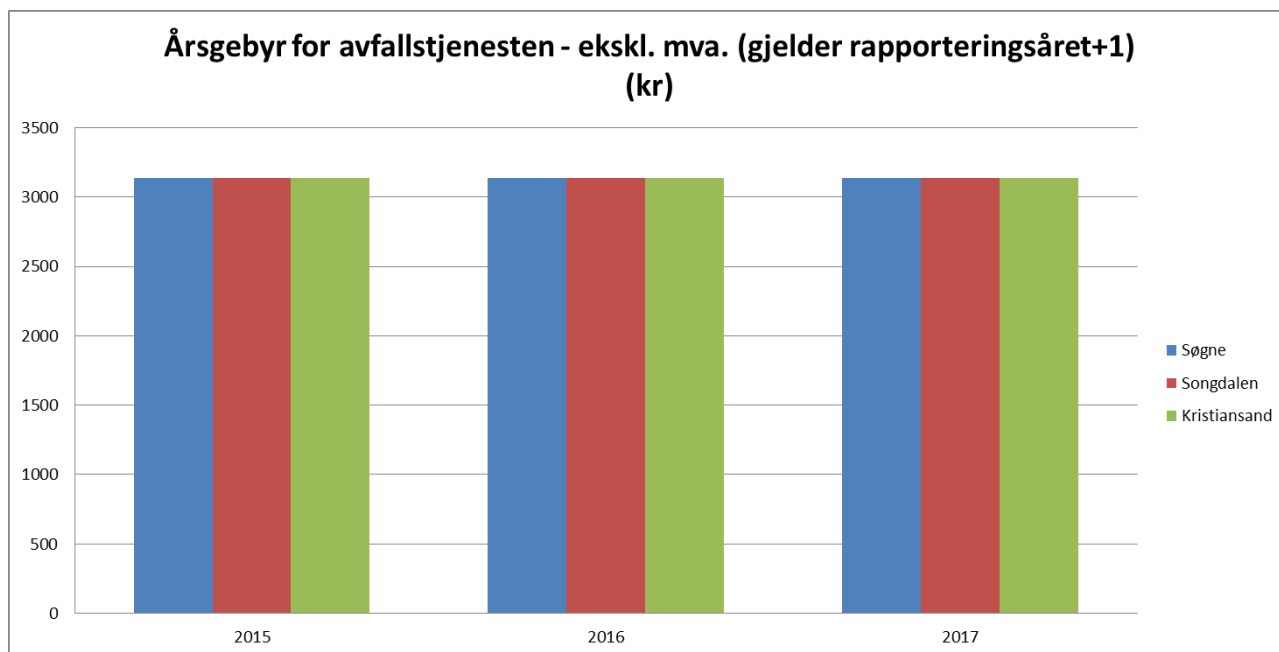

Årsgebyr for vannforsyning (ekskl. mva.):

Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva.:

Kjøp av tjenester

Innenfor teknisk område kjøper kommunen mange tjenester både for driftsoppgaver og for gjennomføring av investeringer. Kjøp av tjenester krever at kommunen har "kjøperkompetanse" blant egne ansatte eller at dette leies inn. Krav om anbud for "småinnkjøp" er en utfordring fordi arbeidsinnsatsen med å administrere anbud og kontrakter for småinnkjøp ikke står i forhold til verdien av innkjøpene. Det arbeides derfor med økt bruk av rammeavtaler på enkelte fagområder.

Utfordringer framover

Kommunen har pågående flere store planprosesser som kommuneplanens arealdel, utbygging av E-39, flere store reguleringsplaner på Tangvall og regulering og utbygging av Leire- / Kjellandsheia. Det er også store utbyggingsplaner som skal planlegges og realiseres, som utbygging av skolesenter på Tangvall, utbygging av omsorgsboliger, kompetanseavdeling Nygård, ny barnehage Ausvigheia og uteområder til skoler og barnehager. Det vil være krevende å ivareta disse prosessene samtidig som det arbeides med organisering av Nye Kristiansand.

Hovedgrep i økonomiplanen

Blant forslagene som foreslås for teknisk sektor er følgende:

- Enhetene vil i hovedsak få videreført sine rammer for å sikre drift på dagens nivå frem til kommunesammenslåingen 01.01.2020.
- For ingeniørvesenet (rammeområdet) og eiendomsenheten kompenseres for økte strømpriser og økt volum som følge overtagelse av nye anlegg/eiendommer.
- Ingeniørvesenets selvkostområder skal over tid gå i null og baseres på gjeldende investeringsplan for vann og avløp. Det forventes noe lavere aktivitet som følge av ressursmangel som følge av arbeid med kommunesammenslåing.
- Budsjettet til KBR økes med 0,5 mill..

Alle foreslåtte endringer i driftsbudsjettet er omtalt i kapittel 7, mens investeringsbudsjettet er nærmere beskrevet i kapittel 8.

6.5 Fellestekst sentraladministrasjonen

Med sentraladministrasjonen menes i denne sammenheng administrasjonsavdelingen, rådmannskontoret og økonomiavdelingen. Administrasjonsavdelingen og rådmannskontoret har 27,5 årsverk, mens økonomiavdelingen har 5,75 årsverk pr 01.11.2018.

Administrasjonsavdelingen har ansvar for en rekke fagområder, herunder personal, lønn, arkiv, IKT, politisk sekretariat, servicetorg og bibliotek. Økonomiavdelingen har ansvar for å koordinere budsjettarbeidet, økonomistyring, regnskapsrapportering og innkreving av skatt og kommunale avgifter. Nærmere beskrivelse av arbeidsoppgavene finnes i del 2 av økonomiplanen (kapittel 13).

Status

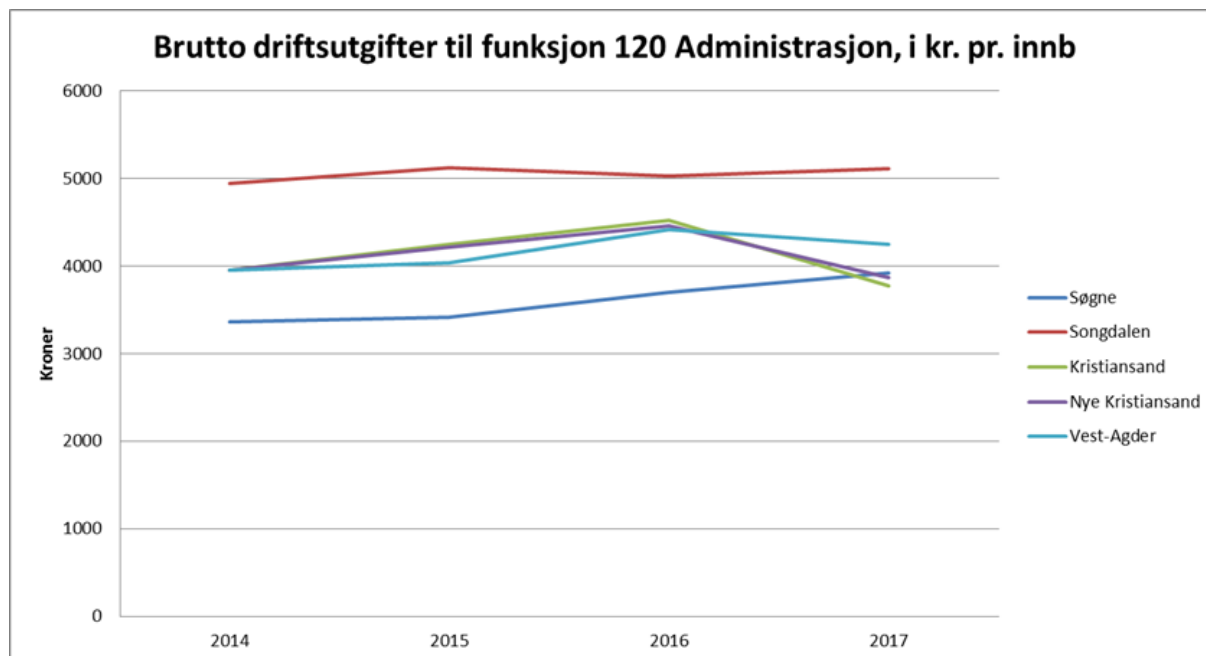
Etter vedtak i kommunestyret for å begrense arbeidsoppgaver, når en del av arbeidskapasiteten nå må benyttes til Nye Kristiansand, har man ikke som tidligere år gjennomført brukerundersøkelser.

Dette ble kjørt sist gang våren 2016 for de interne tjenestene. Resultatet av de interne brukerundersøkelsene viste da gode resultater over ambisjonsnivået på alle kritiske suksessfaktorer både for Administrasjonsavdelingen og Økonomiavdelingen. Disse tidligere resultatene er gjengitt i del 2 av økonomiplanen.

I 2017 ble det gjennomført siste medarbeiderundersøkelser (10-faktor), som viser at de ansatte gjennomgående er godt fornøyde. Undersøkelsen ga også et godt grunnlag for diskusjon av forbedringsområder, og begge avdelingene har valgt ut to faktorer som en vil fokusere på for å bli bedre. Også denne tidligere rapporten er omtalt i del 2 av økonomiplanen.

Man opplever fortsatt at de ansatte er fornøyde, og server hverandre godt på interne tjenester. Det jobbes godt med å både opprettholde tidligere nivå og forbedre seg i en hektisk hverdag.

I henhold til KOSTRA-tall for 2017 er Søgne kommunes brutto driftsutgifter til administrasjon per innbygger (funksjon 120) litt høyere enn Kristiansand og under snittet til kommunene i Vest-Agder.

Utfordringer

Selv om administrasjon ikke er knyttet like sterkt til demografiutviklingen som for eksempel pleie- og omsorg eller barnehage, gir en jevn befolkningsvekst også økt press på administrasjon.

De fleste områdene under Administrasjonsavdelingen og Økonomiavdelingen er i stadig utvikling. For eksempel stiller organisasjonen i langt større grad enn tidligere krav til heldøgns drift av IKT-systemer, og det er høye krav til oppetid. Det gjennomføres også mer eller mindre kontinuerlige endringer som på sikt enten skal forenkle hverdagen for innbyggerne og næringsdrivende, gi effektivisering for kommunen eller begge deler. Det legges også vekt på utvikling innenfor kommunen. Dette krever motiverte og kompetente medarbeidere, og også at avdelingene har tilstrekkelig kapasitet.

Kommunesammenslåing har helt klart skapt utfordringer for administrasjonen. Avdelingene har en sentral rolle i mye av arbeid som legger til rette for sammenslåing og er blant de avdelingene hvor medarbeiderne blir sterkest berørt. Dette påvirker også til dels evnen til å serve internt på en optimal måte, når fokus også skal ligge på oppgaver utenfor Søgne kommune. De ansatte strekker seg langt for å få dette til å fungere på en god måte på hjemmebane, samtidig som man skal bidra på en god måte inn mot arbeidet med sammenslåingen. Dette gjør de på en god måte, og motivasjonen er fortsatt høy.

I økonomiplanen foreslås det i hovedsak å videreføre driften som vedtatt i økonomiplanen 2018-2021. Sett bort fra pris- og lønnsvekst foreslås rammene økt ved utgifter til båttransport Høllen-Borøya-Skarpøya-Ny Hellesund, Omtaksering knyttet til eiendomsskatt, valg, tilskudd til Søgne menighet og trossamfunn og kommunesammenslåing. Videre er utgiftene til skatteoppkreverfunksjon flyttet fra lønn til drift.

7 Hovedtall i budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022

7.1 Innledning

Hovedtallene i driftsbudsjettet til økonomiplan presenteres i budsjettskjema 1A og budsjettskjema 1B i kapittel 7. Disse tabellene gir et bilde av kommunenes totale inntekter og utgifter og brutto og netto driftsresultat. Denne informasjonen synliggjøres videre i tabellene nedenfor.

Rådmannens forslag er basert på Regjeringens forslag til statsbudsjett. For alle tabeller gjelder at negative tall er inntekter og positive tall er utgifter.

Budsjettskjema 1A – drift, gruppert

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
I 1000 kroner	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Frie disponible inntekter	-590 365	-603 350	-643 367	-677 415	-680 288	-686 297
Driftsinntekter enhetene	-212 304	-156 921	-157 654	-161 700	-163 300	-165 000
Sum driftsinntekter	-802 669	-760 271	-801 021	-839 115	-843 588	-851 297
Sum driftsutgifter	763 621	739 538	792 442	779 909	778 537	771 062
Sum avskrivninger	32 983	29 500	37 151	41 286	49 357	50 422
Brutto driftsresultat	-6 065	8 767	28 572	-17 920	-15 694	-29 813
Netto kapitalutgifter	12 733	17 120	20 650	35 300	44 500	46 500
Avskrivninger	-32 983	-29 500	-37 151	-41 286	-49 357	-50 422
Netto driftsresultat	-26 315	-3 613	12 071	-23 906	-20 551	-33 735
Bruk av disposisjonsfond		200	-36 440	0	0	0
Bruk av fond kvalifiseringsenheter			-1 900	-2 800	-2 300	
Avsetning til fond premieavvik			16 850	15 000	13 150	11 000
Til finansiering av investeringer	5 723	3 413	9 419	11 706	9 701	22 735
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk	-20 592	0	0	0	0	0

Frie disponible driftsinntekter

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
I 1000 kroner	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Skatt på inntekt og formue	-282 473	-300 340	-304 350	-307 600	-311 250	-315 000
Rammetilskudd	-286 392	-282 000	-301 650	-304 300	-309 400	-313 700
Sum frie inntekter	-568 865	-582 340	-606 000	-611 900	-620 650	-628 700
Skatt på eiendom	-19150	-18400	-18600	-41150	-40300	-40400
Kompensasjonstilskudd sykehjem	-1613	-2000	-1570	-1560	-1550	-1530
Rentekompensasjon skolebygg	-422	-560	-325	-305	-290	-270
Rentekompensasjon kirkebygg	-50	-50	-22	-20	-18	-17
Investeringskomp. Reform 97	-265	0	0	0	0	0
Storbytilskudd fra 2020				-4290	-4330	-4380
Reformstøtte (utbetales til den nye kommunen)				-3190	0	
Premieavvik pensjon, netto			-16850	-15000	-13150	-11000
Sum frie disponible midler	-590 365	-603 350	-643 367	-677 415	-680 288	-686 297

7.2 Skatt og rammetilskudd

Kommunens inntektsanslag for perioden 2019-2022 er budsjettet i tråd med anslag fra KS sin prognosemodell, som er basert på Regjeringens forslag til statsbudsjett. Alle tre kommune har lagt inn de samme anslagene knyttet til vekst i de frie inntektene på nasjonalt nivå. Fra 2019-2022 er det lagt inn en årlig realvekst i frie inntekter for kommunene på 2,6 mrd. kroner og i perioden 2020-2022 er det lagt inn en realvekst på 2,5 mrd. kroner. Dette inkluderer økte demografikostnader, som regjeringen har anslått til rundt 1,6 mrd. kroner i 2019. Det er også lagt inn befolkningsframskrivninger og en forventet økning av antall psykisk utviklingshemmede over 16 år. Samlet sett budsjetteres det i 2019 med rammetilskudd og skatteinntekter på inntekt og formue på 606 mill. kroner. Dette er en økning på om lag 4% som tilsvarer ca. 23,6 mill. kroner fra opprinnelig budsjett 2018. Fra 2019 til 2020 ligger det inne en økning i de frie inntektene på ca. 6 mill. kroner. Økningen de andre årene er på rundt 8 mill. kroner per år. Dette er i 2019-priser, slik at kompensasjon for lønns- og prisvekst vil komme i tillegg.

Eiendomsskatt

Det foreslås ikke å gjøre endringer i eiendomsskatten i Søgne kommune i 2019. Søgne kommune har i dag betydelige lavere eiendomsskatt enn Kristiansand og Songdalen. Dersom Søgne kommune hadde hatt samme skattenivå som Kristiansand kommune (5,8 promille med en reduksjonsfaktor på 60% og ingen bunnfradrag) ville eiendomsskatten økt med ca. 23 mill. kroner til ca. 41 mill. kroner i 2019. Rådmannen foreslår at eiendomsskatten ikke økes i 2019, men at det brukes av disposisjonsfondet i 2019. Dette for at alle kommunene skal ha de samme budsjettforutsetninger i 2019.

Dersom Søgne kommune skulle økt eiendomsskatten i 2019 kan man enten øke promillen fra 2 til 3 eller redusere bunnfradraget. Dersom man øker promillesatsen til 3 vil eiendomsskatten øke med 9,1 mill. kroner til 27,7 mill. kroner i 2019. Dersom man fjerner hele bunnfradraget vil eiendomsskatten øke med 11,4 mill. kroner til 30 mill. kroner i 2019. Eiendomsskatten er anslått til 18,6 mill. kroner i 2019 med dagens skattesats på 2 promille, reduksjonsfaktor på 15% og bunnfradrag på 900 000 kroner.

Regjeringen har foreslått ny lov gjeldende fra 2020, som innebærer maksimal promillesats på 5 promille og nytt takseringsgrunnlag. Nytt takseringsgrunnlag innebærer at takstmetode for boligeiendommer må endres fra lokalt fastsatt takst til skatteetatens boligverdi. Konsekvensene vil

først bli avklart når nytt takstgrunnlag foreligger og kan sammenlignes med kommunens egne takster fra 2010.

Storbytilskudd

For at alle kommunene skal ha de samme budsjettforutsetninger legges dette inn fra 2019-2022. Storytilskuddet er beregnet til 371 kr per innbygger og vil for Søgne kommune utgjøre ca. 4,3 mill. kroner hvert år i økonomiplanperioden 2019-2022. I 2019 legges det opp til at det finansieres ved bruk av disposisjonsfondet.

Reformstøtte

Nye Kristiansand vil motta reformstøtte i 2020 som utgjør 281 kr per innbygger, totalt ca. 30,8 mill. kroner. Programleder ønsker å bruke dette beløpet i 2019 i prosjektet for Nye Kristiansand. For Søgne kommune utgjør dette ca. 3,2 mill. kroner. I 2019 legges det opp til at det finansieres ved bruk av disposisjonsfondet.

7.3 Kompensasjonstilskudd fra staten til dekning av kapitalutgifter

Disse inntektene er det som omtales som andre generelle statstilskudd i økonomiplanen.

Kompensasjonstilskudd omsorgsboliger og sykehjem

I forbindelse med eldresatsingen ble det innført en delvis kompensasjon til kommunene for rente- og avdragsutgifter som kommunene hadde i forbindelse med bygging av boliger og sykehjemsplasser. Beregningsgrunnlaget er basert på serielån med 30 års løpetid og den til enhver tid gjeldende korte renten i Husbanken. Det er budsjettet med årlige inntekter på ca. 1,5 mill. kroner. Budsjettet er forutsatt videreført på omtrent samme nivå som regnskapet i 2017

Investeringer i skolebygg – kompensasjon for renteutgifter

Staten kompenserer for renteutgifter til investeringer for opprustning av skolebygg innenfor gitte rammer. I økonomiplanperioden er dette budsjettet til rundt 0,3 mill. kroner.

7.4 Driftsinntekter og driftsutgifter i enhetene

Kommunens avgifter, salgs- og leieinntekter og tilskudd utover det som er nevnt ovenfor budsjetteres direkte i enhetene. Dette inkluderer flere store inntektsposter, som integreringstilskudd og tilskudd for ressurskrevende brukere. Driftsinntektene i enhetene er budsjettet å øke med ca. 3,9 mill. kroner fra 2018 til 2019.

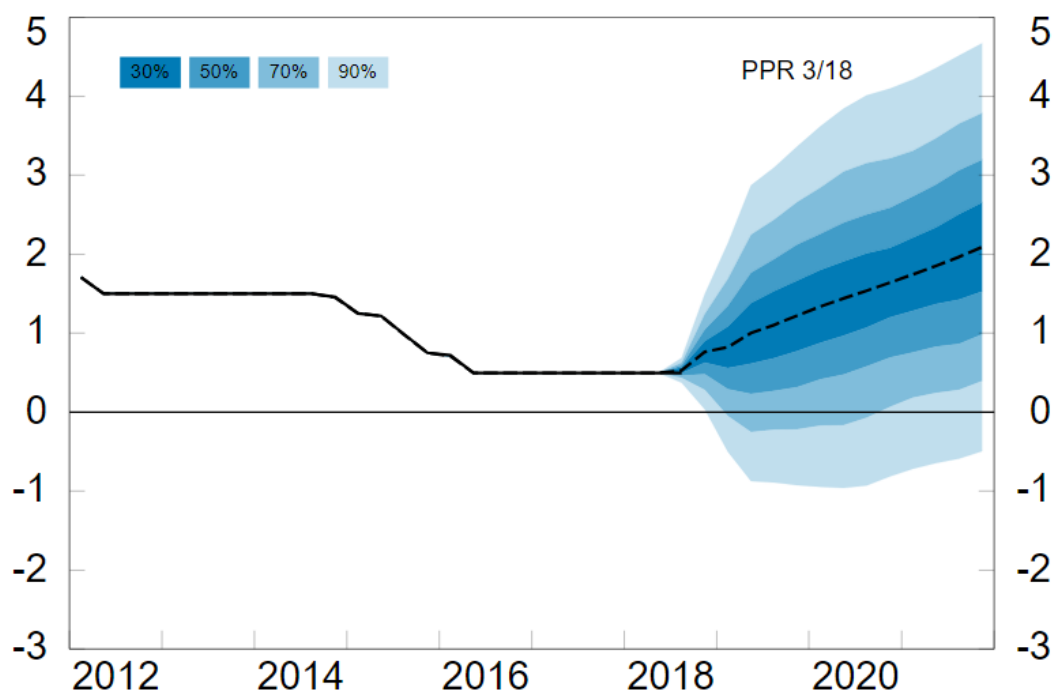
Kommunens totale driftsutgifter foreslås økt med 48,6 mill. kroner fra budsjettet for 2018 til 2019. Av dette gjelder ca. 16 mill. kroner økte lønns- og pensjonskostnader, samt kompensasjon for generell prisstigning.

For nærmere oversikt over endringer i enhetenes rammer vises det til rådmannens prioriteringer i kapittel 7.

7.5 Utgifter til renter og avdrag

Søgne kommune hadde ved utgangen av 2. tertial 2018 en gjennomsnittlig låne rente på 2,0 prosent. Ved årsskiftet var gjennomsnittrenten 2,2 prosent.

Markedet forventer økte rentenivåer i årene som kommer. Norges Bank satte opp styringsrenten i september 2018 med 0,25 prosentpoeng til 0,75 prosentpoeng. Det forventes ytterligere renteøkninger i 2019 og årene som kommer. Det er imidlertid usikkerhet rundt rentenivået, særlig på lengre sikt. Dette illustreres av den såkalte renteviften til Norges Bank, som viser forventet renteutvikling framover innenfor forskjellige sannsynlighetsintervaller:

Tabell fra Norges Bank

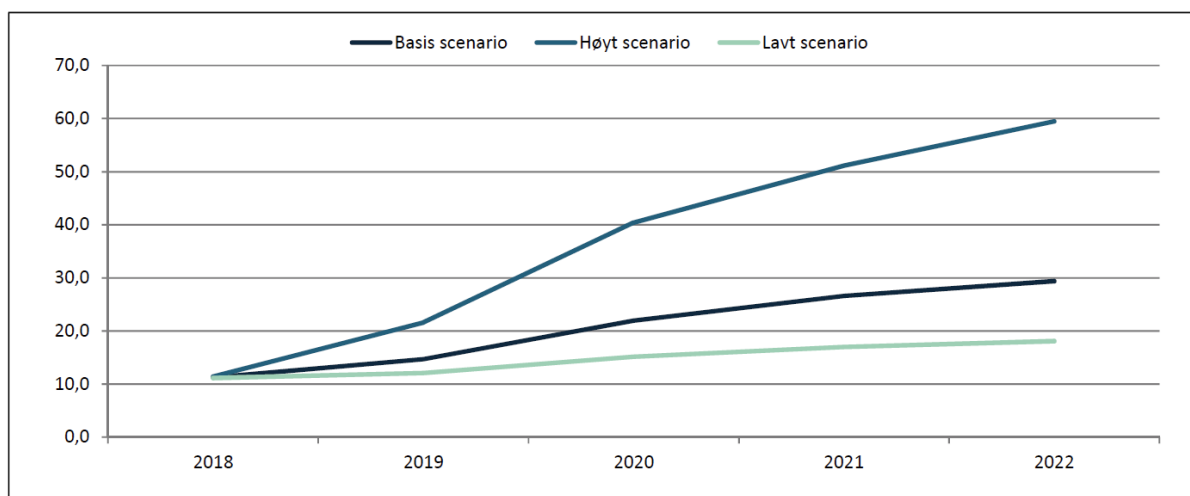
Kommunen har engasjert Gabler AS som ekstern rådgiver på gjeldssiden. Kommunen får utarbeidet renteprognoser for økonomiplanperioden. For å reflektere usikkerheten beregnes flere alternativer, med et lavt scenario, et basisscenario og et høyt scenario.

PROGNOSE - RENTEKOSTNAD %

2018	2019	2020	2021	2022
2,0 %	2,1 %	2,4 %	2,6 %	2,7 %

10. PROGNOSE - RENTEKOSTNADER MNOK

	2018	2019	2020	2021	2022
Basis scenario	11,2	14,7	21,9	26,6	29,4
Høyt scenario	11,4	21,6	40,4	51,1	59,5
Lavt scenario	11,1	12,1	15,2	17,0	18,1

Det foreslås at renteutgiftene budsjetteres i tråd med Gablers såkalte basisscenario, som gir en gjennomsnittrente i hele økonomiplanperioden på 2,4 prosent. Denne renteforutsetningen gir en rentekostnad på om lag 14,7 mill. kroner i 2019. Renteutgiftene øker mye i økonomiplanperioden som følge av store investeringer som fører til økt lån og et økt rentenivå. I 2022 er budsjetterte rentekostnader på 29,4 mill. kroner, altså en dobling fra 2019. Netto lånegjeld (eksklusiv startlån) øker fra 604 mill. kroner ved begynnelsen av 2019 til 1126 mill. kroner ved utgangen av 2022. Dette tilsvarer en økning av lånegjelden på ca. 522 mill. kroner.

Tallene ovenfor inkluderer ikke renteutgifter knyttet til startlån. Det er budsjettert med 2 mill. kroner både i renteutgifter og renteinntekter knyttet til disse, som dermed ikke gir en belastning for kommunen. I skjema 1 A og tabellen under er startlån inkludert i budsjetterte renteutgifter og renteinntekter. I 2019 blir dermed renteutgiftene totalt 16,7 mill. kroner.

48,5 prosent av kommunens gjeldsportefølje hadde flytende rente og 51,5 prosent fast rente per 2. tertial 2018. Andelen av låneporteføljen med fast rente skal i henhold til finansreglement være minimum 25 prosent og maksimalt 70 prosent.

For å harmonisere økonomiplanene legges det opp til at kommunen betaler avdrag på nivå med Kristiansand kommune, som tilsvarer det lovmessige minimumskravet. En bør arbeide for at den nye kommunen legger opp til en avdragsprofil som tilsvarer avskrivninger slik en tidligere har hatt i Søgne. Det foreslås også store investeringer innen selvkostområdene vann og avløp de neste årene. Totalt 146 mill. kroner i økonomiplanperioden. Men økte rente og avdrag som følge av disse investeringene vil føre til tilsvarende økte inntekter i driftsbudsjettet til ingeniørvesenet gjennom de kommunale gebyrene. Økte renter og avdrag fra 2019 til 2022 innenfor selvkostområde er ca. 9 mill. kroner

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
I 1000 kroner	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Renteutgifter	13 843	14 901	16 700	23 900	28 600	31 400
Avdrag	27 400	23 819	25 900	31 000	35 900	35 500
Sum brutto finansutgifter	41 243	38 720	42 600	54 900	64 500	66 900
Avkastning finansfond	-13 032	-7 500	-8 100	-8 500	-8 900	-9 300
Utbytteinntekter	-9 565	-9 600	-9 350	-6 600	-6 600	-6 600
Renteinntekter	-5 913	-4 500	-4500	-4500	-4500	-4500
Netto finansutgifter	12 733	17 120	20 650	35 300	44 500	46 500
I % av driftsinntekter	1,6 %	2,3 %	2,6 %	4,2 %	5,3 %	5,5 %

Fra 2019 til 2022 er det budsjettert med at netto finansutgifter vil øke betydelig og spise en stadig større del av driftsinntektene som følge av økt låneopptak og økte rentekostnader. Dette fører til at handlingsrommet reduseres.

Søgne bruker per i dag bruker en liten andel av inntektene til å dekke kapitalutgifter sammenlignet med gjennomsnittet av andre kommuner. Grunnen til at Søgne skiller seg fra mange andre kommuner er utbytte fra Agder Energi og avkastningen fra Søgne kommunes forvaltningsfond, samtidig som gjeldsgraden har ligget lavere enn gjennomsnittet. Men med den budsjetterte økningen av kapitalutgifter vil Søgne i de kommende årene ligge nærmere gjennomsnittet til KOSTRA gruppe 07, men lavere enn Kristiansand.

7.6 Finansinntekter

Utbytte

Alle tre kommunene legger inn samme anslag på utbytte etter fra Agder Energi AS og Avfall Sør AS.

Det ble vedtatt på eiermøtet i mai 2018 ny utbyttepolitikk for Agder Energi for årene 2018 - 2020 som er 70 prosent av overskuddet etter skatt (og ingen minimum), som utbetales eierne i 2020-2022.

I budsjettet for 2019 er det lagt inn 9,3 millioner som baseres på resultatet fra 2017. For perioden 2020-2022 er det lagt til grunn ny utbyttemodell og kommunene har lagt til grunn et fast beløp på 420 mill. kroner (70 % av 600 mill. kr) som tas inn i driften fra 2020. For Søgne kommune med sine eierandeler på 1,58% tilsvarer dette 6,6 mill. kroner hvert år i perioden 2020-2022.

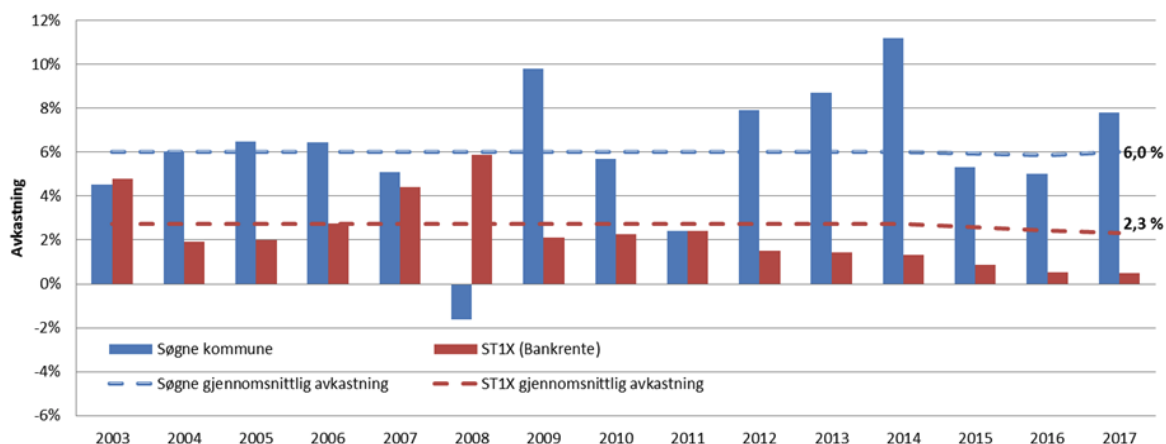
På bakgrunn av stort utbytte i 2018 fra Avfall Sør AS legges det ikke inn utbytteforventninger i 2019-22.

Utvikling Søgne kommunes forvaltningsfond

Søgne kommunes forvaltningsfond ble etablert da Søgne kommune solgte aksjer i Agder Energi. Fondet var opprinnelig på 100 mill. kroner. Forvaltning har som formål å sikre en langsiktig avkastning som kan bidra til å gi innbyggerne et godt tjenestetilbud. Det styres etter en investeringshorisont på mer enn 5 år, samtidig som en søker en rimelig årlig bokført avkastning.

Ved utgangen av september 2018 var fondskapitalen ca. 183,7 mill. kroner. Fondskapital utover 110 mill. kroner er allerede inntektsført og disponert i tidligere budsjetter.

Fondsmidlene er plassert i norske og internasjonale aksjer og rentepapirer i tråd med kommunens finansreglement. Den historiske avkastningen sett opp mot en gjennomsnittlig bankrente vises i figuren nedenfor:

Figuren viser at avkastningen kan svinge mye fra år til år. Dette har vi også sett i 2018 hvor avkastningen per 1. tertial 2018 var på kun 0,2 prosent, mens avkastningen per 2. tertial 2018 var 1,8 prosent. Over tid har imidlertid avkastningen vært svært god, og vesentlig bedre enn en ville fått ved bankinnskudd eller ved å redusere lånegjeld. Siden oppfølgingens start har porteføljen gitt en årlig avkastning på 6,5 prosent når en også tar med avkastning per 2. tertial 2018. Dette er 1,0 prosentpoeng sterkere enn indeks.

For å gjøre kommunen i stand til å håndtere disse svingningene sier finansreglementet at kommunen skal ha et bufferfond, og at dette som hovedregel minimum skal utgjøre to ganger årlig budsjettert normalavkastning. Dette tilsvarer ca. 16 mill. kroner og er nå skilt ut fra disposisjonsfondet på et eget bufferfond. På bakgrunn av oppdatert anslag fra rådgiverne er det budsjettert en avkastning på 4,3% i økonomiplanperioden. Det gir en forventet avkastning på 8,1 mill. kroner i 2019.

Renteinntekter

Det foreslås budsjettet med årlige renteinntekter på 2,5 mill. kroner på kommunens innskudd gjennom planperioden. I tillegg foreslås det å budsjettere både renteinntekter og renteutgifter knyttet til kommunens startlån med 2 mill. kroner. Samlede renteinntekter vil da utgjøre 4,5 mill. kroner.

7.7 Netto driftsresultat

Netto driftsresultat viser hva kommunen har igjen av driftsinntekter etter at driftsutgifter og netto-kapitalutgifter er dekket, dvs. hva som er igjen til egenfinansiering av investeringer og til avsetninger. Netto driftsresultat er helt sentralt for kommunens økonomiske handlefrihet.

	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
I 1000 kroner	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Frie disponible inntekter	-590 365	-603 350	-643 367	-677 415	-680 288	-686 297
Driftsinntekter enhetene	-212 304	-156 921	-157 654	-161 700	-163 300	-165 000
Sum driftsinntekter	-802 669	-760 271	-801 021	-839 115	-843 588	-851 297
Sum driftsutgifter	763 621	739 538	792 442	779 909	778 537	771 062
Sum avskrivninger	32 983	29 500	37 151	41 286	49 357	50 422
Brutto driftsresultat	-6 065	8 767	28 572	-17 920	-15 694	-29 813
Netto kapitalutgifter	12 733	17 120	20 650	35 300	44 500	46 500
Avskrivninger	-32 983	-29 500	-37 151	-41 286	-49 357	-50 422
Netto driftsresultat	-26 315	-3 613	12 071	-23 906	-20 551	-33 735
Bruk av disposisjonsfond		200	-36 440	0	0	0
Bruk av fond kvalifiseringsenheten			-1 900	-2 800	-2 300	
Avsetning til fond premieavvik			16 850	15 000	13 150	11 000
Til finansiering av investeringer	5 723	3 413	9 419	11 706	9 701	22 735
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk	-20 592	0	0	0	0	0

I 2019 er det et negativt netto driftsresultat på 12 mill. kroner. Det negative driftsresultatet for 2019 dekkes inn ved bruk av disposisjonsfondet. I 2019 har kommunen engangsutgifter til kommunesammenslåing på 6 mill. kroner og reformstøtten på 3,2 mill. kroner. I Fellesnemda er det lagt opp til at kommune kan justeres for betydelige engangsutgifter i driften. Justert for disse engangsutgiftene ville Søgne kommunen hatt et negativt korrigert netto driftsresultat på 2,8 mill. kroner i 2019.

Videre i økonomiplanperioden bedres netto driftsresultatet betydelig, med positive driftsresultat på 23,9 millioner kroner i 2020, 20,6 mill. kroner i 2021 og 33,7 mill. kroner i 2022. Dette tilsvarer en resultatgrad på 2,8 prosent i 2020, 2,4 prosent i 2021 og 4 prosent i 2022 som er godt over nasjonal anbefaling på 1,75%. Kapitalutgiftene øker mye i perioden som følge av planlagte investeringer, men som følge av reduksjon i samlet driftsbudsjett fra 2020 og økte inntekter i form av økt eiendomsskatt, bedres resultatene betydelig.

Dette viser at Søgne kommune har en bærekraftig økonomi sett opp mot nasjonale anbefalinger.

Fellesnemndas føringer sier at korrigert netto driftsresultat må være minimum 0,5 % av sum driftsinntekter hvert år i økonomiplanperioden. I 2019 ligger en under dette, men i perioden 2020-2022 ligger man over anbefalingene.

Figuren under viser netto driftsresultat og korrigert netto driftsresultat (det vil si korrigert for premieavvik).

	Økonomiplan			
I 1000 kroner	2019	2020	2021	2022
Netto driftsresultat	12 071	-23 906	-20 551	-33 735
Netto resultatgrad	-1,51 %	2,8 %	2,4 %	4,0 %
	Økonomiplan			
I 1000 kroner	2019	2020	2021	2022
Korrigert netto driftsresultat (uten premieavviket)	28 921	-8 906	-7 401	-22 735
Netto resultatgrad (uten premieavviket)	-3,7 %	1,1 %	0,9 %	2,7 %

Disponering driftsresultatet

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
I 1000 kroner	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Frie disponible inntekter	-590 365	-603 350	-643 367	-677 415	-680 288	-686 297
Driftsinntekter enhetene	-212 304	-156 921	-157 654	-161 700	-163 300	-165 000
Sum driftsinntekter	-802 669	-760 271	-801 021	-839 115	-843 588	-851 297
Sum driftsutgifter	763 621	739 538	792 442	779 909	778 537	771 062
Sum avskrivninger	32 983	29 500	37 151	41 286	49 357	50 422
Brutto driftsresultat	-6 065	8 767	28 572	-17 920	-15 694	-29 813
Netto kapitalutgifter	12 733	17 120	20 650	35 300	44 500	46 500
Avskrivninger	-32 983	-29 500	-37 151	-41 286	-49 357	-50 422
Netto driftsresultat	-26 315	-3 613	12 071	-23 906	-20 551	-33 735
Bruk av disposisjonsfond		200	-36 440	0	0	0
Bruk av fond kvalifiseringsenheten			-1 900	-2 800	-2 300	
Avsetning til fond premieavvik			16 850	15 000	13 150	11 000
Til finansiering av investeringer	5 723	3 413	9 419	11 706	9 701	22 735
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk	-20 592	0	0	0	0	0

I 2019 er netto driftsresultat negativt på 12 mill. kroner og dette dekkes inn ved bruk av disposisjonsfond. Videre avsettes det 16,8 millioner til fond premieavvik. Av foreslått bruk av disposisjonsfondet på 36,4 mill. kroner og fond kvalifiseringsenheten er det igjen 9,4 mill. kroner som overføres investeringsbudsjettet.

Netto driftsresultat fra 2020 overføres i sin helhet til investeringsregnskapet på grunn av økte investeringer. Dette innebærer overføringer på totalt 53,5 mill. kroner fra drifts- til investeringsregnskapet i perioden 2019 til 2022. Det brukes også 10 mill. kroner fra disposisjonsfondet for å finansiere investeringer, og dermed redusere låneopptaket ytterligere. Dette omtales nærmere i kapittel 8 og vises i skjema 2B.

7.8 Brutto driftsresultat

Brutto driftsresultat viser differansen mellom brutto driftsinntekter og brutto driftsutgifter. I indikatoren brutto driftsresultat gir avskrivningene resultateffekt, og kan følgelig brukes for sammenligning med det resultatorienterte regnskapssystemet, som primært brukes i privat næringsliv. Kapitalinntekter- og utgifter inngår ikke i brutto driftsresultat, slik at dette resultatet gir et godt bilde av kommunens ordinære drift.

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
I 1000 kroner	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Frie disponible inntekter	-590 365	-603 350	-643 367	-677 415	-680 288	-686 297
Driftsinntekter enhetene	-212 304	-156 921	-157 654	-161 700	-163 300	-165 000
Sum driftsinntekter	-802 669	-760 271	-801 021	-839 115	-843 588	-851 297
Sum driftsutgifter	763 621	739 538	792 442	779 909	778 537	771 062
Sum avskrivninger	32 983	29 500	37 151	41 286	49 357	50 422
Brutto driftsresultat	-6 065	8 767	28 572	-17 920	-15 694	-29 813

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
I 1000 kroner	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Brutto driftsresultat	-6 065	8 767	28 572	-17 920	-15 694	-29 813
I prosent av brutto driftsinnt.	0,8 %	-1,2 %	-3,6 %	2,1 %	1,9 %	3,5 %

I 2019 vises det et negativt resultat på 28,5 mill. kroner som skyldes blant annet at man har forskuttet økt eiendomsskatt i 2019 ved bruk av disposisjonsfondet, mens man har økte avskrivninger som følge av nye investeringer, samt økte driftsutgifter. I 2020-2022 viser tabellene et positivt resultat på henholdsvis 17,9 mill. kroner, 15,7 mill. kroner og 29,8 mill. kroner. Dette til tross for økte avskrivninger som kan forklares i hovedsak med økte inntekter som følge av økt eiendomsskatt og reduserte driftsutgifter.

Ettersom det foreslås at kommunen betaler avdrag på nivå med Kristiansand kommune, som tilsvarer det lovmessige minimumskravet øker forskjellene mellom låneavdragene og avskrivningene. Forskjellen er i gjennomsnitt 12,5 mill. kroner i økonomiplanperioden.

7.9 Forutsetninger for øvrig i økonomiplanen

Lønnsoppgjør

I statsbudsjettet er det anslått en lønnsvekst i 2019 på 3,25 prosent. Lønnsoverhenget fra 2018 til 2019 er beregnet til 0,6 prosent. Det er avsatt en sentral lønnspott på 9,2 mill. kroner for å dekke neste års lønnsoppgjør, i tråd med dette. Helårsvirkningen av lønnsoppgjøret i 2018 er budsjettet på enhetene.

Prisvekst

Enhetene foreslås kompensert for prisvekst med 2 prosent på nærmere spesifiserte driftsposter, samme sats som tilsvarer prisveksten i deflatoren. Enkelte utgiftsposter hvor det foreligger bedre anslag på prisveksten er justert særskilt.

Når det gjelder prisen på kommunale varer og tjenester vises det til egen sak for kommunale gebyrer. Der hvor inntektsendringer ikke er omtalt spesifikt legges det til grunn en inntektsvekst på 2,8 prosent, i tråd med deflatoren. I 2019 er det flere gebyrsatser som skal harmoniseres med Kristiansand og Songdalen i forbindelse med kommunesammenslåingen. Dette er innenfor kultur, organisasjon og helse og omsorg. Disse kom sent i prosessen og man vil komme tilbake til eventuelle konsekvenser i revidert budsjett. Disse er vedlagt økonomiplanen og er foreslått vedtatt.

Pensjonspremie

Pensjonspremien er budsjettert på de ulike enhetene, og baserer seg på prognoser fra aktuarene for de to pensjonskassene Kommunal landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK). I 2019 er det budsjettert med premie på 17,59 % til KLP fellesordningen, 17,67 % for sykepleierne og 10,67 % for lærerne i SPK.

For årene fra 2012 - 2014 inndeckes premieavviket som ble opparbeidet fra og med 2011, over 10 år i stedet for 15 år slik reglene var tidligere. Fra 2015 inndeckes premieavviket som opparbeides fra og med 2014, over 7 år.

Premieavviket beregnes som differansen mellom det kommunen faktisk betaler i pensjonspremie i løpet av året og en aktuarberegnet pensjonskostnad. Her brukes det forskjellige modeller i de tre kommunene. Det er foreslått at en skal budsjettere med premieavvik og amortisering (inndekning) hvert år basert på 4 års prognose for KLP og SPK. Netto premieavvik avsettes på fond for amortisering av premieavvik.

I økonomiplanen for Søgne kommune er det forutsatt at netto premieavvik minus inndekning av tidligere premieavvik, styrker driftsresultatet med 56 mill. kroner i perioden. Alt dette er budsjettert avsatt mot fond premieavvik. Tidligere netto premieavvik på 4 mill. kroner pr 31.12.2017 ligger i disposisjonsfondet og er nå skilt ut på eget fond. Dette gjør at en unngår at likviditeten blir tappet.

Det er foreløpig ikke endelig bestemt hvem som blir Nye Kristiansands pensjonsleverandør vedrørende fellesordningen, men anbefalingen som foreligger fra programleder er KKP.

7.10 Oversikt over fond

Forskriftene for kommunale- og fylkeskommunale budsjetter og regnskaper definerer begreper som ubundne- eller bundne driftsfond og ubundne- eller bundne kapitalfond i stedet for «overførte bevilgninger». Det ubundne fondet i driftsregnskapet har fått betegnelsen disposisjonsfond.

Til disposisjonsfond avsettes «frie kommunale midler», dvs. at det ikke foreligger noe krav om bestemt bruk av midlene hjemlet i lov, forskrift, eller fra giveren. Avsetning til bundne fond foretas av midler som kommunen ikke kan disponere fritt.

Søgne kommunes fond har utviklet seg som følger:

	(tall i 1000 kroner)		
	2015	2016	2017
Ubundne investeringsfond	113 965	113 965	113 247
Bundne investeringsfond	35 590	43 920	21 029
Bundne driftsfond	17 595	16 741	15 918
Disposisjonsfond	84 788	106 887	136 708

Kommunestyret avsatte våren 2018 ca. 19,4 mill. kroner til disposisjonsfondet i forbindelse med behandlingen av årsmeldingen for 2017, når en tar hensyn til enhetene som fikk overført mindre forbruket fra 2017. I budsjettvedtaket fra desember 2017 ligger det inne et uttak fra disposisjonsfondet på 35 mill. kroner for å finansiere investeringer i 2018. Videre er det i forbindelse med 1. tertialrapport 2018 vedtatt bruk av disposisjonsfond knyttet til kommunesammenslåing på 6 mill. kroner og opparbeidelse av turstier på 3 mill. kroner. Andre enkeltsaker som er vedtatt bruk av disposisjonsfondet utgjør ca. 0,6 mill. kroner. Dersom det blir et negativt netto driftsresultat på 5 mill. kroner i 2018 vil dette redusere disposisjonsfondet tilsvarende. Det forventes derfor at disposisjonsfondet vil være ved utgangen av 2018 ca. 106,5 mill. kroner.

Disposisjonsfondet skal være en buffer for å håndtere uforutsette svingninger i utgifter og inntekter. Deler av fondet er også bundet opp:

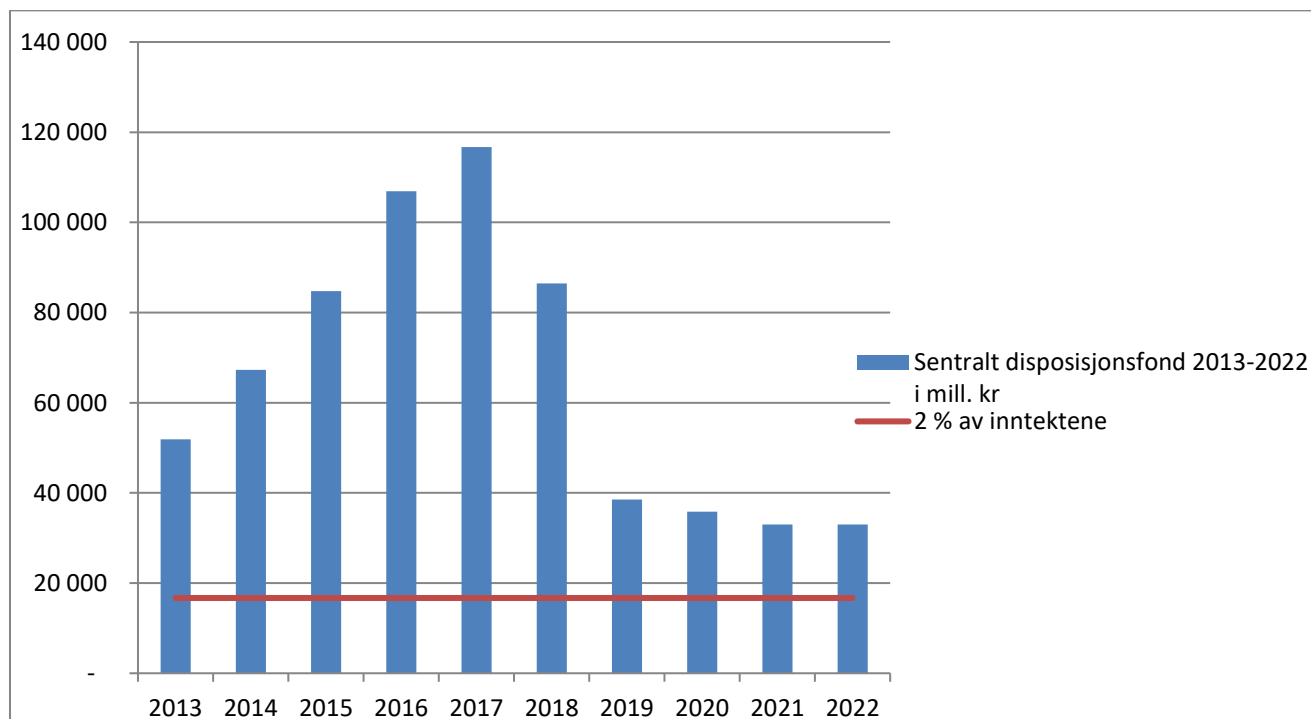
- Kommunen har oppsamlede pensjonsforpliktelser på ca. 4 mill. kroner ved inngangen til 2018.
- Finansreglementet sier at kommunen skal ha et bufferfond knyttet til finansplasseringer, og at dette som hovedregel skal utgjøre minimum to ganger årlig budsjettert normalavkastning. Dette tilsvarer ca.16 mill. kroner.

Det er positivt at disposisjonsfondet har økt de siste årene. Dette innebærer at kommunen har en buffer for å møte uforutsette utgifter eller sviktende inntekter. Rådmannen har vurdert at fondet nå har nådd en størrelse hvor det er forsvarlig å bruke deler av dette. I 2019 er det budsjettert uttak fra disposisjonsfondet på totalt 46,4 mill. kroner for å finansiere følgende:

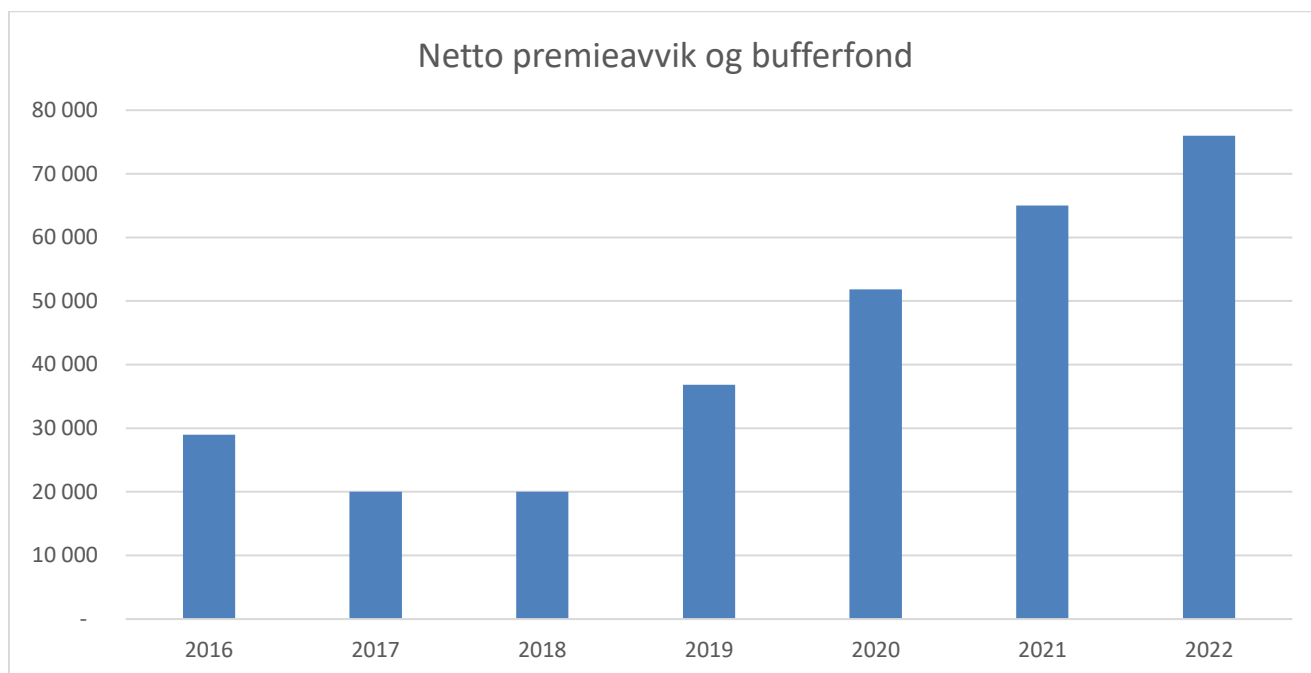
- 23 mill. kroner i stipulert eiendomsskatt i 2019 som tilsvarer nivå for Nye Kristiansand. Dette for at alle kommunene skal ha de samme budsjettforutsetninger.
- 6 millioner er knyttet til kommunesammenslåingskostnader for Søgne kommune i 2019
- 4,3 mill. kroner er knyttet til storbytilskuddet
- 3,1 mill. kroner er knyttet til reformstøtten som ønskes brukt i 2019 av prosjektet for Nye Kristiansand. Reformstøtten utbetales den nye kommunen i 2020.
- 10 mill. kroner for å finansiere investeringer i 2019.

Figuren nedenfor viser disposisjonsfondet (eksklusiv hva som er bundet opp i fondet) i millioner kroner fra 2013-2022, den røde linjen viser hva disposisjonsfondet må være for å utgjøre 2% av driftsinntektene. Dette er et måltall Kristiansand bruker hvor det sentrale disposisjonsfondet bør utgjøre 2 % av sum driftsinntekter.

Fra 2019 -2022 utgjør disposisjonsfondet (eksklusiv pensjonsforpliktelsen og bufferfondet) ca. 4% av driftsinntektene.

Figuren under viser utviklingen av premiefond og bufferfond knyttet til forvaltningsfondet når det er skilt ut fra sentralt disposisjonsfond:

8 Rådmannens prioriteringer – driftsbudsjettet

Budsjettskjema 1A

		Opprinnelig budsjett	Økonomiplan			
		2018	2019	2020	2021	2022
1	Skatt på inntekt og formue	-300 340	-304 350	-307 600	-311 250	-315 000
2	Ordinært rammetilskudd	-282 000	-301 650	-304 300	-309 400	-313 700
3	Skatt på eiendom	-18 400	-18 600	-18 500	-18 400	-18 900
	<i>Økt eiendomskatt tilpasning Nye Kristiansand</i>			-22 650	-21 900	-21 500
4	Andre generelle statstilskudd	-2 610	-1 917	-9 365	-6 188	-6 197
	4.1 Kompensasjonstilskudd sykehjem/omsorgsboliger	-2 000	-1 570	-1 560	-1 550	-1 530
	4.2 Rentekompensasjon skoleanlegg	-560	-325	-305	-290	-270
	4.3 Rentekompensasjon kirkebygg	-50	-22	-20	-18	-17
	4.4 Storbytilskudd			-4 290	-4 330	-4 380
	4.5 Reformstøtte (utbetalt til den nye kommunen i 2020)			-3 190		
5	Premieavvik pensjon, netto		-16 850	-15 000	-13 150	-11 000
6	Sum frie disponible inntekter	-603 350	-643 367	-677 415	-680 288	-686 297
7	Renteinntekter og utbytte	-21 600	-21 950	-19 600	-20 000	-20 400
	6.1 Utbytteinntekter	-9 600	-9 350	-6 600	-6 600	-6 600
	6.2 Avkastning Søgne kommunes forvaltningsfond	-7 500	-8 100	-8 500	-8 900	-9 300
	6.3 Renteinntekter overskuddslikviditet/startlån	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500
8	Renteutg, provisjoner og andre finansutg.	14 901	16 700	23 900	28 600	31 400
9	Avdrag på lån (minimumsavdrag)	23 819	25 900	31 000	35 900	35 500
10	Bruk av disposisjonsfond	200	-36 440	0	0	0
11	Bruk av fond kvalifiseringsenheten	0	-1 900	-2 800	-2 300	0
12	Avsetning til sentralt disposisjonsfond	0	0	0	0	0
13	Avsetning til fond premieavvik	0	16 850	15 000	13 150	11 000
14	Overført til investeringsbudsjettet	3 413	9 769	12 006	10 001	23 035
15	Til fordeling drift	-582 617	-634 438	-617 909	-614 937	-605 762
16	Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	582 617	634 438	617 909	614 937	605 762
17	Merforbruk(+) / Mindreforbruk (-)	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 1B

BUDSJETTSKJEMA 1B SAMMENDRAG - NETTORAMMER (=UTGIFTER MINUS INNTEKTER) FOR							
ENHETENE/RAMMEOMRÅDER							
		Budsjett	Budsjett	Økonomiplan			
		2018	2019	2020	2021	2022	% vis økning fra 2018 til 2019
1	Administrasjonsavdelingen	27 283	27 716	27 716	27 716	27 716	2 %
2	PP-Tjeneste	5 553	5 625	5 625	5 625	5 625	1 %
3	NAV/Sosial	19 103	19 587	19 662	19 662	19 662	3 %
4	Barnehager	86 585	93 726	93 726	93 726	93 726	8 %
5	Kvalifiseringsenheten	-3 574	-1 641	-741	-1 241	-3 541	54 %
6	Nygård skole	35 085	36 622	35 685	35 685	35 685	4 %
7	Lunde skole	27 623	27 592	27 623	27 623	27 623	0 %
8	Langenes skole	19 415	20 375	19 415	19 415	19 415	5 %
9	Barnevern	23 806	23 867	23 867	23 867	23 867	0 %
10	Tangvall skole	18 020	18 613	18 020	18 020	18 020	3 %
11	Tinntjønn skole	17 701	17 652	17 701	17 701	17 701	0 %
12	Helsetjenester	30 140	17 241	17 241	17 241	17 241	-43 %
13	Institusjonstjenester	49 156	52 546	52 546	52 546	52 546	7 %
14	Hjemmetjenester	52 290	57 886	59 286	59 986	60 986	11 %
15	Enhet for livsmestring	72 503	82 161	82 161	82 161	82 161	13 %
16	Kultur	10 188	11 596	11 096	11 096	10 429	14 %
17	Ingeniørvesenet, eks VAR området	10 068	10 536	10 781	11 031	11 031	5 %
	Ingeniørvesenet, var området	-6 426	-6 525	-6 732	-8 821	-15 662	2 %
18	Arealenheten	6 648	6 806	6 606	6 606	6 606	2 %
19	KBR	7 681	8 181	8 181	8 181	8 181	7 %
20	Eiendomsenhet	24 395	26 994	27 419	25 719	25 719	11 %
21	Felles omsorg	-8 213	5 021	5 021	5 021	5 021	161 %
22	Felles oppvekst	18 454	17 906	11 906	11 906	11 906	-3 %
23	Felles teknisk	200	0	0	0	0	-100 %
25	Øvrige ansvar sentraladministrasjonen	38 933	54 355	44 098	44 465	44 098	40 %
	Samlede midler fordelt til drift	582 617	634 438	617 909	614 937	605 762	9 %

8.1 Innledning

Dette kapittelet gjennomgår driftsbudsjettet for hver enkelt enhet. Som hovedregel er budsjetttrammene videreført fra 2018, og tabellene viser hvilke endringer i forhold til dette. I økonomiplanen for 2018-2021 ble det vedtatt flere stillinger som får helårseffekt i 2019. En del av det økte handlingsrommet i 2019 har gått til å følge opp slike vedtak. Dette er som hovedregel innarbeidet i enhetenes lønnsbudsjetter, og ikke skilt ut som egne tiltak.

8.2 Administrasjonsavdelingen

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- Medarbeiderne i administrasjonsavdelingen har som sin vesentligste arbeidsoppgave å bidra til en mest mulig effektiv drift og å tilby gode administrative støttetjenester til tjenesteenhetene, i tillegg til en del publikumstjenester som er rettet mot innbyggere og kommuneorganisasjonens egne ansatte. For å utføre disse oppgavene på en best mulig måte er det nødvendig med tilstrekkelig bemanning, kompetanseutvikling av medarbeiderne og teknologi som bidrar til at administrative arbeidsprosesser effektiviseres.
- Administrasjonsavdelingen er allerede høyt involvert i arbeidsgrupper og prosjektgrupper osv. i forbindelse med etablering av nye Kristiansand. Dette er krevende og tidsbruken er til tider høyt, som gjør man må begrense egen aktivitet. Det er også en utfordringen å beholde dyktige ansatte i kommunen frem til ny kommune er ferdig.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Administrasjonsavdelingen	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	27 283	27 283	27 283	27 283
Lønnsendring	295	295	295	295
Generell inntekts- og prisvekst	138	138	138	138
Administrasjonsavdelingen - ny nettoramme	27 716	27 716	27 716	27 716

Pris- og lønnsvekst

Det er lagt inn økte lønnsmidler i tråd med lønnsoppgjøret i 2018. Midler for å dekke lønnsoppgjøret i 2019 ligger på en sentral post på øvrige ansvar sentraladministrasjon.

Andre driftsutgifter og -inntekter er justert med 2,0 prosent, i tråd med forventet prisvekst i statsbudsjettet.

8.3 PPT

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- Endre fokuset fra enkeltindividet over mot mer systemtenkning og bedre inkludering av alle barn og unge. Vi har over flere år hatt fokus på dette, men vi ser at vi ikke er kommet langt nok. PPT må bruke mer tid, og ha bedre kvalitet på det system rettede arbeidet, i samarbeid med skolene og barnehagene.
- Beholde og utvikle høyt kompetente medarbeidere. Det er et økende behov for kompetanseheving i tjenesten, dette for å holde oss oppdaterte og sørge for god kvalitet på vårt arbeid. Det må i fortsettelsen investeres i å utvikle de medarbeideren vi har, slik at vi beholder dem lengre. Det medfører veldig høye kostnader når en må utvikle nye medarbeidere på bakgrunn av nyansettelser.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

PP-tjenesten	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	5 553	5 553	5 553	5 553
Lønnsendring	114	114	114	114
Generell prisvekst	17	17	17	17
Økt overføring fra Songdalen	-59	-59	-59	-59
PP-tjenesten - ny nettoramme	5 625	5 625	5 625	5 625

Pris- og lønnsvekst

Det er lagt inn lønnsmidler i tråd med lønnsoppgjøret i 2018. Årsaken til reduksjonen er at enheten ikke kommer til å ha lærling hele året, samt at pensjonssatsen er satt ned fra 2018. Midler for å dekke lønnsoppgjøret i 2019 ligger på en sentral post på øvrige ansvar sentraladministrasjon.

Andre driftsutgifter og -inntekter er justert med 2,0 prosent, i tråd med forventet prisvekst i statsbudsjettet.

Økt overføring fra Songdalen

Siden de budsjetterte utgiftene til PPT økes, og Songdalen dekker en andel av utgiftene, vil overføringene fra Songdalen kommune også økes noe.

8.4 Barnehage

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- **Barnehagedekning og konsekvenser for drift.**
I løpet av de siste årene har barnehagedekningen i Søgne økt. Retten til barnehageplass har også blitt utvidet. Per i dag har vi flere barn med barnehageplass i gruppa 0-2 år enn vi hadde før. Selv om vi per i dag ligger på tilsvarende likt antall barnehageplasser som årene før, er likevel kostnadene økt fordi plasser til små barn koster mere.

For eksempel har barnehagedekningen i alderen 0-2 år økt fra 75,2 % i 2016 til 86,2 % i 2017. Vi har også hatt økning i barnehagedekningen i alderen 3-5 år fra 95,7 % i 2016 til 97,7 % i 2017. Per høsten 2018 er det en liten reduksjon i barnetallene totalt i Søgne, så det er andelen små barn som gir utslag på økte kostnader til drift og tilskudd til private.

Nasjonal ordning med inntektsbasert redusert foreldrebetaling og rett til gratis kjernetid er også påvirket av barnehagedekning. I år ble også retten til gratis kjernetid utvidet. Dette øker utgiftene både i forhold til reduserte salgsinntekter til de kommunale barnehagene og refusjon som betales ut til de private barnehagene.

Søgne kommune bygger ny barnehage som skal stå ferdig høst 2019. Det er ikke endelig avklart i hvor stor omfang vi skal starte opp. Det vil også være behov for å ansette ny styrer for å drive arbeidet med ansettelser og oppstart.

- **Innføring av ny pedagog- og bemanningsnorm.**

For de kommunale barnehagene, hadde innføring av ny pedagog- og bemanningsnorm fra 1. august 2018 følgende konsekvens:

Økning pedagog	Justering fagarbeider/ assistent:	Differanse kostnader:
2,5	-1,56	657 000 kr

Det ble ikke kompensert i 2018, men settes opp som endringsforslag i driftsbudsjett for 2019-2022. For de private barnehagene ligger tilskudd til pedagogisk bemanning i grunnlaget for tilskudd totalt.

Innføring av ny pedagog- og bemanningsnorm har hatt og vil ha konsekvenser for hvordan barnegrupper settes sammen, organisering og bemanning av de ulike barnegruppene.

- **Nye Kristiansand, deltakelse i arbeidet med sammenslåing og lederstruktur i enheten.**

Enhetsleder for barnehagene skal delta i flere arbeidsgrupper i forbindelse med ny kommune. Det er ekstra krevende for enheten at vi har den lederstrukturen som vi har. Enhetsleder har ansvar for de kommunale barnehagene, men ikke minst også ansvar for oppgavene knyttet til det å være barnehagemyndighet. Dette er komplekst og lite ressurser til øvrig ledelse gjør dette til en ekstra utfordring. Styrene bør få utvidet handlingsrom til å ta enhetslederoppgaver ved behov. Eks kan dette være deltakelse på møter og opplæring som per i dag er forbeholdt enhetsledere.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Barnehage	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	86 585	86 585	86 585	86 585
Lønnsendring	2 394	2 394	2 394	2 394
Generell prisvekst	135	135	135	135
Økt makspris	-192	-192	-192	-192
Gratis kjernetid	204	204	204	204
Økt tilskudd til private barnehager	1 000	1 000	1 000	1 000
Konsekvens av ny pedagog og bemanningsnorm	600	600	600	600
Reduksjon netto inntekt gjestebarn	500	500	500	500
Oppstart og drift ny barnehage, Havåsen	2 500	2 500	2 500	2 500
Barnehage - ny nettoramme	93 726	93 726	93 726	93 726

Pris- og lønnsvekst

Det er lagt inn økte lønnsmidler i tråd med lønnsoppgjøret i 2018. Midler for å dekke lønnsoppgjøret i 2019 ligger på en sentral post på øvrige ansvar sentraladministrasjon.

Andre driftsutgifter og -inntekter er justert med 2,0 prosent, i tråd med forventet prisvekst i statsbudsjettet.

Når det gjelder foreldrebetaling er maksprisen er i statsbudsjettet foreslått økt fra 2.910 kroner til 2.990 kroner fra 1. januar og videre opp 50 kroner til 3.040 kroner fra 1. august. Dette er innarbeidet og gir en inntektsøkning på om lag 192.000 kroner i følge statsbudsjettet.

Gratis kjernetid

Regjeringen foreslår å utvide ordningen med gratis kjernetid i barnehage til å inkludere toåringer fra familier med lav inntekt. Fra før har regjeringen innført en nasjonal ordning som gir 3-, 4- og 5-åringer fra lavinntektsfamilier gratis kjernetid. I dag gir ordningen barn som bor i husholdninger med samlet årsinntekt under 533.500 kroner rett til å få 20 timer gratis oppholdstid i barnehage per uke. Regjeringen viderefører det nasjonale kravet til redusert foreldrebetaling, det vil si at en husholdning ikke skal betale mer enn seks prosent av inntekten sin for en barnehageplass. Det foreslås å øke rammen til barnehageenheten i tråd med beregningen i statsbudsjettet på 204.000 kroner.

Økt tilskudd til private barnehager

Forskrift om likeverdig behandling av ikke-kommunale barnehager ved tildeling av offentlig tilskudd har de senere årene stadig vært i endring, dette for å sørge for en mer forutsigbar og riktig ordning. Tilskuddet baserer seg på siste avsluttede kommuneregnskap i stedet for budsjett (for 2019 brukes regnskapet for 2017 justert for pris- og lønnsvekst). Videre gjøres det noen endringer i pensjonsforutsetningene, slik at kommunens pensjonsutgifter ikke skal være med i beregningen av driftstilskuddet til private barnehager. Kommunen skal i stedet legge et prosentpåslag på 13 prosent av brutto lønnsutgifter i kommunens egne ordinære barnehager. Fra 2016 har minimumsfinansieringen vært 100 prosent. Satsene for kapitaltilskudd og tilskudd til familiebarnehager følger de nasjonale satsene. Det samme gjelder det tilskuddet til pedagog bemanning i ordinære barnehager som var en toårsordning som startet fra 01.08.2017 og derfor avsluttes 31.07.2019.

Satsene for driftstilskudd til ordinære private barnehager for 2019 er ut fra forskriftene beregnet slik som vist i tabellen under. I saksframlegget ber rådmannen om fullmakt til å fastsette satser for finansiering av ikke-kommunale barnehager i tråd med Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager. Dette innebærer utbetaling til de private barnehagene basert på følgende satser:

	Nasjonale satser	Søgne kommune
Ordinære barnehager, små barn (drift)	219.400	202.319
Ordinære barnehager, store barn (drift)	105.700	96.117
Tilskudd til ped. bemanning ord. barnehager, små barn	2.276	2.276
Tilskudd til ped. bemanning ord. barnehager, store barn	1.264	1.264
Ordinære barnehager, kapital, til og med 2010	9.500	9.500
Ordinære barnehager, kapital, 2011-2013	16.700	16.700
Ordinære barnehager, kapital, 2014-2016	20.200	20.200
Ordinære barnehager, kapital, 2017-2019	21.400	21.400
Familiebarnehager, små barn (drift)	163.900	163.900
Familiebarnehager, store barn (drift)	124.500	124.500
Familiebarnehager, kapital	13.300	13.300

Totalt foreslås det å øke tilskuddet til private barnehager med 1 mill. kroner. Dersom man tok utgangspunkt i høstens barnetall så ville økningen vært på 1,5 mill. kroner, men rådmannen foreslår at man ikke øker tilskuddet tilsvarende siden man forventer lavere barnetall i 2019 samt at man forventer at en større andel barn vil gå i kommunale barnehager når man åpner en ny kommunal barnehage fra høsten 2019.

Konsekvens av ny pedagog og bemanningsnorm

Utfordringene er beskrevet over og rådmannen forslår å øke budsjettet med 0,6 mill. kroner for å møte disse utfordringene.

Reduksjon netto inntekt gjestebarn

I budsjettet til barnehageenheten ligger det inne en forutsetning om at de netto skal ha en

inntekt på gjestebarn på 1 mill. kroner, i de siste årene har denne blitt på 0,5 mill. kroner, det foreslås derfor å redusere inntektskravet med 0,5 mill. kroner.

Oppstart og drift ny barnehage, Havåsen

Det er planlagt oppstart av ny kommunal barnehage høsten 2019. Budsjettet foreslås å økes med 2,5 mill. kroner til dette. Det skal ansettes ny styrer og man håper ved oppstart at man kan åpne rundt 50-60 plasser som er rundt halvparten av Havåsen barnehages totale kapasitet. En del av plassene og noen ansatte vil tilbys å bytte fra eksisterende kommunale barnehager. Søknaden til den nye barnehagen vil avgjøre hvor mange plasser og ansatte som flyttes.

I følge SSB er ikke antallet barn i barnehagealder forventet å stige de kommende to årene. Lokal kunnskap om utbyggingstakt i de nye boligområdene og telling av barn med bostedsadresser i nærliggende områder, sannsynliggjør at dette kan være riktig dimensjonering ved oppstart. Endelig justering må gjøres ved 1. tertial når søkerlistene er klare.

Det er en krevende øvelse å beregne barnehage tilbudet nøyaktig. Mange faktorer som fordeling små/store barn, private/kommunale barnehager og etterspørsel i søkelistene, gjør beregningene vanskelig. Det er også viktig å sikre balanse mellom effektiv drift og tilgjengelig kapasitet, spesielt på bemanningssiden, ettersom driften setter nivå på tilskuddet til private barnehager. Driftskostnadene må påregnes å være noe forhøyet det første året med ny barnehage der kostnad til ny styrer utgjør en vesentlig del av økningen.

8.5 Barnevernstjenesten

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer.

- Det meste av budsjettet til barnevernstjenesten i dag er rettet inn mot undersøkelser av nye meldinger og oppfølging av barn og unge i fosterhjem og institusjon og ikke forebygging. Barnevernstjenesten står i et kontinuerlig krysspress mellom lovpålagte oppgaver knyttet til disse oppgavene og forventning om deltakelse i forebyggende arbeid. Prioritering av forebyggende arbeid er krevende med de ressurser som er tilgjengelig.
- Utgiftene til fosterhjems plasseringer i barnevernet har de senere år økt foruroligende. Dette skyldes en kombinasjon av at flere barn har behov for å plasseres i fosterhjem og at utgiftene per fosterhjem øker. Økt egenandel ved bruk av statlige barneverntiltak (barnevernsinstitusjoner) er ikke kompensert fullt ut, noe som medfører betydelige utfordringer for tjenesten.
- Barnevernstjenesten benytter i svært liten grad private aktører, og jobber systematisk med barn og familier med omfattende behov. Etablering av egen tiltaksavdeling som jobber med 85 av de mest krevende familiene i hele barnevernstjenesten har vært en viktig prioritering.

Prioriteringer

- Fortsette arbeidet med å styrke den kommunale tverrfaglige innsatsen i forhold til endringsarbeid til utsatte barn og familier.
- Tidlig innsats ift til de aller minste barna er prioritert i hele tjenesten. Øke tiltak i hjemmet.
- Intensivere innsatsen ift. samarbeid skole/barnevern. Deltagelse på personalmøte på alle skolene og barnehager og informere 3. og 8. klasse om god omsorg
- Fokus på bruk av familieråd i alle fasene av en barnevernssak.
- Fortsatt fokus på kulturjobbing - verdier og barnesyn
- Prioritere lovpålagte myndighetskrav i alle avdelinger

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Barnevern	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	23 806	23 806	23 806	23 806
Økt ramme barnevernstjenesten	61	61	61	61
Barnevern - ny nettoramme	23 867	23 867	23 867	23 867

1. januar 2016 ble det etablert en ny interkommunal barnevernstjeneste, hvor Kristiansand, Lillesand og Birkenes deltar sammen med Søgne og Songdalen.

Selv om det ser ut som det er små endringer i rammen til barnevernet så er det store endringer i innad i barnevernet. Budsjettet til tiltak utenfor hjemmet reduseres med nesten 1 mill. kroner, mens posten tiltak i hjemmet økes 0,9 mill. kroner. Det er viktig å understreke at dette er budsjettet basert på hva vi vet nå og dette er et område som det kan svinge fort.

8.6 Nygård skole og kompetanseavdeling

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- Økt antall elever i den ordinære skolen, samt kompetanseavdelingen, gjør at vi på Nygård skole har liten plass både i forhold til areal for elever, men også arbeidsplasser for de ansatte (oppfyller ikke de krav som gjelder). I dag har vi ikke møterom og ledelsen har ikke egne kontorer. Utfordringer å ha møter på egnede plasser
- Vi ser en økende grad av andel elever som strever i skolehverdagen. Mange av disse elevene trenger tett oppfølging for å lære seg å mestre skolehverdagen og livet. Mange av disse elevene trenger tett oppfølging. Dette fører til at en økt andel av skolens budsjett bindes opp mot enkelt elever.
- I dag ser vi tett voksentetthet på skolen. Mange av de elevene som strever blir store deler av dagen fulgt opp av assistenter/fagarbeidere. Ledelsen vil vurdere hvordan vi bruker kompetansen på egen skole.
- Organisering av timeplaner og skolehverdagen. Utnytte ressursene på en god måte slik at skolehverdagen blir enda bedre. I dag har vi miljøterapeuter og økt helsesøster ressurs.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Nygård skole	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	35 085	35 085	35 085	35 085
Endringer i budsjetteringsmodellen, inkl. lønns- og prisvekst	861			
Elever komp. avd. registrert på Tangvall	76			
Gratis SFO 7-10 klasse, økte kostnader/red. inntekt	600	600	600	600
Nygård skole - ny nettoramme	36 622	35 685	35 685	35 685

Endring som følge av budsjettmodellen

Som en følge av endringer i elev og/eller klasse tall får skolen en økning på 861.000 kroner. I dette beløpet er også pris- og lønnsvekst lagt inn. Videre er det totalt flyttet 1 mill. kroner fra skolene til felles oppvekst for å kunne møte eventuelle økte behov ved kompetanseavdelingen ved Nygård skole. Dersom dette økte behovet ikke skulle oppstå vil dette bli tilbakeført til skolene.

Elever kompetanseavdelingen som er registrert på Tangvall

Fra høsten 2019 vil det bli flere elever fra kompetanseavdelingen på ungdomskolen. Elevene blir registrert på Tangvall skole, tildelte midler pr. elev går da til Tangvall skole, mens Nygård skole har lønnsutgifter. Dette foreslås kompensert med 76.000 kroner i 2019.

Gratis SFO 7-10 klasse, økte kostnader/reduuerte inntekter

Det er vedtatt at brukere av SFO fra 7 til 10 klasse skal få tilbudet gratis, dette er estimert til å koste 0,6 mill. kroner.

8.7 Lunde skole

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- Lunde skole ligger i et vekstområde med store utbygginger og vi får betydelig økning i elevtall de nærmeste årene. Dette gjør at Søgne får flere boligområder med tilflytning og det vil ikke være et ensartet lokalmiljø for skolen.
- Skolen er bygget ut og rustet opp for å ta imot fler elever, men har utfordringer for å håndtere det økte antall voksne. Personalrommet og Kunst & Handverksalen er fremdeles ikke oppgradert på mange år.
- Skolen kan øke sin kontakt ut mot foreldre og gi muligheter for å være en samlingsplass og nærmiljøsentere for lokalbefolkningen.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Lunde skole	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	27 623	27 623	27 623	27 623
Endringer i budsjetteringsmodellen, inkl. lønns- og prisvekst, samt avsetning til disposisjon på felles oppvekst 1 mill. kroner	-31			
Lunde skole - ny nettoramme	27 592	27 623	27 623	27 623

Endring som følge av budsjettmodellen

Som en følge av endringer i elev og/eller klasse tall får skolen en reduksjon på 31.000 kroner. I dette beløpet er også pris- og lønnsvekst lagt inn. Videre er det totalt flyttet 1 mill. kroner fra skolene til felles oppvekst for å kunne møte eventuelle økte behov ved kompetanseavdelingen ved Nygård skole. Dersom dette økte behovet ikke skulle oppstå vil dette bli tilbakeført til skolene.

8.8 Langenes skole

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- Langenes skole har de siste årene hatt synkende elevtall, noe som har ført til at vi har relativt små klasser. Dette gir oss muligheten til å tenke nytt i forhold til organisering av ei læringsøkt og organisering av trinnene. Utfordring at enkelte klasserom er for små. Store klasser må fordeles på to rom, noe som skaper en del begrensninger med tanke på omorganisering.

- Skolebøker på alle trinn i nesten alle fag må skiftes ut både på grunn av slitasje, men også i forhold til endringer av kompetansemål i de ulike læreplanene. I tillegg ser en behov for flere lisenser i forhold til digitale verktøy. Skolen har smart board i alle klasserom, samt iPad til alle elever på småskolen og bærbar PC til alle elever på mellomtrinnet. Viktig å ha mulighet til god benyttelse av disse.
- Skolebøker på alle trinn i nesten alle fag må skiftes ut både på grunn av slitasje, men også i forhold til endringer av kompetansemål i de ulike læreplanene. I tillegg ser en behov for flere lisenser i forhold til digitale verktøy.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Langenes skole	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	19 415	19 415	19 415	19 415
Endringer i budsjetteringsmodellen, inkl. lønns- og prisvekst, samt avsetning til disposisjon på felles oppvekst 1 mill. kroner	960			
Langenes skole - ny nettoramme	20 375	19 415	19 415	19 415

Endring som følge av budsjettmodellen

Som en følge av endringer i elev og/eller klasse tall får skolen en økning på 960.000 kroner. I dette beløpet er også pris- og lønnsvekst lagt inn. Videre er det totalt flyttet 1 mill. kroner fra skolene til felles oppvekst for å kunne møte eventuelle økte behov ved kompetanseavdelingen ved Nygård skole. Dersom dette økte behovet ikke skulle oppstå vil dette bli tilbakeført til skolene.

8.9 Tangvall skole

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- Opprettelse av en tredje klasse på 8.trinn etter søknader om å få begynne på Tangvall skole (14 elever) skoleåret 2018-2019. Dette vil nødvendigvis måtte videreføres også på 9. og 10.trinn – merutgift anslagsvis 925 000 pr. år, som ikke per i dag er innlagt i budsjetteringsmodell/ fordelingsnøkkel.
- Å være velkomstskole for nylig bosatte flyktninger uten ekstra økonomiske tilføringer – anslagsvis 600 000 per år.
- Omfordeling av hele investeringsbudsjettet knyttet til IKT. Tangvall skole har en meget aldrende PC- park til lærerne.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Tangvall skole	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	18 020	18 020	18 020	18 020
Endringer i budsjetteringsmodellen, inkl. lønns- og prisvekst, samt avsetning til disposisjon på felles oppvekst 1 mill. kroner	669			
Elever komp. avd. registrert på Tangvall	-76			
Tangvall skole - ny nettoramme	18 613	18 020	18 020	18 020

Endring som følge av budsjettmodellen

Som en følge av endringer i elev og/eller klasse tall får skolen en økning på 669.000 kroner. I dette beløpet er også pris- og lønnsvekst lagt inn. Videre er det totalt flyttet 1 mill. kroner fra skolene til felles oppvekst for å kunne møte eventuelle økte behov ved kompetanseavdelingen ved Nygård skole. Dersom dette økte behovet ikke skulle oppstå vil dette bli tilbakeført til skolene.

Elever kompetanseavdelingen registrert på Tangvall

Fra høsten 2019 vil det bli flere elever fra kompetanseavdelingen på ungdomskolen. Elevene blir registrert på Tangvall skole, tildelte midler per elev går da til Tangvall skole, mens Nygård skole har lønnsutgifter. Dette foreslås overført med 76.000 kroner i 2019.

8.10 Tinntjønn skole

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- Innføring av Crome Books til alle elevene på skolen gir nye muligheter, men også utfordringer. Disse skal driftes på en annen måte enn tidligere som vil gi oss økte driftsutgifter. Investering og drift må ha en annen delingsnøkkel enn de siste to årene. Skolen bør også kjøpe inn digitale lærebøker i denne forbindelse. Dette vil også medføre konsekvenser for oppfølging.
- Inkludering av alle elever i skolen kan best gjøres dersom klasserom legges til rette for de ulike elevene (utstyr, skillevegger, sittegrupper mm) I tillegg gir økt lærertetthet i dette arbeidet bedre rammer rundt undervisningen og den tilpasningen det er ønskelig at vi kan få til rundt den enkelte elev.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Tinntjønn skole	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	17 701	17 701	17 701	17 701
Endringer i budsjetteringsmodellen, inkl. lønns- og prisvekst, samt avsetning til disposisjon på felles oppvekst 1 mill. kroner	-49			
Tinntjønn skole - ny nettoramme	17 652	17 701	17 701	17 701

Endring som følge av budsjettmodellen

Som en følge av endringer i elev og/eller klasse tall får skolen en økning på 49.000 kroner. I dette beløpet er også pris- og lønnsvekst lagt inn. Videre er det totalt flyttet 1 mill. kroner fra skolene til felles oppvekst for å kunne møte eventuelle økte behov ved kompetanseavdelingen ved Nygård skole. Dersom dette økte behovet ikke skulle oppstå vil dette bli tilbakeført til skolene.

8.11 Kulturenheten

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer.

- Kulturopplevelser i Søgne for alle alderstrinn og i den brede forståelsen av ordet må tilegne seg den posisjonen de fortjener inn mot 2020 og kommunesammenslåing. Dette kan fronte Søgneopplevelsen som en verdig medspiller og motspiller til kulturopplevelsene i senteret av storbyen Kristiansand.

- Skal Søgnes kultur- og allaktivitetshus – Søgne gamle prestegård – utvikle seg naturlig er det flere utfordringer som ennå gjenstår:
  - Det bør opparbeides en lekeplass for barn.
  - Området mangler gang/sykkelsti til Tangvall med eventuell broforbindelse og belysning.
- Formidle og opprettholde det gode samarbeidet med lokale frivillige lag og foreninger inn i Nye Kristiansand. Fremdeles kan SGP være et knutepunkt for egenskapte og aktive kulturopplevelser i bygda/bydelen Søgne.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Kulturenheten	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	10 188	10 188	10 188	10 188
Lønnsendring	155	155	155	155
Generell inntekts- og prisvekst	46	46	46	46
Kulturhistorie for Søgne	667	667	667	
Lokalleie overført til eiendom	40	40	40	40
Registrering av gjenstander museum	500			
Kulturenheten - ny nettoramme	11 596	11 096	11 096	10 429

Pris- og lønnsvekst

Det er lagt inn økte lønnsmidler i tråd med lønnsoppgjøret i 2018. Midler for å dekke lønnsoppgjøret i 2019 ligger på en sentral post på øvrige ansvar sentraladministrasjon.

Andre driftsutgifter og -inntekter er justert med 2,0 prosent, i tråd med forventet prisvekst i statsbudsjettet.

Kulturhistorie for Søgne

I kommunestyresak 114/17 ble det vedtatt at «Søgne kommune stiller garanti for at utarbeidelse av kulturhistorie for Søgne lar seg realisere. Garantibeløpet skal dekke differansen mellom prosjektets totale utgifter, sponsormidler, øvrige tilskudd og inntekter, dog begrenset til kr. 2 000 000.» Dette beløpet er foreslått fordelt utover de tre årene arbeidet med kulturhistorien pågår.

Lokalleie overført til eiendom

Siden det for fremtiden er eiendomsenheten som skal motta disse inntektene så flyttes de til eiendomsenheten enhet.

Registrering av gjenstander museum

Det foreslås at enheten tilføres 0,5 mill. kroner i 2019 for å registrere museumsgjenstander.

8.12 Felles oppvekst

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- Tidlig og tverrfaglig innsats står høyt på dagsorden i Søgne. Barnehagene arbeider ut fra Kvello metoden og har det siste året etablert sterkere kontakt med helsesøstertjeneste og barnevern. Det er etablert nye tverrfaglige møteplasser, både i barnehage og skole, for å sikre klar ansvarsdeling og god flyt i samarbeid mellom tjenestene. Helse og sosialutdannede miljøterapeuter arbeider på skolene for å supplere pedagogenes kompetanse og sikre god sammenheng med helsetjenesten i saker som har behov for det. Omstillingskostnadene ligger hovedsakelig i at det må prioriteres i arbeidsoppgaver i barnehage/ skole og innenfor helse.

- Barnehager og skoler skal forme et inkluderende miljø for alle barn/ unge. Satsningen «Inkluderende læringsmiljø» gir organisasjonen god drahjelp til å lede kvalitetsarbeid i hele opplæringsløpet. Fokus på tilhørighet og en hverdag som fremmer trygghet, helse, trivsel og læring, øker muligheten til å redusere omfanget av segregerende tiltak. Felles system for pedagogisk refleksjon er etablert og det arbeides i alle barnehager og skoler for at dette brukes aktivt.
- Flere barn i Søgne velger bort den offentlige skolen sammenlignet med andre kommuner (12 prosent i Søgne mot et landssnitt på 5 prosent). Noen velger en friskole av religiøse eller pedagogiske årsaker. Andre søker private løsninger fordi de ikke er fornøyd med tilbudet i den offentlige skolen. I den grad vi lykkes med mulighet 1 og 2 skaper vi også rom for at flere velger opplæring på sin nærscole.
- Det skal bygges nytt skolesenter på Tangvall. Dette gir konsekvenser for idrettens aktiviteter som i dag kontinuerlig og i stort omfang foregår daglig i sentrum av Søgne. Konkurransen om å beskrive gode løsninger for skole og idrett på Tangvall er lyst ut. Detaljreguleringsplan er lagt ut på høring. I begynnelsen av 2019 skal vinner av konkurransen kåres og det velges hvilket entreprenørselskap som skal bygge de nye skolene. Idrettsanlegg som må flyttes eller utbedres, blir lagt ut som egne konkurranser.

Budsjettvedtak:

Felles oppvekst	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	18 454	18 454	18 454	18 454
Lønnsendring	104	104	104	104
Generell prisvekst	348	348	348	348
Til disposisjon økt aktivitet komp. avd.	1 000	1 000	1 000	1 000
Økt behov friskoler	2 000	2 000	2 000	2 000
Harmonisering til Nye Kristiansand	-4 000	-10 000	-10 000	-10 000
Ekstrabeløp til Agder folkehøyskole	50			
Felles oppvekst - ny nettoramme	17 956	11 906	11 906	11 906

Pris- og lønnsvekst

Det er lagt inn økte lønnsmidler i tråd med lønnsoppgjøret i 2018. Midler for å dekke lønnsoppgjøret i 2019 ligger på en sentral post på øvrige ansvar sentraladministrasjon.

Andre driftsutgifter og -inntekter er justert med 2,0 prosent, i tråd med forventet prisvekst i statsbudsjettet.

Til disposisjon økt aktivitet kompetanseavdelingen

Det er signaler som tyder på at kompetanseavdelingen på Nygård skole i kommende skoleår vil få økt aktivitet. For å møte denne utfordringen er det trukket 1 mill. kroner fra alle skolene og denne er lagt på felles oppvekst. Dersom kompetanseavdelingen ikke får økt aktivitet tilbakeføres midlene skolene igjen.

Økt behov friskoler

Søgne kommune har flere elever i friskoler i andre kommuner, og vi plikter å betale for både undervisning og spesialundervisning. Det har vært en økning i disse utgiftene og det foreslås å øke budsjettet på dette området med 2 mill. kroner.

Harmonisering til Nye Kristiansand

I forbindelse med kommunesammenslåingen er det sett på nivåene på budsjettene innenfor de ulike sektorene. Det har vist seg at Søgne ligger vesentlig høyere innenfor grunnskole og man forventer at skolene i Søgne må redusere budsjettene sine kraftig i nye Kristiansand. For å møte denne utfordringen er det lagt inn enn innsparing på 4 mill. kroner i 2019 og den økes til 10 mill. kroner i 2020. En slik reduksjon vil føre til at skoler i Søgne vil få samme rammetildeling som skolene i Kristiansand har i 2018. Det er ikke bestemt hvordan fordelingen på de enkelte skolene vil bli, da dette henger sammen med hvordan rammene for skolene blir satt i Nye Kristiansand. Det vil derfor for Søgne sin del være viktig at den nye budsjetteringsmodellen er klar så tidlig som mulig.

Agder folkehøyskole

Det bevilges et ekstrabeløp til Agder folkehøyskole i jubileumsåret 2019 på kr. 50.000. Utbetaling i 2019 vil dermed være kr. 70.000. Inndekning foretas ved å redusere overføringer fra drift til investeringer. Låneopptaket økes tilsvarende.

8.13 NAV/Sosial

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- Nav Søgne har hittil i 2018 en økning av brukere som mottar økonomisk sosialhjelp. Hittil i 2018 har kontoret fått tett på 50 nye mottakere av ytelsen, mot 17 nye i hele 2017 og 38 nye i 2016. Dette er enten nye brukere eller brukere kontoret ikke har vært i kontakt med på flere år. Dette krever naturlig nok mer ressursbruk på kartlegging og igangsetting av tiltak.
- Det er en utfordring for et NAV kontor å holde utgiftene til sosialhjelp nede. Det krever god kontroll på brukerne og ikke minst enhetlig saksbehandling. Økningen i antall mottakere gjør det vanskelig å opprettholde kontroll på ytelsen og det er ikke minst vanskelig å holde utgiftene/utbetalingene nede. I 2018 ble makstiden på AAP og ikke minst reglene for å motta denne ytelsen endret. Dette har medført til at Nav Søgne har fått noen personer over på sosialhjelp på grunn av at de har mistet, eller ikke rett til denne ytelsen lengre. Hittil i 2018 er det 11 personer som har mottatt sosialhjelp i påvente av annen ytelse.
- Kontoret opplever en endring i brukergruppen som mottar sosialhjelp. Endringen går ut på at vi nå ser at brukerne har mer sammensatte helseutfordringer enn tidligere. Dette gir i neste omgang større utfordringer i kartleggingen rundt hver enkelt.
- Når det gjelder den tospråklige ser vi også at det er større sammensatte problemer der. Det er mye helse/ familie og traumer som gjør at det kan ta lengre tid med avklaringer, samt finne egnet tiltak.
- Det oppleves også økt press på kontoret i forhold til aktivitetsplikten under 30 år da de sammensatte utfordringene medfører at mange ting må på plass før det er aktuelt med aktivitet.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Nav/Sosial	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	19 103	19 103	19 103	19 103
Lønnsendring	323	323	323	323
Generell inntekts- og prisvekst	211	211	211	211
Endring av fagleder til avdelingsleder, ikke behov lenger	-50	-50	-50	-50
Prosjekt sommerjobb ungdom		75	75	75
Nav/sosial - ny nettoramme	19 587	19 662	19 662	19 662

Pris- og lønnsvekst

Det er lagt inn økte lønnsmidler i tråd med lønnsoppgjøret i 2018. Midler for å dekke lønnsoppgjøret i 2019 ligger på en sentral post på øvrige ansvar sentraladministrasjon.

Andre driftsutgifter og -inntekter er justert med 2,0 prosent, i tråd med forventet prisvekst i statsbudsjettet.

Endring av fagleder til avdelingsleder, ikke behov lenger

Enheten ble i gjeldende økonomiplanen for 2018-2021 styrket med 50.000 kroner for å øke enhetens lederressurser. Dette har vist seg å ikke være aktuelt. Dette foreslås derfor å reverseres i denne økonomiplanen.

Prosjekt sommerjobb ungdom

Prosjekt sommerjobb for ungdommer fortsetter og bevilgingen økes med 75.000 kroner i 2020 i tråd med økonomiplanen for 2018-2021.

8.14 Kvalifiseringsenheten

Bosetting av flyktninger varierer fra år til år. I 2018 er bosettingen 10 personer. Slik det ser ut fra signaler fra UDI og IMDI så vil det bosettes få flyktninger også i 2019. De endelige tallene for hver kommune vil ikke bli klare før i november.

2019 vil være et år der kapasiteten i Intro vil kunne bli større enn bosettingen av flyktninger tilsier. Fra 2020 kan det bli behov for en ytterligere nedbemanning i Introsenteret dersom prognosene slår til. Vi har de samme utfordringen som tidligere. Det merkes at det er flere som trenger ekstra oppfølging og tiltak da enkeltpersoner har mer sammensatte problemer enn tidligere.

- **Utfordring 1:** Ingen endring i arbeidsmarkedet for gruppen av ufaglært og lite skolert arbeidskraft.
- **Utfordring 2:** Det er flere flyktninger som har et lavt norsknivå enn tidligere når de ankommer Søgne. Flyktningene har i tillegg naturlige vanskeligheter med å forstå hvordan det norske samfunnet faktisk er innrettet og fungerer.
- **Utfordring 3:** Sprengt kapasitet på voksenopplæringen ved kvalifiseringsbasen. Kvalifiseringsbasen, som tilbyr videreutdanning for voksne har i år et elevtall på ca 140 (90 i skoleåret 2017/2018). Det er en målsetting å løse dette i forbindelse med etablering av ny kommune.
- **Utfordring 4:** Økt antall elever ved spesialundervisningen for voksne. Vi har mottatt en ny søknad nå i høst som kan gi behov for å øke bemanningen noe fremover.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Kvalifiseringsenheten	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	-3 574	-3 574	-3 574	-3 574
Lønnsendring	-2 167	-2 167	-2 167	-2 167
Endring inntekt	9 000	13 500	16 500	18 500
Endring kostnader	-5 400	-7 000	-10 500	-14 800
Endring i bemanning pga lavere aktivitet		-1 000	-1 000	-1 000
Bedre norsk opplæring	500	-500	-500	-500
Kvalifiseringsenheten - ny nettoramme	-1 641	-741	-1 241	-3 541
Bruk av fond Kvalifiseringsenheten	-1 900	-2 800	-2 300	0
Nettoramme inkl. bruk av fond	-3 541	-3 541	-3 541	-3 541

Pris- og lønnsvekst

Det er lagt inn økte lønnsmidler i tråd med lønnsoppgjøret i 2018. Midler for å dekke lønnsoppgjøret i 2019 ligger på en sentral post på øvrige ansvar sentraladministrasjon.

Budsjettering av kostnader og inntekter Kvalifiseringsenheten/Endring i bemanning pga lavere aktivitet

Det er også i denne økonomiplanperioden laget så gode estimater som mulig på endringer i kostnader og inntekter i Kvalifiseringsenheten. Fra 2020 er det lagt inn endring i bemanning pga forventet lavere aktivitet. Det gjøres oppmerksom på at det er stor usikkerhet knyttet til endringer både inntekter, utgifter og aktivitet i enheten.

Bedre norsk opplæring

Kommunestyret vedtok i budsjettet for 2018 en toårig satsning på bedre norsk opplæring, med 0,5 mill. kroner i budsjett i 2018 og 1 mill. kroner i budsjett i 2019.

Nettoramme inkl. bruk av fond

For å dekke opp reduserte inntekter som følge av færre flyktninger til kommunen budsjetteres det med et lavere resultat i perioden enn i 2018, for å dekke opp dette brukes det av fond så langt som mulig. I 2019 foreslås det å bruke 1,9 mill. kroner fra fondsmidler som ble avsatt i regnskapet for 2017. Det forventes å avsettes ca. 3 mill. kroner til dette fondet ved årsavslutningen 2018.

8.15 Helsetjenester

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- Samhandlingsreformen medfører at terskelen for å få hjelp av spesialisthelsetjenesten stadig blir høyere, og behandlingsopplegg fortere blir avsluttet. Det gjelder pasienter i alle aldre. Dette øker trykket på kommunale tjenester.
- Vi ser en økning i andelen barn som strever med psykiske problemstillinger. Det er også en økning av antall eldre som bor hjemme, og trenger oppfølging/ tilrettelegging av kommunal fysio- og/ eller ergoterapeut. Det forventes stadig mer av behandlings- og rehabiliteringstilbudet i kommunen. Både avansert/ spesialisert og langvarig oppfølging. Stor pågang også hos private fysioterapeuter.

- Det er oftere mer sammensatte hjelpebehov, og samordning og koordineringen av tjenester er blitt mer krevende. Tverrfaglig samarbeid er fokusområde, med gode overganger mellom arenaer. Forebygging og brukermedvirkning er viktig å fokusere på. Likeså tidlig innsats i forhold til forløp og i forhold til alder.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Enhet for helsetjenester	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	30 140	30 140	30 140	30 140
Lønnsendring	695	695	695	695
Generell inntekts- og prisvekst	235	235	235	235
Flytting til felles omsorg	-13 429	-13 429	-13 429	-13 429
Reduksjon enhet for helsetjenester	-400	-400	-400	-400
Enhet for helsetjenester - ny nettoramme	17 241	17 241	17 241	17 241

Pris- og lønnsvekst

Det er lagt inn økte lønnsmidler i tråd med lønnsoppgjøret i 2018. Midler for å dekke lønnsoppgjøret i 2019 ligger på en sentral post på øvrige ansvar sentraladministrasjon.

Andre driftsutgifter og -inntekter er justert med 2,0 prosent, i tråd med forventet prisvekst i statsbudsjettet.

Flytting til felles omsorg

Fra 2019 flyttes alle budsjetter knyttet til kommunale legetjenester fra Enhet for helsetjenester til Felles omsorg. Reguleringen medfører ingen budsjettmessige endringer

Reduksjon enhet for helsetjenester

Kommunens tjenester rettet mot forebyggende arbeid og tidlig innsats er vesentlig styrket de siste årene. Særlig i løpet av 2016. Og denne ressursinnsatsen er større i Søgne enn i de to andre K3-kommunene. For å sikre nødvendig økt ressursinnsats, særlig rettet mot voksne funksjonshemmede og hjemmetjenester foreslås en reduksjon i Enhet for helsetjenester tilsvarende 0,4 mill. kroner. Det foreslås samtidig at enheten selv finner tiltak og løsninger for å imøtekomme dette.

8.16 Institusjonstjenester

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- Samhandlingsreformen og demografien fører nå til at svært syke pasienter blir overført til kommunen fra sykehuset. I dette omfattes også bruk av ØHD-plasser. Dette har medført til en betydelig økning i antall innleggelser på korttidsavdelingen med en dobling på to år.
- Vi ser en stadig økende kompleksitet i sykdomsbildet og livssituasjonen til de som blir lagt inn på institusjon. Dette er et speilbilde av det vi ser i samfunnet generelt. Unike mennesker, med ulike lidelser. Mennesker i krise, mennesker som påfører seg selv livsstilssykdommer, demens av ulike typer, kreft, kols, diabetes, rus og psykiatri. Mange har mange diagnoser, og trenger omfattende helsehjelp. Presset på tjenesten krever god organisering av arbeidet, faglig trygge ansatte og gode ledere som ivaretar og utvikler driften for å imøtekomme dagens og morgendagens utfordringer.
- Mulighetsområdet ligger i å videreutvikle samarbeid på tvers av avdelingene i egen enhet for å sikre for god ressursutnyttelse og faglig utvikling og utviklingsmuligheter for ansatte. Mer sykepleiekompetanse dreies over til korttidsavdelingen. Videre løfter vi frem fagarbeidere i store stillinger ved hjelp av kompetansetiltak og ansvarliggjøring. Dette fører til stolte medarbeidere, spennende arbeidsplasser, samt god og kostnadseffektiv tjeneste.
- Godt tverrfaglig samarbeid, og god struktur på samhandlingen med hjemmetjenesten, forvaltning, helsetjenesten og legene. Samt 2.linjetjenesten, som bidrar med veiledning og opplæring i de mest komplekse sakene. Videreutvikle internt forbedringsteam som ivaretar kompetansebygging og deling i hele enheten. Videreutvikle bruk av velferdsteknologiske løsninger, samt sikre tett samarbeid med frivillige.

Budsjettvedtak:

Enhet for institusjonstjenester	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	49 156	49 156	49 156	49 156
Lønnsendring	1 884	1 884	1 884	1 884
Generell inntekts- og prisvekst	56	56	56	56
50% helgestilling på korttids- og rehabavd.	350	350	350	350
25% stilling - natt	200	200	200	200
Redusert inntekt oppholdsbetaling	600	600	600	600
Ferievikar - ikke lagt inn i nye årsverk fra 2019	100	100	100	100
Innkjøp medisiner, økte kostnader	200	200	200	200
Aktiviteter og ernæring	200	200	200	200
Enhet for institusjonstjenester - ny nettoramme	52 746	52 746	52 746	52 746

Pris- og lønnsvekst

Det er lagt inn økte lønnsmidler i tråd med lønnsoppgjøret i 2018. Midler for å dekke lønnsoppgjøret i 2019 ligger på en sentral post på øvrige ansvar sentraladministrasjon.

Andre driftsutgifter og -inntekter er justert med 2,0 prosent, i tråd med forventet prisvekst i statsbudsjettet.

50% helgestilling på korttids- og rehabavd.

Enheten opplever som følge av samhandlingsreformen økt pågang og nye faglige utfordringer på korttidsavdelingen. For å sikre bemanning i helgene på nivå med ukedagene foreslås det å styrke avdelingen med ressurser tilsvarende en økning på 350.000 kroner.

25% stilling - natt

Grunnbemanning på natt har 25% høyere ressursinnsats enn hva lønnsbudsjettet tilsier. Det foreslås derfor å øke opp dette, noe som utgjør 200.000 kroner.

Redusert inntekt oppholdsbetaling

Enhetens samlede inntekter for oppholdsbetaling er hvert år lavere enn budsjettet. Det foreslås derfor at inntektsbudsjett nedjusteres med 600.000 kroner.

Ferievikar – ikke lagt inn i nye årsverk fra 2019

Det forventes en økning på ca. 2 årsverk fra 2018 til 2019. Til disse må det budsjetteres inn ferievikarer på til sammen 100.000 kroner på årsbasis.

Innkjøp medisiner, økte kostnader

Enheten har større utgifter til innkjøp av medisiner enn budsjettet. Avviket i 2018 antas å bli et merforbruk på 200.000 kroner, det foreslås å styrke enheten tilsvarende i 2019.

Aktiviteter og ernæring

200.000 settes av til aktiviteter og ernæring i enhet for institusjonstjenester

Tjenesteutvalget får presentert en sak om hvordan midlene anvendes innen februar. I tillegg bør det utarbeides en søknad om midler fra reformen "leve hele livet". Inndekning foretas ved å redusere overføringer fra drift til investeringer. Låneopptak økes tilsvarende

8.17 Hjemmetjenester

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- Flere eldre – økt antall oppdrag, oppdragene er tyngre og krever oftere 2 pleiere. Brukerne trenger mer hjelp enn før. Og at flere ønsker å bo hjemme og få hjelpen i egen bolig.
- En stor økning av både yngre og eldre med stort hjelpe behov som ønsker å bo hjemme, det kreves ofte mye ressurser på enkeltpersoner.
- Sommerturister, vi har en økt aktivitet på sommeren av pasienter (som bor i nabo kommuner og kommuner langt borte) som ønsker å være i sine hytter langs sjøen og ute på øyer. Dette krever også mer tid til reise for de ansatte spesielt på sommeren.
- Pasienter skrives raskt ut av sykehus og krever økt kompetanse for å ta imot og behandle videre i egne hjem.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Enhet for hjemmetjenester	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	52 290	52 290	52 290	52 290
Lønnsendring, inkl. styrking av hjemmetjenesten 2018	1 333	1 333	1 333	1 333
Generell inntekts- og prisvekst	196	196	196	196
Økt grunnbemanning	1 400	2 800	3 500	4 500
Ressurskrevende bruker	1 240	1 240	1 240	1 240
Reduserte inntektsposter - tilskudd til dag- og aktivitetssenter, oppretting gammel feil	837	837	837	837
Ny omsorgslønn	40	40	40	40
Responssentral	300	300	300	300
Ferievikar - ikke lagt inn i nye årsverk fra 2019	250	250	250	250
Enhet for hjemmetjenester - ny nettoramme	57 886	59 286	59 986	60 986

Pris- og lønnsvekst

Det er lagt inn økte lønnsmidler i tråd med lønnsoppgjøret i 2018. Midler for å dekke lønnsoppgjøret i 2019 ligger på en sentral post på øvrige ansvar sentraladministrasjon.

Andre driftsutgifter og -inntekter er justert med 2,0 prosent, i tråd med forventet prisvekst i statsbudsjettet.

Økt grunnbemanning

Demografiske prognoser tilsier økning innen hjemmebaserte tjenester som følge av endret demografi med langt flere eldre og demente i årene som kommer. Økning i antall brukere i løpet av 2018 samt målsettingen om at innbyggerne bor hjemme lengst mulig ligger til grunn for forslag om økning tilsvarende 1,4 mill. kroner i 2018, og med ytterligere økning utover i planperioden.

Ressurskrevende bruker

Enheten har nye og utvidede tiltak knyttet til brukerstyrt personlig assistanse, og fikk i revidert budsjett 2018 en styrking på 1.240.000 kroner. Beløpet foreslås lagt inn i ny økonomiplan.

Redusert inntektspost – tilskudd til dag- og aktivitetssenter og oppretting gammel feil

Aktivitetssenteret ble høst 2017 utvidet til også å omfatte noe kveldstid i uka, samt mer fleksibilitet i tjenesten rettet mot målgruppens behov. Deler av dette er basert på statlig tilskudd, og inntektsposten ble i revidert budsjett 2018 nedjustert slik at det samsvarer med faktisk tilskudd. Endringen foreslås lagt inn i økonomiplanen og utgjør 437.000 kroner.

Videre ble det i forbindelse med endringen i finansiering av lærlinger for noen år siden ikke fjernet et inntektskrav på 400.000 kroner. Denne feilen har blitt rettet opp fra reservepotten hvert år siden da, men nå foreslås det at enheten tilføres tilsvarende ressurser.

Ny omsorgslønn

Det er vedtatt en ny omsorgslønn og enheten foreslås tilført 40.000 kroner for å dekke dette.

Responssenter

Søgne kommune inngikk i 2018 et interkommunalt samarbeid med Kristiansand kommune som vertskommune om et felles responscenter for digital håndtering av trygghetsalarmer. Avtalens omfang tilsier en årskostnad på 0,3 mill. kroner.

Ferievikar – ikke lagt inn i nye årsverk fra 2019

Det forventes en økning på ca. 5,5 årsverk fra 2018 til 2019. Til disse må det budsjetteres inn ferievikarer. Dette utgjør 250.000 kroner.

8.18 Enhet for livsmestring

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- Antall personer med nedsatt funksjonsevne kombinert med behov for langvarige og sammensatte tjenester øker. Både blant barn, unge og voksne. Og de eldre funksjonshemmede blir enda eldre, akkurat som funksjonsfriske eldre.
- Enheten har flere ressurskrevende enkeltsaker, og det er stor uforutsigbarhet knyttet til dette, hvilket gjør det ekstra krevende å styre budsjett i forhold til aktivitet. De økonomiske rammene for drift er delvis uforutsigbare. Særlig innenfor rusfeltet.
- Økt tjenestetilbud og påfølgende økt aktivitet rettet mot barn, unge og deres familier avdekker nye og flere komplekse saker enn tidligere. Dette stiller større krav til kommunens evne til å videreutvikle samarbeid på tvers av fagområder og sektorer. En «rød tråd» med felles målsetting og felles tiltak, enten man representerer helsefagområdet eller oppvekstområdet står sentralt for at kommunen skal kunne bidra konstruktivt og kvalitativt.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Enhet for livsmestring	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	72 503	72 503	72 503	72 503
Lønnsendring	6 272	6 272	6 272	6 272
Generell inntekts- og prisvekst	511	511	511	511
Søgne dagsenter, økt bemanning	1 400	1 400	1 400	1 400
Botjenesten habilitering, avdelingsleder	800	800	800	800
Kommunal egenandel statlige tilskudd	275	275	275	275
Ferievikar - ikke lagt inn i nye årsverk fra 2019	400	400	400	400
Enhet for livsmestring- ny nettoramme	82 161	82 161	82 161	82 161

Pris- og lønnsvekst

Det er lagt inn økte lønnsmidler i tråd med lønnsoppgjøret i 2018. Midler for å dekke lønnsoppgjøret i 2019 ligger på en sentral post på øvrige ansvar sentraladministrasjon.

Andre driftsutgifter og -inntekter er justert med 2,0 prosent, i tråd med forventet prisvekst i statsbudsjettet.

Søgne dagsenter, økt bemanning

I gjeldende økonomiplan er det lagt inn økning til dagsenter for funksjonshemmede i forbindelse med etablering av nytt senter på Linnegrøvan. Dette opprettholdes, og utgjør 1,4 mill. kroner.

Botjenesten habilitering, avdelingsleder

Som følge av kulepunktene over, blir en fra før stor avdeling enda større. Botjenesten habilitering er utvidet i løpet av 2018, og vil bestå av mellom 60 og 70 ansatte. Dette krever mer lederressurser. Det er ansatt ny avdelingsleder i 100% stilling, og det foreslås at enheten styrkes med 800.000 kroner.

Kommunal egenandel statlige tilskudd

Egenandel tilskudd til forebyggende rusarbeid mot barn og unge - psykososialt team. Dersom kommunen ikke bidrar med en egenandel i 2019 må hele tilskuddet betales tilbake. Enheten styrkes med 275.000 kroner til dette.

Ferievikar – ikke lagt inn i nye årsverk fra 2019

Det forventes en total økning på 8-10 årsverk fra 2018 til 2019. Det må budsjetteres inn ferievikar til disse og det utgjør 400.000 kroner.

8.19 Felles omsorg

- Sektorens økonomiplanforslag preges naturlig nok av det pågående kommunereformarbeid, med visshet om at flere tjenesteområder bli organisert annerledes og til dels plassert i ulike sektorer i den nye kommunen.
- Ny helse- og omsorgsplan 2017-2030 ble vedtatt november 2017. Denne og andre gjeldende planer er retningsgivende for det første budsjettåret i kommende økonomiplan 2019-2022
- Antall innbyggere på 80 år og over vil dobles frem til 2030 og tredobles frem til 2040. Kommunen vil ha behov for betydelige ressursmessige og bygningsmessige investeringer i kommende økonomiplanperiode som følge av endring i befolkningssammensetningen med langt flere eldre og demente. I tillegg et betydelig antall flere funksjonshemmede og psykisk utviklingshemmede over 18 år med behov for omfattende tjenester og universelt tilpassede boliger. De største investeringene er planlagt påbegynt og/eller gjennomført i løpet av 2019.
- Ressursinnsats i form av tidlig innsats og forebyggende helsearbeid er høyere i Søgne enn i KOSTRA gruppe 07 og de to andre K3-kommunene. Sentralt er den økte ressursinnsats i 2016, og det er utviklet formelle og uformelle samarbeidsarenaer mellom helsesektor og oppvekstsektor der psykososialt team, tverrfaglige team og en felles plan for livsmestring står sentralt.
- Helse-, sosial- og omsorgsnettverket i Region Kristiansand har strategiplan der områdene rus- og psykisk helse, rehabilitering og velferdsteknologi/e-helse er prioriterte områder. Søgne kommunes innspill og bidrag i denne sammenheng er i stor grad koordinert i.f.t de to andre K3-kommunene.
- Kommunal legefunksjon er ressursmessig noe styrket i 2018, og de aller fleste kommunelegefunksjoner er i tillegg lagt inn under en og samme kommunelegestilling.

Budsjettvedtak:

Felles omsorg	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	-8 213	-8 213	-8 213	-8 213
Lønnsendring	270	270	270	270
Generell prisvekst	35	35	35	35
Overført fra enhet for helsetjenester	13 429	13 429	13 429	13 429
Reduksjon aktivitetsmidler	-200	-200	-200	-200
Økt inntekt	-300	-300	-300	-300
Brukerråd omsorgstjenesten	100	100	100	100
Felles omsorg - ny nettoramme	5 121	5 121	5 121	5 121

Pris- og lønnsvekst

Det er lagt inn økte lønnsmidler i tråd med lønnsoppgjøret i 2018. Midler for å dekke lønnsoppgjøret i 2018 ligger på en sentral post på øvrige ansvar sentraladministrasjon.

Andre driftsutgifter og -inntekter er justert med 2,0 prosent, i tråd med forventet prisvekst i statsbudsjettet.

Overført fra enhet for helsetjenester

Fra 2019 flyttes alle budsjetter knyttet til kommunale legetjenester fra Enhet for helsetjenester til Felles omsorg. Reguleringen medfører ingen budsjettmessige endringer

Tilskudd ressurskrevende brukere

I tertialrapporten for 1. tertial ble tilskuddet til ressurskrevende brukere økt med 0,8 mill. kroner, det er videre anslått at disse inntektene kan økes med ytterligere 0,5 mill. kroner. I forslag til statsbudsjett foreslås innslagspunktet for tilskudd til ressurskrevende brukere økt til 1,32 mill. kroner, dette er en økning på 50.000 kroner utover «indeksregulering». Konsekvensen for Søgne vil være reduserte inntekter på 1 mill. kroner totalt. Med disse endringene vil den totale endringen i inntekter ressurskrevende brukere være 300.000 kroner.

Brukerråd omsorgstjenesten

Det settes av kr. 100.000 til brukerråd i omsorgstjenestene. Målet er en ombudsordning som på sikt vil være et viktig signal i Nye Kristiansand kommune. Midlene vil kunne starte et arbeid i Søgne som innebærer en formalisering med et brukerråd i vår egen omsorgstjeneste.» Inndekning foretas ved å redusere overføringer fra drift til investeringer. Låneopptak økes tilsvarende

8.20 Ingeniørvesenet -rammeområder

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- **Sårbarhet** - vi er få ansatte ingeniører/fagarbeidere innen viktige og samfunnskritiske infrastrukturer. Lengre tids sykdom og permisjoner setter oss fort ut.
- **Planressurser** i enheten er for små til å gjennomføre vedtatte planer på en god måte. Forvaltning, drift, vedlikehold og service tar det meste av vår tid.
- **Generasjonsskiftet** vi har vært gjennom er hele 44 % av arbeidstokken skiftet ut. Kompetanse må bygges opp igjen, noe som tar tid.
- **Utbygging nye boligområder** - Kreves innsats ifra planperiode til ferdigstillelse fra enheten for å få best mulige kommunale anlegg til overtakelse. Enheten er ikke bemannet til å ta seg av oppfølgingen av infrastrukturutbyggingen i kommunen på en god nok måte.
- **Klima** – det spås et våtere, varmere og villere klima i fremtiden. Hva blir konsekvensene, kostnader mm for veier og plasser, friområder mv?
- **Kommunesammenslåing** – pågående kommunesammenslåing tar mye ressurser. Aktivitetsnivået innenfor utvikling, investering mv må derfor reduseres og vi må konsentrere oss om å drifte eksisterende anlegg på en forsvarlig måte.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Ingeniørvesenet, rammeområdene	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018 eks. selvkost	10 068	10 068	10 068	10 068
Lønnsendring	183	183	183	183
Generell inntekts- og prisvekst	83	83	83	83
Overtagelse av anlegg i Leire/Kjellandsheia mm.	252	497	747	747
Økte ramme pga strømpriser	150	150	150	150
Tilskudd til Høllenbåtrute	-200	-200	-200	-200
Ingeniørvesenet - ny nettoramme, eks selvkost	10 536	10 781	11 031	11 031

Pris- og lønnsvekst

Det er lagt inn økte lønnsmidler i tråd med lønnsoppgjøret i 2018. Midler for å dekke lønnsoppgjøret i 2019 ligger på en sentral post på øvrige ansvar sentraladministrasjon.

Andre driftsutgifter og -inntekter er justert med 2,0 prosent, i tråd med forventet prisvekst i statsbudsjettet.

Overtagelse av anlegg i Leire/Kjellandsheia

For å drifte og vedlikeholde vei og veilys i nye områder i Leire/Kjellandsheia foreslås rammen til enheten å økes med 252.000 kroner i 2019, bevilgningen øker i takt med overtatte områder i økonomiplanperioden.

Økt ramme pga. strømpriser

På grunn av historiske høye strømpriser foreslås rammen til enheten å økes med 150.000 kroner.

Tilskudd til Høllenbåtrute

Dette tilskuddet er flyttet fra enheten til øvrige ansvar og felles administrasjonen.

8.21 Ingeniørvesenet - selvkost

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- **Utbygging nye boligområder**- Kreves innsats ifra planperiode til ferdigstillelse fra enheten for å få best mulige kommunale anlegg til overtakelse. Enheten er ikke bemannet til å ta seg av oppfølging av en slik utbygging ift anlegg som skal overføres til kommunal drift og vedlikehold.
- **Avklare plassering interkommunalt kloakkrenseanlegg** – en av de større investeringene innen avløpssektoren siden 1990-tallet. Må ivaretas i den nye kommunen.
- **Etablere reservevannverk** – sikkerhet og sårbarhet. Må ivaretas i den nye kommunen.
- **Klima** – det spås et våtere, varmere og villere klima i fremtiden. Hva blir konsekvensene, kostnader mm for vann og avløpsanlegg i Søgne?
- **Kommunesammenslåing** – tar tid og ressurser, revidere handlingsplaner/hovedplaner.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Ingeniørvesenet, selvkost	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018, selvkostområdene	-6 426	-6 426	-6 426	-6 426
Endring selvkost	-99	-306	-2 395	-9 236
Ingeniørvesenet - ny nettoramme, selvkostområdene	-6 525	-6 732	-8 821	-15 662

Utgifter til vann, avløp, slam og feiing gebyrfinansieres og skal over tid gå i null. Forslag til gebyrsatser fremmes i egen sak.

En del av selvkostregnskapet er såkalt kalkulatoriske renter og avskrivninger. Disse budsjetteres ikke, men beregnes i selvkostmodellen og vises ved at selvkostområdene bidrar inn i den ordinære driften med en netto inntekt. Som man ser av tabellen over øker denne utover i perioden, dette henger sammen med investeringer innen var-området.

8.22 Arealenheten

De største utfordringene og mulighetene i årene som kommer:

- Prosessen med kommunesammenslåing er utvilsomt den største utfordringen for de ansatte ved Arealenheten. Dette gjelder motivasjonsaspektet, følelsen av uvisshet og dermed også utrygghet for noen. Forhold som handler om langsiktighet og forutsigbarhet innenfor faglige områder faller i stor grad bort, med den profesjonsmessige nedturen det for enkelte kan innebære.
- Bemanningsproblematikken har slått inn med full tyngde som en direkte følge av kommunesammenslåingsprosessen. Dette medfører en utfordring når det kommer til å opprettholde antall årsverk ved enheten, hvor det i utgangspunktet kreves høye faglige kvalifikasjoner og egnethet.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Arealenheten	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	6 648	6 648	6 648	6 648
Lønnsendring	861	861	861	861
Generell inntekts- og prisvekst	-203	-203	-203	-203
Kulturhogst		-100	-100	-100
Prosjektmidler til kommuneplan	-500	-500	-500	-500
Marin søppel		-100	-100	-100
Arealenheten - ny nettoramme	6 806	6 606	6 606	6 606

Pris- og lønnsvekst

Det er lagt inn økte lønnsmidler i tråd med lønnsoppgjøret i 2018. Midler for å dekke lønnsoppgjøret i 2019 ligger på en sentral post på øvrige ansvar sentraladministrasjon.

Andre driftsutgifter og -inntekter er justert med 2,0 prosent, i tråd med forventet prisvekst i statsbudsjettet.

Kulturhogst/marin søppel

Bevilgningen til kulturhogst og Marin søppel var toårig og foreslås derfor å fjernes fra 2020.

Prosjektmidler til kommuneplan

I økonomiplanen for 2018-2021 ble det vedtatt økte prosjektmidler til kommuneplanen i 2018, disse foreslås derfor å fjernes fra 2019.

8.23 Kristiansandsregionen brann og redning

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Kristiansandsregionen brann og redning	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	7 681	7 681	7 681	7 681
Økning	500	500	500	500
KBR Iks - ny nettoramme	8 181	8 181	8 181	8 181

Det foreslås at budsjettet økes med 0,5 mill. kroner. Feiegebyrene fastsettes i henhold til selvkostprinsippet.

8.24 Eiendomsenheten

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- Mangel på tid, bruker mye ressurser i forhold til ny kommune, i tillegg så er det veldig høyt aktivitetsnivå med mange prosjekter som ønskes gjennomført.
- Tangvall skole, må utføre vedlikehold for å opprettholde en akseptabel standard.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Eiendomsenheten	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	24 395	24 395	24 395	24 395
Lønnsendring	1 052	1 052	1 052	1 052
Generell inntekts og prisvekst	-53	-53	-53	-53
Økning driftskostnader på grunn av økt areal	650	1 425	1 725	1 725
Økte strømutfgifter	1 200	1 200	1 200	1 200
Ekstraordinært renhold kommunale boliger (nødboliger)	120	120	120	120
Kontroll/vedlikehold av lekeapparater i skoler og barnehager	70	70	70	70
Økt husleie	-440	-790	-2 790	-2 790
Eiendomsenheten - ny nettoramme	26 994	27 419	25 719	25 719

Pris- og lønnsvekst

Det er lagt inn økte lønnsmidler i tråd med lønnsoppgjøret i 2018. Midler for å dekke lønnsoppgjøret i 2019 ligger på en sentral post på øvrige ansvar sentraladministrasjon.

Andre driftsutgifter og -inntekter er justert med 2,0 prosent, i tråd med forventet prisvekst i statsbudsjettet.

Økning driftskostnader på grunn av økt areal

Siden bygningsmassen til kommunen øker, øker også behovet for renhold, vaktmester og vedlikeholdstjenester. Det er derfor lagt inn økning i enhetens rammer for å møte dette.

Økte strømutfgifter

I 2018 har enheten opplevd et stort merforbruk på strømutfgiftene. Årsakene til dette har vært historiske høye strømpriser (strøm og linjeleie) og en kald vinter. Det forventes at disse høye strømprisene vil fortsette i 2019 og enheten foreslås å styrkes med 1,2 mill. kroner for å møte denne utfordringen.

Ekstraordinært renhold av kommunale boliger

Enheden opplever stadig å måtte foreta ekstraordinære renhold av kommunale boliger, enheten forslås styrket med 120.000 kroner til dette.

Kontroll/vedlikehold av lekeapparat i skoler og barnehager

Antall lekeapparat i skoler og barnehager øker og det er derfor behov for å øke bevilgningen til dette med 70.000 kroner.

Økt husleie

I forbindelse med ferdigstilling av ulike boliger forventer eiendomsenheten høyere leieinntekter i årene som kommer. Det er også forventninger om økte leieinntekter når det nye skolesenteret på Tangvall står klart. Det er vanskelig å angi tidspunktet og størrelsen for disse inntektene, men man vil kommet tilbake til dette i kommende økonomiplanperioder.

8.25 Felles teknisk

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Felles teknisk	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	200	200	200	200
Reduksjon	-200	-200	-200	-200
Felles teknisk - ny nettoramme	0	0	0	0

Bevilgingen til felles teknisk foreslås fjernet fra 2019.

8.26 Fellesutgifter og sentraladministrasjon

De største utfordringene/mulighetene i årene som kommer:

- Å ha riktig kompetanse for å bistå enheter og politikere med et godt beslutningsgrunnlag.
-
- Å få til en god rolleforståelse mellom administrasjon og politikere.
- Gjennomføringen av den kommende kommunesammenslåingen.

Rådmannen fremmer følgende budsjettforslag:

Øvrige ansvar sentraladministrasjonen	2019	2020	2021	2022
Netto ramme opprinnelig budsjett 2018	38 933	38 933	38 933	38 933
Lønnsendring	2 141	2 141	2 141	2 141
Generell inntekts- og prisvekst	141	141	141	141
Båttransport Høllen-Borøya-Skarpøya-Ny Hellesund	950	950	950	950
Reduksjon kontrollutvalg og revisjon	-25	-25	-25	-25
Omtaksering knyttet til eiendomsskatt	700			
Valg	367		367	
Total økning menigheten	590	590	590	590
Økning andre trossamfunn	568	568	568	568
Kommunesammenslåing	6 000			
Overført fra lønn til drift, kjøp av skatteoppkreverfunksjon	800	800	800	800
Reformstøtte	3 190			
Øvrige ansvar sentraladministrasjonen - ny nettoramme	54 355	44 098	44 465	44 098

Pris- og lønnsvekst

Det er lagt inn økte lønnsmidler i tråd med lønnsoppgjøret i 2018. Det er avsatt midler på en sentral pott for å dekke neste års lønnsoppgjør. Denne er økt med 2,6 mill. kroner til 9,2 mill. kroner. Avsetningen er i tråd med forutsetningene i statsbudsjettet.

Andre driftsutgifter og -inntekter er justert med 2,0 prosent, i tråd med forventet prisvekst i statsbudsjettet.

Båttransport Høllen-Borøya-Skarpøya-Ny Hellesund

Det ble bevilget totalt 1,3 mill. kroner for båttransport mellom Høllen-Borøya-Skarpøya-Ny Hellesund for 2018. Kostnadene ser ut til å bli ca. 350 000 mindre. Dersom rutebåttilbudet skal fortsette i 2019-2022, foreslås det å bevilge 950.000 kroner til båttransport Høllen-Borøya-Skarpøya-Ny Hellesund.

Reduksjon kontrollutvalg og revisjon

Siden det i 2018 var lagt inn ekstra kjøp fra revisjonen går denne posten litt ned i 2019.

Valg

Det er lagt inn midler til valg i 2019 og 2021.

Økt tilskudd til Søgne Menighet og økt tilskudd andre trossamfunn

I økonomiplanen for 2018-2021 ble det vedtatt en økning til Søgne Menighet og andre trossamfunn på 400.000 kroner og ytterligere 400.000 kroner i 2019. Videre må Søgne Menighet få dekket sine økte lønnskostnader. Totalt økes bevilgningen til Søgne Menighet med 590.000 kroner i 2019.

Tilskuddet til andre trossamfunn avhenger av tilskuddet til Søgne Menighet og antall medlemmer i Søgne Menighet. Det har over tid vært budsjettert for lite på denne posten og av den grunn må denne budsjettposten totalt økes med 568.000 kroner.

Kommunesammenslåing

I tertialrapporten for 1. tertial 2018 ble det vedtatt å bruke 6 mill. kroner til kommunesammenslåingen i 2018, det foreslås å videreføre dette i 2019.

Reformstøtte

Nye Kristiansand vil motta reformstøtte i 2020 som utgjør 281 kr per innbygger, totalt ca. 30,8 mill. kroner. Programleder ønsker å bruke dette beløpet i 2019 i prosjektet for Nye Kristiansand. For Søgne kommune utgjør dette ca. 3,2 mill. kroner. Denne kostnaden er i 2019 lagt inn under øvrig ansvar sentraladministrasjon. I 2019 legges det opp til at det finansieres ved bruk av disposisjonsfondet. I 2020 ligger dette som en inntekt i skjema 1A.

Overført fra lønn til drift, kjøp av skatteoppkreverfunksjon

Som et ledd i den kommende kommunesammenslåingen ble det inngått avtale om at fra 1. april 2018 skulle skatteoppkreveren i Søgne samordnes med Kemneren i Kristiansandsregionen. Det foreslås derfor at lønnsmidler tilsvarende en stilling flyttes fra lønnsbudsjettet til driftsbudsjettet for å kunne kjøpe disse tjenestene fra Kristiansand kommune.

9 Investeringsbudsjettet (skjema 2 B) /

9.1 Investeringsplan 2019 – 2022

UTGIFTER TIL INVESTERINGER	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	SUM	Kostnadsramme enkeltprosjekter
Investeringer kommunale bygg/eiendom						
Skolesenter på Tangvall	70 000	140 000	140 000	100 000	450 000	453 500
Opprustning kommunale bygg	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000	16 000
64 nye omsorgsboliger og aktivitetssenter	75 000	187 000			262 000	285 800
Utvide areal kompetanseavd/ arbeidsplasser Nygård	28 000	28 000			56 000	56 000
Ny femavdelings barnehage	29 000				29 000	54 000
9 nye omsorgsboliger funksjonsh. inkl. felles rom	23 000				23 000	32 000
Utvivelse av Lundeveien avlastning		3 000	11 000		14 000	14 000
Ombygging til dagsenter på Linnegrøvan (inkl. utomhus og inventar)	9 000				9 000	17 800
Ombygging av Tomtebo for spesialbrukere	5 000				5 000	5 000
Takheiser Søgne omsorgssenter	600				600	600
Sum investeringer kommunale bygg	243 600	362 000	155 000	104 000	864 600	
Investeringer veier						
Trafikksikring	300	300	300	300	1 200	
Asfaltering, reasfaltering av veier	1 700				1 700	
Grusing av kommunal vei	400				400	
Opprustning kommunal vei	800	800	800	800	3 200	
ATP-tiltak	510	520	530	540	2 100	
Veilys, IK elektro styreskap	300	300	300	300	1 200	
Skifte bru over Søgneelva Tofteland - Monan				3 500	3 500	
Sum investeringer veier	4 010	1 920	1 930	5 440	13 300	
IT-investeringer						
IT oppvekst	2 500	1 800	1 800	2 000	8 100	
Øvrig IT	4 050	2 100	2 100	2 100	10 350	
Digitaliseringsprosjekt Nye Krs	7 486				7 486	
Sum IT-investeringer	14 036	3 900	3 900	4 100	25 936	
Andre investeringer						
Utvikling av kommunale eiendommer	2 000				2 000	
Flytting av Søgne Bygdemuseum	2 300				2 300	
Bygging av parkeringsplass, museumstomt Lunde	500				500	
Idrettsplanen/kulturtiltak	1 250	1 250	1 250	1 250	5 000	
Uteområder skole	9 700	4 400			14 100	
Uteområder barnehage	8 491				8 491	
Parkering Solstrålen barnehage	3 742				3 742	
Egenandel, friluftstiltak	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000	
Diverse investeringer ingeniørvesenet	500	500	500	500	2 000	
Arbeidsbiler og maskiner ingeniørvesenet rammeområde			2 000	500	2 500	
Arbeidsbåt skjærgårdstjenesten, egenandel				2 000	2 000	
Egenkapitalinnskudd i KLP	1 750	1 750	1 750	1 750	7 000	
Kjøp av biler	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000	
Velferdsteknologi	1 500	500	500	500	3 000	
Skråbildefotografering	350				350	
Sum andre investeringer	34 583	10 900	8 500	9 000	62 983	
VAR - investeringer						
Arbeidsbiler ingeniørvesenet VAR område		500	500		1 000	
Hovedplan vannforsyning	1 250	17 800	2 170	3 900	25 120	
Hovedplan avløp	1 350	10 250	12 350	96 050	120 000	
Sum VAR - investeringer	2 600	28 550	15 020	99 950	146 120	
Brutto investeringer alle områder	298 829	407 270	184 350	222 490	1 112 939	
Brutto investeringer exl VAR	296 229	378 720	169 330	122 540	966 819	

9.2 Kommentarer til investeringsbudsjettet

Rådmannen foreslår samlede investeringer i perioden 2019-2022 på 1113 mill. kroner. Foreslåtte investeringer utenom selvkostområdene på vann og avløp er på 967 mill. kroner i perioden.

I forhold til forrige økonomiplan er samlede investeringer i fireårsperioden økt med 208 mill. kroner, mens innenfor selvkostområdet er investeringer innen vann og avløp er redusert med 4 mill. kroner.

Økningen fra forrige økonomiplan skyldes blant annet at estimatet på kommunens del av ny skole og idrettsanlegg på Tangvall er oppjustert med 150 mill. kroner, samt at estimatet knyttet til 64 omsorgsboliger med tilgang på heldøgns tjenester er økt med 47 mill. kroner.

I tillegg er det lagt inn midler til utvidelse av kompetanseavdelingen på Nygård skole på 56 mill. kroner. Investeringsbeløpene er inklusiv merverdiavgift, som kompenseres for i de fleste investeringsprosjektene. I tillegg er det omfattende tilskuddsordninger gjennom Husbanken innenfor pleie- og omsorgssektoren, som blant annet kan finansiere opp til 35 prosent av utbyggingskostnaden knyttet til omsorgsboliger med tilgang på heldøgns tjenester.

Se ellers omtale av investeringer i avsnitt under.

Investeringer i kommunale bygg

Oppvekst

Da fylkestinget behandlet Skolebruksplan for Vest-Agderskolen i desember 2015 ble det vedtatt at det skal etableres en ny kombinert skole på Tangvall i Søgne. Kommunens andel av disse investeringene, med bygging av ny ungdomsskole og idrettsanlegg, er den største investeringen i kommende økonomiplanperiode. I økonomiplanen for 2019-2022 er det budsjettet 450 mill.kr til skole og idrettsanlegg, prosjektet har en total kostnadsramme på 453,5 mill. kroner. Påløpte kostnader på prosjektet per 31.12.18 er estimert til 3,5 mill. kr.

I forbindelse med etablering av ny ungdomsskole på Tangvall må deler av Idrettsanleggene flyttes og opparbeides på nytt. Dette ligger inne i rammen knyttet til skolesenter på Tangvall

I barnehagebehovsplanen 2016-2024, som ble vedtatt av Kommunestyret i september 2016, står det at: «Rådmannen anbefaler av den grunn at det etableres en stor kommunal barnehage i området Kjellandsheia». Byggingen av denne barnehagen er startet opp og man forventer ferdigstillelse til oppstart av barnehageåret 2019. Prosjektet har en kostnadsramme på 54 mill. kroner. Påløpte kostnader på prosjektet per 31.12.18 er estimert til 25 mill.kr. Kostnadsrammen ble økt med 19 mill. kroner i 2018 grunnet markedssituasjonen og økt kapasitet i barnehagen. Opprinnelig kostnadsramme var på 35 mill. kroner.

Kompetanseavdelingen ved Nygård skole er per dags dato underdimensjonert i forhold til den virksomheten som drives der, samtidig tilfredsstillende ikke administrasjonsavdelingen arbeidsmiljølovens krav til arbeidsplasser. I 2018 ble det budsjettet med totalt 17,5 mill. kroner for å rette dette opp i 2018 og 2019. Det viser seg at løsningen som ble skissert i 2018 ikke er tilfredsstillende og prosjektet er fremdeles under prosjektering. Det er to alternativer som har vært vurdert opp imot hverandre. Det ene alternativet er å rive det eksisterende administrasjonsbygget og deretter bygge et nytt bygg i 2 etasjer, kostnadsrammen er estimert til 56 mill. kroner. Det andre alternativet er å utvide bygget i bakkant av eksisterende kompetanseavdeling for å få det arealet som trengs i forhold til arbeidsrom til lærere mm. Kostnadsrammen her er estimert til 52 mill. kroner. Det er større usikkerheter til dette tallet, blant annet medfører denne løsning ombygging av deler av uteområde og arealer til parkering som ikke er medtatt i budsjett.

Det forslås på bakgrunn av dette alternativ 1 (rive og bygge nytt) som innebærer en bevilgning på 56 mill. kroner til utbygging av kompetanseavdelingen og administrasjonsavdelingen i perioden 2019-2020. Dette er også anbefalingen fra skolens arbeidsgruppe som bestod av verneombud, tillitsvalgt for utdanningsforbundet, avdelingsleder for kompetanseavdelingen og rektor som har vurdert de to alternativene opp mot hverandre.

Helse og omsorg

Antall innbyggere over 80 år vil øke med ca. 13 prosent i økonomiplanperioden (2019-22), og vil nesten være doblet innen 2030. Dette vil kreve økt kapasitet og store investeringer.

Det vil bli økt behov for kommunale boliger som kan dekke ulike typer behov i årene fremover. Det legges derfor til grunn at det må kjøpes/bygges nye boliger selv om bygging av nye omsorgsboliger med tilgang på heldøgns tjenester gjør at en del plasser i Lundeveien 36 frigjøres. Det foreslås også at kommunen kjøper/bygger nye boliger for i mindre grad å være avhengig av å leie privat. Dette foreslås også ut fra en økonomisk vurdering, fordi kommunen ved bygging av nye boliger har mulighet til å få momskompensasjon og tilskudd fra Husbanken. I forslag til økonomiplan ligger følgende inne:

- Det bygges 64 omsorgsboliger for de eldre og demente i Søgne med behov for tilgang til heldøgns tjenester. Bygget kombineres med nytt aktivitets- og dagsenter, samt base og kontorer for personell tilknyttet hjemmetjenesten og forvaltningstjenesten. Kostnadsrammen på 215 mill. kroner ble vedtatt i økonomiplanen 2018-2021. Tilleggsbevilgning for kjøp av tomt på 22,7 mill. kroner ble vedtatt i 2018 og økte rammen til 237,7 mill. kroner. Nye estimat tilsier nå at rammen blir totalt 285,8 mill. kroner (inkl. tomtekjøpet).
- Nye omsorgsboliger med tilgang til hel døgns tjenester til funksjonshemmede. Prosjektet hadde oppstart i 2018 og er forventet ferdigstilt i 2019. Dette gjelder 9 boliger med fellesrom og personalbase. Kostnadsrammen på 32 mill. kroner ble vedtatt i økonomiplan 2018-2021.
- Utvidelse avlastning i Lundeveien 34 med 7-8 nye leiligheter. Kombinert med flere bad/wc og kontor/personalrom. avlastningsrom, forventet påbegynt i 2020. Kostnadsrammen på 14 mill.
- Ombygging til dagsenter på Linnegrøvan 34. Bevilgningen ble økt fra 13,5 mill. kroner til 17,8 mill. kroner i 2018, og omfatter både innvendige og utvendige planløsninger og tilpasninger. Det foreslås overført 9 mill. kroner til 2019 for ferdigstillelse av prosjektet.
- Det foreslås bevilget 5 mill. kroner til bygging av 2 leiligheter ved Tomtebo i 2019. Dette gjelder leiligheter til ressurskrevende brukere med heldøgns bemanning.

Andre investeringer i kommunale bygg

Rådmannen foreslår i økonomiplanen bevilgning på 4 mill. kroner hvert år til rehabilitering og oppgradering av kommunale bygg. For at slike utgifter skal kunne føres som investeringer er det krav til at tiltaket fører bygningen til en høyere standard eller til en annen funksjonalitet eller endret bruksområde.

På omsorgssenteret foreslås det bevilget investering til 6-7 nye takheiser på langtidsavdelingen med en kostnadsramme på 600.000 kroner i 2019.

Investering i veier

I økonomiplanen i 2018-2021 ble det bevilget ekstra midler til asfaltering, grusing og opprusting av kommunal vei, dette videreføres i henhold til økonomiplan. Det foreslås bevilget 300.000 kroner per år til trafikk sikring og 300.000 kroner per år til veilys. Til ATP-prosjektet foreslås det bevilget på 510.000 kroner som kommunens andel i "myk pakke" i 2019, for så at denne økes opp med 10.000 kroner per år i perioden 2019-2022. Utskifting av bro over Søgneelva ved Tofteland-Monan forskyves i tid å ligger inne med 3,5 mill. kroner i 2022.

IT-investeringer

Rådmannen foreslår en investering på totalt 8,1 mill. kroner for hele økonomiplanperioden for IT-utstyr til oppvekstsektoren. De siste 2 årene er det investert i henhold til strategiplan for digital kompetanse i skolene. For å nå målet om full dekning av PC/nettbrett på alle skolene i løpet av 2019 budsjetteres det med 2,5 mill. kroner. For 2020 og 2021 er det satt av 1,8 mill. kroner for å sørge for supplering og fornying. Budsjettmidlene gir også rom for investering i digital kompetanse i barnehagene.

For kommunens øvrige IT-investeringer foreslås det bevilget 4,05 mill. kroner i 2019 og deretter 2,1 mill. kroner per år resten av økonomiplanperioden. Den økte bevilgningen i 2019 på 1,95 mill. kroner

gjelder ubrukte midler fra 2018 og skal gå til prosjekt for å bedre bredbånd og mobildekning nordvest i Søgne kommune.

Det er foreslått å bevilge 7,486 mill. kroner til digitaliseringsprosjektet i nye Kristiansand, beløpet gis som et investeringstilskudd til Kristiansand kommune.

Andre investeringer

Kommunestyret har vedtatt flytting av Søgne Bygdemuseum og avsatt midler i tidligere økonomiplan, midlene foreslås videreført da prosjektet har tatt lengre tid enn forventet. Dette skyldes avklaringer om tomtespørsmål og dispensasjon fra reguleringsplan. Det forventes nå at flyttingen vil skje i 2019, slik at resterende budsjettmidler også flyttes til 2019. Det foreslås i tillegg å flytte budsjettmidlene til bygging av parkeringsplass på museumstomten.

Det foreslås avsatt 350 000 kroner i 2019 til deltakelse i Agderkyst-basert prosjekt for skråbildefotografering. Søgne kommune foretok skråbildefotografering siste gang i 2014, og mye har endret seg bebyggelsesmessig på 5 år. Denne type geografisk informasjon (skråbildekart) benyttes svært mye både blant publikum, blant saksbehandlere og ikke minst politikere.

Det foreslås å avsette 1,25 mill. kroner til idrettsplanen/kulturtiltak hvert år i økonomiplanperioden.

Det foreslås å bevilge 14,1 mill. kroner til uteområdene på skolene i Søgne i 2019 og 2020. Av dette overføres ubrukte midler på 6,45 mill. kroner fra 2018 til 2019, mens resterende er ny bevilgning. Det er utviklet en masterplan for uteområdet ved Nygård skole med ulike aktivitetsanlegg og parkeringsområder i nord og sør enden av tomta. Totalkostnaden for området grusbanen ved Nygård skole er stipulert til 6,4 mill. kroner. Her er det laget en plan for kunstgressbane, street basket og kulebane for sparkesykkel/rulleskøyter/rullebrett. Det er også lagt inn ombygging av sykkelparkering for elevene og parkeringsplasser for ansatte og gjester for å gi en helhetlig og tryggere trafikkavvikling. I 2020 er det avsatt 4,4 mill. kroner til opparbeidelse av resterende skolegård på Nygård skole. Det gjelder området foran gamle bygget samt den store asfaltplassen mellom gamle bygget og administrasjonsfløyen. Her planlegges det arealer med lekeapparater tilpasset for de yngste elevene foran gamle bygget og bla runser og trampoliner for de store på nevnte asfaltområde. For Langenes skole er det laget plan estimert til 3,5 mill. kroner, som blant annet inkluderer flerbruksområde for sparkesykkel/skatebrett, trampoline og turn-område, samt sandområder og lekemiljø.

I 2018 ble det bevilget 8,681 mill. kroner til uteområde barnehage. Grunnet forsinkelse i prosessen er kun 0,25 mill. kroner påløpt. Resterende budsjettmidler foreslås derfor overført til 2019.

Prosjektet «utbedring av uteområdene for de kommunale barnehagene» er under arbeid. Det har underveis i prosessen blitt avdekket behov for utvidelse av uteområder i henhold til krav. Utgiftene som er løpt til nå er stort sett brukt til konsulenter som bistår i planleggingsarbeidet. Framdrift er avhengig av reguleringsarbeid knyttet til utvidelse av områdene. Dette tar tid, men planlegging pågår parallelt. Ved budsjettert investering får de fire kommunale barnehagene nå uteområder som stimulerer barnets grunnleggende bevegelsesapparat, fysisk aktivitet og en områdeinndeling som inviterer til rollelek og økt sosial kompetanse. Ved Sjøstjerna vil det bli satt i gang arbeid med å ruste opp uteområde så raskt som mulig, da dette området ikke berøres av reguleringsplanarbeid. Målsettingen er at arbeidet er ferdig utført i løpet av våren 2019.

Midler bevilget til parkering på Solstrålen Barnehage 3,742 mill. kroner, ble ikke brukt i 2018 og foreslås overført i sin helhet til 2019.

Egenkapitalinnskuddet til KLP foreslås økt fra 1,5 mill.kr til 1,75 mill. kr per år i perioden 2019-2022. Valg av pensjonsleverandør er ikke endelig avklart. Egenkapitalinnskuddet vil bli en del av flyttbar kapital fra KLP på ca. 100 mill. kroner dersom KKP blir ny leverandør.

Det er lagt inn kjøp av biler tilsvarende 1,5 mill. kroner per år i perioden 2019-2022. Enhet for livsmestring har meldt inn behov for to nye biler i hhv 2019 og 2020.

Det er foreslått bevilget 1 mill. kroner per år i økonomiplanperioden til egenandel friluftstiltak. I 2019 er prosjektet knyttet til handlingsplan for skjærgårdsparken i Søgne hvor midlene skal brukes til nytt toalett nær kaia for rutebåten og oppgradering av 5 brygger i friområdet på Kapelløya.

Flere poster under Ingeniørvesenet foreslås videreført i 2019-2022. Dette gjelder diverse investeringer i Ingeniørvesenet, egenandel til ny arbeidsbåt i skjærgårdstjenesten og arbeids biler og maskiner.

Innenfor hjemmetjenesten foreslås det å videreføre ubrukte budsjettmidler på 1 mill. kroner avsatt til velferdsteknologi, fra 2018 til 2019. Det er totalt foreslått bevilget 3 mill. kroner til nye teknologiske løsninger i økonomiplanperioden.

Investeringer i vannforsyning og avløpsanlegg (VAR)

Investeringer på VAR-området er i tråd med gjeldende hovedplaner.

9.3 Investeringer med finansiering

Skjema 2A nedenfor viser vedtatte investeringer med finansiering i perioden:

	2019	2020	2021	2022	SUM
Investeringer ekskl. VAR	296 229	378 720	169 330	122 540	966 819
VAR investeringer	2 600	28 550	15 020	99 950	146 120
Utlån, formidlingslån	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Avdrag formidlingslån	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Avsetning ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0
Investeringer inkl. VAR og formidlingslån	311 329	419 770	196 850	234 990	1 162 939
Finansiering:					
Fremmedkapital					
Bruk av lån, ekskl. VAR og formidl.lån	194 377	258 419	13 579	39 115	505 490
Bruk av lån, VAR	2 600	28 550	15 020	99 950	146 120
Bruk av lån, formidlingslån	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Tilskudd og ref.	4 522	13 165	92 500	16 500	126 687
Momskompensasjon	57 437	75 430	33 550	24 190	190 607
Mottatte avdrag på formidlingslån	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Sum fremmedkapital	271 435	388 064	167 149	192 255	1 018 903
Egenkapital					
Overført fra drift	9 419	11 706	9 701	22 735	53 561
Bruk av avsetninger	10 475	0	0	0	10 475
Salgsinntekter (ordinære salg av eiendom)	20 000	20 000	20 000	20 000	80 000
Salgsinntekter (Åros felt C1)	0	0	0		0
Sum egenkapital	39 894	31 706	29 701	42 735	144 036
Sum finansiering	311 329	419 770	196 850	234 990	1 162 939
Fremmedkapitalfinansiering	87 %	92 %	85 %	82 %	88 %
Egenkapitalfinansiering	13 %	8 %	15 %	18 %	12 %

Det er i perioden forutsatt investert for 1113 mill. kroner, inkludert vann og avløp. Av dette er 651,6 mill. kroner forutsatt finansiert av nye lån. Det er foreslått å betale avdrag på til sammen 128,3 mill. kroner gjennom fireårsperioden, slik at lånegjelden knyttet til kommunens investeringer vil øke med om lag 522 mill. kroner gjennom perioden. Når det gjelder annen finansiering legges det til grunn 53,5 mill. kroner i overføringer fra drift, 190 mill. kroner i momskompensasjon og 126 mill. kroner i andre

tilskudd og refusjoner. Andre tilskudd og refusjoner er i all hovedsak tilskudd fra Husbanken til bygging av omsorgsboliger, tippemidler og i tillegg Husbank-tilskudd til bygging/kjøp av boliger. Budsjettet forutsetter at dagens tilskuddssatser videreføres og at Husbankens rammer er tilstrekkelige til å gi fullt tilskudd. Videre er det forutsatt salg av eiendom på til sammen 80 mill. kroner. Kommunen har flere eiendommer som har en betydelig positiv verdi. Blant annet tomteområde Åros felt C-3 som er regulert til boliger (23 enheter), sentrumstomt på Tangvall som det pågår regulering til næring/ offentlig tjenesteyting og bolig, samt område i Kjellandsheia som er avsatt til fremtidig boligområde.

Kommunen har bygget opp et betydelig disposisjonsfond etter flere år med gode driftsresultater. Det vurderes nå som forsvarlig å disponere deler av fondet til å finansiere kommunens investeringer. På den bakgrunn foreslås det å bruke 10 mill. kroner i 2019. Dette vil gi en tilsvarende reduksjon av lånebehovet.

Det er i perioden forutsatt investert 146 mill. kroner i vann og avløp. Renter og avdrag av tidligere investeringer og nye investeringer utgjør ca. 31 mill. kroner i fireårs perioden som utgjør ca. 14% av totale renter og avdrag. Renter og avdrag knyttet til selvkostområde dekkes gjennom de kommunale gebyrene.

Det foreslås å låne 10 mill. kroner årlig gjennom perioden fra Husbanken for å finansiere formidlings lån fra kommunen. Kommunens avdrag på formidlings lån og innbetaling av avdrag fra låntakerne føres i investeringsregnskapet. Over tid skal dette være et "nullsumspill", men det kan være en differanse mellom utbetaling og innbetaling det enkelte år. Dette avsettes til eller finansieres med fond.

Det er i perioden forutsatt gjennomsnittlig 88 prosent fremmedkapitalfinansiering og 12 prosent egenkapitalfinansiering. Bruk av lån er den klart største finansieringskilden.

Lånegjeld

Det er i planperioden vedtatt å ta opp følgende lån:

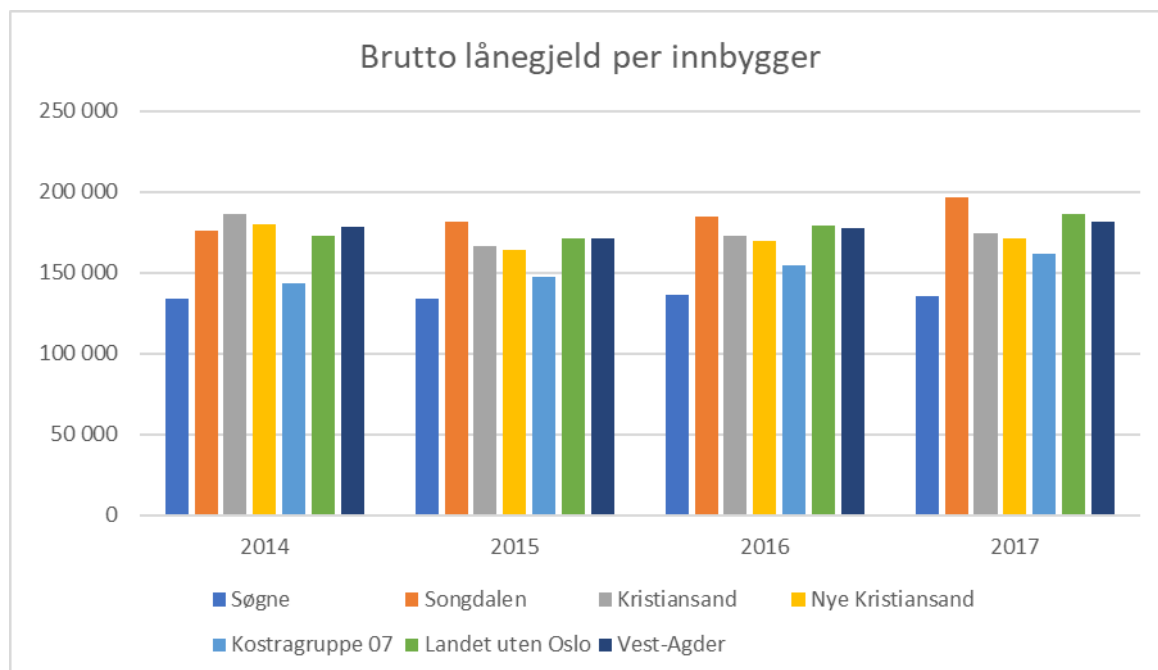
LÅN	Økonomiplan				Sum
I 1000 kroner:	2019	2020	2021	2022	perioden
* Vann og avløp (VA)	2 600	28 550	15 020	99 950	146 120
* Øvrige investeringer	194 377	258 419	13 579	39 115	505 490
SUM INVESTERINGSLÅN	196 977	286 969	28 599	139 065	651 610
* Startlån	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
SUM LÅN	206 977	296 969	38 599	149 065	691 610

Totalt foreslås det å ta opp 690 mill. kroner i lån i perioden. Av lånene er 146 mill. kroner knyttet til vann- og avløpsinvesteringer. Kapitalutgifter til disse lånene dekkes av kommunale gebyrer. Videre er 40 mill. kroner opptak av formidlings lån i Husbanken. Innbetaling av renter og avdrag på disse lånene dekkes av innbetaling av renter og avdrag fra låntakerne. 504,2 mill. kroner er til øvrige investeringer, hvor kapitalutgiftene belaster kommunens drift.

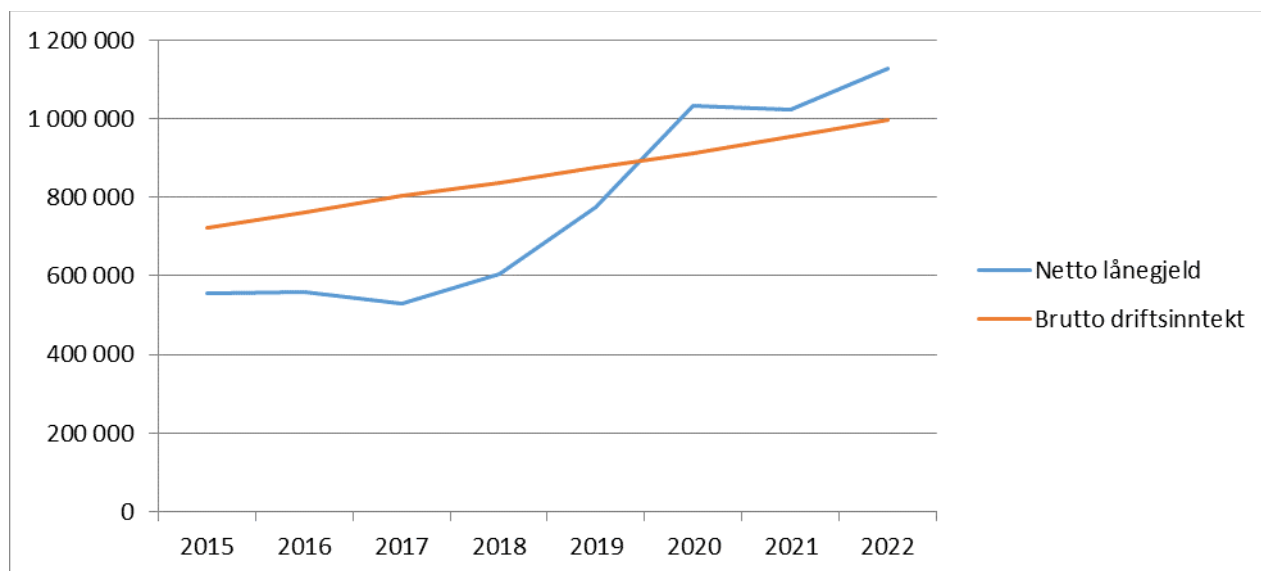
Kommunens lånegjeld, ekskl. startlån og pensjonsforpliktelser, forventes å utvikle seg som følger i perioden:

	Regnskap	Anslag	Økonomiplan			
I 1000 kroner:	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Brutto lånegjeld	557 616	530 216	604 497	775 574	1 031 542	1 024 241
Låneopptak		98 100	196 977	286 969	28 599	139 065
Budsjetterte avdrag	-27 400	-23 819	-25 900	-31 000	-35 900	-35 500
Netto lånegjeld ex startlån	530 216	604 497	775 574	1 031 542	1 024 241	1 127 806

Figuren nedenfor viser brutto lånegjeld per innbygger, hvor Søgne kommune har ligget stabilt lavt de siste årene (se blå søyle). Her sammenlignet med Songdalen, Kristiansand, Nye Kristiansand, KOSTRA gruppe 07, Vest Agder og landet uten Oslo

Med de forutsetninger som er lagt til grunn vil netto lånegjeld øke fra ca. 604 mill. kroner ved inngangen til 2019 til 1127 mill. kroner ved utgangen av 2022. Økningen er på 86 prosent, og vil gjøre at kommunens lånegjeld, ekskl. startlån, blir høyere enn ett års brutto driftsinntekter (forutsatt årlig inntektsvekst på ca. 4 prosent fra 2018):

10 Fokusområde brukere - tjenester

For at kommunen skal kunne nå det overordnede målet om kvalitet i det kommunale tjenestetilbudet og fornøye brukere er det viktig at vi lykkes med god tjenestekvalitet, god service og informasjon og brukermedvirkning. Indikatorer på disse kritiske suksessfaktorene måles ved hjelp av brukerundersøkelser i regi av bedrekommune.no og elev- og foreldreundersøkelsen i grunnskolen. Resultatene fra sistnevnte undersøkelse er ikke med i dette kapitlet, men omtales under de enkelte skolene i kapittel 14.

I henhold til Søgne kommune sitt styringssystem skal det gjennomføres brukerundersøkelser annet hvert år, neste gang i 2018. Kommunestyret vedtok 14.12.18 i sak PS 136/17 å ikke gjennomføre brukerundersøkelser i 2018. Bakgrunnen var ressursituasjonen i forbindelse med planlagte arbeidsoppgaver og ressursene som må avsettes til arbeidet med kommunesammenslåingen. Man jobber hele tiden med å ha fokus på brukerne og deres opplevelser. Vi er samtidig åpen for at i enheter hvor mange ansatte også jobber med Nye Kristiansand, kan ha opplevd et fall i score pga noe flere fokusområder i perioden.

Våren 2016 ble det gjennomført brukerundersøkelser på disse tjenesteområdene:

- Barnehage
- Byggesak
- Ergo-/fysioterapi
- Grunnskole (elev- og foreldreundersøkelsen)
- SFO
- Sosiale tjenester
- Utviklingshemmede
- Vann- og avløp
- Bibliotek
- Kulturskolen
- Hjemmetjenester
- Institusjonstjenester
- Psykisk helse
- Skolehelsetjenesten
- PPT
- Flyktningetjenesten
- Voksenopplæring

God tjenestekvalitet

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2012	2014	2016
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet	Brukerundersøkelse	4,5	4,9	4,8	4,9
	Tilfredshet med koordinering av tjenestene	Brukerundersøkelse	4,5	4,6	5,0	4,5

Søgne kommune er en tjenesteytende organisasjon hvor tjenesten produseres i møtet mellom leverandøren av tjenesten og mottageren. Enten det dreier seg om eldreomsorg,

grunnskoleundervisning, helse, psykiatri eller byggesaksbehandling er målet å produsere tjenester med god kvalitet som igjen gir fornøyde brukere.

Opplevd kvalitet, eller brukertilfredshet, er brukernes egne subjektive tilbakemeldinger om hvor fornøyd de er med det tjenestetilbudet de mottar. Brukertilfredsheten måles gjennom jevnlig brukerundersøkelser som foretas i alle de brukerrettede tjenestene. Hvor tilfredse brukerne er, måles på en skala fra 1 til 6, med et ambisjonsnivå på 4,5.

Brukerundersøkelsene viser at innbyggerne i Søgne synes kommunes tjenester generelt holder god kvalitet. Dette kommer frem ved at skårene på begge måleindikatorene ligger over ambisjonsnivået på 4,5.

Spørsmål om koordinering av tjenestene ligger ikke inne alle undersøkelsene², og selv om tilfredsheten ligger innenfor ambisjonsnivået på 4,5 er det en nedgang siden forrige undersøkelse.

Det må nevnes at dette er gjennomsnittsskår for de tjenestene som er blitt vurdert. Det sier ingen ting om svingningene mellom de beste og de dårligste resultatene, men resultatene for den enkelte tjenesten omtales i kapittel 14 Innspill fra enhetene.

God service og informasjon

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2012	2014	2016
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelse	4,5	4,5	4,7	4,6
	Tilfredshet med tilgjengelighet	Brukerundersøkelse	4,5	4,8	4,9	4,8

Det kanskje viktigste vi kan gjøre for å oppnå målet om god kvalitet, er å avklare de forventninger som brukeren har i møte med den kommunale tjenesten. Hva som forventes, kontra hva man i realiteten kan forvente, kan i noen tilfeller vise seg å være forskjellig. Det er viktig at brukeren får informasjon om forhold som tjenestens innhold, hvilke rettigheter og plikter som gjelder, hvilke betalingssatser vi bruker og lignende. Slike avklaringer kan gjøres på flere måter, f.eks. ved hjelp av tjenesteavtaler eller mer generelle tjenestebeskrivelser. Vår måte å måle om vi lykkes med dette arbeidet, er å spørre konkret om dette i brukerundersøkelsene.

Resultatene fra brukerundersøkelsene i 2016 indikerte at Søgne kommune har en tilfredsstillende tjenesteservice og informasjonsformidling. Gjennomsnittet for kommunen ligger over ambisjonsnivået på begge måleindikatorene. En ser likevel at resultatene for de enkelte kommunale tjenestene varierer en del, slik at det er rom for forbedring. Dette vil komme frem og bli behandlet under den enkelte tjenestes redegjørelse i kapittel 14 Innspill fra enhetene.

God brukermedvirkning

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2012	2014	2016
God brukermedvirkning	Tilfredshet med medvirkningen	Brukerundersøkelse	4,5	4,5	4,8	4,7

² Spørsmål om koordinering ligger bare inne i undersøkelsene knyttet til Fysioterapi, Nav/sosial, PPT (samarbeidspartnere) og psykisk helse (brukere over 18 år).

For å tilpasse tjenestene til brukerens behov er det viktig at det legges til rette for mest mulig reell brukermedvirkning. Gode metoder for dialog med brukerne vil gi kommunen verdifulle bidrag til videre kvalitetsutvikling av tjenestene. I en rekke tjenester er det også lovbestemt at slik brukermedvirkning skal finne sted. Vår måte å måle om vi lykkes med dette arbeidet, er å spørre konkret om dette i brukerundersøkelsene. I 2016 har kommunen hatt fokus på å gjennomføre BLT-prosesser³ på enhetenes tjenester, hvor fokus flyttes fra løsning til behov hos brukeren.

Resultatet fra brukerundersøkelsene i 2016 ligger over ambisjonsnivået, og litt under resultatene fra 2014. En ser likevel at resultatene for de enkelte kommunale tjenestene varierer en del, slik at det er rom for forbedring. Dette vil komme frem og bli behandlet under den enkelte tjenestes redegjørelse i kapittel 14 Innspill fra enhetene.

11 Fokusområde interne tjenester

Interne tjenester er tjenester som leveres internt i kommunen knyttet til økonomi, administrasjon og eiendomsforvaltning. For at kommunen skal kunne levere høy tjenestekvalitet til innbyggerne er det også viktig at de interne tjenestene er gode. For å vurdere dette måles indikatorer for tjenestekvalitet, service, informasjon og samarbeid i en intern brukerundersøkelse som gjennomføres samtidig med de eksterne brukerundersøkelsene. I henhold til kommunens styringssystem skal det gjennomføres brukerundersøkelser på interne tjenester annet hvert år. Undersøkelsen i 2016 var tredje gang kommunen gjennomført interne brukerundersøkelse i regi av KS. Første gang var i 2012. Gjennomføringen i 2012 var en pilot og hadde et begrenset antall respondenter på enhetsledernivå. Fra og med 2014 ble undersøkelsen overført til normal drift og utvalget utvidet til også å omfatte alle avdelingsledere. I tråd med kommunens styringssystem skulle det gjennomføres interne brukerundersøkelser i 2018.

Kommunestyret vedtok 14.12.18 i sak PS 136/17 å ikke gjennomføre brukerundersøkelser i 2018.

Bakgrunnen var ressursituasjonen i forbindelse med planlagte arbeidsoppgaver og ressursene som må avsettes til arbeidet med kommunesammenslåingen.

Man er åpen på at i enheter hvor mange ansatte også jobber med Nye Kristiansand, kan ha opplevd et fall i score pga noe flere fokusområder i perioden.

Følgende tjenesteområder ble undersøkt i 2016:

- HR/Personal og HMS
- Lønn
- Økonomi, regnskap og innkjøp
- IKT
- Arkiv
- Sentralbord/servicetorg
- Renhold
- Vaktmester
- Eiendom
- Politisk sekretariat

God tjenestekvalitet

---

³ Behov, løsning, test

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2012	2014	Landet ⁴ 2016	2016
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet	Intern brukerundersøkelse	4,5	5,0	5,1	5,1	4,6
	Tilfredshet med tjenestenes oppgaveløsning	Intern brukerundersøkelse	4,5	5,0	5,1	5,1	4,6

For at kommunen skal kunne levere god tjenestekvalitet til innbyggerne er det viktig at også de interne tjenestene har god kvalitet, enten det dreier seg om ansettelsesprosesser, økonomistyring, oppdatering av programvare eller skiftning av lypærer i gymsalen.

Opplevd kvalitet, eller brukertilfredshet, er de interne brukernes egne subjektive tilbakemeldinger om hvor fornøyd de er med det tjenestetilbudet de mottar. Hvor tilfredsstillende de interne tjenestene er, måles på en skala fra 1 til 6, med et ambisjonsnivå på 4,5.

De interne tjenestene skåres høyt på god tjenestekvalitet, og ligger over ambisjonsnivået og landssnittet.

God service og informasjon

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2012	2014	Landet 2016	2016
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon /service	Intern brukerundersøkelse	4,5	4,9	5,1	5,1	4,7
	Tilfredshet med tilgjengelighet	Intern brukerundersøkelse	4,5	5,2	5,2	5,2	4,8

Resultatet viser en positiv utvikling i brukernes tilfredshet med informasjonen og service på de interne tjenestene. De interne tjenestene skåres høyt på god service og informasjon, og ligger over ambisjonsnivået og landssnittet.

Godt samarbeidsklima

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2012	2014	Landet 2016	2016
Godt samarbeidsklima	Tilfredshet med samarbeidet	Intern brukerundersøkelse	4,5	5,0	5,0	4,9	4,6

For en organisasjon som Søgne kommune er det viktig at det er et godt samarbeidsklima mellom de interne tjenestene og organisasjonen forøvrig.

Resultatet av den interne brukerundersøkelsen viser at man ligger over ambisjonsnivået og landssnittet for måleindikatoren tilfredshet med samarbeidet. Med andre ord oppleves det å være et godt samarbeidsklima internt i Søgne kommune.

⁴ 14 kommuner med i snittet

12 Fokusområde medarbeidere

Søgne kommune står i likhet med resten av kommunesektoren overfor store omstillingsprosesser. En fremtidsrettet kommune stiller nye krav til kompetanse, fleksibilitet og evne til å løse oppgaver på nye måter. Dette innebærer også nye krav til ledere og medarbeidere, og det er behov for gode verktøy som kan være til hjelp i arbeidet med å utvikle ledere, medarbeidere og organisasjonen

Arbeidsgiverpolitikk handler om relasjonen mellom leder/medarbeider, mellom medarbeider og innbygger/bruker, samt arbeidsgiver og arbeidsmarked.

Kommunens mål er å dyktiggjøre lederne, beholde og utvikle medarbeidere, og sørge for å ha god konkurranseevne i arbeidsmarkedet. Et godt arbeidsmiljø fremmer trivsel, god læring og kreativitet. Gode ledere oppnår resultatet sammen med selvstendige, aktive og kompetente medarbeidere i et godt arbeidsmiljø.

Våren 2017 gjennomførte Søgne kommune for første gang 10-FAKTOR, en forskningsbasert medarbeiderundersøkelse som måler faktorer som er ansett som avgjørende for at en organisasjon skal oppnå gode resultater⁵. Det er KS som har utviklet undersøkelsen i tråd med sin arbeidsgiverstrategi, som er beskrevet i heftene «Skodd for fremtiden» og «Guide til god ledelse».

De ti faktorene som er valgt, måler dels medarbeidernes *oppfatninger* av viktige forhold på arbeidsplassen, som for eksempel graden av mestringsorientert ledelse, mestringsorientert motivasjonskultur, tydelig kommuniserte forventninger, muligheten til å jobbe selvstendig, muligheter for relevant kompetanseutvikling og muligheter for å bruke egen kompetanse. Og dels måler faktorene medarbeidernes *holdninger* til jobben de har, herunder to typer motivasjon (indre og nytteorientert motivasjon), mestringstro og viljen til å være fleksibel.

Medarbeidere og ledere i Søgne kommune har svart på 36 påstander, det vil si tre til 5 påstander per faktor. Svarskalaen er femdelt⁶ fra «1-svært uenig» til «5-svært enig», med et ambisjonsnivå på 4. Skårene i tabellene nedenfor sier ingen ting om svingningene mellom de beste og de dårligste resultatene, men resultatene for den enkelte enhet omtales i kapittel 14 Innspill fra enhetene.

Resultatene ble kort tid etter at undersøkelsen var ferdigstilt presentert på avdelingsmøter. Medarbeiderne ble invitert til å reflektere over utviklingsområder og egne bidra, samt utarbeidet mål og tiltak. Dette innebærer at den enkelte avdeling kan jobbe med forskjellige faktorer. For å standardisere har vi i dialog med enhetsledere valgt å presentere resultatet på 4 faktorer. Enhetene vil kort beskrive sitt arbeid med 10-faktor undersøkelsen i kap 14. Innspill fra enhetene.

Arbeidsmiljøutvalget følger opp alle kommunale enheters arbeid for å forbedre arbeidsmiljøet og drive systematisk HMS - arbeid. Oppfølging av 10-faktorundersøkelser på avdelings-/enhetsnivå er også tema i HMS-gruppenes arbeid og det er nedfelt i HMS-gruppenes mandat at gruppens arbeid skal kunne gjenspeiles i enhetenes resultater i medarbeiderundersøkelsen. I henhold til Søgne kommunes styringssystem skal det gjennomføres ny medarbeiderundersøkelse i 2019.

Kommunestyret vedtok 14.12.18 i sak PS 136/17 å ikke gjennomføre medarbeiderundersøkelse i 2019. Bakgrunnen var ressursituasjonen i forbindelse med planlagte arbeidsoppgaver og ressursene som må avsettes til arbeidet med kommunesammenslåingen. Man jobber hele tiden med å ha fokus på de ansatte og styrer mye etter deres opplevelser. Det jobbes godt i de ulike avdelingene med områdene som fikk fokus etter 10-FAKTOR undersøkelsen i 2017.

---

⁵ Kilde: 10faktor.no.

⁶ 1= Svært uenig 2= Delvis uenig 3= Hverken enig eller uenig 4=Delvis enig 5= Svært enig

Mestringsorientert ledelse

Faktor	Ambisjonsnivå	Søgne - 2017	Landet - 2017	Beskrivelse
Mestringsorientert ledelse	4	4	4	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.

Mange systematiske studier viser at leders støtte til at medarbeidere skal oppnå best mulig mestring er mest effektiv for å oppnå indre motivasjon, og en rekke andre typer positive resultater som lojalitet til organisasjonen, lav personalmessig turnover og måloppnåelse på organisasjonsnivå.

Mestringsorienterte ledere er gode til å gi både retning, mening og individuell oppmerksomhet. Med *retning* menes godt kommuniserte mål samt hensiktsmessig struktur og organisering av aktiviteter for å nå definerte mål. Med *mening* menes derimot det å gi mål og virkemidler innhold, slik at de virker motiverende og meningsfylte. Med *individuell oppmerksomhet* menes det å vise interesse overfor hver enkelt medarbeider og tilby hjelp og støtte der det er nødvendig.

Mestringsorientert ledelse er en viktig premissleverandør for de fleste faktorer i 10-faktoren, og fokus på mestringsorientert ledelse vil dermed kunne forsterke effekten av øvrige faktorer.

73,5 prosent av de som har svart svarer at de er delvis enig (29,5 prosent) eller svært enig (44 prosent) i ulike påstander som indikerer hvorvidt nærmeste leder⁷ legger vekt på støtte til at medarbeidere skal oppnå best mulig mestring.

God ledelse er en forutsetning for utvikling av organisasjonen.. Kommunens lederutviklingsprogram tar sikte på å stimulere til en utviklingsorientert kultur. Målet er å sikre sammenhengen mellom ambisjonen om å være en innovativ og lærende organisasjon og samtidig ha fokus på den daglige lederoppgave.

Tiltak 2018:

- Det arbeides systematisk og målrettet med å styrke og utvikle helhetlig ledelse.
- Ledere skal kunne bruke måleresultater til systematiske forbedringer og styre mot avtalte mål.
- Lederutvikling skjer ved intern opplæring og ekstern konsulentbistand.
- Internt lederrekrutteringsprogram i Søgne kommune, som vil utfordre, motivere og istandsette rette deltaker for en fremtidig lederstilling i kommunen.

Mestringstro

Faktor	Ambisjonsnivå	Søgne - 2017	Landet - 2017	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,3	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.

⁷ Med nærmeste leder menes den personen du rapporterer til og/eller har medarbeidersamtaler med

Forskning viser at en medarbeiders tillit til egen kompetanse, det vil si mestringstro er avgjørende for både motivasjon, innsats og ytelse. Medarbeidere med høy mestringstro yter vanligvis vesentlig bedre enn medarbeidere med lav mestringstro, selv om de på andre måter er like kompetente ut fra kunnskaper, ferdigheter og evner. 91,9 prosent av de som har svart svarer at de er delvis enig (46,2 prosent) eller svært enig (45,7 prosent) i påstander som indikerer høy mestringstro.

Selvstendighet

Faktor	Ambisjonsnivå	Søgne - 2017	Landet - 2017	Beskrivelse
Selvstendighet	4	4,3	4,3	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.

De aller fleste medarbeidere ønsker å oppleve tillit gjennom å bli gitt muligheten til jobbe på en selvstendig måte og kunne gjøre egne vurderinger og valg, innenfor rammen til den rollen de skal fylle. En rekke studier viser at når medarbeidere opplever at de har tilstrekkelig grad av relevant selvstendighet, blir de sterkere involvert, motivert og mer produktive i en rekke ulike typer oppgaver.

88,9 prosent av de som har svart svarer at de er delvis enig (35,9 prosent) eller svært enig (53 prosent) i ulike påstander om selvstendighet i jobbutførelsen. Dette indikerer at medarbeiderne i Søgne opplever høy grad av selvstendighet og frihet i arbeidshverdagen sin.

Mestringsklima

Faktor	Ambisjonsnivå	Søgne - 2017	Landet - 2017	Beskrivelse
Mestringsklima	4	4,2	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

Flere studier tyder på at et mestringsklima gir bedre resultater over tid enn et prestasjonsklima. Et godt mestringsklima kjennetegnes ved:

- Vekt på læring og samarbeid.
- Vekt på å bli god, dvs. best mulig ut fra egne forutsetninger.
- Fokus på læring og utvikling.
- Gjøre hverandre gode og dele kompetanse.

80,3 prosent av de som har svart svarer at de er delvis enig (32,5 prosent) eller svært enig (47,8 prosent) i ulike påstander som indikerer at avdelingen de jobber i fremmer et klima som legger til rette for mestring og samarbeid.

13 Fokusområde økonomi

I kommuneplan 2011-2020 ble følgende overordnede mål vedtatt for fokusområde økonomi:

Søgne kommune skal ha en ansvarlig økonomisk styring som erkjenner at de verdier vi har til rådighet ikke er våre, men verdier som forvaltes på vegne av innbyggerne, og kommende Søgneinnbyggere.

Delmål:

- Økonomisk internstyring skal sikre en forsvarlig økonomiforvaltning og effektiv ressursutnyttelse.
- Kommunen skal søke å styre etter et netto resultatgrad på 3 prosent. Dette for å sikre reell demokratisk innflytelse på økonomiske disposisjoner fra folkevalgte og velgere i nåtid og fremtid.
- Handle ut fra formuesforvaltningsprinsippet.
- En finansforvaltning som skal sikre en rimelig avkastning samt stabile og lave netto finanskostnader innenfor definerte risikorammer.

For å oppnå økonomisk handlefrihet må vi lykkes med god økonomistyring, å begrense gjeldsbelastningen og høy produktivitet.

God økonomistyring

	2015	2016	2017
Netto driftsresultat (mill. kroner)	37,2	40,1	26,3
Netto driftsresultat (% av brutto driftsinntekt)	5,2%	5,3%	3,3%
Brutto driftsresultat (mill. kroner)	23,0	22,5	6,1
Brutto driftsresultat (% av brutto driftsinntekt)	3,2%	3,0%	0,8%
Regnskapsmessig mindreforbruk	30,4	36,1	27,7

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat synliggjør kommunens evne til å egenfinansiere investeringer samt å gjøre avsetninger til senere bruk. Netto driftsresultat har vært meget bra de siste årene.

Søgne ligger høyere enn KOSTRA gruppe 07 og på gjennomsnittet til Vest Agder når det gjelder netto driftsresultat i 2017. Det er en nedgang fra 5,3% i 2016 til 3,3% i 2017. Netto driftsresultat ble i 2017 på 26,3 mill. kroner.

Netto driftsresultat er i rådmannens forslag budsjettert med -1,46 prosent av driftsinntektene i 2019, dette skyldes blant annet overgang til ny kommune og bruk av disposisjonsfondet fremfor å øke eiendomsskatten i 2019 for å håndtere økte driftsutgifter og kapitalutgifter som følge av økte investeringer. I 2020 er det 2,9 prosent, i 2021 2,5 prosent og i 2022 4 prosent. Dette er godt over det anbefalte nivået på minst 1,75 prosent, som tilsier en fortsatt trygg økonomi som er en forutsetning for å bevare det gode tjenestetilbudet og for å forbedre tjenestene videre inn i den nye kommunen.

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
I 1000 kroner	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Netto driftsresultat	-26 315	-3 613	11 721	-24 206	-20 851	-34 035
Netto resultatgrad	3,3 %	0,5 %	-1,46 %	2,9 %	2,5 %	4,0 %

Avvik i forhold til budsjett

Økonomiske avvik i forhold til budsjett er lett å måle fordi regnskap og budsjett er lett tilgjengelige data. I Søgne kommune praktiseres et system med tertialrapporter med gjennomgang av regnskap i forhold til budsjett per 30. april og 31. august, som behandles politisk etter hvert tertial. Målet er at det ikke skal være avvik i forhold til vedtatt budsjett.

Antall enheter med merforbruk har økt i 2018. Dette gjelder spesielt innenfor oppvekstsektoren. Men utviklingen fra 1. tertial til 2. tertial har vært positiv. For å opprettholde god økonomistyringen kreves imidlertid et fortsatt høyt fokus. Enheter som melder avvik, og som ikke får tilført økte ressurser, må ta dette som et klart signal på at aktiviteten må reduseres. Dette har vært krevende i 2018 grunnet alt arbeid som foregår med kommunesammenslåingen. Det er krevende å drive en god prosess i sammenslåingen samtidig som Søgne kommune skal drives effektivt, så dette kan være en forklaring på merforbruket i enkelte enheter som vi har sett i 2018.

Søgne kommune er sårbar for sviktende inntekter og/eller økte utgifter. For eksempel vil økte lånerenter og sviktende avkastning fra finansporteføljen slå direkte inn i kommunens netto driftsresultat. For å kunne håndtere slike uforutsette utgiftsøkninger eller inntektsreduksjoner er det viktig å ha en forsvarlig økonomisk buffer. Søgne kommunes disposisjonsfond har blitt styrket over flere år, og utgjorde ved inngangen av 2018 ca. 136 mill. kroner. Dette gir en økonomisk buffer, selv om deler av midlene er bundet opp til pensjonsforpliktelser og bufferfond for finansinvesteringer.

Kommunens gjeldsbelastning

Skal Søgne kommune nå målet om økonomisk handlefrihet, må vi lykkes med å holde kommunens gjeldsbelastning på et så lavt nivå som mulig. Et viktig element er å kunne egenfinansiere investeringer, slik at minst mulig av investeringsvolumet finansieres ved bruk av lånegjeld. I investeringsbudsjettet ligger det inne gjennomsnittlig egenfinansiering på ca. 14 prosent i perioden.

Søgne kommune har over flere år har klart å redusere gjelden i forhold til gjennomsnittet for sammenlignbare kommuner. KOSTRA-tallene for 2017 viser at Søgne hadde en netto lånegjeld per innbygger på 46.714 kroner, mot 68.302 kroner i kommunegruppe 7. Songdalen har netto lånegjeld på 69.755 og Kristiansand har netto lånegjeld på 83.907 kroner per innbygger. Netto lånegjeld i forhold til brutto driftsinntekter er i 2017 på 65,7 prosent som er vesentlig lavere enn KOSTRA gruppe 07.

Med rådmannens forslag til budsjett står imidlertid kommunen overfor noen store investeringer de neste årene. Dette er særlig knyttet til Tangvall skolesenter og investeringer i kommunale bygg knyttet til pleie- og omsorg. Dette vil medføre en stor økning av kommunens gjeldsbelastning.

Forventet utvikling i lånegjeld omtales nærmere i kapittel 9 om investeringsbudsjettet.

Høy produktivitet

Tabellen i kapittel 5 viser utgiftsnivået i Søgne kommune sammenlignet med KOSTRA gruppe 07, Songdalen kommune, Kristiansand kommune, Vest-Agder og stipulert beregning for Nye Kristiansand kommune. Tallene er justert for ulikt utgiftsbehov.

I denne tabellen kan en se at en driver billigere innenfor de fleste områdene sammenlignet med KOSTRA gruppe 07. Men Søgne kommune driver vesentlig dyrere innenfor grunnskole. Det drives også dyrere innenfor kommunehelse og administrasjon.

Begrepet *produktivitet* kan si noe om hvor effektiv den kommunale tjensteproduksjonen er. Enhetskostnaden, dvs. hvor mye det koster å produsere en plass på sykehjemmet, eller hvor mye ressurser som benyttes per elev i grunnskolen, kan være med å gi et bilde av hvor kostnadseffektiv kommunen er.

Effektivitet handler om å gjøre de rette tingene på den rette måten:

- Ressursene skal styres mot de politiske prioriterte områdene.
- Tjenesten skal tilfredsstille brukernes og samfunnets behov.
- Tjensteproduksjonen skal ha høy produktivitet.

Søgne kommune har et lavere inntektsnivå enn den norske gjennomsnittskommunen. Dette tilsier at Søgne kommune må tilstrebe en gjennomgående høy produktivitet, med et avklart akseptabelt kvalitetsnivå på sin produksjon av velferdstjenester. I sammenslåingsprosessen som en står i nå, gjør at det er ekstra krevende å drive effektivt, da mange av kommunens ansatte er involvert i prosessen og deltar i mange delprosjekter. Søgne kommune har den høyeste andelen målt i prosent i forhold til Kristiansand og Songdalen.

Rådmannens forslag legger opp til en betydelig økning av Søgnes gjeldsnivå gjennom økonomiplanperioden. Dette gjør at en større andel av driftsinntektene vil gå til å betale renter og avdrag.

Å måle produktivitet innenfor offentlig tjensteproduksjon er utfordrende. KOSTRA-analysen av tjenestenivået i Søgne indikerer imidlertid at tjenestene jevnt over ligger på et nøkternt nivå.

Økonomiplanen del 2, Innspill fra enhetene

14 Sektoromtaler og innspill fra enhetene

I del 2 gjengis innspill fra enhetene med fokus på styringssystemet og oppfølgingen av dette. Resultatene på de ulike fokusområdene er fargekodet, slik at hvert resultat merkes med rødt, gult eller grønt avhengig av resultat sett opp mot angitt ambisjonsnivå. Det er ment å gjøre det lettere å lese resultatene, men det gjøres samtidig oppmerksom på at en må se bak tallene. For eksempel tyder resultater fra andre kommuner på at det på noen kriterier er vanskelig å nå ambisjonen, mens det kan være lettere på andre.

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk. Denne undersøkelsen tar for seg 10 avgjørende holdninger og oppfatninger som påvirker ytelse og resultat. Alle 10 faktorene kan utvikles, og undersøkelsen danner derfor et godt grunnlag for utvikling av medarbeidere, ledere og organisasjon. Resultatene blir kort tid etter undersøkelsen er ferdigstilt presentert på avdelingsmøter og medarbeiderne inviteres til å reflektere over utviklingsområder og egne bidra, og det utarbeides mål og tiltak. Det vil si at den enkelte avdeling kan jobbe med forskjellige faktorer, for å standardisere har vi under valgt å presentere resultatet på 4 faktorer i økonomiplanen. Alle enhetene vil kort beskrive sitt arbeid med 10-faktor undersøkelsen.

Tall for sykefravær i 2018 gjelder 1.-2. kvartal.

14.1 PPT for Søgne og Songdalen

Enhetsleder: Bjørg Tennebø Jensenius

Ansvarsområde

- Søgne og Songdalen kommuner har felles interkommunal tjeneste. Søgne kommune er vertskommune. PP-tjenesten (PPT) er organisert som en egen enhet. Internt er tjenesten organisert i et førskoleteam og et skoleteam.
- PP-tjenestens mandat og oppgaver reguleres av Opplæringsloven og Barnehageloven. PPT skal sikre at barn som ikke har eller ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringsstilbudet gis rett til spesialundervisning. Barn under opplæringspliktig alder som har særlige behov for spesialpedagogisk hjelp har rett til slik hjelp.
- PPT skal hjelpe skolene og barnehagene i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov. PPT skal sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering der loven krever det.
- PPT i Søgne og Songdalen gir tjenester til barn og unge 0-16 år, og til voksne med særlige behov innenfor grunnskolens område.

Overordnet mål for tjenesten:

Visjon for tjenesten:

«En innovativ tjeneste, for utvikling i et inkluderende fellesskap»

- Styrke det systemrettede arbeidet i skole og barnehage.

- Øke fokuset på muligheter innenfor det tilpassede opplæringstilbudet.
- Høy faglig kvalitet og relevans på sakkyndighetsarbeidet, der inkludering er et viktig element.

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Forbruk i % av budsjett	100	100	98	100
		Budsjettavvik (tall i tusen kroner)	0	22	114	-2

Fokusområde brukere/ tjenester

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2016
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet (helhetsvurdering)	Brukerundersøkelse PPT- foreldre	4,5	3,9	3,6
		Brukerundersøkelse PPT - samarbeidspartnere		4,4	4,5
	Tilfredshet med koordinering av tjenestene	Brukerundersøkelse PPT- foreldre	4,5	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt
		Brukerundersøkelse PPT - samarbeidspartnere		4,7	5,0
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelse PPT- foreldre	4,5	3,5	3,2
		Brukerundersøkelse PPT - samarbeidspartnere		4,5	4,7
	Tilfredshet med tilgjengelighet	Brukerundersøkelse PPT- foreldre	4,5	3,5	3,2
		Brukerundersøkelse PPT - samarbeidspartnere		4,1	4,4
God brukermedvirkning	Tilfredshet med medvirkningen/samhandling	Brukerundersøkelse PPT- foreldre	4,5	4,1	3,8

		Brakerundersøkelse PPT - samarbeidspartnere		4,7	4,0

I tråd med kommunestyrets vedtak er det ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2018 og vi har derfor ingen nye tall for året, men vi fortsetter å arbeide ut fra resultater fra 2016.

Tiltak:

- Vårt fokus fremover vil fortsatt være å øke tilfredsheten med tjenestekvaliteten og informasjonen om vårt arbeid. Her er det flere virkemidler som har blitt iverksatt.
- PPT vil arbeide for at god og relevant informasjon skal gis til våre brukere, spesielt ved første møte med tjenesten. Underveis i vårt arbeid skal vi veilede og informere om ulike valg og anbefalinger for videre god oppfølging av barn og unge.

Fokusområde medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble for første gang undersøkelsesverktøyet 10-faktor tatt i bruk.

Faktor	Ambisjonsnivå	PPT	Norge	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,2	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Selvstendighet	4	4,1	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Mestringsorientert ledelse	4	3,8	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Mestringsklima	4	4,0	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

Resultater fra 10-faktor undersøkelsen i 2017 ble evaluert, og rapport med plan om konkrete tiltak på valgte områder ble utarbeidet sammen med HMS-gruppen. Innenfor fokusområdet «medarbeidere» vil vi ha to overordnede satsninger:

1. Mestringsorientert ledelse
2. Rolleklarhet

Tiltak:

- Det planlegges og settes av tid internt til felles drøftinger av/ arbeid med kvaliteten på arbeidet
- Det skal arbeides for en bedre kommunikasjon internt i enheten
- Kompetanseplan og drøftinger av behov for kompetanseheving gjennomføres jevnlig

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2015	2016	2017	2. kvartal 2018
Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5 %	5,6	7,0	7,9	12,3	15,3

Fra vårhalvåret 2017 er det satt i gang tiltak ifht bedring av det psykososiale arbeidsmiljøet. Dette jobbes det mye med i samarbeid med HMS-gruppen. Fra mai 2018 rapporteres det om bedringer, men vi vil fortsatt ha stort fokus på dette i fortsettelsen.

14.2 Barnehageenheten

Enhetsleder Eva Hauger Gjersvold

Ansvarsområde

Enhet for barnehage er lokal barnehagemyndighet for 4 kommunale barnehager, 3 private barnehager og 5 familiebarnehager.

Rollen som barnehagemyndighet defineres i barnehageloven § 8: «*Kommunen er lokal barnehagemyndighet. Kommunen skal gi veiledning og påse at barnehagene drives i samsvar med gjeldende regelverk.*» Dette innebærer blant annet godkjenning av barnehager, tilsyn, samordnet opptak, tildeling av styrkingstiltak, veiledning av kvalitet i innholdet, beregning av tilskudd til private barnehager og godkjenninger av dispensasjonskravet fra utdanningskravet.

Kommunale barnehager: Åros barnehage, Sjøstjerna barnehage, Solstrålen barnehage og Torvmoen barnehage. Til sammen ca. 300 barn.

Private barnehager: Læringsverkstedet Søgne barnehage, Espira Vedderheia barnehage og Spiren barnehage. Til sammen ca. 250 barn.

Private familiebarnehager: Stokkelandsåsen familiebarnehage, Blåsmoen familiebarnehage, Hølleveien familiebarnehage, Salemsveien familiebarnehage og Lisebo familiebarnehage. Til sammen ca. 50 barn.

I tillegg har enhetsleder definert lederansvar for de kommunale barnehagene i forhold til fag, personal og økonomi.

Overordnet mål:

Målet er at alle barn og unge opplever et godt og inkluderende læringsmiljø som fremmer opplevd tilhørighet, trygghet, trivsel og læring.

Målet er fra satsningen Inkluderende Læringsmiljø og er førende for alt vi gjør i barnehagene.

Dette vil vi oppnå med systematisk arbeid internt i og på tvers av alle barnehagene, gjennom samarbeid med blant annet PPT, skolene, helsestasjonene og andre samarbeidspartnere.

Følgende effektmål rammer inn dette arbeidet:

- Barnehagene har et inkluderende læringsmiljø som fremmer opplevd tilhørighet, trygghet, trivsel og læring.
- Læringsmiljøet i barnehagene er under kontinuerlig utvikling til fordel for alle barns sosiale og faglige utbytte.
- Redusere omfanget av segregerende tiltak.

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Forbruk i % av budsjett	0	100	102	102
		Budsjettavvik (i tusen kroner)	0	159	-1 416	-2 146

Resultatene i barnehageenheten har historisk sett svingt mye, særlig på grunn av endringer i tilskudd til de private barnehagene. Disse tilskuddene utgjør nesten halve budsjettet, og avhenger av antall barn og tilskuddssatser.

Det negative avviket i 2017 kan begrunnes ut i fra lavere inntekter enn budsjettet i forbindelse med gjestebarn fra andre kommuner, økning antall barnehageplasser for barn i alderen 1-2 år og høy forbruk på styrket tilbud.

Tiltak:

- Jevnlig kontroll av regnskap i forhold til budsjett.
- Bistand fra økonomiavdelingen i forhold til arbeid med tilskudd til private barnehager.

Fokusområde brukere/tjenester

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2016	Landet 2016
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet (generelt)	Brukerundersøkelse foreldre/foresatte	4,5	5,0	5,2	5,2
	Tilfredshet med koordinering av tjenestene		4,5	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon		4,5	4,8	4,7	4,8
	Tilfredshet med tilgjengelighet		4,5	5,5	5,6	5,4
God brukermedvirkning	Tilfredshet med medvirkningen		4,5	4,6	4,9	4,8

I tråd med kommunestyrets vedtak er det ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2018 og vi har derfor ingen nye tall for året, men vi fortsetter å arbeide med resultater fra 2016.

Tiltak:

- Brukerundersøkelsen blir presentert for foreldre i alle barnehagene.
- Barnehagene lager tiltaksplaner i samarbeid med Samarbeidsutvalgene.

Fokusområde medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år, og i 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk for første gang i Søgne kommune.

Faktor	Ambisjonsnivå	Enhet for barnehager	Norge	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,4	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Selvstendighet	4	4,4	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Mestringsorientert ledelse	4	4,3	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Mestringsklima	4	4,5	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

Den enkelte styrer og barnehage har arbeidet med egne resultater. Alle har laget handlingsplaner og dette er knyttet til annet HMS-arbeid og satsningen Inkluderende Læringsmiljø.

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017	2. kvartal 2018
Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5%	9,5	9,2	10	11,6

Tiltak:

- Satsningen Inkluderende Læringsmiljø preger planlegging, kompetanseheving og endringsarbeid som pågår. Vi er nå på vei fra implementering til at vi ser ny kompetanse i praksisen vår. Dette krever fortsatt fokus og tett oppfølging både i styrernetverket og internt i alle barnehagene.

- Fokus på bygg og uteområder i de kommunale barnehagene. Arbeidet tar lengre tid enn forventet grunnet reguleringsarbeid for å utvide områdene. Målet er å forbedre læringsmiljøene til det beste for barna og personalet.
- Sykefraværet ligger på 11,6 prosent pr 2. kvartal 2018. Vi fortsetter å ha fokus på forebygging, tilrettelegging og oppfølging. Fra høst 2018 styrkes barnehagene med noe ekstra bemanning knyttet til ernæring i barnehagen.

14.3Nygård skole

Enhetsleder Cecilia Mossige Johansen

Ansvarsområde

Nygård skole er en av Søgne kommunes barneskoler. For tiden har skolen 360 elever. Disse er fordelt på to klasser per trinn med unntak av 7. trinn der det er tre klasser.

For skoleåret 2018/2019 får 23 av skolens elever sitt opplæringstilbud i regi av kompetanseavdelingen. Nygård skole og kompetansesenter er utpekt til å være en kommunal ressurskole for elever som har store og sammensatte læreversker, ofte kombinert med forskjellig grad av funksjonshemming.

Skolen har SFO-ordning som for tiden har ca. 100 barn. Leksehjelptilbudet for 3.-7. trinns elever gjennomføres av fagarbeidere/assistenter som jobber i både skole og SFO, og i tillegg to av skolens pedagoger. Kompetanseavdelingen har egen SFO/avlastning.

Overordnede mål:

- Økt læringsutbytte – for alle!
- Eleven skal oppleve at vurdering og veiledning gir dem motivasjon, kunnskap og lyst til å lære mer.
- Lærerne i Søgne er gode på klasseledelse, og sikrer på den måten elevene gode læringsbetingelser.
- Elevene oppnår gode læringsresultater.
- Skolen har et inkluderende læringsmiljø som fremmer opplevd tilhørighet, trygghet, trivsel og læring.

Skolens mål:

En skole med trivsel og læring for alle.

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Forbruk i % av budsjett	100	100	105	106
		Budsjettavvik (i tusen kroner)	0	-65	-1 387	-1 993

Merforbruket i 2017 er fordelt likt mellom skole og kompetanseavdelingen. Overforbruket på kompetanseavdelingen skyldes flere elever i avdelingen enn det budsjettet tar høyde for og elever som krever dobbel bemanning. Overforbruket på skole skyldes i hovedsak flere krevende elevsaker som har gjort det nødvendig med ekstra bemanning.

Tiltak:

- Nøktern bruk av tildelt ramme, og det lages intern buffer.
- God kontroll ved gjesteelever (refusjoner) og øvingslæreravtale med UiA (refusjoner).
- Redusere bemanning i henhold til tildelt ramme.
- Nøyaktig budsjettarbeid. Følge nøye med på budsjett/regnskap.

Resultater Nasjonale prøver

5.trinn	Nygård 2015	Nygård 2016	Nygård 2017	Landet 2017	Mål 2017
Lesing	48	48	49	50	50
Engelsk	47	48	49	50	50
Regning	48	48	48	50	50

Tiltak:

- Sørge for at alle ansatte kjenner til og følger skolens rutiner for gjennomføring og oppfølging av kartlegginger og prøver, samt utnytter mulighetene som ligger i «Vokal» (system for samling og sammenstilling av vurdering og kartlegging).
- Grundig analyse av resultatene på Nasjonale prøver. Satt inn tiltak ved behov.
- Resultater fra Nasjonale prøver blir sendt hjem med forslag på tiltak.
- Kompetanseheving blant de ansatte, samt deling av erfaringer
- Skolens ledelse er tett på og etterspør evaluering av tiltak som er satt inn.
- Følge opp og bruke felles leseopplæringsplan på alle trinn og i alle fag.

Fokusområde brukere/tjenester

Tabellen nedenfor viser resultatene fra brukerundersøkelsen i 2016 og foreldre- og elevundersøkelser. Skala for Foreldreundersøkelsen og Elevundersøkelsen er omregnet fra opprinnelig 1-5 til 1-6.

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2016	2018	Landet 2018
God tjenestekvalitet	Mitt/vårt barn får i alle fag tilrettelagt opplæring i tråd med egne evner og forutsetninger	Foreldreundersøkelsen	4,5	5,0	5,0	4,9
	Skolen håndterer mobbing av elever på en god måte.		4,5	5,0	4,2	4,8
	Resultater nasjonale prøver	Nasjonale prøver	Se egen tabell			
	Kommunikasjon mellom hjem og skole	Foreldreundersøkelsen	4,5	5,3	5,3	5,3

God service og informasjon	Skolen informerer oss om barnets utvikling	Foreldreundersøkelsen	4,5	5,3*	5,2	5,0
	Foreldres muligheter for innflytelse på læringstilbudene til barnet.		4,5	5,3	5,4	5,3
	Får du være med og vurdere skolearbeidet ditt?	Foreldreundersøkelsen Elevundersøkelsen	4,5	4,1	4,4	4,2*

* Elevundersøkelser gjelder 7. trinn

Tiltak:

- SFO: Ukentlig møter med ansatte for å avklare aktiviteter og innhold, samt arbeide med «inkluderende læringsmiljø»
- SFO: Gjennomføre foreldremøte hver høst.
- Arbeide videre med kommunal satsning «Inkluderende læringsmiljø». Alle elever skal oppleve tilhørighet, trygghet, trivsel og mestring. Skolen har utarbeidet en egen skolemiljøplan. Plan for et godt skolemiljø viser rutiner, ordninger og tiltak i forhold til det forebyggende arbeidet, avdekking og håndtering av mobbing og andre krenkelser.
- Skolen deltar i Trivselsprogrammet. Trivselsledere er elever som legger til rette for aktiviteter i langfriminuttene.
- Skolen kartlegger læringsmiljøet gjennom verktøyene «Spekter» og Elevundersøkelsen. Grundig analyse og drøfting av resultatene.
- Fortsett legge til rette for å vedlikeholde og videreutvikle et godt samarbeid med foresatte. Delta aktivt i «Bry deg» prosjektet.
- Sørge for at alle skolens ansatte kjenner til og følger opp "Handlingsplan for et godt skolemiljø, grunnskolen i Søgne".

Fokusområde medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk.

Faktor	Ambisjonsnivå	Nygård skole	Norge	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,2	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Selvstendighet	4	4,2	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Mestringsorientert ledelse	4	3,7	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Mestringsklima	4	4,0	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

Resultater fra 10-faktor undersøkelsen i 2017 ble evaluert, og rapport med plan om konkrete tiltak på valgte områder ble utarbeidet sammen med HMS-gruppen.

Siden 10-faktor undersøkelsen ble gjennomført har det vært store endringer i ledelsesgruppen. Dette har gjort det nødvendig å arbeide med arbeidsmiljøet- slik gjør vi det på Nygård skole.

I HMS gruppen har vi arbeidet med utarbeide rutiner, ordninger som gjelder for Nygård skole.

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2015	2016	2017	2. kvartal 2018
Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5 %	5,5	5,2	6,0	7,8	7,1

Tiltak:

- Skolen har godt kvalifisert personale. Ved nytilsetting sikre fagkunnskap som skolen trenger i tråd med vedtatt kompetanseutviklingsplan for skolene.
- Arbeide for fortsatt god stabilitet og kontinuitet i personalgruppa. Faglig utvikling og felles sosiale aktiviteter.
- Tett oppfølging ved sykefravær i henhold til IA-avtalen. Benytte de mulighetene som ligger i denne.
- Sykefravær blir arbeidet med i HMS gruppe, samt med personalet. Finne treffende tiltak slik at fraværet blir redusert.
- Sørge for at alle ansatte er involvert og tar del i arbeidet med pedagogisk utviklingsplan. Satsningsområdene er inkluderende læringsmiljø og lesing.

14.4 Lunde Skole

Enhetsleder Jarle Langeland

Beskrivelse av ansvarsområde

Lunde skole er en barneskole med 394 elever fordelt på tre avdelinger og 21 klasser. Avdeling 1 har ansvar for 1-4 trinn, avdeling 2 har ansvar for 5-7 trinn og avdeling 3 har ansvar for SFO.

Vi åpnet i 2017 vår nylig utvidede skole. Med flotte uteområder hvor elever kan få driblet på den nye ballbanen eller dratt på ekspedisjon i dekkjungelen. I lyse flotte lokaler møter vi spreke barn og voksne til godt samvær.

Lunde skole jobber målrettet opplæring med fokus på motivasjon og mestring. Dette gjøres via arbeidet med inkluderende læringsmiljø, stor vekt på leseopplæringen og vurdering for læring som pedagogisk grunnstamme.

Overordnede mål:

- Søgne-skolen har et inkluderende læringsmiljø som fremmer opplevd tilhørighet, trygghet, trivsel og læring.
- Læringsmiljøet i skolen er under kontinuerlig utvikling til fordel for alle barn og unges sosiale og faglige læringsutbytte.
- Redusere omfanget av krenkende atferd, mobbing og segregerende tiltak.
- Søgne-skolen utvikler elevene til å bli funksjonelle lesere i alle fag på alle trinn.

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Forbruk i % av budsjett	100	99	98	107
		Budsjettavvik i kr	0	175	509	-1 759

(Tall i tusen)

Tiltak:

Det var varslet et merforbruk i 2017 men det ble større enn forventet. Det skyldes i stor grad ekstraordinære utgifter på personalsiden i forbindelse med at skolen har bygget ut og bygget om over flere år, samt den kostnad ekstra krevende elever utgjør.

Resultater Nasjonale prøver

5.trinn	Lunde 2015	Lunde 2016	Lunde 2017	Landet 2017	Mål 2017
Lesing	47	49	46	50	50
Engelsk	49	48	45	50	50
Regning	48	47	45	50	50

Tiltak:

- Personalet deler erfaringer med hverandre og har jevnlig refleksjon over egen praksis

- Skolens kultur, strategier og praksis er under utvikling slik at det pedagogiske tilbudet tilpasses mangfoldet

Fokusområde brukere/tjenester

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres brukerundersøkelse hvert andre år, men Unntaket er tall fra elevundersøkelsen, som gjennomføres årlig.

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjons nivå	2017	2018	Landet 2018
God tjenestekvalitet	Mitt/vårt barn får tilrettelagt opplæring i tråd med egne evner og forutsetninger i alle fag	Foreldre undersøkelsen	4,5	4,9	5,2	4,9
	Skolen håndterer mobbing av elever på en god måte.		4,5	4,8	4,6	4,8
	Tilfredshet med tjenestens kvalitet (helhets-vurdering)	Brukerundersøkelse SFO	4,5	4,9	4,9	5,2
	Resultater nasjonale prøver	Nasjonale prøver	Se egen tabell			
God service og informasjon	Kommunikasjon mellom hjem og skole	Foreldreundersøkelsen	4,5	5,3	5,3	5,3
	Skolen informerer oss om barnets utvikling faglig og sosialt		4,5	5,3	5,0	5,0
	Tilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelse SFO	4,5	3,9	4,8	5,0
	Tilfredshet med tilgjengelighet		4,5	4,7	4,9	5,2
God brukermedvirkning	Foreldres muligheter for innflytelse på læringstilbudene til barnet.	Foreldre undersøkelsen	4,5	5,2	5,3	5,3
	Får du være med og foreslå hva det skal legges vekt på når arbeidet ditt skal vurderes?	Elevundersøkelsen	4,5	4,4	4,1	4,4
	Får du være med og vurdere skolearbeidet ditt?	Elevundersøkelsen	4,5	3,7	4,0	4,3

Fokusområde medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk. Enhetene skulle velge ut emner å jobbe videre med frem til neste undersøkelse

Faktor	Ambisjonsnivå	Lunde skole	Norge	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,2	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Selvstendighet	4	4,6	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Mestringsorientert ledelse	4	3,8	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Mestringsklima	4	4,1	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017	2. kvartal 2018
Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5%	10,9	6,0	4,2	8,3

Tiltak som er gjort etter 10-faktor undersøkelsen, og videre planer:

- Vi jobber med bedre mestring gjennom kompetanseheving sammen med hele personalet. Vi ønsker profesjonelle medarbeidere som løfter i flokk.
- Videre satsing på å gi voksengruppa kompetanse på inkludering og klasseledelse.

14.5 Langenes skole

Enhetsleder Børre Nedrejord Rakstang

Langenes skole er en barneskole som er bygd for to klasser på hvert trinn. Skoleåret 2018/2019 har skolen ca. 234 elever fordelt på 11 klasser. Skolen har et stabilt og kompetent personale.

Ledergruppen består av rektor og avdelingsledere, i tillegg til SFO- leder.

Overordnede mål

- Økt læringsutbytte – for alle!

- Eleven skal oppleve at vurdering og veiledning gir dem motivasjon, kunnskap og lyst til å lære mer.
- Lærerne i Søgne er gode på klasseledelse, og sikrer på den måten elevene gode læringsbetingelser.
- Elevene oppnår gode læringsresultater.
- Skolen har et inkluderende læringsmiljø som fremmer opplevd tilhørighet, trygghet, trivsel og læring.

Mål for skolen:

Langenes skole skal være et godt sted å lære og et godt sted å være.

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Budsjettavvik i %	100	100	96	93
		Budsjettavvik (i tusen kroner)	0	30	859	1 351

Kommentar: Det har vært et mål for skolen å skape en buffer til uforutsette hendelser i budsjettet. Dette har blant annet blitt gjort ved utleie av avdelingsleder til Rådhuset.

Tiltak:

- Lage intern buffer for uforutsette hendelser
- Nøyaktig budsjettarbeid. Følge med på budsjett/regnskap.
- Redusert bemanning i forhold til ny fordelingsmodell fra høsten 2014.

Resultater Nasjonale prøver

5.trinn	Langenes 2016	Langenes 2017	Mål 2018
Lesing	49	53	50
Engelsk	50	52	50
Regning	50	54	50

Tiltak:

- Skolen har felles leseplan. Denne er implementert i skolens årsplaner og til dels i den daglige praksisen med elevene.
- Grundig analyse av resultatene på Nasjonale prøver. Satt inn tiltak ved behov.
- Resultater fra Nasjonale prøver blir sendt hjem med forslag på tiltak
- Leselærer-ressurs på alle trinn. Kontaktlærerne ansvarlige for å følge med på leseutvikling og kartleggingsresultater, og sammen med de andre på trinnet administrere lese kurs etter behov.

- Ledelsen gjennomfører oppfølging og drøfting av resultater etter kartlegginger og prøver med trinnene. Setter opp nødvendige tiltak.
- To pedagoger er i sertifisert til å gjennomføre Logos. Logos er en diagnostisk test som tester ulike elementer innenfor lesing og leseforståelse..
- Leseopplæringen på 1. trinn endret. Elevene lærer bokstaver og lyder raskere. Det brukes mer tid til repetisjon og oppfølging av den enkelte elev. Egen leselærer.
- Nytt læreverk og andre læremidler i engelsk som tiltak for å bedre resultater i engelsk.
- Tolærersystem i engelsk fra 4. trinn.

Fokusområde brukere/tjenester

Tabellen nedenfor viser resultatene fra brukerundersøkelsen i 2016 og foreldre- og elevundersøkelser fra 2018. Skala for Foreldreundersøkelsen og Elevundersøkelsen er omregnet fra opprinnelig 1-5 til 1-6.

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2016	2018	Landet 2018
God tjenestekvalitet	Mitt/vårt barn får i alle fag tilrettelagt opplæring i tråd med egne evner og forutsetninger	Foreldreundersøkelsen	4,5	4,9	5,0		
	Skolen håndterer mobbing av elever på en god måte.		4,5	4,6	5,2	5,2	4,8
	Tilfredshet med tjenestens kvalitet (generelt)	Brukerundersøkelse SFO	4,5	4,1	4,7	4,9	4,9
	Resultater nasjonale prøver	Nasjonale prøver	Se egen tabell				
God service og informasjon	Kommunikasjon mellom hjem og skole	Foreldreundersøkelsen	4,5	5,3	5,6	5,5	5,3
	Skolens informasjon om barnets utvikling faglig og sosialt		4,5	5,3	5,4	5,3	5,0
	Tilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelse SFO	4,5	3,4	4,3	4,9	4,9
God brukermedvirkning	Foreldres muligheter for innflytelse på læringstilbudene til barnet.	Foreldreundersøkelsen	4,5	4,2	5,5	5,6	5,3

	Får du være med og vurdere skolearbeidet ditt?	Elevundersøkelsen	4,5	4,2	4,4	4,0	4,1

Tiltak:

- SFO: Ukentlige møter hvor innhold og aktiviteter drøftes. Månedspan sendes hjem hver måned.
- SFO har hatt egen undersøkelse blant elevene og foreldrene i forhold til innhold. Bruker tilbakemeldingene når innhold i SFO planlegges.
- SFO arrangerer foreldremøte hver høst.
- Elevundersøkelsen drøftes og nye tiltak settes inn ved behov. Grundige prosesser rundt det forebyggende arbeidet.
- Deltar i Triveselsprogrammet. Elevene lager aktiviteter i friminutt.
- Utarbeidet en skolemiljøplan. Faste aktiviteter på trinn og på tvers av trinnene. Skriftliggjort en del av rutiner og ordninger som vi har på skolen.
- Legge til rette for å vedlikeholde og videreutvikle samarbeidet med foresatte.
- Sørge for alle skolens ansatte kjenner til og følger opp «Plan for et trygt og godt skolemiljø».
- Deltar i School-in i regi av UIA våren 2019

Fokusområde medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk.

Faktor	Ambisjonsnivå	Langenes skole	Norge	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,3	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Selvstendighet	4	4,4	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Mestringsorientert ledelse	4	3,9	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Mestringsklima	4	4,1	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

Resultater fra 10-faktor undersøkelsen i 2017 ble evaluert og diskutert i personalgruppa. Ett av tiltakene som ble satt inn var å innføre to medarbeidersamtaler i året i stedet for en, samt flere avdelingsmøter i skoleutviklingstiden, slik at personalet skulle få anledning til å påvirke arbeidshverdagen på en bedre måte. I tillegg ble det bestemt at avdelingslederne skal delta i trinnmøtene jevnlig (ca. annenhver uke).

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017	2. kvartal 2018

Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5 %	6,4	9,1	6,0	4,9

Tiltak:

- Arbeider for fortsatt god stabilitet og kontinuitet i personalgruppa.
- Arbeide for et så lavt sykefravær som mulig. Benytte IA-ordning.
- Legge til rette for å finne løsninger som kan hindre unødige lange sykefravær.
- Sørge for at alle ansatte er involvert og tar del i arbeidet med pedagogisk utviklingsplan. Satsningsområder er inkluderende læringsmiljø og lesing.
- Videreutvikle skolevandring. Følges opp med samtale og avtale for videre utvikling.

14.6 Tangvall skole

Enhetsleder: Elin Rekve

Ansvarsområde

Tangvall skole er en ungdomsskole (8.-10.trinn) med 177 elever. Skolen mottar flest elever fra Nygård skole. Tangvall skole er også vertsskole for ny-bosatte flykninger og for elever fra kompetanseavdelingen på Nygård skole i ungdomstrinns-alder. Skolen administrerer også alternativ opplæringsarena SMIA. Skolen er organisert i trinn med en avdelingsleder på hvert trinn.

Overordnede mål:

- Økt læringsutbytte – for alle
- Eleven opplever at vurdering og veiledning gir dem motivasjon, kunnskap og lyst til å lære mer
- Lærerne er gode på klasseledelse, og sikrer på den måten elevene gode læringsbetingelser.
- Elevene oppnår gode læringsresultater.

Skolens mål:

Skolen skal være inkluderende og gi et godt opplæringstilbud til alle elever. Vårt mål er at eleven skal fullføre grunnskolen godt rustet til videreutdanning og arbeid.

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Forbruk i % av budsjett	100	97	97	97
		Budsjettavvik (i tusen kroner)	0	496	544	566

Resultater Nasjonale prøver

8. trinn	Tangvall 2015	Tangvall 2016	Tangvall 2017	Landet 2017	Mål 2017
Lesing	47	48	48	50	50
Engelsk	49	48	49	50	50
Regning	49	46**	49	50	50

9.trinn	Tangvall 2015	Tangvall 2016	Tangvall 2017	Landet 2017	Mål 2017
Lesing	51	50	53*	54	52
Regning	54	52	53*	54	52

Prøvene for 9.trinn er identiske med prøvene på 8.trinn, og skal fortelle noe om utvikling av de grunnleggende ferdigheter i lesing og regning. Elevene på 9.trinn (53 skalapoeng lesing og 53 skalapoeng regning) viser god utvikling fra gjennomføringen på 8.trinn (48 skalapoeng i lesing og 46 skalapoeng i regning). På landsbasis er det forventet en utvikling fra 8. til 9.trinn på 4 skalapoeng både i lesing og regning. Elevene på Tangvall skole har økt henholdsvis fem skalapoeng i lesing og syv i regning fra 8. til 9.trinn.

Resultater grunnskolepoeng

Tangvall 2015	Tangvall 2016	Tangvall 2017	Tangvall 2018	Landet 2018	Mål 2019
41,0*	41	38,9	41	41,8	41,5

Grunnskolepoeng: Regnes ut ved at alle avsluttende karakterer som føres på vitnemålet, legges sammen og deles på antall karakterer slik at en får et gjennomsnitt. Deretter ganges gjennomsnittet med 10.

Når det gjelder grunnskolepoeng er det også viktig for Tangvall skole at avviket mellom elevenes eksamenskarakterer og standpunkt er minst mulig.

Fokusområde brukere/tjenester

Tabellen nedenfor viser resultatene foreldreundersøkelsen våren 2018 og elevundersøkelsen høsten 2017. Tangvall skole hadde dessverre ikke representative tall fra Foreldreundersøkelsen i 2016, derfor en sammenligning med 2014. Skala for Foreldreundersøkelsen og Elevundersøkelsen er omregnet fra opprinnelig 1-5 til 1-6.

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	Tangvall 2016	Tangvall 2018	Landet 2018 (u.trinnet)
God tjenestekvalitet	Mitt/vårt barn får i alle fag tilrettelagt opplæring i tråd med egne evner og forutsetninger	Foreldreundersøkelsen	4,5	4,0	Skolen har ikke representative tall (svarprosent 9 %)	4,9	4,9
	Skolen håndterer mobbing av elever på en god måte.		4,5	4,4	Skolen har ikke representative tall (svarprosent 9 %)	4,6	4,8
	Resultater nasjonale prøver	Nasjonale prøver	Se egen tabell		Se egen tabell	Se egen tabell	Se egen tabell
	Resultater grunnskolepoeng	Grunnskolepoeng	Se egen tabell		Se egen tabell	Se egen tabell	Se egen tabell

God service og informasjon	Kommunikasjon mellom hjem og skole	Foreldreundersøkelsen	4,5	4,9	Skolen har ikke representative tall (svarprosent 9 %)	5,0	5,3
	Skolen informerer oss om barnets utvikling		4,5	4,8	Skolen har ikke representative tall (svarprosent 9 %)	4,9	5,0
God brukermedvirkning	Foreldres muligheter for innflytelse på læringstilbudene til barnet.	Foreldreundersøkelsen	4,5	3,8	Skolen har ikke representative tall (svarprosent 9 %)	5,0	5,3
	Får elevene være med på å bestemme hva det skal legges vekt på når arbeidet deres skal vurderes?	Elevundersøkelsen ⁸	4,5	3,4	3,4	3,2	3,2

Tiltak:

- Økt fokus på prinsipper i *Vurdering for læring*. Eleven skal oppleve at de får være med å bestemme hva det skal legges vekt på når arbeidet skal vurderes.
- Fortsatt fokus på optimal utnyttelse av to-lærer systemet for økt inkludering samt felles forståelse for hvordan drive autoritativ klasseledelse.

Fokusområde medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk.

Faktor	Ambisjons-nivå	Tangvall skole	Norge	Beskrivelse			
Mestringstro	4	4,3	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.			
Selvstendighet	4	4,4	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.			
Mestringsorientert ledelse	4	4,1	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.			
Mestringsklima	4	4,6	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.			
Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjons-nivå	2015	2016	2017	2. kvartal 2018	

⁸ Gjelder 10.trinn

Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5 %	5,6	5,9	3,8	1,5

Tiltak for opprettholdelse

- Videreforedling av et godt arbeidsmiljø gjennom anerkjennende og verdibasert ledelse
- Ansatte deler faglige erfaringer med hverandre
- Skape gode faglige og sosiale fellesopplevelser

14.7 Tinntjønn skole

Enhetsleder Jørn Lauvsland

Ansvarsområde

Tinntjønn skole er en ungdomsskole (8.-10. trinn) med 191 elever. Skolen startet opp høsten 2002. Elevene kommer hovedsakelig fra skolene Langenes og Lunde. Skolen er organisert i tre trinn med to avdelingsledere og rektor. Hvert trinn har sin egen paviljong. Vi holder til i flotte og landlige omgivelser like ovenfor Lunde.

Vi vil våge å bety en forskjell i andres liv.

Overordnede mål

- Økt læringsutbytte – for alle!
- Inkluderende skole – godt klassemiljø
- Gode leseferdigheter

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Forbruk i % av budsjett	100	100	100	100
		Budsjettavvik (i tusen kroner)	0	-93	7	-47

Tiltak:

- Jevnlig budsjettkontroll

Resultater Nasjonale prøver

8.trinn	Tinntjønn 2015	Tinntjønn 2016	Tinntjønn 2017	Landet 2017	Mål 2017

Lesing	48	49	49	50	50
Engelsk	47	47	46	50	50
Regning	50	50	47	50	50

9.trinn	Tinntjønn 2015	Tinntjønn 2016	Tinntjønn 2017	Landet 2017	Mål 2017
Lesing	52	49	55	54	54
Regning	51	53	53	54	54

Prøvene for 9. trinn er identiske med prøvene på 8. trinn, og skal fortelle noe om utvikling av de grunnleggende ferdigheter i lesing og regning.

Resultater grunnskolepoeng

Tinntjønn 2014	Tinntjønn 2015	Tinntjønn 2016	Tinntjønn 2017	Landet 2017	Mål 2017
42,6	41,9*	40,9	41,3	41,2	42

Grunnskolepoeng: Regnes ut ved at alle avsluttende karakterer som føres på vitnemålet, legges sammen og deles på antall karakterer slik at en får et gjennomsnitt. Deretter ganges gjennomsnittet med 10.

*Brudd i tidsrekken våren 2015 da valgfag kom med i beregningen

Fokusområde brukere/tjenester

Tabellen nedenfor viser resultatene fra brukerundersøkelser og foreldre- og elevundersøkelser. Skala for Foreldreundersøkelsen og Elevundersøkelsen er omregnet fra opprinnelig 1-5 til 1-6.

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2016	2018	Landet 2018
God tjenestekvalitet	Mitt/vårt barn får i alle fag tilrettelagt opplæring i tråd med egne evner og forutsetninger	Foreldreundersøkelsen	4,5	4,4	5,2	5,2	4,9
	Skolen håndterer mobbing av elever på en god måte.		4,5	4,2	5,3	5,0	4,8

	Resultater nasjonale prøver	Nasjonale prøver	Se egen tabell				Se egen tabell
	Resultater grunnskolepoeng	Grunnskolepoeng	Se egen tabell				Se egen tabell
God service og informasjon	Kommunikasjon mellom hjem og skole	Foreldreundersøkelsen	4,5	5,0	5,5	5,4	5,3
	Skolen informerer oss om barnets utvikling		4,5	5,1	5,6	5,3	5,0
God brukermedvirkning	Foreldres muligheter for innflytelse på læringstilbudene til barnet.	Foreldreundersøkelsen	4,5	4,1	5,3	5,4	5,3
	Får elevene selv være med å vurderer sitt eget skolearbeid?	Elevundersøkelsen	4,5	4,9	4,3	3,9	4,3
	Får elevene være med på å bestemme hva det skal legges vekt på når arbeidet deres skal vurderes?		4,5	3,5	4,2	3,6	4,4

Tiltak:

- Arbeide for et bedre integrert læringsmiljø
- Jobbe tett med foreldrene

Fokusområde medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk.

Faktor	Ambisjonsnivå	Enhet for eiendom	Norge	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,4	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Selvstendighet	4	4,2	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.

Mestringsorientert ledelse	4	4,4	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Mestringsklima	4	4,3	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2015	2016	2017	2. kvartal 2018
Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5%	7,3	7,9	8,6	6,3	2,6

Tiltak gjennomført etter 10-faktor undersøkelse og videre planer:

- Sette av tid til enda bedre samarbeid mellom kolleger.
- Legge opp til felles sosiale aktiviteter.

14.8Kulturenheten

Enhetsleder Marianne Laukvik

Ansvarsområde

Kulturenheten har ansvar for kommunens bidrag til kulturfeltet i Søgne. Dette innbefatter kulturskolen og Kulturhuset OpenMind. I tillegg driver enheten Kultursenteret Søgne gamle prestegård, Søgne bygdemuseum og har ansvaret for 17. mai feiringen og nullvisjonsprosjektet.

Kulturenheten har ca. 12 årsverk til sammen. Av disse er ca. 6 årsverk innen avdeling for barne- og ungdomskultur. Avdeling for barne- og ungdomskultur innbefatter kulturskolen og OpenMind. På Kultursenteret Søgne gamle prestegård er det ca. 3 årsverk og i kulturadministrasjonen ca. 1,5 årsverk. Til sammen er det i enheten til enhver tid 24-26 ansatte.

Kulturenhetens virkefelt er bredt og strekker seg fra bl.a. idrett (spillemiddelbehandling, idrettsplan, fordeling av treningstider) via kulturminnevern, den kulturelle skolesekken, den kulturelle spaserstokken, fordeling av kulturmidler, kommersielt utleie (selskapsutleie og kurs/konferanse), forebyggende arbeid i forhold til trafiksikkerhet og tilrettelegging for frivillige lag og foreninger. Kulturenheten er også via Kultursenteret Søgne gamle prestegård en aktiv tilbyder, tilrettelegger for og produsent av kulturtilbud gjennom konserter, utstillinger, teater, foredrag, litteraturkvelder og andre typer arrangementer. Kulturskolen og Kulturhuset OpenMind er viktige og grunnleggende arenaer for utvikling og mestring til barn og ungdom.

Biblioteket er ikke lenger organisert under kulturenheten, men en viktig og godt besøkt kulturinstitusjonen i kommunen. Kulturenheten er åpen for samarbeid rundt bibliotekets kulturelle innhold.

Overordnede mål:

Å skape trivsel, glede, samhørighet, utvikling og mestring gjennom et kulturtilbud preget av allsidighet, kvalitet og egenaktivitet.

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Forbruk i % av budsjett	100	97	96	96
		Budsjettavvik (i tusen kroner)	0	263	296	393

Tiltak:

- Følge prisstigning og prisøkning ved kommersielt utleie.
- Være proaktiv i forhold til økt inntjening på kommersielt utleie.
- Ta forholdsvis liten risiko på programmering av kulturtilbud (konserter mm).
- Fortsatt jordnær og edruelig tilnærming til bevilgede økonomiske ressurser.
- Søke eksterne prosjektmidler og samarbeidspartnere der det er mulig og naturlig.

Fokusområde brukere/ tjenester

I tråd med kommunestyrets vedtak er det ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2018 og vi har derfor ingen nye tall for året, men har fortsatt å arbeide ut fra resultater fra 2016.

Kritiske suksessfaktorer	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2016	Landet 2018
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet	Brakerundersøkelse kulturskolen - foresatte	4,5	5,2	5,6	5,2
		Kulturskole – Elever 8. trinn til voksne		IA	5,6	-
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon	Brakerundersøkelse kulturskolen - foresatte	4,5	4,4	5,2	5,1
		Kulturskole – Elever 8. trinn til voksne		IA	4,8	-

	Tilfredshet med tilgjengelighet	Brukerundersøkelse kulturskolen - foresatte	4,5	5	5	5,1
		Kulturskole – Elever 8. trinn til voksne		IA	5,3	-
God brukermedvirkning	Tilfredshet med medvirkningen	Brukerundersøkelse kulturskolen - foresatte	4,5	5,2	5,5	5,1
		Kulturskole – Elever 8. trinn til voksne		IA	5,8	-

Tiltak:

- Døgnåpen forvaltning, mer tilgjengelig nettside: Vurdere elektroniske skjema på flere områder. Først og fremst søknad om utstillingsplass og forespørsel om utleie.
- God service og informasjon: Oppdatert og tilgjengelig informasjon der brukeren er. Nytt administrasjonssystem for kulturskolen med brukerplattform har møtt informasjonsbehovet på en god måte.
- God brukermedvirkning: Dialogmøter med brukerne når dette er naturlig. Lav terskel, lett tilgjengelige ansatte, god hjelp og støtte.

Fokusområde medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk

Faktor	Ambisjonsnivå	Enhet for kultur	Norge	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,2	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Selvstendighet	4	4,5	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Mestringsorientert ledelse	4	4,2	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Mestringsklima	4	4,1	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2015	2016	2017	2. kvartal 2018
Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5%	2,6	3,1	1,8	0,9	5,8

Tiltak:

- Gjennomføre årlige medarbeidersamtaler.
- Faglig fellestur annethvert år. Julebord/sammenkomst hvert år.
- Bruke den vedtatte kulturstrategien aktivt som et strategidokument som gir tydeligere veivalg, målsettinger og ressursbruk.
- Fortsette med kulturmøter / personalmøter hver uke.

14.9 Nav/Sosial

Enhetsleder: Anette Berg

Ansvarsområde

Lov om sosiale tjenester i NAV.

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Forbruk i % av budsjett	100	108	98	91
		Budsjettavvik (i tusen kroner)	0	-1 141	439	1 752

Tiltak:

- Vi har i 2018 opplevd en eksplosjon av nye sosialhjelpsmottaker. Etter halve året i 2017 hadde vi ca. 17 nye brukere mens i år har vi vel 50 stk. Dette er enormt for et lite kontor. En stor utfordring med mange nye brukere er at det krever mye ressurser på kartlegging og igangsetting av tiltak. Både saksbehandlingen og oppfølgingen tar ekstra med tid og særlig når det kommer såpass mange som det har kommet dette året.
- Kontoret har over flere år praktisert arbeid for sosialhjelp. Dette er noe vi ser på som et viktig tiltak i arbeidet med sosialhjelpsmottakere. Vi opplever et godt samarbeid med de ulike enhetene i kommunen rundt dette.
- Sosialhjelpen er en svært vanskelig ytelse å få kontroll på. Det er svært viktig at vi i kontoret er samkjørte i vilkårssettingen. Det opplever jeg at kontoret har med teamkoordinator som går igjennom alle vedtak og godkjenner.

Fokusområde brukere/tjenester

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres brukerundersøkelse hvert andre år. I tråd med kommunestyrets vedtak vedrørende merarbeid i forbindelse med kommunesammenslåingen, er det ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2018 så det siste vi har er tall fra 2016. NAV Søgne har siden høsten 2017 jobbet med brukerstyrt tjenesteutvikling. Det vil si at vi kontinuerlig spør bruker om tilbakemeldinger i ulike lokale aktiviteter. Dette har blitt satt i system hos oss. Når det gjelder lokale aktiviteter er dette bl.a. ulike gruppeinnkallinger samt jobbsøkerverksted vi avholder hos oss. Vi snakker da med brukerne i tillegg til skriftlig å få tilbakemelding. Vi har dermed hatt en kontinuerlig utvikling av tjenestene vi leverer avhengig av tilbakemeldingene. Da kontoret er lite og ikke har et eget brukerutvalg vil dette ha stor fokus hos oss fram til vi er etablert i den nye kommunen.

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2016
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet (generelt)		4,5	4,2	4,7
	Tilfredshet med koordinering av tjenestene		4,5	4,4	3,0
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon		4,5	4,5	4,5
	Tilfredshet med tilgjengelighet		4,5	4,2	3,9
God brukermedvirkning	Tilfredshet med medvirkningen		4,5	4,4	4,7

Tiltak:

- Vi vil fortsatt ha sterk fokus på alle i arbeid. Kontoret har i 2018 etablert et markedsteam. Vi har de siste årene hatt en 100% ansatt rekrutteringsrådgiver, men nå har også i tillegg en veileder fått denne rollen slik at de jobber i tospann. Dette viser seg å være mer hensiktsmessig da den ene kjenner bruker bedre enn den andre. Det hjelper også på sårbarheten i kontoret ved at to har denne rollen.
- Stor fokus på inkluderingsdugnaden som er satt i gang av regjeringen. Det vil si at vi skal ha fokus på brukere fra landgruppe 3, Asia og Afrika i tillegg til de unge under 30 år samt de som ikke har fullført videregående skole. Dette har kontoret ulike tiltak og samarbeid for å imøtekomme.
- På bakgrunn av tilbakemelding fra brukere som savnet flere lokale jobbsøkeraktiviteter satte vi høsten 2017 i gang et jobbsøkerverksted. Dette er en «lokal» mini jobbklubb over 3 dager der brukerne går igjennom alt fra cv, nettverk, jobbsøking osv. Dette har vist seg å være svært nyttig da brukerne samarbeider godt seg i mellom. I etterkant av disse verkstedene har vi opplevd ca. 50% av deltakerne i jobb. Dette vil vi avholde fram til vi er etablert i nytt kontor.

Fokusområde medarbeidere

Med etableringen av den nye kommunen vil NAV Søgne gjennomgå store endringer. Pr. 31.12.2019 skal NAV kontoret være ute av sine lokaler og organisatorisk finnes vi ikke lenger. Ny NAV-leder i den nye kommunen er ansatt og fungerer i dag som prosjektleder. I den tiden vi har igjen som kollegium vil vi ha stort fokus på samhold.

Høsten 2018 drar kontoret på fagtur til NAV Fredrikstad der vi vil lære litt om et stort kontor. NAV Fredrikstad er et av landets største etter Kristiansand. Der jobber alle med alle fagfelt så vi ser fram til å lære om hvordan medarbeiderne har tatt en slik endring. Ellers har vi stor fokus på ivaretagelse av den enkelte i den store endringen vi skal igjennom.

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2015	2016	2017	2. kvartal 2018
Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5 %	6,1	4,3	10,5	5,9	4,8

Tiltak:

- NAV går inn i en tid med stor endring i forbindelse med etableringen av nytt kontor. I tiden vi skal inn i med stor endring er det svært viktig å ta være på hverandre. Her i Søgne har de fleste eget kontor mens i Krs vi nå skal slås sammen med er det kontorlandskap. Når vi begynner å snakke om den enkeltes stol så skaper dette stor usikkerhet og frykt. Derfor svært viktig å lytte samt ta vare på den enkelte.
- Stor fokus på å ha gode kartleggingssamtaler og omstillingssamtaler med den enkelte.
- Delta på kompetansehevede tiltak i regi av fylkesmannen.
- Delta på kompetansehevede tiltak i regi av NAV Vest-Agder

14.10 Kvalifiseringsenheten

Enhetsleder Harald Berntsen

Ansvarsområde

Introduksjonssenteret for flyktninger (ca. 35 i 2-årig introprogram, ca. 130 innenfor 5 årsregelen for tilskudd)

Bosetting og oppfølging av flyktninger i inntil fem år i tråd med gjeldene lovverk (Introduksjonsloven) og etter de vedtatte retningslinjer kommunen til enhver tid har for antall som skal bosettes per år.

Interkommunalt samarbeid med Songdalen om voksenopplæring for flyktninger og asylsøkere på Birkelid læringssenter i Songdalen (Norsk- og samfunnsfag / Konsentrert grunnskole for voksne).

Kvalifiseringssenteret på Søgne gamle prestegård

- Videregående skole for voksne (Kvalifiseringsbasen): 90 elever
  - o Generell studiekompetanse (norsk, matematikk, naturfag, historie, engelsk og samfunnsfag).
  - o Programfag innen helse- og oppvekstfag: Vg1 og Vg 2 innen:
    - helsearbeiderfag
    - barne- og ungdomsarbeiderfag
- Spesialopplæring for voksne på grunnskolenes område – 12-13 elever
- På'an igjen: ca 16 deltakere
- Kompetansekartlegging, karriereveiledning og profilanalyse

Skoleåret 2018-2019 har vi i tillegg to prosjekter:

- Norskurs for flyktninger «Vi mestrer norsk» med inntil 16 elever (samarbeid med Nav)
- Norskurs på videregående nivå for flyktninger (For karrieresenteret i Kristiansand) – inntil 30 elever

Høsten 2018 leder enhetsleder for Kvalifiseringsenheten et delprosjekt i K3 – Asyl/Flyktning/Integrering. Dette er et spennende arbeid men tar mye av hans tid.

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Forbruk i % av budsjett*	100			
		Budsjettavvik (i tusen kroner)	0	2 395	1 115	4 101

*Fordi nettorammen for Kvalifiseringsenheten er liten i forhold til brutto utgifter og inntekter vil ikke forbruk i prosent av budsjett gi noe godt bilde av budsjettavviket. Denne informasjonen er derfor ikke innarbeidet her.

Overskuddet i 2017 skyldes i hovedsak dette:

- Inntekter fra Integreringstilskuddet kommer tidligere enn utgiftene påløper. Når vi bosatte 40 personer i 2017, kom i snitt disse ca. i august. Integreringstilskuddet kommer da i snitt ca. i oktober og da for et helt år. Utgiftene for det første året løper da hovedsakelig i 2018.
- Stort fokus på å søke ekstratilskudd på personer med spesielle utfordringer
- Vi fikk et tilskudd for enslig mindreårig som jeg trodde ble avsluttet i 2016 men som løper 2 år til.

Introduksjonssenteret ved Kvalifiseringsenheten har hatt en stor vekst de siste årene. Veksten vil nå avta betydelig. I 2018 bosetter vi 10 personer. Det ligger ikke an til at dette øker til neste år. Dette vil gi store utslag i økonomien for enheten. Det kan bli noe overkapasitet på bemanningen i slutten av 2019, men fra 2020 vil det sannsynligvis bli nødvendig å nedbemanne enheten, fortrinnsvis på Introsenteret. Før eventuell nedbemanning vil det være et økt behov for personell knyttet til ekstratiltak rundt enkeltpersoner og familier. Dette finansieres ved prosjektmidler. Ekstramidler gis ved behov knyttet til helseutfordringer eller adferds utfordringer. Slike ekstramidler kan gi gode og målrettede tiltak for å sikre en enda bedre integrering og innpass i det norske arbeidsliv og samfunnsliv. Spesielt fokus vil være på bedre norskopplæring og å få flyktningene så tidlig som mulig ut i jobb eller i utdanning.

Ved Kvalifiseringsbasen (videregående opplæring for voksne) har det også i 2018 vært et høyt søkerantall til studiene våre. Stort sett alle klasser og linjer har fulle klasser. I tillegg har vi i år de to prosjektene som er nevnt ovenfor. Inntekter følger i hovedsak utgiftene så denne avdelingen går som regel i balanse.

Avdeling for spesialundervisning for voksne er en lovpålagt tjeneste som det ikke følger inntekter med. Det har til skolestart i 2018 vært søkt inn samme antall elever som i 2017. Det er i høst kommet inn en ny søknad på spesialundervisning som er til behandling hos PPT. Dette kan gi behov for ekstra ressurser ved spesialundervisningen.

Tiltak:

- Lage realistiske rammer og budsjetter.
- Kontinuerlig oppfølging av regnskapet gjennom året for å sikre at det holdes innenfor budsjett
- Alle avdelinger forstår viktigheten av god budsjettdisiplin
- Fokus på å søke tidlig om utbetaling av introduksjonsstønad og norsktilskudd for flyktningene
- Fokus på å søke prosjektmidler til tiltak vi ser er nødvendige ifm flyktningarbeidet
- Fokus for å få faktura tidlig ut til elevene ved kvalifiseringsbasen og sikre at disse blir betalt
- Romkapasitet på undervisningslokaler ved Kvalifiseringsbasen gjør at dette er nær maks antall elever vi kan ta inn. Vi tar nå i bruk også andre lokaler i kommunen til undervisning.

- På grunn av stor grad av uforutsigbarhet fra år til år i forhold til inntekter er det viktig for enheten å ha muligheten til å ha en "buffer" som sikrer planlagt og pålagt aktivitet på tross av sviktende inntektsgrunnlag i perioder. Ønsker å få lov til å sette eventuelle overskudd i fond.

Fokusområde brukere/tjenester

I henhold til Søgne kommunes styringssystem skal brukerundersøkelser gjennomføres hvert andre år. I tråd med kommunestyrets vedtak er det på grunn av merarbeid med kommunesammenslåing ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2018 og vi har derfor ingen nye tall for året, men kommenterer arbeidet ut fra resultater fra 2016.

Det er ikke utarbeidet nasjonale brukerundersøkelser som passer Kvalifiseringsenheten, men vi utviklet i 2014 en lokal brukerundersøkelse for flyktningetjenesten og kvalifiseringsbasen for voksne. Denne ble også brukt i 2016.

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2016
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet (helhetsvurdering)	Brukerundersøkelse flyktningtjenesten	4,5	5,2	4,6
		Brukerundersøkelse kvalifiseringsbasen for voksne		4,7	4,2
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelse flyktningtjenesten	4,5	5,2	4,9
		Brukerundersøkelse kvalifiseringsbasen for voksne		4,9	4,8
	Tilfredshet med tilgjengelighet	Brukerundersøkelse flyktningtjenesten	4,5	5,3	4,6
		Brukerundersøkelse kvalifiseringsbasen for voksne		4,6	4,5
God brukermedvirkning	Tilfredshet med medvirkningen	Brukerundersøkelse flyktningtjenesten	4,5	5,1	4,6
		Brukerundersøkelse kvalifiseringsbasen for voksne		4,7	4,8

Tiltak:

Flyktningetjenesten:

- Tiltakene fra 2016 er gjennomført

Kvalifiseringsbasen for voksne:

- Tiltakene fra 2016 er gjennomført

Fokusområde medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk.

Faktor	Ambisjonsnivå	Kvalifiserings-enheten	Norge	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,2	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Selvstendighet	4	4,7	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Mestringsorientert ledelse	4	4,2	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Mestringsklima	4	4,6	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

Kvalifiseringsenheten valgte ut følgende to faktorer som vi ønsket å forbedre oss på:

- Faktor 1: Oppgavemotivasjon
- Faktor 10: Nytteorientert motivasjon

Faktor	Ambisjonsnivå	Kvalifiserings-enheten		Norge	Beskrivelse
Oppgavemotivasjon	4	4,1		4,3	Motivasjonen for oppgavene i seg selv, det vil si om oppgavene oppleves som en drivkraft og som spennende og stimulerende. (Også kalt indre jobbmotivasjon)
Nytteorientert motivasjon	4	4,6		4,7	Motivasjon for å gjøre noe nyttig og verdifullt for andre, også kalt prososial motivasjon, er en viktig drivkraft for mange og har en rekke godt dokumenterte, positive effekter.

De tiltakene som vi ønsker å jobbe med anses som suksesskriterier for å forbedre de allerede gode resultatene og vil videreføres i virksomhetsplanen for 2019-2022:

- Ferdigstille og synliggjøre vår nye verdiplattform, visjon, mål og strategier
- Dele drømmer, gode ideer, ting vi er opptatt av.
- Formidle suksesshistorier og finne faktorer som medvirker til at vi lykkes.
- Gi hverandre gode tilbakemeldinger (Skrypt)

- Kollegaveiledning: Øke stoltheten over egen arbeidsplass ved å utnytte hverandres kompetanse på tvers av avdelingene. Dele suksesshistorier. Være synlig i kommunen (også gjennom media). Tilbakemeldinger og evalueringer deles med hverandre.

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2015	2016	2017	2. kvartal 2018
Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5 %	3,1	7,9	6,6	6,1	8,4

Sykefravær er høyere pr 2. kvartal 2018 enn tidligere. Dette skyldes at 2 av enhetens 15 ansatte har vært langtidssykemeldt fra høsten 2017, noe som gir store utslag på statistikken i en liten enhet. En av de sykemeldte er nå tilbake i 100 %, og den andre er tilbake i en mindre stilling som vil bli økt etter hvert.

14.11 Enhet for helsetjenester

Enhetsleder Febe Pettersen

Ansvarsområde

Enhet for helsetjenester omfatter avdeling for forebyggende helsetjenester, avdeling for fysio- og ergoterapi, familiesenter, frisklivssentral og kreftkoordinator. Enheten har ansvar for helsestasjonen, jordmortjenesten, skolehelsetjenesten, ergoterapi, fysioterapi, kommunalt hjelpemiddellager, hverdagsrehabilitering, miljørettet helsevern, smittevern, helseoversiktsarbeid med mere.

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Forbruk i % av budsjett	100	94	99	95
		Budsjettavvik (i tusen kroner)	0	1 495	171	1 553

Årsak til overskudd; helsestasjonen har fått innvilget prosjektmidler fra helsedirektoratet for å forsterke tilbudet og øke kompetanse i forhold til barn og fedme, spe- og småbarns psykiske helse og COS-veiledning. Hele beløpet ble ikke brukt inneværende år, men ble overført til neste års budsjett.

Ikke benyttet vikar ved sykemeldinger.

Tiltak:

- Kontinuerlig oppfølging av regnskapet gjennom året for å sikre at det holdes innen budsjettet.
- God budsjett disiplin i avdelingene.

Fokusområde brukere/tjenester

I tråd med kommunestyrets vedtak er det ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2018 og vi har derfor ingen nye tall for året, men har fortsatt å arbeide ut fra resultater fra 2016.

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2016	Landet 2016
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet (generelt)	Brukerundersøkelse fysio-/ergoterapi	4,5	4,3	4,8	4,7
		Brukerundersøkelse helsestasjon		4,8	-	IA
		Brukerundersøkelse skolehelsetjenesten		4,7	4,7	IA
	Tilfredshet med koordinering av tjenestene	Brukerundersøkelse fysio-/ergoterapi	4,5	5,3	4,3	5,3
		Brukerundersøkelse helsestasjon		5,0	-	IA
		Brukerundersøkelse skolehelsetjenesten		Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	IA
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelse fysio-/ergoterapi	4,5	4,7	4,8	
		Brukerundersøkelse helsestasjon		4,6		IA
		Brukerundersøkelse skolehelsetjenesten		4,8	4,1	IA
	Tilfredshet med tilgjengelighet	Brukerundersøkelse fysio-/ergoterapi	4,5	5,1	5,1	IA
		Brukerundersøkelse helsestasjon		4,7	-	
		Brukerundersøkelse skolehelsetjenesten		4,8	4,6	IA
God brukermedvirkning	Tilfredshet med medvirkningen	Brukerundersøkelse fysio-/ergoterapi	4,5	4,9	5,5	IA
		Brukerundersøkelse helsestasjon		4,1	-	
		Brukerundersøkelse skolehelsetjenesten		5,4	5,4	IA

Resultatene er bra, men svardeltakelsen er så lav (13 prosent) at det kan stilles spørsmål ved om resultatene er representative og i det hele tatt kan brukes.

Tiltak:

- Tidlig innsats i forhold til forløp og alder, med riktig tiltak. God brukermedvirkning.
- Bedre samhandling internt i enheten og eksternt med flere samarbeidspartnere etter behov.
- Legge til rette for faglig utvikling og gode og oppdaterte prosedyrer og rutiner, for å sikre at vi gir innbyggerne i Søgne kommune best mulig helsetjenester
- Bidra til at eldre kan bo i sine egne hjem med god livskvalitet lengst mulig med tiltak som eksempelvis fallforebyggende grupper og hverdagsrehabilitering. Bidra med de samme ressursene inn i korttidsavdelingen på SOS for å styrke rehabiliteringsarbeidet der.
- Fange opp og gi riktig hjelp til barn, unge og familier som trenger ekstra veiledning og støtte.

Fokusområde medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk.

Faktor	Ambisjonsnivå	Enhet for helsetjenester	Norge	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,3	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Selvstendighet	4	4,5	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Mestringsorientert ledelse	4	4,3	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Mestringsklima	4	4,4	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2015	2016	2017	2.kvartal 2018
Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5 %	3,4	5,7	5,4	4,1	3,2

Tiltak

- Jobbe målrettet for å skape et godt arbeidsmiljø og ha et så lavt sykefravær som mulig
- Månedlige personalmøter
- Regelmessige fagmøter og team-møter internt og tverrfaglig

- Ansatte gis gode muligheter til kompetanseutvikling gjennom interne og eksterne kurs og fagdager samt videreutdannelse

14.12 Institusjonstjenester

Enhetsleder Kari Beate Johnsrud

Ansvarsområde

Enhet for Institusjonstjenester har ansvar for drift av 64 institusjonsplasser ved Søgne omsorgssenter og Langenes Bokollektiv. I tillegg driver enheten kommunens hoved kjøkken, institusjonsvaskeri og institusjonsrenhold. Enheten har døgkontinuerlig drift 24/ 7 alle årets dager. Enheten disponerer ca. 72 årsverk.

Enhetens formål er å yte nødvendig helsehjelp og lovpålagte oppgaver innenfor de til enhver tids foreliggende lover, forskrifter og rammevilkår. Målet er å utvikle en resultatorientert enhet som arbeider med et variert tjenestetilbud innen helse- og omsorgstjenesten ut i fra den enkelte bruker og pasients ressurser og nødvendige behov for tjenester. Tjenestene utføres ved: Kommunal øyeblikkelig hjelp døgnplasser (ØHD), Korttids/rehab-avdelingen og Langtids/bokollektiv for personer med demens ved Søgne omsorgssenter og Langenes. Kjøkken, renhold og vaskeri er nødvendige støttetjenester. Enheten vil medvirke til at kommunen blir best på omsorg, kommunikasjon, fag og omdømme. Medarbeiderne skal oppleve utvikling og arbeidsglede. Brukermedvirkning og livskvalitet skal være i fokus.

Tjenesten reguleres blant annet av helse- og omsorgstjenestelovgivningen, Forvaltningsloven, Vederlagsforskriften, Smittevernlovgivningen, Pasientrettighetsloven, Verdighetsgarantien, Helsepersonell loven, Arbeidsmiljøloven og avtaleverk, Lov om matproduksjon og mattrygghet og Internkontrollforskriften.

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Forbruk i % av budsjett	100	99	103	107
		Budsjettavvik (i tusen kroner)	0	384	-1 327	-3 246

Tiltak:

- Samarbeid på tvers av avdelingene – vi bygger team!
- Kompetanseheving og ansvarliggjøring av alle ansatte
- Tavlestruktur på alle avdelinger som fremmer en effektiv organisering av oppgavene
- Samarbeid med frivillige, pårørende og andre enheter og organisasjoner til det beste for brukeren

- Sjekk av konteringslister og gjennomgang av regnskapsrapporter hver måned.
- Kontinuerlig utviklingsfokus for en kostnadseffektiv tjeneste med god kvalitet
- Implementerer velferdsteknologiske løsninger for effektiv sykehjemsdrift
- Etablere årsplan (turnus) for kvalitet, kontinuitet og forutsigbarhet for personalet og driften
- Enheten arbeider kontinuerlig mot å innfri uønsket deltid

Fokusområde brukere/tjenester

I tråd med kommunestyrets vedtak er det ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2018 og vi har derfor ingen nye tall for året, men har fortsatt å arbeide ut fra resultater fra 2016.

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjons nivå	2014	2016	Landet 2016
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet	Brukerundersøkelse	4,5	5,3	4,5	4,4
	Tilfredshet med koordinering av tjenestene		4,5			
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelse	4,5	5,2	4,6	4,5
	Tilfredshet med tilgjengelighet		4,5	4,6	4,5	4,6
God brukermedvirkning	Tilfredshet med medvirkningen	Brukerundersøkelse	4,5	4,7	4,6	4,2

Tiltak:

- Brukerens behov skal være styrende for hvem vi skal ha et samarbeide med. Vi skal være gode på tverrfaglig samarbeid
- Alle brukere på langtidsavdelingene skal ha en primærkontakt, som skal være trygg i sin rolle
- Alle pasienter på korttidsavdelingen skal ha sin kontaktperson. Ved sammensatt og langvarige tjenester tilbys bruker koordinator og individuell plan
- Brukermedvirkning og individ basert omsorg skal prege vår tjeneste. «Hva er viktig for deg?» skal være fokus i møte mellom brukere og tjenesteytere
- Regelmessige legevisitter fra sykehjemslege. Fastlege/ legevaktslege og tannhelsetjeneste benyttes ved behov. Alle brukere skal ha sin primærkontakt.
- Iplos-registrering og tiltaksplaner og dagsrapporter dokumenteres i journalsystemet Gerica
- Enheten skal tilby pårørendeinformasjon og pårørendemøter.
- Videreutvikle samarbeidet med frivillige og pårørende. Vi skal tilrettelegge for sosiale møteplasser og treff mellom generasjoner. Vi ønsker å videreføre suksessen med å engasjere ungdommer som Gledesspredere om sommeren og om mulig også noe i helger og høytider.
- Våre beboere og pasienter skal hver dag oppleve å ha gode måltider i hyggelige omgivelser. I tillegg til tilbud om en times aktivitet hver dag. Dette i tråd med regjeringens eldreforhold -**Leve hele livet**, som går sitt inntog i disse dager.

Fokusområde medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk.

Faktor	Ambisjonsnivå	Enhet for institusjonstjenester	Norge	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,4	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Selvstendighet	4	4,3	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Mestringsorientert ledelse	4	3,8	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Mestringsklima	4	4,1	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

10 – faktor har blitt fulgt opp på de ulike avdelinger i varierende grad. Det har vært et omfattende lederskifte i enheten som ligger til grunn for dette. Men i det siste året har vi spesielt fokusert på å utvikle en ledelses filosofi som underbygger Mestringsfokusert ledelse. Dette er satset på fordi det scoret lavt (3,8) og ikke minst for at vi mener at dette er en ledelsesfilosofi som kan være en solid bærebjelke i det videre arbeidet.

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017	2. kvartal 2018
Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5 %	10,0	7,6	10,4	12,7

Tiltak:

- Nav arbeidslivssenter er engasjert inn for informasjon om rettigheter og plikter ift sykefravær og sykepenges til alle ansatte.
- Bedriftshelsetjenesten er engasjert inn for både individuell oppfølging og på gruppenivå
- Det utarbeides lister på alle avdelinger med alternative oppgaver dersom man trenger
- Internt forbedringsteam – jobber for felles rutiner og samhandling mellom avdelingene. I tillegg til å følge opp med kompetansehevede tiltak, kurs og videreutdanning for enhetens satsningsområder
- Vi skal ha et arbeidsmiljø basert på raushet, åpenhet og gjensidig tillit.
- Aktiv HMS gruppe som fokuserer på tiltak som skaper et godt arbeidsmiljø og høyt nærvær. Vi skaper helsefremmende arbeidsplasser sammen.
- Kontinuerlig fokus på å utvikle en heltidskultur med myndiggjorte, trygge, ansvarlige, kompetente og stolte medarbeidere.
- Tydelig og utviklingsorientert relasjonsbasert ledelse.
- Utvikle en VI KULTUR i enheten som fremmer en optimal samhandling på tvers av avdelinger – og dermed kunne hjelpe hverandre dersom det er ekstra tunge tak.

14.13   Enhet for hjemmetjenester

Har totalt 67 årsverk fordelt på 3 avdelinger.

Enhetsleder Anne Lise Sandbakken

Ansvarsområde

Hjemmesykepleie er en lovpålagt tjeneste som innvilges til personer med varig eller forbigående helsesvikt, og som av ulike årsaker må motta den nødvendige bistanden i sitt hjem. Det skal tilrettelegges for den enkelte slik at han/hun blir mest mulig selvhjulpen, og skal kunne fortsette å bo i eget hjem.

Vi gir BPA til brukere som har fått innvilget dette.

Dags- og kvelds tilbud ved vårt aktivitetssenter er et tilbud kommunene velger å ha for å avlaste pårørende og gi et sosialt tilbud til hjemmeboende. Ved å ha et slikt tilbud kan brukere bo hjemme lengre.

Vi har et bokollektiv for 5 personer som det er bemanning fast i fra 08.30 til 21

Hjemmehjelp er et tilbud kommunen har til hjemmeboende som ikke lengre er i stand til å ivareta husarbeid som følge av sykdom eller alderdom. Ved å tilby hjelp til renhold kan bruker bo lengre i eget hjem.

Vi har også syn og hørselskontakt og demenskoordinator.

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Forbruk i % av budsjett	100	100	99	101
		Budsjettavvik (i tusen kroner)	0	194	267	-747

Vi hadde i fjord et overforbruk på 747 000. som tilsvarer 1 % av vårt budsjett. Driften i hjemmetjenesten er til dels uforutsigbar, antall tjenestemottagere og behov endres fortløpende. Vi fikk i 2018 bla en ny bruker som fikk BPA med over 22 timer i uka og hadde flere tunge brukere som gjorde at vi ble nødt til å leie inn mer personell i perioder.

Tiltak:

- Ha budsjetter som samsvarer med dagens bemanning og behov

- Melde avvik så tidlig som mulig
- Kontinuerlig fokus på å holde seg innenfor budsjettet.
- Jevnlig gjennomgang av enhetens status.

Fokusområde brukere/tjenester

I tråd med kommunestyrets vedtak er det ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2018 og vi har derfor ingen nye tall for året, men har fortsatt å arbeide ut fra resultater fra 2016.

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2016	Landet 2016
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet (helhetsvurdering)	Brukerundersøkelse dagsenter	4,5	5,6	5,7	5,6
		Brukerundersøkelse hjemmetjenester		5	5,1	5,2
	Tilfredshet med koordinering av tjenestene	Brukerundersøkelse dagsenter	4,5	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	
		Brukerundersøkelse hjemmetjenester				
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelse dagsenter	4,5	5,1	5,2	
		Brukerundersøkelse hjemmetjenester		4,7	4,7	4,8
	Tilfredshet med tilgjengelighet	Brukerundersøkelse dagsenter	4,5	5,2	5,4	
		Brukerundersøkelse hjemmetjenester		4,7	4,7	4,9
God brukermedvirkning	Tilfredshet med medvirkningen	Brukerundersøkelse dagsenter	4,5	4,6	4,5	
		Brukerundersøkelse hjemmetjenester		4,4	4,4	4,5

Tiltak:

- Ha fokus på et fortsatt godt tjenestetilbud for våre brukere.
- Ha fokus på å gi god og nyttig informasjon til brukerne og deres pårørende.
- Ha fokus på å være tilgjengelig for brukerne og deres pårørende.
- Ha fokus på brukermedvirkning slik at brukerne føler seg hørt i sine saker.

Fokusområde medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk

Faktor	Ambisjonsnivå	Enhet for hjemmetjeneste	Norge	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,2	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Selvstendighet	4	4,1	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Mestringsorientert ledelse	4	4,0	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Mestringsklima	4	4,0	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

I etterkant av undersøkelsen ble det jobbet med resultatene i alle avdelingene og avtalt hvilke punkt de ansatte synes det var viktig å jobbe vider med. Vi ser at det er vanskelig i en travel hverdag der alle jobber turnus og driften må gå 24/7 å samle alle til å jobbe med dette (+ at det er kostbart å ha ansatte inne utenom arbeidstiden) så vi har valgt å ha refleksjonstid 15 min etter lunsj en gang i uken der tema også har vært innom denne undersøkelsen.

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017	2. kvartal 2018
			2015	2016	2017	2018
Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5 %	7,4	4,9	7,8	9,3

Vi har aldri hatt så høyt sykefravær som i vår på de 3 siste årene. Vi hadde 2 ledere som ble sykemeldt pga høyt arbeidspress. Og mange ansatte som fikk belastningsskader pga arbeidet de utførte i ulike hjem.

Tiltak:

- Lederne ble fulgt opp med samtaler og veiledning, og det ble gjort omplasseringer, slik at en leder fikk en stilling som fagleder (som var ledig) og den andre lederen ble omplassert til aktivitetssentret/bokollektivet. Begge var tilbake i jobb i løpet av sommeren.
- Vi satte inn ekstra bemanning slik at de kunne gå to til de tyngste brukerne for å avlaste.
- Jobbe målrettet for å skape et godt arbeidsmiljø og ha et lavt sykefravær som mulig.
- Vi har endel seniorer som kjenner veldig på arbeidsbelastningen og ønsker å stå i arbeid, men klarer ikke hele stillingen sin og blir da sykemeldt i deler av stillingen sin.

- Legge til rette for at de ansatte har mulighet til kompetanseutvikling, gjennom eksterne og interne kurs samt fagdager samt drive god ledelse i alle avdelingen.

14.14 Enhet for livsmestring

Enhetsleder: Trine Lise Enersen

Ansvarsområde

Enhetens ansvarsområder er habiliteringstjenester til barn og voksne personer med nedsatt funksjonsevne, psykososialt team som arbeider inn i oppvekst, psykisk helsearbeid og oppfølgingstjenester til rusavhengige. Enheten bidrar med tjenester som dagtilbud, botjenester, avlastning, forebyggende psykososialt, støttekontakt, brukerstyrt personlig assistanse, boligsosial oppfølging og terapitjenester. Enheten har også ansvar for tjenester/finansiering av tjenester til ni ressurskrevende brukere.

Enhet for Livsmestring gir i hovedsak tjenester forankret i enkeltvedtak. Vedtakene fattes av enheten, og primært i henhold til Lov om helse- og omsorgstjenester.

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Forbruk i % av budsjett	100	98	99	100
		Budsjettavvik (i tusen kroner)	0	1 508	703	10

Tiltak:

- Kontinuerlig fokus på balanse mellom budsjetterte rammer og omfang/aktivitetsnivå i tjenesteproduksjonen.
- Vesentlige endringer i budsjett følges i stor grad opp med tilsvarende endringer i aktivitetsnivå og antall årsverk. Dette for å ha en plattform aktivitets- og tjenestenivå som samsvarer med budsjetterte rammer.
- Enheten har økonomi som et av flere fokusområder, og det er fast tema på ledermøtene. Enhetsleder har tett dialog med avdelingslederne, og vi drøfter utfordringsbildet og mulige tiltak kontinuerlig.

Fokusområde brukere/tjenester

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres brukerundersøkelse hvert andre år, men i tråd med kommunestyrets vedtak er det ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2018 og vi har derfor ingen nye tall for året, men har fortsatt å arbeide ut fra resultater fra 2016.

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2016	Landet 2016
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet (helhetsvurdering)	Brugerundersøkelse psykisk helse brukere over 18 år	4,5	5,6	5,6	5,6
		Brugerundersøkelse utviklingshemmede – brukerrep. ⁹		5,1	4,9	IA
	Tilfredshet med koordinering av tjenestene	Brugerundersøkelse psykisk helse brukere over 18 år	4,5	5,6	5,6	5,4
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon	Brugerundersøkelse psykisk helse brukere over 18 år	4,5	4,4	4,7	4,7
		Brugerundersøkelse utviklingshemmede – brukerrep.		5,8	5,2	
	Tilfredshet med tilgjengelighet	Brugerundersøkelse psykisk helse brukere over 18 år	4,5	5,3	5,3	5,3
God brukermedvirkning	Tilfredshet med medvirkningen	Brugerundersøkelse psykisk helse brukere over 18 år	4,5	5,1	5,1	5,3
		Brugerundersøkelse utviklingshemmede – brukerrep.		3,5	3,5	

Tiltak:

- Enheten går aktivt inn med tiltak rettet mot brukermedvirkning. Januar 2017 gjennomførte botjensten habilitering og Søgne dagsenter et dialogmøte med pårørende og verger for å drøfte hvordan man kunne legge til rette for økt brukermedvirkning. Møtet fant sted på Søgne dagsenter. Tiltak videre blir å ha økt fokus på brukermedvirkning, og det gjennomføres fremover et dialogmøte en gang pr år.
- Formidle på en tydeligst mulig måte både til innbyggere og samarbeidspartnere hvilke nivå og omfang enhetens tjenester til enhver tid ligger på. Dette for å skape mest mulig realistiske forventninger.

⁹ Undersøkelsen er revidert i 2014, og resultatene er derfor ikke direkte sammenlignbare med tidligere undersøkelser

Fokusområde medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk.

Faktor	Ambisjonsnivå	Enhet for livsmestring	Norge	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,4	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Selvstendighet	4	4,3	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Mestringsorientert ledelse	4	4,4	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Mestringsklima	4	4,4	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2015	2016	2017	Pr 2. halvår 2018
Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5%	5,9	5,9	5,5	7,2	4,8

Tiltak og videre planer:

- Alle avdelinger har plukket ut de faktorer det ønskes å arbeide med i sin avdeling. Dette for å sette fokus på de styrker og svakheter hver enkelt av. Det arbeides i grupper, på fag – og personalmøter med disse faktorene. Dette er et kontinuerlig arbeid, som må gå parallelt med daglig drift.
- Det jobbes videre kontinuerlig og målrettet på alle nivåer i enheten. Både personalpolitisk, organisatorisk og på det faglige plan slik at hver enkelt ansatt opplever at de får utfordringer, og ser på arbeidsplassen som faglig interessant med et attraktivt sosialt miljø. Viktig å fortsette å ha med humor og arbeidsglede i hverdagen, og lage sosiale møteplasser.
- Involvere ansatte i ulike prosesser slik at de opplever eierskap i forhold til fortløpende organisatoriske endringer som er hensiktsmessige eller nødvendige. Være fremoverlente og utnytte den enkeltes styrker.
- Arbeide med å videreutvikle teamarbeid i hver enkelt avdeling og på tvers i enheten – skape en «vi- følelse».
- Ha aktive samtaler med den enkelte ansatt kontinuerlig og bruke de mulige tiltak vi har tilgjengelig. Den dette dialog mellom arbeidstaker og arbeidsgiver må være tilstede i arbeidet for sykdomsforebygging. Videre tilrettelegge for hver enkelt medarbeider, og ha økt fokus på å

beholde sykemeldte friskmeldt i noen prosenter slik at de deltar på personalmøter og seminarer, hvis helsen tilsier det. Dette for at ikke avstanden til arbeidsplassen skal bli for stor.

14.15 Ingeniørvesenet

Enhetsleder Paal Marquardt Kristensen

Ansvarsområder

Vannforsyning - Omfatter investering, drift og vedlikehold av ledningsnett, høydebasseng og pumpestasjoner med det formål å forsyne kommunens innbyggere med vann av tilfredsstillende kvalitet, mengde og trykk.

Avløphåndtering - Omfatter investering, drift og vedlikehold av ledningsnett, pumpestasjoner og renseanlegg med det formål å sikre behandling av avløpsvann på en forsvarlig og godkjent måte. Inkluderer også tømning av private avløpsanlegg.

Husholdningsrenovasjon - Avfallsbehandlingen i Søgne ivaretas av det interkommunale selskapet Avfall Sør AS. Renovasjon omfatter innsamling, sortering og behandling av alt husholdningsavfall. Enheten følger opp husholdningsrenovasjonsområdet med deltakelse i selskapets administrative utvalg.

Vei, veilys, trafiksikring og parkering - Omfatter drift, vedlikehold og investeringer på det kommunale veinettet.

Park- og idrettsanlegg, skjærgårdspark, friområder, turstier, badeplasser mm - Omfatter drift og vedlikehold av kommunens friluftsområder, idrettsanlegg, badeplasser, skjærgårdspark, turstier og sentrumsområder, samt opparbeidelse og investeringer.

Havn, småbåthavn og offentlige brygger/kaier – Omfatter drift og vedlikehold og investering, utleie mv av kommunale brygger, havner, småbåthavn og kaier.

Enheten har 18,2 stillingshemler og per tiden er det 21 ansatte i enheten. Av disse er en på VTA, en på varig lønnstilskudd og en er lærling. Enheten er lokalisert tre plasser: rådhuset, Salemsveien 24 og Høllen interkommunale renseanlegg.

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Ingeniørvesenet samlet	0	-2 880	-286	819
		Ingeniørvesenet ekskl. selvkostområdene	0	305	311	1 582

Overskudd i 2017 forklares ved blant annet feilført tilskudd på Fåmyra GS på 600', tilbakeføring av midler til vintervedlikehold på 382' og sykkelønnsrefusjoner etc. på 400'

Tiltak:

- Fortsatt god løpende oppfølging fra enheten ift økonomi.
- Tertialrapportering er noe ressurskrevende i forhold til periodisering. Enheten har stort sett inntekter og utgifter som er kvartalsbasert. Arbeid med dette er satt i gang i fellesskap med økonomiavdelingen.
- Enheten må tilføres ekstra driftsmidler utover prisjustering når vi overtar nye anlegg som er vedtatt bygd. For eksempel veilys, idrettsanlegg, veger, stier mv – konsekvensjusterte driftsbudsjetter.

Fokusområde brukere/tjenester

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres brukerundersøkelse hvert andre år. I tråd med kommunestyrets vedtak er det ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2018 og vi har derfor ingen nye tall for året.

Vi har fortsatt å arbeide ut fra resultater fra 2016, som viste at innbyggere er godt fornøyd med vann- og avløpstjenestene.

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2016	Landet 2016
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet (helhetsvurdering)	Brukerundersøkelse vann og avløp	4,5	5,1	5,4	5,2
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelse vann og avløp	4,5	4,6	4,9	4,6
	Tilfredshet med tilgjengelighet		4,5	5,5	5,8	4,8

Tiltak:

- Nivå og forventninger til kvalitet på våre tjenester må gjenspeiles i våre budsjetter, og dette må tydelig formidles til innbyggere/brukere.
- Vi burde ha flere måleindikatorer som passer tjenester som veg, friområder mv.
- Enheten har tatt i bruk SMS varsling ved vannbrudd osv. som vi har gode erfaringer med.
- Kommunesammenslåing tar mye tid og vi må derfor redusere innovasjon, investeringer, påkostninger så mye som mulig for å sikre en forsvarlig drift.

Fokusområde medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk.

Faktor	Ambisjonsnivå	Ingeniørvesenet	Norge	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,2	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Selvstendighet	4	4,4	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Mestringsorientert ledelse	4	4,3	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig

				ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Mestringsklima	4	4,2	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

Tiltak etter resultatet av 10-faktor undersøkelsen og videre planer:

- Identifisere hva som er bra og dårlig er en utfordring når vi har gode jevne skår.
- Avvente nye undersøkelse til vi er i ansatt i den nye kommunen.

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2015	2016	2017	2. kvartal 2018
Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5 %	4,8	5,1	3,3	12,8	5,4

Det høye sykefraværet i 2017 skyldes langtidssykefravær på 10,26 % som ikke var jobbrelaterte forhold.

Tiltak:

- Tett oppfølging av langtidssyke med hjelp av IA og NAV.
- Administrativ ledelse kan være mer synlig blant de ansatte.

14.16 Arealenheten

Enhetsleder Terje Nuland

Ansvarsområde

Arealenheten omfatter arealplanlegging, byggesak, geodata (geografisk informasjonssystemer og oppmåling), landbruk og miljøvern. Enheten forvalter mange lover, blant annet plan- og bygningsloven, og en stor del av virksomheten er å gjøre enkeltvedtak i forhold til arealforvaltning. Arealenheten har i alt 18 stillingshjemler (18 årsverk).

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Forbruk i % av budsjett	100	99	73	78
		Budsjettavvik (i tusen kroner)	0	54	2 125	1 603

Overskuddet kommer av høyere inntekter innenfor oppmålingsavdelingen enn budsjettet, som en følge av sammenfallende arbeider med relativt store boligfelt og derav mange tomter, samt mindreforbruk på lønn pga. vakanser og langtidssykemeldinger.

Tiltak:

- Fokus på forhold som påvirker produktiviteten. Det er inntektene vi har størst innflytelse på.
- Nøkternhet i forhold til utgifter.

Fokusområde brukere/tjenester

I tråd med kommunestyrets vedtak er det ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2018 og vi har derfor ingen nye tall for året, men har fortsatt å arbeide ut fra resultater fra 2016.

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2016	Landet 2016
Byggesaksbehandling snitt kommunen:						
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet (generelt)	Brukerundersøkelse byggesaksbehandling	4,5	3,6	4,1	4,4
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon		4,5	4,4	4,1	4,3
	Tilfredshet med tilgjengelighet		4,5	4,2	4,7	4,6

Kritiske suksessfaktor:	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2016
Ansvarlig søker:					
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet (generelt)	Brukerundersøkelse ansvarlig søker	4,5	4,3	4,4
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon		4,5	4,0	4,5
	Tilfredshet med tilgjengelighet		4,5	4,2	4,8

Tiltakshaver:					
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet (generelt)	Brukerundersøkelse tiltakshaver	4,5	3,4	3,9
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon		4,5	3,6	3,9
	Tilfredshet med tilgjengelighet		4,5	4,2	4,6

Byggesak servicekontor:					
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet (generelt)	Brukerundersøkelse byggesak servicekontor	4,5		5,0
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon		4,5	5,6	4,9

	Tilfredshet med tilgjengelighet		4,5	5,3	5,0

Tiltak:

- Være tydelig gjennom hele sakens forløp.
- Jobbe for et godt plansystem, fra kommuneplanens arealdel via detaljreguleringer som øker forutsigbarheten på byggesaker.

Fokusområde medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk.

Faktor	Ambisjonsnivå	Arealenheten	Norge	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,2	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Selvstendighet	4	4,0	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Mestringsorientert ledelse	4	3,3	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Mestringsklima	4	3,6	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

Arealenheten har hatt to enhetsmøter om 10 – faktor undersøkelsen. Det ble sendt ut materiale på forhånd med noen stikkord for hva vi skulle gjøre. Etter en kort fellessamling ble det delt inn i grupper, med en felles gjennomgang til slutt.

De to faktorene «Mestringstro» og «Fleksibilitetsvilje» var vi spesielt fornøyd med. De faktorene vi ønsket forbedret var «mestringsorientert ledelse» og «rolleklarhet».

Tiltak:

- Ny mal for medarbeidersamtale der mål for arbeidet sett opp mot kommunens overordnede mål er et tema, og gjensidige forventninger mellom leder og ansatt er et annet.
- Gjennomgå rollene i arealenheten i forhold til overordnede mål på enhetstur.

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2015	2016	2017	2. kvartal 2018
Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5 %	3,7	4,2	7,9	2,7	5,5

Sykefraværstatistikken for 2. kvartal 2018 viser økning i forhold til snittet for 2017. Dette skyldes i hovedsak en langtidssykemelding som ikke har sammenheng med forhold hverken hos arbeidsgiver generelt eller arealenheten spesielt. Situasjonen vil sannsynligvis være gjeldende for hele 2018.

14.17 Eiendomsenheten

Enhetsleder Ola Frøysland

Ansvarsområde

- Forvalte, drifte og vedlikeholde – FDV av kommunens bygg, ca. 70 000 m2.
- Renhold av de fleste kommunale bygg.
- Serve kommunens brukergruppe og leietakere i kommunens bygningsmasse.
- Tjenesten skal holde akseptabel kvalitet og tilpasses den kommunale tjenesteproduksjon.
- Lede gjennomføring av byggeprosjekter, både rehabilitering og nybygg.
- Ansvarlig for kommunens boligutleie.

Enhetens bemanning er for tiden som følger:

- Enhetsleder, vedlikeholdsleder, byggeleder, tekniker, renholdsleder. I overkant av 20 årsverk innen renhold fordelt på 26 personer og 11,5 årsverk innen drift og vedlikehold fordelt på 11 personer.

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Forbruk i % av budsjett	100	93	93	103
		Budsjettavvik i kr	0	1 600	1 825	-757

Tall i tusen kroner.

Årsaken til merforbruket er større aktivitet enn det er rom for innenfor budsjettrammen.

Tiltak:

- Enheten har som hovedmålsetting en best mulig drift av bygningsmassen sett i forhold til økonomi og personalressurser. Fokus har vært og vil fortsatt være å ta vare på verdier samt å skape og opprettholde godt innemiljø og minimalt energiforbruk i våre bygg.

- Ved hjelp av blant annet skolering og oppdatering av egne ansatte så har vi tro på å få til en enda bedre og mer økonomisk og miljøvennlig drift.
- Enheten har hele tiden vært i front med tiltak for å effektivisere energiforbruket i kommunens bygningsmasse. Dette arbeidet vil fortsatt ha høyt fokus, dette fordi det gir god økonomisk og miljømessig uttelling.

Fokusområde brukere / tjenester

For eiendomsenheten er brukerne i stor grad kommunens ansatte, og måleindikatorene måles med interne brukerundersøkelser. I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres brukerundersøkelse hvert andre år, men i tråd med kommunestyrets vedtak er det på grunn av merarbeid i forbindelse med sammenslåingsprosessen ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2018. Vi har derfor ingen nye tall for året, men har fortsatt å arbeide ut fra resultater fra 2016.

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2016	Landet 2016
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet (helhetsvurdering)	Intern brukerundersøkelse	4,5	5,1	5,1	
	Tilfredshet med tjenestenes oppgaveløsning	Intern brukerundersøkelse	4,5	5,2	5,3	
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon /service	Intern brukerundersøkelse	4,5	5,3	5,4	
	Tilfredshet med tilgjengelighet	Intern brukerundersøkelse	4,5	5,2	5,1	
Godt samarbeidsklima	Tilfredshet med samarbeidet	Intern brukerundersøkelse	4,5			

Fokusområde organisasjon / medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk

Faktor	Ambisjonsnivå	Enhet for eiendom	Norge	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,6	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Selvstendighet	4	4,7	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Mestringsorientert ledelse	4	4,5	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Mestringsklima	4	4,3	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

- Enheten har veldig høy aktivitet, dette skyldes ett historisk høyt investeringsbudsjett i kombinasjon med at det brukes store ressurser inn mot bygging av nye kommune. Dette medfører at enhetens nøkkelpersonell kontinuerlig jobber under stort arbeidspress og mye stress.

Enheten har måttet fokusere mer og mer på eksterne lovkrav innen vår virksomhet; lov om off. innkjøp, energilovgivning, HMA, internkontroll med mer.

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2015	2016	2017	2. kvart 2018
Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5 %	3,3	2,2	4,6	4,7	5,8

Enheten har i 1 og 2 kvartal hatt ett høyere sykefravær sammenlignet med tidligere år.. Dette skyldes at flere ansatte har vært langtidssykemeldt. Det ser ut som trenden er i ferd med å snu og vi hadde i 3 kvartal ett sykefravær på 2,79%. Korttidsfraværet har vært stabilt lavt hele tiden.

14.18 Administrasjonsavdelingen

Dag Morten Frantzen

Ansvarsområde

Administrasjonsavdelingen ivaretar alle støttetjenestene i Søgne kommune, unntatt økonomifeltet. Avdelingen består av personal, lønn, IKT, arkiv, servicetorg, bibliotek og politisk sekretariat, og det er totalt 23 årsverk knyttet til denne avdelingen.

Avdelingens arbeid består hovedsakelig i:

- Tilsettings- og personal saker, pensjon, IA avtalen og HMS.
- Saksbehandling, utrednings- og utviklingsarbeid innen feltet personal- og organisasjon og informasjon.

- All lønnskjøring i Søgne kommune og i Søgne menighet, herunder innberetning av skatt og arbeidsgiveravgift.
- Oversikt over sykefravær og refusjon fra NAV trygd.
- Lokale forhandlinger og drøftinger i henhold til hovedavtalens bestemmelser.
- Informasjon og veiledning i forhold til alle kommunens tjenester, både eksternt til innbyggerne og internt til de ansatte i kommunen.
- Publikumsmottak, sentralbord, intranett, kommunens hjemmeside og Facebook.
- Drift og videreutvikling av biblioteket.
- Saksbehandlingsoppgaver innen bostøtte, startlån, TT- kort, ledsagerbevis, parkeringskort for funksjonshemmede og søknader om alkohol- og serveringsbevilling.
- Ansvar for kommunens sentrale post og arkivfunksjoner med blant annet håndtering av innkommet post, samt registrering, skanning og arkivering for kommunens saksbehandlingssystem.
- Rådgivning til kommunens ledelse og fagavdelinger i IT-relaterte spørsmål, samt styring/deltakelse i prosesser og IKT- prosjekter.
- Drift og videreutvikling av infrastruktur, IT-systemer og telefoniløsninger.
- Brukerstøtte og opplæring på IT-området for kommunes ansatte.
- Utvalgsfunksjoner – ledelse - og/eller sekretariatsfunksjoner i flere politiske og partssammensatte råd og utvalg.
- Store deler av avdelingen er også svært involvert i de ulike prosjekt og arbeidsgrupper i forbindelse med Nye Kristiansand.

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Forbruk i % av budsjett	100	98	95	100
		Budsjettavvik (i tusen)	0	441	1 409	9

Tiltak:

- Opprettholde den gode økonomistyringen i avdelingen.

Fokusområde brukere/tjenester – intern brukerundersøkelse

Brukere av administrasjonsavdelingen er i stor grad kommunens egne ansatte. I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres interne brukerundersøkelse hvert andre år.

I tråd med kommunestyrets vedtak er det på grunn av merarbeid i forbindelse med kommunesammenslåingen besluttet å ikke gjennomføre brukerundersøkelse i 2018. Vi har derfor ingen nye tall for året, men har fortsatt å arbeide ut fra resultater fra 2016.

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2016

God tjenestekvalitet	Tilfredshet med tjenestens kvalitet (helhetsvurdering)	Intern brukerundersøkelse	4,5	5,1	5,0
		Brakerundersøkelse bibliotek		5,7	5,4
	Tilfredshet med tjenestenes oppgaveløsning	Intern brukerundersøkelse	4,5	5,1	4,9
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon	Brakerundersøkelse bibliotek	4,5	4,7	4,4
	Tilfredshet med service	Intern brukerundersøkelse		5,1	5,1
		Brakerundersøkelse bibliotek		5,6	5,0
	Tilfredshet med tilgjengelighet	Intern brukerundersøkelse	4,5	5,0	4,9
		Brakerundersøkelse bibliotek		5,6	5,6
God brukermedvirkning	Tilfredshet med medvirkningen	Brakerundersøkelse bibliotek	4,5	5,2	4,6

Generelt er man tilfreds med tjenestene administrasjonsavdelingen tilbyr. Dette kommer frem med at man skårer høyere enn ambisjonsnivået på 4,5 på alle måleindikatorene unntatt tilfredshet med informasjon bibliotek, der det scores 4,4.

Tiltak:

- Administrasjonsavdelingen er en sentral bidragsyter i prosjekter i forbindelse med etableringen og utviklingen av Nye Kristiansand frem mot 01.01.2020. Store deler av bemanningen er direkte involvert i en rekke prosjekter og arbeidsgrupper.
- Bedre utnyttelse av sak/arkivsystemet/innsynsløsning er satt i drift med publisering av dokumenter direkte på kommunens innsynsportal. Dette gjelder kun deler av arkivet som har med byggesak å gjøre.
- Lokalt lederutviklingsprogram er igangsatt og rundt halvveis inn i programmet. Det har så langt vært stor suksess.
- Prosjekt for identitetshåndtering er gjennomført og tatt i bruk. Det er nå en sammenheng mellom ansettelse og tilgangsstyring. Trinn to som skulle være ta dette ut i virksomheten (til ledere) utgår. I og med kommunesammenslåing blir det så mye endringer at det er bedre å la administrasjonsavdelingen håndtere brukeridentiteter inntil vi går inn i Nye Kristiansand.

Fokusområde medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk.

Faktor	Ambisjonsnivå	Administrasjon-avdelingen	Norge	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,7	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Selvstendighet	4	4,3	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Mestringsorientert ledelse	4	3,8	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Mestringsklima	4	3,6	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

I tillegg til at resultatene ble presentert for hele avdelingen, har PPL og BASIS hver for seg jobbet med å samle seg om hvilke faktorer de ønsker å bevare og utvikle. Tiltakene man kom frem til etter flere runder er like gjeldende for kommende periode og er en viktig grunnmur for avdelingen.

Tiltak:

- Bygge god og felles kultur
- Erfaringsutveksling mellom fagområder
- Mer bruk av arbeidsgrupper/team
- Økt fokus på utviklingsoppgaver, retning og tydelige forventninger.
- Jevnlig oppfølging av leder på egen status og prestasjon. Minst 5 ganger pr år.

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2013	2014	2015	2016	2017	2. kvartal 2018
Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5 %	1,5	5,5	5,4	8,4	4,2	7,6

Avdelingen har som kjent hatt langtidsfravær knyttet til disse to røde periodene i 2016 og 2018, og som det jobbes spesifikt med i egne tiltak. Utover dette er det i stor grad det man må kunne klassifisere som normalt sykefravær.

14.19 Økonomiavdelingen

Økonomisjef Børre Andreassen

Ansvarsområde

Økonomiavdelingen har det faglige og operative ansvaret for regnskaps- og budsjettarbeidet i Søgne kommune. I tillegg til regnskapet for kommunen føres regnskapet for Søgne Menighetsråd, Søgne Industriselskap og legatregnskap.

Avdelingen har også ansvar for innkreving av skatter og avgifter, finans-, likviditets- og låneforvaltning, samt beregning av kommunens kostnader til pensjon. I tillegg har avdelingen oppgaver knyttet til fakturering, innfordring, innkjøp og KOSTRA-rapportering.

Avdelingen gir også andre enheter i kommunen bistand og rådgivning innenfor økonomiområdet.

Fokusområde økonomi

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2015	2016	2017
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Budsjettavvik i %	100	93	98	97
		Budsjettavvik (i tusen kroner)	0	424	140	205

Økonomiavdelingen hadde også i 2017 et mindreforbruk i forhold til budsjett. Avviket var noe høyere enn i 2016 men mindre enn i 2015. Noe av årsaken til mindreforbruket i 2017 er at avdelingen var uten økonomisjef i over tre måneder.

Tiltak:

Jevnlig kontroll av regnskap opp mot budsjett.

Fokusområde brukere/tjenester

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres brukerundersøkelse hvert andre år. For økonomiavdelingen måles resultatene med interne brukerundersøkelser.

I tråd med kommunestyrets vedtak er det på grunn av merarbeid i forbindelse med kommunesammenslåingen ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2018. Vi har på grunn av dette ingen nye tall for året, men har fortsatt å arbeide ut fra resultater fra 2016.

Kritiske suksessfaktor	Måleindikator	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2016
God tjenestekvalitet	Tilfredshet med	Intern brukerundersøkelse	4,5	5,1	5,2

	tjenestens kvalitet (helhetsvurdering)				
	Tilfredshet med tjenestenes oppgaveløsning	Intern brukerundersøkelse	4,5		5,2
God service og informasjon	Tilfredshet med informasjon /service	Intern brukerundersøkelse	4,5	5,2	5,3
	Tilfredshet med tilgjengelighet	Intern brukerundersøkelse	4,5		5,2
Godt samarbeidsklima	Tilfredshet med samarbeidet	Intern brukerundersøkelse	4,5	5,1	

Tiltak:

- Tilby opplæring av ansatte med økonomiansvar, både enkeltvis etter behov og samlet.
- Tilrettelegging for kursing/oppdatering av ansatte i avdelingen for å kunne gi oppdatert og god informasjon videre ut i organisasjonen.

Fokusområde medarbeidere

I henhold til Søgne kommunes styringssystem gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år. I 2017 ble verktøyet 10-faktor tatt i bruk.

Faktor	Ambisjonsnivå	Økonomiavdelingen	Norge	Beskrivelse
Mestringstro	4	4,3	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
Selvstendighet	4	4,4	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
Mestringsorientert ledelse	4	3,6	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
Mestringsklima	4	3,8	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.

Måleindikatorer	Målemetode	Ambisjonsnivå	2014	2015	2016	2017	2. kvartal 2018
Sykefravær	Statistikk	5,6-7,5 %	1,3	1,2	2,1	2,2	6,6

Økonomiavdelingen har hatt en økning i sykefravær i 2. kvartal 2018, dette skyldes langtidsfravær og sykdom som ikke er arbeidsrelatert. For året som helhet ser det ut som sykefraværet vil bli innenfor ambisjonsnivået men høyere enn de siste års sykefravær.

Økonomiavdelingen har i 2018 deltatt på mange delprosjekter i forbindelse med kommunesammenslåingen, mange av disse delprosjektene skal ferdigstilles før 2019. Dette er utfordrende da økonomiavdelingen er en liten avdeling med få ressurser.

Økonomiavdelingen har i 2018 valgt å jobbe videre med relevant kompetanseutvikling ved å delta på kurs/opplæring ut fra kompetanseplan og prioritere tidsmessig og økonomisk. Økonomiavdelingen har også hatt en person med på Søgne kommunes interne lederrekrutteringsprogram. Økonomisystemene som økonomiavdelingen bruker (ERP-system, fakturasystem, budsjetteringssystem, etc.) blir byttet ut når vi blir en del av Nye Kristiansand. Dette vil kreve opplæring i 2019 for de ansatte fra Søgne kommune, da systemene som skal benyttes er nye.

I april 2018 det det inngått samarbeid med Kristiansand om felles skatteoppkrever. I henhold til denne avtalen jobber skatteoppkreveren 3 dager i uken i Kristiansand og 2 dager i uken i Søgne. Fra november 2018 vil Kristiansand vil være fast kontoradresse.

Fra januar 2019 vil økonomiavdelingen få to nye medarbeidere på regnskap. Dette grunnet at en person går av med pensjon i mars 2019 og en person begynner i innkjøpsavdelingen i Kristiansand fra mars 2019.

Tiltak vedrørende relevant kompetanseutvikling:

- Kompetanseplan for hver enkelt og avdelingsnivå
- Delta på kurs/opplæring ut fra kompetanseplan og i forbindelse med Nye Kristiansand og prioritere tidsmessig og økonomisk
- Opplæring og kompetansedeling internt etter behov ut fra arbeidsdeling og kompetanseplaner